

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA
ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

IZVJEŠĆE
O STANJU U PROSTORU
BRODSKO-POSAVSKE
ŽUPANIJE
2009. – 2013. GOD.

Slavonski Brod, studeni 2013.

Na temelju članka 34. Statuta Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“ br. 15/13-pročišćeni tekst), Županijska skupština na 4. sjednici, održanoj 17. prosinca 2013. donijela

ZAKLJUČAK

o usvajanju Izvješća o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije za 2009.-2013.

Županijska skupština usvaja Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije za 2009.-2013.

ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJE

Klasa: 021-01/13-01/200

Urbroj: 2178/1-01-13-1

Slavonski Brod, 17. prosinca 2013.

Predsjednik
Županijske skupštine

Pero Čović dipl.ing.građ.

Dostaviti:

- 1. Zavod za prostorno uređenje BPŽ
- 2. Redakcija Službenog vjesnika BPŽ
- 3. Dosje
- 4. Dokumentacija
- 5. Pismohrana

**IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU
BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE
2009.-2013. GODINE**

Izradivač:

**JAVNA USTANOVA
ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE**

Ravnatelj:

IGOR ČIŽMEK, dipl.ing.arh.

Koordinator i voditelj izrade Izvješća:

IGOR ČIŽMEK, dipl.ing.arh.

Stručni tim na izradi Izvješća:

BLAŽENKA VESELINOVIC, dipl.ing.arh.

MATEJ BADROV, mag.ing.aedif.

REZA BRAJKOVIĆ, arh.teh.

ZDRAVKO SANDAK, grad.teh.

SADRŽAJ	<i>Stranica</i>
I. POLAZIŠTA	9
I.1. Osnova i ciljevi izrade Izvješća	9
I.2. Zakonodavno – institucionalni okvir	9
I.3. Osnovna prostorna obilježja Brodsko-posavske županije	10
I.3.1. Prirodna i geografska obilježja	10
I.3.2. Upravno-teritorijalna podjela	13
I.3.3. Stanovništvo	14
I.3.4. Socijalno-gospodarska struktura	23
I.4. Brodsko-posavska županija u okviru prostornog uređenja države	25
II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TREDOVA RAZVOJA U PROSTORU	27
II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina BPŽ	27
II.2. Sustav naselja	29
II.2.1. Naselja i prostorni/razvojni koridori	29
II.2.2. Sustav središnjih naselja	30
II.2.3. Prostor za razvoj naselja	32
II.2.4. Ruralni razvoj	39
II.2.5. Društvena suprastruktura	40
II.3. Gospodarske djelatnosti	47
II.3.1. Poljoprivreda	47
II.3.2. Šumarstvo	56
II.3.3. Ribarstvo	60
II.3.4. Vodnogospodarski sustavi	62
II.3.4.1. Korištenje voda	62
II.3.5. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt	76
II.3.6. Iskorištavanje mineralnih sirovina	85
II.3.7. Turizam	87
II.4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za županiju	91
II.4.1. Prometna infrastruktura	91
II.4.1.1. Cestovni promet	93
II.4.1.2. Željeznički promet	98
II.4.1.3. Riječni promet	100
II.4.1.4. Zračni promet	102
II.4.1.5. Elektroničke komunikacije	102
II.4.2. Energetski sustavi	103
II.4.2.1. Elektroenergetika	103
II.4.2.2. Cjevovodni promet	106
II.4.3. Opskrba pitkom vodom i odvodnja otpadnih voda	110
II.4.3.1. Sustav vodoopskrbe	110
II.4.3.2. Sustav javne odvodnje i uređaji za pročišćavanje	111
II.4.4. Gospodarenje otpadom	113
II.5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja	117
II.5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti	117
II.5.2. Zaštita i očuvanje okoliša	126
II.5.3. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	133
II.6. Obvezni prostorni pokazatelji	141

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA	144
III.1. Izrada dokumenata prostornog uređenja	144
III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja – državne razine	148
III.1.2. Dokumenti prostornog uređenja – županijske razine	162
III.1.3. Dokumenti prostornog uređenja – JLS (gradova i općina)	167
III.1.3.1. Prostorni planovi uređenja općine ili grada	167
III.1.3.2. Ostali dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti gradova i općina	170
III.1.4. Dokumenti prostornog uređenja u postupku izrade i donošenja	175
III.1.5. Informacijski sustav prostornog uređenja	177
III.2. Provedba dokumenata prostornog uređenja	179
III.2.1. Provedba Prostornog plana Brodsko-posavske županije	179
III.2.2. Nadzor dokumenata prostornog uređenja	180
III.2.3. Izdavanje akata za provedbu dokumenta prostornog uređenja	181
III.2.4. Nezakonita gradnja	184
III.3. Dokumenti prostornog uređenja u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente	187
III.4. Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije	189
III.4.1. Smjernice izrade novih dokumenata prostornog uređenje	190
III.4.2. Smjernice izrade izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenje u nadležnosti županije	191
III.4.3. Smjernice, preporuke izrade studija i analiza u nadležnosti županije	192
III.4.4. Smjernice, preporuke, mjere – opće mjere od značaja za prostor	193
III.4.5. Smjernice, preporuke, mjere – opće mjere u funkciji poboljšanja informiranosti, pravovremenog i kvalitetnog odlučivanja	194
III.4.6. Smjernice, preporuke, mjere – uređenje zemljišta	195
IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOГ RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI	196
IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnog održivog razvoja u prostoru Brodsko-posavske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove	196
IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini županije	199
IV.2.1. Potreba izrade studija i stručnih podloga potrebnih za izradu dokumenata prostornog uređenja u nadležnosti Županije	202
IV.3. Prijedlog aktivnosti za unaprijeđenje održivog razvoja u prostoru	204
V. IZVORI PODATAKA	208

POPIS TABLICA**Stranica**

1. Tablica 1. - Teritorijalni ustroj, stanovništvo i naselja Brodsko-posavske županije	15
2. Tablica 2. - Broj kućanstava 2001.-2011. god.	20
3. Tablica 3. - Ukupan broj stanova po gradovima i općinama 2001.-2011. god.	21
4. Tablica 4. - Prostorna struktura korištenja površina prema PPUO/PPUG	27
5. Tablica 5. - Sustav središnjih naselja	31
6. Tablica 6. - Struktura gradova i ostalih naselja – gustoća naseljenosti – Struktura površina postojećih naselja i površina za razvoj naselja građevinska površina naselja	35
7. Tablica 7. - Struktura izdvojenih površina za razvoj izvan naselja – građevinska područja izvan naselja	36
8. Tablica 8. - Struktura površina postojećih naselja i površina za razvoj naselja – infrastrukturna namjena	37
9. Tablica 9. - Struktura poljoprivrednih, šumskih, vodnih površina itd.	38
10. Tablica 10. - Mreža pravosudnih tijela u Brodsko-posavskoj županiji	40
11. Tablica 11. - Matični uredi u Brodsko-posavskoj županiji	41
12. Tablica 12. - Ustanove prosvjetnih djelatnosti i učeničkih - studentskih domova	42
13. Tablica 13. - Mreža zdravstvenih ustanova na području Brodsko-posavske županije	44
14. Tablica 14. - Analiza poljoprivrednog zemljišta (PPŽ)	49
15. Tablica 15. - Analiza poljoprivrednog zemljišta (PPUG/PPUO)	50
16. Tablica 16. - Građevinska područja naselja	51
17. Tablica 17. - Analiza šumskog zemljišta (PPŽ)	57
18. Tablica 18. - Analiza šumskog zemljišta (PPUG/PPUO)	58
19. Tablica 19. - Struktura i zastupljenost obraslih šuma prema kategoriji i vlasništvu	59
20. Tablica 20. - Površine ribnjaka	61
21. Tablica 21. - Površine zaštitnih zona izvorišta	66
22. Tablica 22. - Kretanje broja zaposlenih po djelatnostima na području Županije	77
23. Tablica 23. - Gospodarske zone – površine	80
24. Tablica 24. - Gospodarske zone analizirane u Županijskoj razvojnoj strategiji	82
25. Tablica 25. - Kamenolomi na području Brodsko-posavske županije	86
26. Tablica 26. - Eksploatacija šljunka i pjeska na području Brodsko-posavske županije	87
27. Tablica 27. - Turistički resursi na području Brodsko-posavske županije	88
28. Tablica 28. - Površine zona ugostiteljsko-turističke namjene i športa i rekreacije izvan građevinskih područja naselja	90
29. Tablica 29. - Pregled kategoriziranih cesta na području Brodsko-posavske županije	95
30. Tablica 30. - Pregled duljine željezničke mreže na području Brodsko-posavske županije	99
31. Tablica 31. - Segmenti vodnih putova na području Brodsko-posavske županije	100

32. Tablica 32. - Elektronička komunikacijska infrastruktura na području Brodsko-posavske županije	103
33. Tablica 33. - Duljina koridora nadzemnih vodova 220 kV i 110 kV na području Brodsko-posavske županije	104
34. Tablica 34. - Mreža koja je u vlasništvu HEP-ODS-a na području Brodsko-posavske županije	106
35. Tablica 35. - Duljina cjevovoda u vlasništvu INA d.d. na području Brodsko-posavske županije	108
36. Tablica 36. - Duljina postojećeg cjevovoda Jadranskog naftovoda (JANAF) na području Brodsko-posavske županije	108
37. Tablica 37. - Plinoopskrbni sustav na području Brodsko-posavske županije	109
38. Tablica 38. - Duljina vodoopskrbne mreže na području Brodsko-posavske županije	111
39. Tablica 39. - Duljina kanalizacijske mreže na području Brodsko-posavske županije	112
40. Tablica 40. - Službena odlagališta na području Brodsko-posavske županije	116
41. Tablica 41. - Popis zaštićenih području Brodsko-posavske županije	118
42. Tablica 42. - Popis zaštićenih i preventivno zaštićenih području Brodsko-posavske županije	119
43. Tablica 43. - Područja Ekološke mreže za područje Brodsko-posavske županije	122
44. Tablica 44. - Područja iz Prijedloga Nature 2000 za Brodsko-posavsku županiju	124
45. Tablica 45. – Površine zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode za Brodsko-posavsku županiju	125
46. Tablica 46. – Analiza zaštićenih područja za Brodsko-posavsku županiju	125
47. Tablica 47. - Kategorizacija područja oko mjerne postaje Slavonski Brod-1, za 2011 i 2012.	128
48. Tablica 48. - Analiza građevina/zahvata za koje su vođeni postupci procjene ili ocjene o procjeni zahvata na okoliš za BPŽ	132
49. Tablica 49. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – N lista	134
50. Tablica 50. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/kulturno povijesne cjeline	134
51. Tablica 51. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/arheolog.	135
52. Tablica 52. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/profana	136
53. Tablica 53. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/sakralna	137
54. Tablica 54. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/profano-sakralna	137
55. Tablica 55. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/memorijalna	137
56. Tablica 56. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/arheološka	138

57. Tablica 57. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/profana	138
58. Tablica 58. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/sakralna	138
59. Tablica 59. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/ostalo	139
60. Tablica 60. – Zbirna tablica kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju	139
61. Tablica 61. – Popis konzervatorskih podloga/sustava mjera zaštite za potrebe prostorno-planske dokumentacije od 2008. – 2013. god. za BPŽ	140
62. Tablica 62. – Obvezni prostorni pokazatelji	141
63. Tablica 63. – Shema dokumenata prostornog uređenja	147
64. Tablica 64. – Važeći Prostorni planovi područja posebnih obilježja definirani zakonom i/ili Strategijom prostornog uređenja RH	157
65. Tablica 65. – Kontaktne područja kanala „Dunav-Sava“	161
66. Tablica 66. – Važeći Prostorni plan Brodsko-posavske županije (PPŽ)	162
67. Tablica 67. – Prikaz prostornih planova uređenja gradova (PPUG) na području Brodsko-posavske županije	167
68. Tablica 68. – Prikaz prostornih planova uređenja općina (PPUO) na području Brodsko-posavske županije	168
69. Tablica 69. – Sadržaj Generalnog urbanističkog plana (GUP)	171
70. Tablica 70. – Prikaz Generalnih urbanističkih planova (GUP) na području Brodsko-posavske županije	171
71. Tablica 71. – Prikaz Urbanističkih planova uređenja (UPU) za gradove	172
72. Tablica 72. – Prikaz Urbanističkih planova uređenja (UPU) za općine	173
73. Tablica 73. – Prikaz Detaljnih planova uređenja (DPU)	174
74. Tablica 74. – Prikaz Provedbenih urbanističkih planova (PUP)	174
75. Tablica 75. – Prikaz dokumenata prostornog uređenja u izradi ili izmjeni i dopuni	176
76. Tablica 76. – Broj akata po godinama	182
77. Tablica 77. – Struktura i broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012) od 01.01.2011 do 31.12.2011.god.	182
78. Tablica 78. – Broj rješenja za građenje čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja objavljen je u Narodnim novinama br. 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13).	183
79. Tablica 79. - Broj zahtjeva za ozakonjenje nezakonito izgrađene zgrade temeljene na odredbama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN RH 86/12)	185
80. Tablica 80. – Nezakonito izgrađene zgrade na području Brodsko-posavske županije	186
81. Tablica 81. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja	190
82. Tablica 82. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja – izmjene i dopune	191

83. Tablica 83. – Provjeda mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja – studije i analize	192
84. Tablica 84. – Provjeda mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mjere od značaja za prostor, izradu i donošenje prostornih planova	193
85. Tablica 85. – Provjeda mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mjere u funkciji poboljšanja informiranosti i odlučivanja	194
86. Tablica 86. – Provjeda mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mjere uređenja zemljišta	195
87. Tablica 87. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije - prostorni plan Brodsko-posavske županije	200
88. Tablica 88. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije - prostorni plan područja posebnih obilježja	201
89. Tablica 89. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije – ostali dokumenti prostornog uređenja	202
90. Tablica 90. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije – studije i stručne podloge	203

POPIS KARTOGRAMA**Stranica**

1. Kartogram 1. - Teritorijalna podjela Brodsko-posavske županije	13
2. Kartogram 2. - Gustoća naseljenosti po općinama (st/km ²)	16
3. Kartogram 3. - Broj stanovnika po općinama	17
4. Kartogram 4. - JLS po indeksu razvijenosti	24
5. Kartogram 5. - Područja posebne državne skrbi	24
6. Kartogram 6. - Stanje minskog područja na području Brodsko-posavske županije	54
7. Kartogram 7. - Uređenje zemljišta	55
8. Kartogram 8. - Šumsko zemljište	56
9. Kartogram 9. - Pregledna karta ribnjaka	60
10. Kartogram 10. - Zaštite izvorišta voda	66
11. Kartogram 11. - Vodonosno područje	66
12. Kartogram 12. - Pogodnosti navodnjavanja	68
13. Kartogram 13. - Poplavno područje/branjeno područje	72
14. Kartogram 14. - Uređenje bujičara i erozija	72
15. Kartogram 15. - Obuhvat istraživanja klizišta na području grada Slav. Broda u odnosu na tlo podložno eroziji na prostoru BPŽ	73
16. Kartogram 16. - Prikaz IV kategorije zemljišta (klizište) na području Brodskog brda	74
17. Kartogram 17. - Melioracijska odvodnja	75
18. Kartogram 18. - Gospodarskih zona ≥ 10 ha:	79
19. Kartogram 19. - Eksploracija mineralnih sirovina	86
20. Kartogram 20. - Europski prometni koridori	91
21. Kartogram 21. - Cestovni promet na području Brodsko-posavske županije	93
22. Kartogram 22. - Željeznički promet na području Brodsko-posavske županije	98
23. Kartogram 23. - Riječni promet na području Brodsko-posavske županije	100
24. Kartogram 24. - Zračni promet na području Brodsko-posavske županije	102
25. Kartogram 25. - Obrada skladištenje i odlaganje otpada na području Brodsko-posavske županije	115
26. Kartogram 26. - Područja zaštićena i predložena za zaštitu	118
27. Kartogram 27. - Ekološka mreža na području Brodsko-posavske županije	121
28. Kartogram 28. - NATURA 2000 na području Brodsko-posavske županije	123
29. Kartogram 29. - Važeći PPPPO	157
30. Kartogram 30. - 3. Izmjene i dopune PPBPŽ - 2.1.3. Pošta i telekomunikacije	163
31. Kartogram 31. - 4. Izmjene i dopune PPBPŽ - 1. Korištenje i namjena prostora	166
32. Kartogram 32. - Grafički prikaz donošenja PPUG/PPUO na području Brodsko-posavske županije	169
33. Kartogram 33. - WEB GIS aplikacija Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije	178

I. POLAZIŠTA

I.1. OSNOVA I CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA

Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije (u dalnjem tekstu: Izvješće) je dokument kojim se izvješćuje o prostornom razvoju u Brodsko-posavskoj županiji u razdoblju od 2009. do 2013. godine, na temelju analize stanja i trendova prostornog razvoja i ocjene osnovne prostorne strukture, trendova prostornog razvoja, zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora, kao i analize i ocjene provedbe strateških i drugih dokumenata prostornog planiranja te institucionalnog razvoja u tom području.

Izvješće se izrađuje u odnosu na Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/1999), druge strateške, razvojne i planske dokumente državne razine koje su od utjecaja na održiv razvoj županije kao dokumenta prostornog uređenja regionalne razine (Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik BPŽ 04/01, 06/05, 11/08, 14/08, pročišćeni tekst 05/10 i 09/12) i prostorne planove uređenja grada Slavonskog Broda i Nove Gradiške i općina u sastavu županije.

U okviru Izvješća utvrđuje se učinkovitost planskih mjera iz Prostornog plana Brodsko-posavske županije i daju smjernice za eventualnu izmjenu i dopunu navedenog dokumenta, izradu novih dokumenata prostornog uređenja i drugih pratećih dokumenata/strategija.

Izvješće daje uvid u procese koji koriste lokalne potencijale i pridonose ravnomernijem razvoju odnosno smanjenju međusobnih razlika razvijenosti pojedinih prostornih cjelina.

Izvješće prioritetno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti dalnjih usmjeranja prostornog razvoja, odnosno analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor. Kao najvažnije teme izdvajaju se demografski procesi, nužnost povećanja javnog interesa i zaštite općeg dobra, prestrukturiranje gospodarstva te sektorsko djelovanje i međusobna usklađenost različitih resora.

I.2. ZAKONODAVNO-INSTITUCIONALNI OKVIR

Odredbom članka 47. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011, 50/2012 i 55/2012, u dalnjem tekstu ZPUIG) utvrđena je obveza izrade četverogodišnjeg Izvješća o stanju u prostoru. Za Brodsko-posavsku županiju Izvješće izrađuje Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, a donosi ga Skupština županije. Izvješće se objavljuje u Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije.

Sadržaj i obvezni pokazatelji Izvješća propisani su Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (Narodne novine, broj 117/12).

Izvješće sadrži :

- polazišta (ciljevi izrade i osnovna prostorna obilježja)

- analizu i ocjenu stanja provedbe i trendova razvoja (prostorna struktura korištenja i namjene površina, sustav naselja, gospodarske djelatnosti, opremljenost infrastrukturom, zaštita i korištenje prostora od posebnog značaja i obvezni pokazatelji)
- analiza izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja (izrada i provedba prostornih planova-dokumenata prostornog uređenja, prostorni planovi - dokumenti prostornog uređenja) u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente

Za izradu Izvješća koriste se podaci iz važećih dokumenta prostornog uređenja, podaci službeno objavljeni (Državni zavod za statistiku,..) podaci tijela, ustanova, pravnih osoba, pojedine sektorske studije i dr.

I.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

I.3.1. PRIRODNA I GEOGRAFSKA OBILJEŽJA

Brodsko-posavska županija nalazi se u južnom dijelu Slavonske nizine, na prostoru između planina Psunj, Požeškog i Diljskog gorja sa sjevera i rijeke Save s juga, koja je ujedno i državna granica prema BIH u dužini od 163 km. Unutar Republike Hrvatske graniči na zapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom, na sjeveru s Požeško-slavonskom, na sjeveru s Osječko-baranjskom i na istoku s Vukovarsko-srijemskom županijom. Smještena je na sjevernoj zemljopisnoj širini od $45^{\circ} 02'$ - $45^{\circ} 23'$ i istočnoj zemljopisnoj dužini od $17^{\circ} 04'$ - $18^{\circ} 35'$. Brodsko-posavska županija je prostorno izdužena na pravcu zapad - istok, 117 km zračne dužine, a širina teritorija se kreće od samo 7 km (u predjelu rijeke Orljave) do 27 km (udaljenost Psunj - Sava). Županija obuhvaća prostor zemljišta prosječne širine 10 - 15 km, pa možemo reći da je koeficijent izduženosti 1:10.

Područje Županije prostire se na 2.034^1 km², što čini 3,59 % ukupne površine Republike Hrvatske i zauzima 14. mjesto u Republici Hrvatskoj po površini među županijama. Na tom prostoru, prema prvim rezultatima Popisa stanovništva, kućanstva i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine, živi 158.575^2 stanovnika, s prosječnom gustoćom naseljenosti 77,96 stanovnika po km².

Reljef

Na prostoru Brodsko-posavske županije izdvajaju se dvije osnovne reljefne cjeline: prigorski pojas na sjeveru i nizinski dio uz rijeku Savu. Prigorski pojas na sjeveru Županije čine uski brdsko-planinski pojas uz samu sjevernu granicu Županije, te širi prigorski pojas koji se pruža do dodira s nizinskim prostorom. Brdsko-planinski pojas čine Psunj, sa svojim najvišim vrhom Brezovo polje (985 m), te nešto niža Požeška gora, s najvišim vrhom od 615 m, te Dilj-gora, s najvišim vrhom od 461 m. Između Požeške i Dilj-gore je nešto niže Kasonja-brdo

¹ Izvor: Prostorni plan BPŽ – pročišćeni tekst 2008.

² Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

s vrhom od 352 m. To su pretežito šumska i nenaseljena područja. Prigorski prostori se pružaju u nizu od zapadnih ograna Psunja, pa do istočnih obronaka Dilja. To su reljefno blago razvijeni prostori, pogodni za razvoj naselja, ali i ostalih gospodarskih funkcija. Nizinski dio uz rijeku Savu čini oko 50% prostora Županije. Najniža točka županije je na 83 m.n.m. (Gundinci). To je nisko zaravnjeno zemljište uz rijeku Savu, veće vlažnosti i još uvijek ne potpuno zaštićeno od visokih voda Save. To je prostor akumulacijsko-tektonskog reljefa. Karakteristike reljefa su određene mlađim tektonskim procesima i klimatskim promjenama u pleistocenu i imale su velikog utjecaja na hidrografske odnose ovog prostora.

Klima

Ukupne klimatske karakteristike područja Brodsko-posavske županije, kao dijela šireg područja Istočne Hrvatske, odlikuju osobine umjerenog tropske klime (prema Köppenovoj klasifikaciji). Ovu klimu karakteriziraju srednje mjesečne temperature više od 10° C tijekom više od četiri mjeseca godišnje, srednje temperature najtoplijeg mjeseca ispod 22° C, te prosječna godišnja količina oborina od 700-800 mm. Klimatske prilike ovog prostora odlikuje homogenost klimatskih prilika, a određena odstupanja javljaju se uslijed reljefnih osobina prostora. Klimatske prilike su također određene i pripadnošću i položajem ovog područja širem prostoru Panonske nizine, te se može generalno konstatirati da se, u klimatskom smislu, ovo područje nalazi na prijelazu između vlažnijih osobina kontinentalne klime na zapadu i sušnijih područja na istoku. Uz opće klimatske prilike, na prostoru Županije, potrebno je ukazati i na pojavu lokalne klime koja dolazi do izražaja uslijed reljefne raznolikosti područja, te se razlikuje lokalna klima prigorskog područja od lokalne klime prisavske nizine. Klimatske prilike prigorskog područja odlikuju se dužom insolacijom, zbog južne orientacije i zaštićenosti gorskim grebenima, višim temperaturama, te većim količinama oborina zbog karaktera reljefa. Također se u prigorju javlja manje magle i relativne vlažnosti zraka, ali zato jačaju zračna strujanja. Prisavsku nizinu i njezinu lokalnu klimu, odlikuju visoka relativna vlažnost, češće pojave magle, posebno u proljeće i jesen, učestalije pojave mraza, te kraće trajanje insolacije.

Vodne površine i vodotoci

Na području Brodsko-posavske županije od vodnih površina u smislu Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obvezatnim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 i 163/04) zastupljeni su: vodotoci, akumulacije i ribnjaci, dok jezera i retencija nema. Prostor Brodsko-posavske županije može se podijeliti na tri vodna i slivna područja: sliv Šumetlica-Crnac, sliv Jelas i sliv Biđ. Ukupno je na prostoru Županije pod vodnim površinama 6.955 ha, odnosno 3,4 % cijelogupnog prostora. Najzastupljenija kategorija vodnih površina su vodotoci koji se prostiru na 4.153 ha i sudjeluju s 59,7% u ukupnim vodnim površinama. Preostale vodne površine su ribnjaci čija je površina 2.782 ha i zastupljenost oko 40% i akumulacije s udjelom od svega 0,3%. Najveća zastupljenost vodnih površina je na vodnom području Jelas. Ovo područje s udjelom od 52,6% u vodnoj površini Županije ima dvostruko više vodenih površina od vodnog područja Šumetlica-Crnac i oko dva i pol puta više od vodnog područja BIĐ-a.

Osnovni podaci i pokazatelji³

1. Površina, stanovništvo i naselja 2011. godine

-površina županije (ukupno)	2.034 km ²
-površina poljoprivrednog zemljišta	1.204 km ²
-površina šumskog zemljišta	607,69 km ²
-vodne površine	69,55 km ²
-broj gradova	2
-broj općina	26
-broj naselja	185
-broj stanovnika	158.575
-gustoća naseljenosti	77.96 stan./km ²
-broj kućanstava ⁴	53.116
-prosječan br. čl. kućanstva ⁵	2,99

2. Geografske koordinate krajnjih točaka

-sjeverna zemljopisna širina	od 45°02' do 45°23'
-istočna zemljopisna dužina	od 17°04' do 18°23'

3. Dužina granice

-granica sa Bosnom i Hercegovinom	163 km
-----------------------------------	--------

4. Slivna područja i vodne površine

-Slivno područje Šumetlica-Crnac	1.100 ha
-Slivno područje Jelas	1.535 ha
-Slivno područje Biđ	1.518 ha
-Akumulacije	19,75 ha
-Ribnjaci	2.782 ha

5. Brdski vrhovi

-Brezovo polje	985 m
-Požeška gora	615 m
-Dilj gora	461 m
-Kasonja-brdo	352 m

6. Park prirode

-Lonjsko polje (dio u Brodsko-posavskoj županiji)	3.072 ha
---	----------

7. Zaštićeni krajolici

-Jelas-polje	19.520 ha
-Gajna	308 ha
-Mramorsko polje	501 ha
-Strmac	283 ha
-Jezero Petnja	791 ha
-Pješčana plaža Poloj	218 ha
-Akum. Jezero Ljeskove vode	156 ha
-Krajnji južni obronci Dilj-gore	-

³ Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije – pročišćeni tekst 2008.

⁴ Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

⁵ Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

I.3.2. UPRAVNO – TERITORIJALNA PODJELA

Prikaz teritorijalnog ustroja Brodsko-posavske županije dat je na osnovi Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13) Brodsko-posavska županija sa sjedištem u gradu Slavonskom Brodu utvrđena je u članku 3., pod rednim brojem XII.

U sastavu Brodsko-posavske županije nalazi se 28 jedinica lokalne samouprave i to 2 grada i 26 općina s ukupno 185 naselja.

Teritorijalna podjela

Gradovi

1. Nova Gradiška 2. Slavonski Brod

Općine

1. Bebrina	14. Okučani
2. Brodski Stupnik	15. Oprisavci
3. Bukovlje	16. Oriovci
4. Cernik	17. Podcrkavlje
5. Davor	18. Rešetari
6. Donji Andrijevci	19. Sibinj
7. Dragalić	20. Sikirevci
8. Garčin	21. Slavonski Šamac
9. Gornja Vrba	22. Stara Gradiška
10. Gornji Gogićevci	23. Staro Petrovo Selo
11. Gundinci	24. Velika Kopanica
12. Klakar	25. Vrbje
13. Nova Kapela	26. Vrpolje

Kartogram 1. - Teritorijalna podjela Brodsko-posavske županije

Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije – pročišćeni tekst 2008.

I.3.3. STANOVNIŠTVO

Demografska kretanja na području Brodsko-posavske županije nemaju pozitivna obilježja, što ima utjecaj na čitavo društvo, a zanemarivanje demografskih čimbenika u prostornom aspektu može utjecati na nepoželjne gospodarske, kulturne i socijalne posljedice. U odnosu na prethodni popis stanovništva, kućanstava i stanova iz 2001. godine, a prema Prvim privremenim rezultatima popisa stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine koji su dostupni, može se zaključiti da se i dalje nastavlja negativan trend – pad broja stanovnika na ovom prostoru, negativan prirodni priraštaj kao i negativan migracijski saldo. Za očekivati je da će se ove karakteristike negativno odraziti i na ostale demografske procese i obilježja stanovništva.

Između pojedinih dijelova Županije postoje razlike u kretanju i strukturnim obilježjima stanovništva. Određene razlike su povjesno uvjetovane, neke proizlaze iz prirodnogeografske raznolikosti prostora, no najvećim dijelom proizlaze iz geoprometnog položaja u prostoru.

Broj stanovnika

Po Popisu stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine, na području Brodsko-posavske županije živjelo je 158.575 stanovnika. Uspoređujući podatke s prethodnim Popisom iz 2001. godine, proizlazi da je broj stanovnika u Brodsko-posavskoj županiji u padu za 18.190 osoba (indeks 89,71).

Od ukupno 2 grada i 26 općina, samo jedna općina bilježi porast broja stanovnika:

- Općina Dragalić (indeks 106,16).

Sve ostale općine i gradovi bilježe pad broja stanovnika. Najveći pad broja stanovnika imaju:

- Grad Nova Gradiška (indeks 89,87),
- Grad Slavonski Brod (indeks 91,53),
- Općina Staro Petrovo Selo (indeks 81,64).

Tablica 1. - Teritorijalni ustroj, stanovništvo i naselja Brodsko-posavske županije

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	BROJ STANOVNika				BROJ NASELJA	POVRŠINA OPĆINE U km ² (PPUO)	GUSTOĆA NASELJA st./km	UDIO U %	
	2001.	2011.	INDEKS 2011./2001.	PORAST-PAD BROJA STAN.				U POVRŠINI ŽUPANIJE	U BROJU STAN. ŽUPANIJE
GRADOVI									
NOVA GRADIŠKA	15.833	14.229	89,87	-1.604	4	49,57	287,05	2,44	8,97
SLAVONSKI BROD	64.612	59.141	91,53	-5.471	3	54,31	1.088,95	2,67	37,30
OPĆINE									
BEBRINA	3.541	3.252	91,84	-289	7	100,99	32,20	4,97	2,05
BRODSKI STUPNIK	3.526	3.036	86,10	-490	4	58,54	51,86	2,88	1,91
BUKOVLJE	2.739	3.108	113,47	369	4	31,51	98,64	1,55	1,96
CERNIK	4.235	3.640	85,95	-595	11	127,56	28,54	6,27	2,30
DAVOR	3.259	3.015	92,51	-244	2	42,61	70,76	2,09	1,90
DONJI ANDRIJEVCI	4.393	3.709	84,43	-684	4	56,85	65,24	2,80	2,34
DRAGALIĆ	1.282	1.361	106,16	79	6	59,32	22,94	2,92	0,86
GARČIN	5.586	4.806	86,04	-780	9	87,50	54,93	4,30	3,03
GORNJA VRBA	2.559	2.512	98,16	-47	2	20,16	124,60	0,99	1,58
GORNJI BOGIĆEVCI	2.319	1.975	85,17	-344	6	44,03	44,86	2,16	1,25
GUNDINCI	2.294	2.027	88,36	-267	1	59,68	33,96	2,93	1,28
KLAKAR	2.417	2.319	95,95	-98	4	53,00	43,75	2,61	1,46
NOVA KAPELA	5.118	4.227	82,59	-891	12	128,90	32,79	6,34	2,67
OKUČANI	4.224	3.447	81,61	-777	17	159,31	21,64	7,83	2,17
OPRISAVCI	2.942	2.508	85,25	-434	9	64,57	38,84	3,17	1,58
ORIOVAC	6.559	5.824	88,79	-735	10	99,06	58,79	4,87	3,67
PODCRKAVLJE	2.683	2.553	95,15	-130	13	94,84	26,92	4,66	1,61
REŠETARI	5.171	4.753	91,92	-418	7	59,42	79,99	2,92	3,00
SIBINJ	7.549	6.895	91,34	-654	12	104,37	66,06	5,13	4,35
SIKIREVCI	2.707	2.476	91,47	-231	2	29,11	85,06	1,43	1,56
SLAVONSKI ŠAMAC	2.649	2.169	81,88	-480	2	22,53	96,27	1,11	1,37
STAROGRAĐANSKA	1.717	1.363	79,38	-354	7	76,79	17,75	3,78	0,86
STARO PETROVO SELO	6.352	5.186	81,64	-1.166	13	141,10	36,75	6,94	3,27
VELIKA KOPANICA	3.570	3.308	92,66	-262	4	68,70	48,15	3,38	2,09
VRBJE	2.906	2.215	76,22	-691	7	79,07	28,01	3,89	1,40
VRPOLJE	4.023	3.521	87,52	-502	3	60,53	58,17	2,98	2,22
UKUPNO	176.765	158.575	89,71	-18.190	185	2.033,93	77,96	100,00	100,00

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine; Prostorni plan Brodsko-posavske županije – pročišćeni tekst 2008.

Gustoća naseljenosti

Područje Brodsko-posavske županije obuhvaća površinu od 2.034 km² s prosječnom gustoćom naseljenosti od **77,96 stanovnika/km²**.

Gustoća naseljenosti u Slavonskom Brodu je višestruko viša nego u ostatku županije i iznosi 1.088,95 stanovnika/km², na drugom mjestu je Nova Gradiška sa 287,05 stanovnika/km². Na trećem mjestu nalazi se Općina Gornja Vrba s prosječnom gustoćom naseljenosti od 124,60 stanovnika/km². Najmanju prosječnu gustoću naseljenosti ima Općina Stara Gradiška sa 17,75 stanovnika/km².

Brodsko-posavska županija ima površinu o 2.034 km² i u površini Republike Hrvatske sudjeluje sa udjelom od 3,59 %. **Gustoća naseljenosti županije od 77,96 stanovnika/km² je iznad prosjeka gustoće naseljenosti Republike Hrvatske koja iznosi 75,71 stanovnika/km².**

Kartogram 2. - Gustoća naseljenosti po općinama (st/km²):

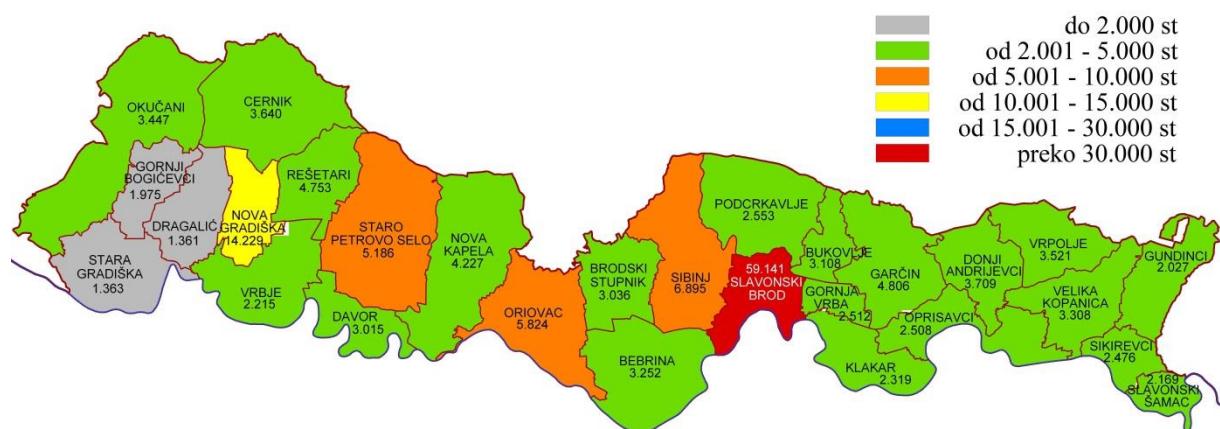
Prirodni priraštaj

Osnovne odrednice populacijske dinamike su priraštaj (prirodno kretanje) i migracije (prostorna pokretljivost) stanovništva, kao rezultat prirodnih i društvenih čimbenika prostora.

Godine 2011. prirodni prirast u Brodsko-posavskoj županiji je -343⁶. Živorodenih je bilo 1615⁷ i umrlih 1958⁸. Analiza, prirodnog prirasta stanovništva u razdoblju od 2001. do 2011. godine pokazuje da Brodsko-posavska županija ima negativan trend što znači da je više ljudi umrlo nego što se rodilo.

Analiza po općinama ukazuje da je 2011. godine 8 općina imalo pozitivan prirodni priraštaj, a 18 negativan prirodni priraštaj. Najveći pozitivni priraštaj na području Brodsko-posavske županije ima općina Sikirevc (20)⁹, a najveći negativni prirodni priraštaj općina Staro Petrovo Selo (-47)¹⁰.

Kartogram 3. - Broj stanovnika po općinama:

⁶ Izvor: DZS – Prirodno kretanje stanovništva u 2011. god.

⁷ Izvor: DZS - Prirodno kretanje stanovništva u 2011. god.

⁸ Izvor: DZS - Prirodno kretanje stanovništva u 2011. god.

⁹ Izvor: DZS - Prirodno kretanje stanovništva u 2011. god.

¹⁰ Izvor: DZS - Prirodno kretanje stanovništva u 2011. god.

Migracija stanovništva

Prostorna pokretljivost stanovništva – migracije, po podatcima iz 2011. godine ukazuju da je taj migracijski saldo bio *negativan* i iznosi **-77 osoba**. To znači da se više osoba iselilo iz Brodsko-posavske županije nego što se doselilo. Saldo migracije među županijama također je *negativan* za Brodsko-posavsku županiju i iznosi **-612 osoba**.

Struktura stanovništva po spolu i dobi

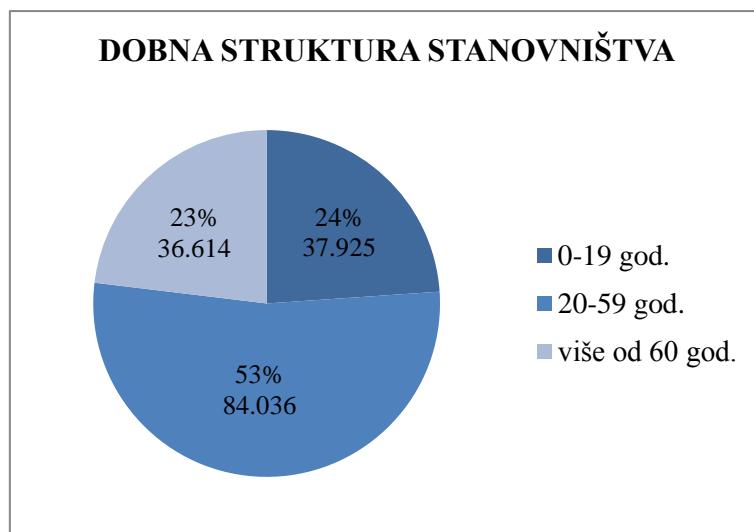
Analiza spolno-dobne strukture stanovništva ukazuje na odnos muškog i ženskog stanovništva, odnosno na njihov fiziološki okvir, a potencijalnu vitalnost i biodinamiku stanovništva ukazuje struktura po dobi.

U Brodsko-posavskoj županiji je 2011. godine bilo **77.115 ili 48,63 % muškog stanovništva i 81.460 ili 51,37 % ženskog stanovništva**, odnosno na 1.000 žena ima 947 muškaraca.

U zadnjem desetogodišnjem razdoblju tj. od 2001. godine do 2011. godine proizlazi da se broj muškog i ženskog stanovništva smanjio. Tako je 2001. godine bilo 85.787 muškaraca ili 48,53 %, a 2011. godine 77.115 ili 48,63 %. Ženske populacije je 2001. godine bilo 90.978 ili 51,47 %, a 2011. godine 81.460 ili 51,37 %.

Višak žena nad muškim stanovništvom prisutan je i dalje u Brodsko-posavskoj županiji kao i u ostatku Hrvatske, što je odraz cjelokupnih procesa i pojave u društvu koji više pogadaju muško nego žensko stanovništvo (duži radni vijek, stres, rat itd.).

Brodsko-posavska županija spada u županije sa nešto starijim stanovništvom s **indeksom starenja 96,5**.

Izvor podataka: DZS- Prvi rezultati Popis stanovništva 2011.god.

Godine 2011. u Brodsko-posavskoj županiji je bilo 37.925 ili 24% mladog stanovništva (dobna skupina od 0-19 godina), zrelog stanovništva je bilo 84.036 ili 53 % (dobna skupina od 20-59 godina) i starog stanovništva 36.614 ili 23 % (dobna skupina od 60 i više godina). Prosječna starost stanovništva je **40,6 godina**.

Godine 2001. u Brodsko-posavskoj županiji je bilo 47.509 ili 26,88% mladog stanovništva, 91.425 ili 52,02 % zrelog stanovništva i 36.840 ili 20,84 %. Vidljivo je da je u zadnjih 10 godina broj i udio mladog i zrelog stanovništva u padu, a broj i udio starog stanovništva je ostao gotovo na istoj razini.

Slične karakteristike su i u ostatku županije, gdje su indeksi starosti i veći. U Slavonskom Brodu indeks starosti iznosi 100,9, a u Novoj Gradiški 110,1. Najveći indeks starosti je u općini Nova Kapela i iznosi 123,9, a najmanji u općini Gundinci 54,0.

Iz prethodnih demografskih analiza proizlazi da je broj stanovnika u padu, da je negativan prirodni priraštaj kao i negativan migracijski saldo, pa se ne može očekivati ni da dobna struktura stanovništva ima pozitivan trend. „Starost“ je sve više prisutna na ovom području, što će sigurno negativno utjecati na cjelokupni društveno-gospodarski razvoj županije.

Kućanstva

Kućanstvom se smatra svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.).

Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama, tzv. samačko kućanstvo.

Kućanstvom se smatra i osoba bez stalne adrese stanovanja (npr. beskućnici), a zatečena je u kritičnom trenutku u naselju popisa.

Prema Prvim rezultatima Popisa 2011., u Brodsko-posavskoj županiji je bilo 53.116 kućanstava s prosječnim brojem članova kućanstva 2,99 članova. Uspoređujući podatke s prethodnim Popisom, vidi se da se broj kućanstava smanjio, ali se smanjio i broj članova kućanstva. Godine 2001. broj članova kućanstva bio je 3,22, a 2011. god. je 2,99 članova. Prema ovim podatcima Brodsko-posavska županija spada među 11 drugih županija u Republici Hrvatskoj koje bilježe pad broja kućanstava.

Od 2 grada i 26 općina u Brodsko-posavskoj županiji, porast broja kućanstava ima: Grad Slavonski Brod (18), Općina Bukovlje (190), Općina Dragalić (41), Općina Gornja Vrba (31), Općina Klakar (4), Općina Sibinj (3) i Općina Velika Kopanica (14).

Ostale općine i Grad Nova Gradiška imaju pad broja kućanstava. Najveće smanjenje imala je Općina Staro Petrovo Selo (222), zatim Općina Garčin (213), Općina Klakar (181) i dr.

Porast ili pad broja stanovnika neposredno su vezani i sa promjenom broja kućanstava. Sve je manje kućanstava s više članova, a sve je više samačkih kućanstava, što ukazuje na već analizirane demografske procese koji su nezadovoljavajući, a i na društveno-gospodarsko razdoblje u kojem se nalazi Brodsko-posavska županija, a i Hrvatska.

Tablica 2. - Broj kućanstava 2001.-2011. god.

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	BROJ KUĆANSTAVA 2011.*	BROJ STANOVNIKA 2011.	PROSJ. BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA 2011.	BROJ KUĆANSTAVA 2001.	BROJ STANOVNIKA 2001.	PROSJ. BROJ ČLANOVA KUĆANSTVA 2001.
GRADOVI						
NOVA GRADIŠKA	5.305	14.229	2,68	5.387	15.833	2,94
SLAVONSKI BROD	20.574	59.141	2,87	20.556	64.612	3,14
OPĆINE						
BEBRINA	971	3.252	3,35	1.032	3.541	3,43
BRODSKI STUPNIK	955	3.036	3,18	1.027	3.526	3,43
BUKOVLJE	956	3.108	3,25	766	2.739	3,58
CERNIK	1.244	3.640	2,93	1.343	4.235	3,15
DAVOR	879	3.015	3,43	903	3.259	3,61
DONJI ANDRIJEVCI	1.201	3.709	3,09	1.301	4.393	3,38
DRAGALIĆ	512	1.361	2,66	471	1.282	2,72
GARČIN	1.504	4.806	3,20	1.717	5.586	3,25
GORNJA VRBA	751	2.512	3,34	720	2.559	3,55
GORNJI BOGIĆEVCI	697	1.975	2,83	796	2.319	2,91
GUNDINCI	583	2.027	3,48	630	2.294	3,64
KLAKAR	659	2.319	3,52	655	2.417	3,69
NOVA KAPELA	1.436	4.227	2,94	1.617	5.118	3,17
OKUČANI	1.303	3.447	2,65	1.481	4.224	2,85
OPRISAVCI	739	2.508	3,39	839	2.942	3,51
ORIOVAC	1.910	5.824	3,05	1.981	6.559	3,31
PODCRKAVLJE	771	2.553	3,31	787	2.683	3,41
REŠETARI	1.489	4.753	3,19	1.512	5.171	3,42
SIBINJ	2.226	6.895	3,10	2.223	7.549	3,40
SIKIREVCI	652	2.476	3,80	722	2.707	3,75
SLAVONSKI ŠAMAC	715	2.169	3,03	775	2.649	3,42
STAROGRAĐANSKI GRAD	506	1.363	2,69	611	1.717	2,81
STARO PETROVO SELO	1.687	5.186	3,07	1.909	6.352	3,33
VELIKA KOPANICA	1.041	3.308	3,18	1.027	3.570	3,48
VRBJE	772	2.215	2,87	889	2.906	3,27
VRPOLJE	1.078	3.521	3,27	1.159	4.023	3,47
BPŽ UKUPNO	53.116	158.575	2,99	54.836	176.765	3,22

Izvor podataka: DZS- Prvi rezultati Popis stanovništva 2011.god.

Stanovanje

Tablica 3. – Ukupan broj stanova po gradovima i općinama 2001.-2011. god.

BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA	STANOVI						
	UKUPAN BROJ STANOVA			STANOVI ZA STALNO STANOVANJE			
	2001.	2011.*	PAD/ PORAST	2001.	% od ukup. stanova	2011.*	% od ukup. stanova
GRADOVI							
NOVA GRADIŠKA	6.132	6.212	80	6.088	99,28	6.155	99,08
SLAVONSKI BROD	21.420	23.731	2.311	20.835	97,27	23.078	97,25
OPĆINE							
BEBRINA	1.135	1.204	69	1.117	98,41	1.201	99,75
BRODSKI STUPNIK	1.142	1.097	-45	1.081	94,66	1.071	97,63
BUKOVLJE	1.129	1.301	172	843	74,67	1.110	85,32
CERNIK	1.549	1.512	-37	1.510	97,48	1.433	94,78
DAVOR	975	990	15	975	100,00	989	99,90
DONJI ANDRIJEVCI	1.416	1.455	39	1.413	99,79	1.450	99,66
DRAGALIĆ	491	750	259	490	99,80	722	96,27
GARČIN	1.834	1.752	-82	1.825	99,51	1.746	99,66
GORNJA VRBA	695	826	131	695	100,00	808	97,82
GORNJI BOGIĆEVCI	916	923	7	914	99,78	894	96,86
GUNDINCI	717	671	-46	712	99,30	670	99,85
KLAKAR	700	786	86	693	99,00	780	99,24
NOVA KAPELA	1.971	1.987	16	1.951	98,99	1.946	97,94
OKUČANI	1.672	1.958	286	1.651	98,74	1.920	98,06
OPRISAVCI	982	899	-83	979	99,69	889	98,89
ORIOVAC	2.316	2.277	-39	2.301	99,35	2.254	98,99
PODCRKAVLJE	954	1.072	118	884	92,66	1.007	93,94
REŠETARI	1.654	1.813	159	1.651	99,82	1.783	98,35
SIBINJ	2.445	2.664	219	2.372	97,01	2.595	97,41
SIKIREVCI	743	825	82	743	100,00	810	98,18
SLAVONSKI ŠAMAC	787	830	43	786	99,87	829	99,88
STAROGRAĐANSKI GRAD	694	751	57	692	99,71	731	97,34
STARO PETROVO SELO	2.182	2.284	102	2.167	99,31	2.077	90,94
VELIKA KOPANICA	1.139	1.199	60	1.138	99,91	1.198	99,92
VRBJE	971	1.032	61	967	99,59	1.032	100,00
VRPOLJE	1.288	1.279	-9	1.286	99,84	1.235	96,56
BPŽ UKUPNO	60.049	64.080	4.031	58.759	97,85	62.413	97,40

Izvor podataka: DZS- Prvi rezultati Popisa stanovništva 2011.god.

Stan je građevinski povezana cjelina namijenjena za stanovanje, koja se sastoji od jedne ili više soba s odgovarajućim pomoćnim prostorijama (kuhinja, smočnica, predsoblje, kupaonica, zahod i sl.) ili bez pomoćnih prostorija i ima svoj poseban ulaz.

Stanovanje je najveći potrošač i korisnik prostora, osnovni prevladavajući sadržaj ljudskih naselja, a uz to je i temeljni element prostornog i urbanističkog planiranja. Važnu komponentu socijalnog i ekonomskog razvijanja, organizacije i uređenja prostora te podizanje životnog standarda stanovništva čini stanovanje – izgradnja stanova.

Po prvim rezultatima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine, u Brodsko-posavskoj županiji je popisano **64.080** stanova, od čega stanova za stalno stanovanje **62.413 ili 97,40 %** od ukupnog broja stanova.

U zadnjih deset godina tj. od 2001. do 2011. godine, ukupan broj stanova se povećao za 4.031 (2001. godine bilo je 60.049 stanova). Povećao se i broj stanova za stalno stanovanje za 3.654 (2001. godine bilo je 58.759 stanova).

Generalno, na tržište Brodsko-posavske županije nema manjak stanova. Međutim, u nekim Općinama potražnja za slobodnim stanovima premašuje ponudu bez obzira na visoku cijenu i ostale faktore (pad stanovništva i dr.). Višak stambenog fonda bilježimo u oba grada Brodsko-posavske županije.

Analiza stanja

Brodsko-posavska županija ima neravnomjeran razmještaj stanovništva koji je posljedica niza činitelja. Neki od važnijih uzroka koji su doveli do takve prostorno-demografske neravnoteže su: geoprometni položaj u prostoru, migracije stanovništva uzrokovane ratnim događanjima i dr. (Domovinski rat).

U Brodsko-posavskoj županiji nositelji ekonomskog, društvenog i kulturnog razvoja su dva grada koji privlače obrazovano i reproduktivno najvitalnije stanovništvo. Istovremeno su se općine, posebno one udaljenije u odnosu na gradove, znatno slabije ekonomski razvijale što je dovelo do depopulacije znatnog dijela naselja. Tek u novije vrijeme počelo se sustavno ulagati u infrastrukturne preduvjete kako bi se potaknuo razvoj.

ZAKLJUČNO

Demografska slika stanja na području Brodsko-posavske županije je nepovoljna i nije u skladu s društveno-gospodarskim razvojnim potrebama. Prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, županija bilježi pad broja stanovnika. Negativan prirodni priraštaj i negativne migracije, uz očekivane negativne rezultate ostalih demografskih procesa, samo ukazuju da je demografska slika stanja u uzročno-posljedičnom odnosu s društvenim i gospodarskim razvojem zemlje i da demografske promjene stanovništva u Brodsko-posavskoj županiji imaju negativnu tendenciju.

I.3.4. SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA

Na temelju postupka ocjenjivanja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje je provelo Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Brodsko-posavska županija svrstana je u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka Republike Hrvatske, sukladno *Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti* (Narodne novine broj 89/2010).

Brodsko-posavska županija u razvojnom pogledu nije homogena, stoga se jedinice lokalne samouprave razvrstavaju prema indeksu razvijenosti u:

- I. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske: **Gornji Bogičevci, Okučani i Vrbje**;
- II. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75 % prosjeka Republike Hrvatske: **Bebrina, Brodski Stupnik, Cernik, Davor, Donji Andrijevci, Dragalić, Garčin, Gundinci, Klakar, Nova Kapela, Oprisavci, Oriovac, Podcrkavlje, Rešetari, Sibinj, Sikirevci, Slavonski Šamac, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo, Velika Kopanica i Vrpolje**;
- III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100 % prosjeka Republike Hrvatske: **Bukovlje, Gornja Vrba, Nova Gradiška i Slavonski Brod**.

Pokazatelji za izračun indeksa razvijenosti, izračun vrijednosti indeksa razvijenosti, udio pojedinog pokazatelja u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti i druga pitanja s tim u vezi određeni su *Uredbom o indeksu razvijenosti* (Narodne novine broj 63/2010). Indeks razvijenosti izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja: (1) stope nezaposlenosti, (2) dohotka po stanovniku, (3) proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, (4) općeg kretanja stanovništva i (5) stope obrazovanosti.

Zaostajanje u razvoju kako županije tako i jedinica lokalne samouprave u izravnoj je vezi s njihovom slabom populacijskom osnovom, odnosno malom gustoćom naseljenosti, nepovoljnom demografskom i obrazovnom strukturon stanovništva, ekonomskom nemoći i manjkom sredstava za razvoj i dr.

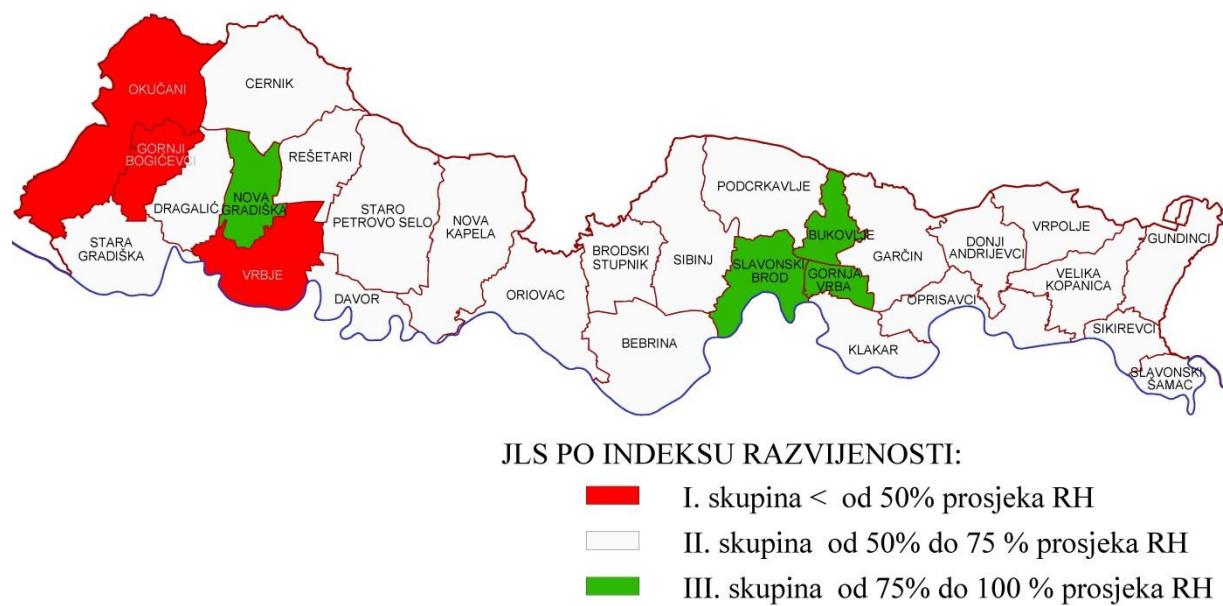
Veliki broj jedinica lokalne samouprave na području Brodsko-posavske županije ulaze u kategoriju područja koja su primatelji državne pomoći tj. područja su od posebne državne skrbi (PPDS):

- I. skupina: Stara Gradiška;
- II. skupina: Gornji Bogičevci, Okučani;
- III. skupina: Bebrina, Cernik, Garčin, Gundinci, Klakar, Oprisavci, Oriovac, Podcrkavlje, Sikirevci, Slavonski Šamac, Velika Kopanica, Vrbje.

ZAKLJUČNO

Gledano u kontekstu globalizacijskih procesa, neosporna je činjenica da je globalna kriza dijelom utjecala i na loše tendencije kretanja, kako hrvatskog gospodarstva tako i gospodarstva u Brodsko-posavskoj županiji, ali to ipak nije temeljni razlog lošeg stanja ekonomije. Činjenica jest kako u nedostatku jasne strategije razvoja gospodarstva niti višegodišnja mikroekonomska politika nije dosljedno razvojna.

Kartogram 4. – JLS po indeksu razvijenosti

Kartogram 5. – Područja posebne državne skrbi

I.4. BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA U OKVIRU PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji/ZPUIG („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12) propisan je sustav prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj. Sustav čine subjekti, dokumenti, akti i postupci kojima se osigurava praćenje stanja u prostoru, određivanje uvjeta i načina izrade, donošenja i provođenja dokumenata prostornog uređenja te uređenja građevinskog zemljišta. Sustav je utvrđen tako da postoji više razina planiranja u skladu s kojima se izrađuju i donose dokumenti prostornog uređenja:

- na državnoj razini dokumenti su Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, te prostorni planovi područja posebnih obilježja koji se izrađuju za područja nacionalnih parkova, parkova prirode i područja posebnih obilježja određenih Strategijom i Programom. Ovi dokumenti su u nadležnosti Države i donosi ih Hrvatski Sabor,
- dokumenti područne (regionalne) razine, (a njihovo donošenje u nadležnosti je Županijske skupštine) su: Prostorni plan županije i Prostorni planovi područja posebnih obilježja čija je obveza izrade određena Prostornim planom županije,
- dokumenti lokalne razine u nadležnosti su velikog grada, grada ili općine, a to su: prostorni plan uređenja velikog grada (PPUG), prostorni planovi uređenja grada ili općine (PPUG/PPUO) te Urbanistički plan uređenja (UPU) i Detaljni plan uređenja (DPU) dijelova njihovih područja. Dokumente lokalne razine donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće, a za svoje područje.

Dokument prostornog uređenja užega područja mora biti uskladen s dokumentom prostornog uređenja širega područja, a prostorni planovi lokalne razine moraju biti uskladjeni s dokumentom prostornog uređenja državne odnosno prostornim planom područne (regionalne) razine.

Slijedom članaka 64. - 69. ZPUIG određeni su važeći dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti Republike Hrvatske sa svojim izmjenama i dopunama:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (srpanj, 1997 i izmjene i dopune NN 76/13)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99 , 76/13)
- Prostorni plan (Prostorni plan područja posebnih obilježja-PPPPO) Parka prirode Lonjsko polje (NN 37/10)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11)

Slijedom članaka 29. i 38. ZPUIG djelatnost prostornog uređenja obavlja Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, osnovan 01. listopada, 2008. godine, kao javna ustanova. Obavljanje poslova Zavod je preuzeo od Županijskog zavoda za prostorno uređenje, ustrojenog kao upravno tijelo županije, koji je prestao s radom danom početka rada ovog Zavoda.

Temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji, Zavod izrađuje i prati provedbu Prostornog plana županije, izrađuje izvješće o stanju u prostoru Županije, vodi registre podataka u okviru informacijskog sustava prostornog uređenja, priprema polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja, izdaje mišljenja u postupku izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja u skladu sa Zakonom. Zavod može izrađivati i prostorni plan područja posebnih obilježja, prostorni plan uređenja grada i općine i provedbeni dokument prostornog uređenja od strateškog interesa za državu, odnosno županiju te obavljati stručno-analitičke poslove iz područja prostornog uređenja, ako mu izradu tih planova i dokumenata, odnosno obavljanje poslova, povjeri Ministarstvo ili Župan.

Temeljne prostorno planske jedinice za provođenje Prostornog plana Brodsko-posavske županije su općine i gradovi. Plan se provodi kroz prostorne planove uređenja općina i gradova, a iznimno se provodi i neposredno za zahvate u prostoru od važnosti za Državu.

Temeljna načela organizacije definiraju se Prostornim planom Brodsko-posavske županije:

- Prostornim planom Županije se na temelju spoznaja o prostoru, i analize pretežitosti pojava, naslijeđa, korištenja, zaposjednutosti i djelatnosti u prostoru utvrđuje osnovna namjena prostora.
- Plan teži pomirenju različitih interesa kompromisnim rješenjima, uskladjujući razvojne potrebe i zaštitu prirodne i kulturno-povijesne osnove. Osnovnom namjenom prostora određuju se i osiguravaju površine za daljnji razvoj naselja, djelatnosti i infrastrukturnih sustava, usuglašavajući potrebe za daljnji razvoj naselja, djelatnosti i infrastrukturnih sustava, usuglašavajući potrebe raznih korisnika, uz nastojanje da se očuvaju prirodna i kulturno-povijesna obilježja i što manje naruši prirodna ravnoteža.
- Određeni dijelovi prostora s obzirom na svoje prirodne značajke sadrže u sebi predisponiranost za korištenje, odnosno predodređenost za određenu namjenu (kvalitetno tlo - poljoprivreda, brdske predjeli - šume, vodonosnik - vodoopskrba, vode - rekreativa i sl.).
- Osnovnu namjenu prostora određuje i formiranost postojećih struktura (naselja, infrastruktura, gospodarstvo).
- U većem dijelu područja Brodsko-posavske županije namjena površina raspodijeljena je između mnogo korisnika i na mnogo površina, te područje Županije karakterizira mozaičnost i mješovitost, kako namjena tako i površina.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TREDOVA RAZVOJA U PROSTORU

II.1. PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA BPŽ

Snimak stanja zemljišnih površina prema načinu stvarnog korištenja u Brodsko-posavskoj županiji statistički se ne provodi. Zbog toga se struktura korištenja površina (zemljišta) prikazuje usporedbom raspoloživih statističkih podataka i podataka iz Prostornog plana županije i Prostornih planova uređenja gradova/općina. Na razvoj struktura naselja, utječu gospodarske strukturne promjene i odluke poduzeća i privatnih interesa. Takvi zahtjevi prema neobnovljivim i fiksnom resursu prostora uzrok su nerijetko i sukoba u pogledu korištenja, odnosno neprimjerenog povećanja korištenja površina za naselja i u gospodarske svrhe. (Primjer - kod planiranja prometnih putova i oko površina na kojima se namjeravaju eksploatirati mineralne sirovine, graditi objekti turističke namjene i dr.).

Prema evidenciji prostornih planova županije i jedinica područne (regionalne) samouprave podjednako prevladavaju poljoprivredne i šumske površine s ukupno 84,86% površina, dok je udio vodnih površina iznosio 3,57 %.

Ukupna površina šuma i šumske zemljišta u Brodsko-posavskoj županiji iznosi 42,95 % površine županije. Šume Županije podijeljene su na dvije kategorije i to: šume i šumska zemljišta u državnom vlasništvu i šume i šumska zemljišta u privatnom vlasništvu. Veći dio Županije ima šume hrasta kitnjaka i običnog graba, submontanske šume hrasta kitnjaka te submontanske šume bukve. Problematika šuma vezana je uglavnom uz smanjenje šumskih površina i zahvata kojima se narušavaju prirodni uvjeti u staništima.

Poljoprivredne površine u Županiji obuhvaćaju 41,91 % površine županije. Trend smanjenja poljoprivrednih površina prisutan je na području Županije. Uzrokovani je širenjem naselja, izgradnjom prometnica i ostale infrastrukture te degradacijom tala erozijskim procesima.

Tablica 4. - Prostorna struktura korištenja površina prema PPUO/PPUG:

Struktura	u ha	u %
Izgrađeni dio GP naselja	8.716,35	4,30
Izgrađene strukture izvan GP naselja	3.161,15	1,56
Ostale neizgradene površine	5.839,18	2,88
Poljoprivredne površine isključive namjene	84.949,64	41,91
Šumske površine isključive namjene	87.069,20	42,95
Vodne površine	7.237,26	3,57
Ostale površine	5.730,20	2,83
Brodsko-posavska županija	202.702,98	100

Podatci iz PPUO/PPUG, Zavod za prostorno uređenje BPŽ

Stvarno i planirano zauzimanje zemljišta za potrebe naselja pokazuje površina građevinskog područja (GP) svakog naselja. Građevinska područja se određuju, osim za naselja i za izgrađene strukture izdvojenih namjena izvan naselja.

Povećanje površine naselja pokazuje konstantni trend, neovisno o kretanju broja stanovništva i razvoju gospodarstva! U tome su prevladala zemljišta za stambene potrebe i radne funkcije (industrija, turizam, trgovina, usluge). Rast površina naselja u promatranom razdoblju odvijao se skoro isključivo na teret poljoprivrednih površina. U povećanju površina za naselja i promet odlučujuće je pridonio proces suburbanizacije stanovništva i radnih mesta, odnosno povećanje broja stanovnika i radnih mesta u okolnim područjima gradova i aglomeracijskih područja, u kojima raste potražnja za površinama za potrebe naselja, posebno površina za poslovne prostore, unatoč opsežnim potencijalima unutar građevinskih područja gradskih naselja. Ti procesi uzrokuju nedostatak građevnog zemljišta u aglomeracijama na kojem su uvjeti za gradnju povezani s visokim cijenama građevnog zemljišta.

Po prvim rezultatima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine, u Brodsko-posavskoj županiji je popisano 64.080 stanova, od čega stanova za stalno stanovanje 62.413 ili 97,40 % od ukupnog broja stanova. U zadnjih deset godina tj. od 2001. do 2011. godine, ukupan broj stanova se povećao za 4.031 (2001. godine bilo je 60.049 stanova). Povećao se i broj stanova za stalno stanovanje za 3.654 (2001. godine bilo je 58.759 stanova).

II.2. SUSTAV NASELJA

II.2.1. Naselja i prostorni / razvojni koridori

Naselja i prostorni koridori obuhvaćaju područja više gustoće naseljenosti i ubrajaju se u prostore dinamičkog karaktera. Oni povezuju aglomeracijske prostore s najboljom i najučinkovitijom infrastrukturom, koja ih približava međusobno, a čime se povećavaju i njihove gospodarske prednosti.

U Hrvatskoj, pa tako i u Brodsko-posavskoj županiji je primjetan dugoročni trend napuštanja poljoprivredne djelatnosti i migracije ljudi prema gušćim aglomeracijama. Jedan od temeljnih ciljeva razvijanja na području Županije jest osigurati održivi razvoj koji podrazumijeva, uz daljnji razvoj gradova, razvoj seoskih naselja, posebice općinskih središta koja jesu nositelji razvoja.

U svim naseljima cilj je optimalno korištenje prostora i povećanje gustoće naseljenosti, zaštita i očuvanje prirodne i graditeljske baštine unutar naselja kao i očuvanje povijesne matrice naselja.

Opremljenost infrastrukturom uvjet je funkcionalnog korištenja prostora. Razina takve opremljenosti upućuje na potencijal prostora za različit intenzitet korištenja ili se prema planiranoj namjeni, uvjetuje i kapacitet opremanja prostora infrastrukturom. Dobri infrastrukturni sadržaji su važna pretpostavka za ujednačene razvojne mogućnosti i gospodarsku kompetitivnost.

Povoljan položaj Republike Hrvatske kao čvorište između Zapada i Srednje Europe, te Istočne i Jugoistočne Europe i Bliskog Istoka izražen je i na prostoru Brodsko-posavske županije. Prostором Županije prolaze dva važna međunarodna prostorna koridora:

- Europski koridor V.c: cestovni, riječni, zračni, cjevovodni, elektroenergetski, TT i pomorsko-rijecni promet (od granice Republike Mađarske, do granice s Republikom Bosnom i Hercegovinom na rijeci Savi (Svilaj)
- Europski koridor X.: cestovni, riječni, zračni, cjevovodni, elektroenergetski, TT promet) (od granice s Republikom Slovenijom, preko Slavonskog Broda do granice s Srbijom).

Veće koncentracije naselja i prometnih koridora, postaju značajan problem prostornog uređenja. Prednosti koje se njima postižu, umanjuje veliko opterećenje i sukobe u prostornim koridorima.

Razvoj naselja i prometa međusobno se isprepliću u razvojnom procesu. Razvoj prometa i opremanje infrastrukturom razmjerni su sa zgušnjavanjem stanovništva i radnih mjesta, a veće količine prometa uslijed urbanizacije stanovništva i radnih mjesta zahtijevaju dogradnju prometne infrastrukture kao i infrastrukture za opskrbu.

Infrastruktura na velikom prostoru uz dobru dostupnost, tek stvara uvjete za stambene i poslovne lokacije izvan središta.

II.2.2. Sustav središnjih naselja

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnog prostornog uređenja i razvitka svake županije. Time se usmjerava i/ili kontrolira prostorna raspodjela stanovništva, potiče razvitak optimalne mreže naselja. To se postiže usmjeravanjem gospodarskih djelatnosti i ostalih urbanotvornih sadržaja, a prioritetno podržava razvoj gradova i naselja koja imaju nužne preduvjete.

Na području Županije trenutačno se nalazi 185 naselja razmještenih na prostoru 28 općina/grada. Dva naselja imaju status grada (Slavonski Brod i Nova Gradiška), a 26 naselja status općinskog sjedišta.

U sustavu središnjih naselja Županije izdvajaju se Slavonski Brod kao županijsko središte i grad s najvećim stupnjem razvijenosti središnjih i gospodarskih sadržaja i Nova Gradiška kao drugi grad po veličini i razvijenosti.

Zbog izduženog oblika Županije i prostornog položaja Slavonskog Broda i Nove Gradiške karakteristična je gravitacijska usmjerenost istočnog i središnjeg dijela Županije prema Slavonskom Brodu, a zapadnog dijela prema Novoj Gradišci.

Prema prostornom planu Županije stupnjevana su razvojna središta od razine većeg regionalnog središta do razine lokalnog središta na slijedeći način:

1. Slavonski Brod - Veće regionalno središte (veće razvojno središte)
2. Nova Gradiška - Manje regionalno središte (manje razvojno središte jače razvijenosti)
3. Okučani - Područno središte (malo razvojno središte)
4. Staro Petrovo Selo - (malo razvojno središte)
5. Oriovac - (malo razvojno središte)
6. Vrpolje - (malo razvojno središte)
7. Sva ostala općinska središta - Lokalno središte (inicijalno razvojno središte)

Prostornim planom Županije se i razina „Lokalno središte“ detaljnije dijeli na podrazine.

Tablica 5. – Sustav središnjih naselja

R.b.	Veće regionalno središte	Manje regionalno središte	Područno središte	Veće lokalno središte	Lokalno središte	Manje lokalno središte
1.	Slavonski Brod	Nova Gradiška	Okučani	G. Bogićevci	Ljupina	Vrbovljani
2.			Staro Petovo Selo	Stara Gradiška	Vrbova	Mašić
3.			Oriovac	Dragalić	Batrina	Bodovaljci
4.			Vrpolje	Cernik	Lužani	Orubica
5.				Rešetari	Slavonski Kobaš	Štivica
6.				Vrbje	Stari Slatinik	Malino
7.				Davor	Slobodnica	Gornji Andrijevci
8.				Nova Kapela	Stari Perkovci	Bartolovci
9.				Brodska Stupnik	Kruševica	Gromačnik
10.				Bebrina		Kaniža
11.				Sibinj		Šumeće
12.				Podcrkavlje		Donja Vrba
13.				Bukovlje		Gornja Bebrina
14.				Gornja Vrba		Klokočevik
15.				Klakar		Staro Topolje
16.				Garčin		Čajkoveci
17.				Oprisavci		Beravci
18.				Donji Andrijevci		Jaruge
19.				Velika Kopanica		
20.				Gundinci		
21.				Sikirevci		
22.				Slavonski Šamac		

Izvor podataka: Prostorni plan Brodsko-posavske županije – pročišćeni tekst 2008.

Kao posljedica utvrđenog sustava središnjih naselja očekuje se pokretanje procesa usmjerenih prema:

- uravnoteženoj prostornoj raspodjeli stanovništva, radnih sadržaja i drugih funkcija na području Županije,
- uravnoteženom razvoju središnjih funkcija,
- ravnomjernijem razvoju u prostoru smanjivanjem razlika u urbaniziranosti područja Županije,
- smanjenu intenziteta dosadašnjih negativnih demografskih kretanja.

II.2.3. Prostor za razvoj naselja

Gradevinska područja naselja

Prostori za razvoj i uređenje naselja, kao sastavnica dokumenata prostornog uređenja, su građevinska područja (u dalnjem tekstu: GP). GP naselja su jedan od najvažnijih planskih instrumenata te s utvrđenim granicama, razgraničavaju površine korištenih – uređenih dijelova naselja (izgrađene gradive i uređene negradive dijelove) i površine predviđene za razvoj naselja (nova gradnja i uređenje) od površina namijenjenih razvoju poljoprivrede i šumarstva i drugih djelatnosti koje se zbog svoje namjene mogu odvijati izvan građevinskih područja naselja.

Problematika urbaniziranih prostora ili prostora za razvoj naselja i drugih urbanih djelatnosti izvan naselja odnosno građevinskih područja naselja najvažnija je tema prostornih (Prostorni plan županije i Prostorni plan uređenja gradova/općina) i urbanističkih planova (Generalni urbanistički plan i Urbanistički plan uređenja). Iako se radi o svega nekoliko postotaka površine neke planske cjeline (županije, gradova i općina) ovaj najbitniji sadržaj (i najskuplja namjena prostora) određuje sve druge planske sadržaje (namjene) i/ili ovaj je sadržaj (sve vrste GP-a) posljedica uvažavanja svih prirodnih i kulturnih datosti prostora i optimalno je rješenje za prostorni razvoj neke društvene zajednice u nekom planskom razdoblju.

U brojnim izmjenama i dopunama prostornih planova (bivših) općina, također i izradom novih prostornih planova osobito do 2000., uočljiv je trend nekritičkog povećanja GP. Razlog tome je u želji za ubrzanim razvojem i rezervacijom dovoljnog prostora za graditeljske aktivnosti. Istodobno nisu uzete u obzir posljedice koje donosi neracionalno širenje građevinskih područja. Prvenstveno se to odnosi na uređenje zemljišta (priprema zemljišta te izgradnja komunalnih objekata i uređaja), koje iziskuje znatna materijalna sredstva u često vrlo malim proračunima jedinica lokalnih samouprava. Do donošenja druge generacije planova, GP, osim pojedinih iznimaka, činile su višestruko prevelike površine namijenjene izgradnji naselja, stihijski proširena često na najvrednija poljoprivredna ili šumska zemljišta, vodozaštitna područja, vodozahvata, zemljišta uz državne i županijske ceste, zaštićene dijelove prirode i sl., ali i na nepodobna i nesigurna zamljišta, kao što su to klizišta i dr.

U novim Prostornim planovima gradova/općina ocijenjena su postojeća GP i uvjeti za dimenzioniranje i oblikovanje u odnosu na već izgrađen dio naselja i onaj predviđen za izgradnju (neizgrađeni dio GP). Prosječno se omogućuje povećanje GP za veća i središnja naselja oko 30 % izgrađenog dijela, uz pretpostavku povećanja broja stanovnika, što se izuzevši gradove, u većini naselja ne ostvaruje. Zbog toga se vjerojatno može u takvim naseljima očekivati smanjenje gustoće u GP.

Brodsko-posavska županija nalazi se u skupini županija gdje je još uvijek prisutan trend povećanja građevinskog područja unatoč tome što izgrađeni dijelovi i oni još nedovršeni sadrže znatne prostorne rezerve za razvojne potrebe. Ta pojava rezultat je vlasništva i trgovine zemljištem s ciljem bržih komercijalnih učinaka, sve izraženije lokacijske vrijednosti zemljišta u gradskim zonama i uz prometnice s već izgrađenom infrastrukturom.

U gradovima i drugim naseljima osobito je važno očuvati neizgrađen prostor, posebno nekih urbanih ili prirodnih kategorija kao što su prometni i ostali infrastrukturni koridori, vrijedno poljoprivredno zemljište, vrijedne prirodne krajobrazne cjeline i sl. **Racionalno korištenje građevinskog zemljišta je nužnost unutarnje prostorne organizacije naselja.**

Osnovni podaci i pokazatelji o prostorima za razvoj naselja

U sklopu pripreme za ovo Izvješće, Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije napravio je analitičku obradu donesenih Prostornih planova uređenja gradova/općina do listopada 2012. god. Dobiveni podaci pokazuju kako se građevinski prostor naselja i drugih namjena **smanjio za oko 58 %** u odnosu na GP (prostor za razvoj naselja) utvrđena u Prostornim planovima bivših općina.

Podaci prema Prostornim planovima županija:

Brodsko-posavska županija – (Prostorni planovi bivših općina)

- Ukupna površina GP-a 24.909,36 ha
- Izgrađeni dio GP-a 9.468,37 ha
- Neizgrađeni dio GP-a 15.440,99 ha

Brodsko-posavska županija – (prema PPUG/O – stanje listopad 2012. god)

- Ukupna površina GP-a 14.555,53 ha
- Izgrađeni dio GP-a 8.716,35 ha
- Neizgrađeni dio GP-a 5.839,18 ha

Podaci o strukturi površina postojećih naselja i površina za razvoj naselja, te površina za djelatnosti izvan GP naselja za Brodsko-posavsku županiju, koje je pribavio Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije iz važećih PPUG/O do listopada 2012. god., dati su u nastavku. Podaci o izgrađenom GP-u dobiveni su procjenom GIS metodom i nisu službeni, ali kritički gledano, u ovim okolnostima mogu se smatrati približno točnim (i jedinim) podacima na temelju kojih se mogu izradivati daljnje analize stanja u prostoru.

Izgrađene strukture izvan građevinskih područja naselja

Izgrađene strukture izvan građevinskih područja namijenjene su obavljanju djelatnosti koje po specifičnim prostornim zahtjevima nisu sukladne temeljnim funkcijama naselja ili uvjetuju specifično uređivanje prostora.

Gradnja izdvojenih struktura usitjava resursni prostor, a urbana područja se proširuju, što otežava opremanje infrastrukturom i izrazito devastira krajobraz. Ova pojava jedan je od najozbiljnijih problema sadašnje prostorno planske prakse, koja ne nalazi zadovoljavajuće rješenje u odnosu na potrebu određivanja selektivnih kriterija na temelju kojih bi se moglo dozvoliti gradnja izvan GP naselja.

Prema analizi Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, građevinska područja za razvoj izvan naselja iznose **3.161,15 ha ili 1,56%** od ukupnog teritorija Brodsko-posavske županije. Ova područja obuhvaćaju građevinska područja izvan naselja gospodarske namjene (poslovne, proizvodne i ugostiteljsko-turističke zone), područja za sport i rekreatiju, groblja, odlagališta otpada i gospodarske objekte u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

ZAKLJUČNO

Analitičkom obradom donesenih novih Prostornih planova uređenja JLS dobiveni su podaci koji sada potvrđuju ranije navedene najave, kako se ukupni građevinski prostor naselja i drugih namjena smanjio za oko 58 % u odnosu na GP utvrđena u prvim PPŽ-ima (a ta GP su ustvari bila GP određena u Prostornim planovima bivših općina).

Uz navedeno, treba naglasiti da je odnos između izgrađenih površina GP i planiranih GP – 60% prema 40 %, ili od ukupnog GP naselja (1005) izgrađeni dio GP čini oko **59,88%** površine, a na neizgrađeni dio GP pripada oko **40,12%**.

Dakle, od 2001. godine, u novoj generaciji dokumenata prostornog uređenja JLS Brodsko-posavske županije, primjećuje se pozitivan trend optimiziranja građevinskih područja svih vrsta.

Napomena: podaci u slijedećim tablicama (Tablica 6., 7., 8., i 9.) su dobiveni analizom (procjenom iz grafičkih karata) važećih PPUG/PPUO na području Brodsko-posavske županije koju je proveo Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije i mogu se razlikovati od službenih podataka.

Tablica 6. – Struktura gradova i ostalih naselja – gustoća naseljenosti

- Struktura površina postojećih naselja i površina za razvoj naselja – građevinska površina naselja

R. br:	MB	Naziv grada/općine (JLS)	Broj naselja u JLS	Površina JLS				Broj stanovnika u JLS (privremeni popis 2011)	gustoća naseljenosti (br stanovnika / km²)	GRADEVINSKA PODRUČJA NASELJA (uključivo izdvojeni dijelovi naselja i stambeno turističke zone)					
				Kopno	Kopno	More	More			u cijeloj JLS					
										Izgrađeni dio GP JLS	Nerizgrađeni dio GP JLS	UKUPNO GP NASELJA	% GP / površina JLS	% izgrađenog GP / površina JLS	% Netozgrađenog GP / GP
1	2546086	SLAVONSKI BROD	3	54,45	5445,00			59507	1092,87	2273,30	375,30	2648,60	48,64	41,75	14,17
2	2664712	NOVA GRADIŠKA	4	48,97	4897,00			14196	289,89	476,94	615,51	1092,45	22,31	9,74	56,34
3	2575574	BEBRINA	7	100,32	10032,00			3244	32,34	290,68	413,72	704,40	7,02	2,90	58,73
4	2558343	BRODSKI STUPNIK	4	58,54	5854,00			3033	51,81	86,16	142,28	228,44	3,90	1,47	62,28
5	2639483	BUKOVLJE	4	31,69	3169,00			3096	97,70	168,39	149,15	317,54	10,02	5,31	46,97
6	2713217	CERNIK	11	127,56	12756,00			3621	28,39	386,92	241,66	628,58	4,93	3,03	38,45
7	2707861	DAVOR	2	42,62	4262,00			3004	70,48	108,00	1,52	109,52	2,57	2,53	1,39
8	2635046	DONJI ANDRIJEVCI	4	57,13	5713,00			3684	64,48	276,83	31,24	308,07	5,39	4,85	10,14
9	2699168	DRAGALIĆ	6	59,32	5932,00			1345	22,67	146,74	41,92	188,66	3,18	2,47	22,22
10	2604051	GARČIN	8	87,33	8733,00			4779	54,72	247,19	297,55	544,74	6,24	2,83	54,62
11	2541084	GORNJA VRBA	2	20,40	2040,00			2518	123,43	98,00	147,85	245,85	12,05	4,80	60,14
12	2704609	GORNJI BOGIČEVCI	6	44,03	4403,00			1931	43,86	212,46	65,88	278,34	6,32	4,83	23,67
13	2574977	GUNDINCI	1	59,68	5968,00			2018	33,81	155,51	17,88	173,39	2,91	2,61	10,31
14	2585723	KLAKAR	4	53,71	5371,00			2321	43,21	160,50	69,24	229,74	4,28	2,99	30,14
15	2667517	NOVA KAPELA	12	128,94	12894,00			4202	32,59	353,94	178,09	532,03	4,13	2,74	33,47
16	2666421	OKUČANI	17	159,31	15931,00			3433	21,55	323,90	128,20	452,10	2,84	2,03	28,36
17	2598159	OPRISAVCI	9	64,57	6457,00			2514	38,93	158,68	241,23	399,91	6,19	2,46	60,32
18	2599317	ORIOVAC	10	93,15	9315,00			5819	62,47	407,40	537,90	945,30	10,15	4,37	56,90
19	2586975	PODCRKAVLJE	13	94,84	9484,00			2573	27,13	147,90	155,10	303,00	3,19	1,56	51,19
20	2699176	REŠETARI	7	59,44	5944,00			4752	79,95	345,27	297,52	642,79	10,81	5,81	46,29
21	2585677	SIBINJ	12	103,45	10345,00			6860	66,31	380,76	599,72	980,48	9,48	3,68	61,17
22	2562243	SIKIREVCI	2	29,10	2910,00			2470	84,88	79,30	174,83	254,13	8,73	2,73	68,80
23	2587521	SLAVONSKI ŠAMAC	2	22,56	2256,00			2142	94,95	169,93	170,52	340,45	15,09	7,53	50,09
24	2707284	STAROGRAĐANSKA	7	76,83	7683,00			1346	17,52	104,54	63,59	168,13	2,19	1,36	37,82
25	2702410	STARO PETROVO SELO	13	141,11	14111,00			5143	36,45	387,68	116,04	503,72	3,57	2,75	23,04
26	2602326	VELIKA KOPANICA	4	68,70	6870,00			3286	47,83	276,06	112,36	388,42	5,65	4,02	28,93
27	2544695	VRBJE	7	79,07	7907,00			3209	40,58	204,98	222,91	427,89	5,41	2,59	52,10
28	2554615	VRPOLJE	3	60,21	6021,00			3511	58,31	288,39	230,47	518,86	8,62	4,79	44,42
ŽUPANIJA UKUPNO:			184	2027,03	202703,00			159557	78,71	8716,35	5839,18	14555,53	7,18	4,30	40,12

Izvor: važeći PPUG/PPUO na području Brodsko-posavske županije, analizu proveo Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, lipanj 2012. god.

II.2.4. Ruralni razvoj

Uvod

Za razliku od urbanog prostora ili prostora velike gustoće naseljenosti, ovo su razmjerno rijetko naseljena područja. Zbog socijalno-gospodarske promjene struktura i napredujuće suburbanizacije postalo je teško razgraničiti ovu prostornu kategoriju, jer se urbane i ruralne strukture naselja miješaju, a izračuni i klasifikacije se razlikuju po metodologijama primjene. Prostorno strukturne promjene tijekom prošlih desetljeća nisu dovele samo do nestajanja jasne suprotnosti između grada i sela, već također i do višestruke diferencijacije samog ruralnog prostora.

Analiza stanja

Strategija ruralnog razvoj Hrvatske 2008.-2013. koristi OECD¹¹ definiciju za razlikovanje ruralnog od urbanih područja na temelju gustoće naseljenosti. Primjenjujući kriterij OECD-a, koji definira ruralna područja kao područja koja imaju gustoću naseljenosti manju od 150 stanovnika po km², oko 54 % ukupnog stanovništva Brodsko-posavske županije živi u ruralnom području, a ruralna područja čine oko 95 % ukupne površine županije.

Činjenica jest kako je došlo do depopulacije ruralnih područja koja su ostala izvan suvremenih razvojnih tokova, sa nedostatnom i zastarjelom infrastrukturom. Ruralni prostor danas uglavnom obilježava:

- zapuštenost ruralnih prostora i značajno preseljavanje stanovništva tih područja u razvijena središta
- strukturna i tehnološka degradacija poljoprivrede kao posljedica usitnjjenosti i brojnih malih i pretežno ostarjelih poljoprivrednih gospodarstava (problem zemljišne politike)
- smanjivanje poljoprivrednog zemljišta zbog urbanizacijskih procesa i napuštanja poljoprivredne djelatnosti te strukturnih promjena u poljoprivredi.

Manja naselja – sela još uvijek se nalaze u procesu urbane tranzicije, koji obilježava ubrzani razvitak gradskih žarišta s doseljavanjem seoskog stanovništva. Može se očekivati da će se ovaj proces i dalje nastaviti pa se ovu veliku skupinu naselja mora dugoročno ciljano i usmjeravano revitalizirati, pri čemu je moguće razlikovati više tipova prioritetne revitalizacije s obzirom na čimbenike koji u njoj sudjeluju. To su revitalizacija važnijih naselja i sela za koje postoji nedvosmisleni javni interes zbog njihove uloge u prostornoj organizaciji, zatim revitalizacija sela gdje je javni interes ograničen samo na potporu u izgradnji minimalne tehničke infrastrukture, te revitalizacija gdje nije moguće identificirati javni interes i koja ovisi isključivo o autonomnoj motivaciji i vrijednostima lokalnih i privatnih sudionika. Isto tako dio malih seoskih naselja koja će u budućnosti ostati bez stavnog stanovništva, može se koristiti u funkciji sekundarnog stanovanja te seoskog turizma i rekreativne dejavnosti.

¹¹ OECD (engl. Organization for Economic Cooperation and Development) – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Planovima uređenja prostora utvrđuje se namjena kao i uvjeti uređenja i korištenja ovih ruralnih cjelina, ovisno o prostornim i razvojnim značajkama područja. Određivanje namjene korištenja tla u poljoprivredne svrhe mora uzeti u obzir aspekte zaštite okoliša, demografsku i gospodarsku problematiku te nužno donijeti propise i adekvatne poticajne mjere kako bi se provedlo osmišljeno održivo korištenje i upravljanje zemljištem u predmetnom okružju.

II.2.5. Društvena suprastruktura

Strategija razvitka društvenih djelatnosti – javne službe (uprava, pravosuđe, prosvjeta, visoko školstvo i znanost, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i šport), te udruge građana, političkih stranaka, vjerskih zajednica i drugih organizacija u svezi s njihovim glavnim obilježjima i svojstvima, rezultat su prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta i njihovih strateških ciljeva u prostoru. Razvitak javnih službi, tj. njihova struktura, razmještaj i dimenzioniranje, moraju slijediti razvoj i razmještaj njihovih korisnika, i ujedno podizati i poboljšati standard i kvalitetu života stanovništva.

Mreža i sadržaj društvenih djelatnosti razmatrani su analizom važećeg zakonodavstva, prostorno planske dokumentacije, prostornih standarda, procjena, planova i odluka resornih ministarstava te pitanja važnih za dimenzioniranje pojedinih segmenata mreža. Analiza stanja je dana za glavne skupine pojedinih djelatnosti, iako se unutar tih skupina razlikuju brojne podskupine i još brojnije institucije raznih razina, nadležnosti i uslužnosti te njihov utjecaj u prostoru.

Ustanove javnih službi

Mreža javnih službi osigurava se u skladu s propisima za sadržaje državne uprave, područne (regionalne) i lokalne samouprave, te ostale upravne službe i institucije, prostorne uvjete rada i razvoja. Na isti način obuhvaćene su i potrebe za pravosudne funkcije (sudovi, odvjetništvo, pravobraniteljstvo, javno bilježničke službe i dr.)

Tablica 10. - Mreža pravosudnih tijela u Brodsko-posavskoj županiji

BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA	Županijski sud	Županijsko državno odvjetništvo	Trgovački sud	Općinski sud	Općinsko državno odvjetništvo	Prekršajni sud	Upravni sud	Zemljisko knjižni odjel
	ŽU	ŽDO	TS	OS	ODO	PS	US	ZKO
Slavonski Brod	1	1	1	1	1	1	-	-
Nova Gradiška	-	-	-	1	1	1	-	-
BPŽ UKUPNO	1	1	1	2	2	2	-	-

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru RH 2008.-2012.

Tablica 11. - Matični uredi u Brodsko-posavskoj županiji

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	SJEDIŠTE MATIČNOG UREDA
Slavonski Brod	1
Nova Gradiška	1
Donji Andrijevci	1
Garčin	1
Okučani	1
Oriovac	1
Sibinj	1
Slavonski Šamac	1
Staro Petrovo Selo	1
Velika Kopanica	1
Vrpolje	1
BPŽ UKUPNO	11

Izvor: Ministarstvo uprave (<http://www.uprava.hr>)

Odvjetnički uredi i društva¹²

Na području Brodsko posavske županije postoji 70 Odvjetničkih ureda i društava, od toga 59 u Slavonskom Brodu i 11 u Novoj Gradiški.

Javni bilježnici¹³

Javnih bilježnika u Brodsko-posavskoj županiji ima 7, od toga 5 u Slavonskom Brodu i 2 u Novoj Gradiški.

Ustanove prosvjetnih djelatnosti

Mreža objekata prosvjetne djelatnosti obuhvaća objekte osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, te smještaj učenika u domovima, a prostor se osigurava u PPG/P i GUP i UPU.

Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja i osnovne škole¹⁴

Programe predškolskog odgoja i obrazovanja te skrbi djece predškolske dobi, obavljaju se u dječjim vrtićima i drugim pravnim osobama. Početkom pedagoške godine 2012./2013. U Brodsko-posavskoj županiji je bilo ukupno **26 vrtića** i drugih pravnih osoba koje ostvaruju program predškolskog odgoja s ukupno **2.345 djece**, kako slijedi:

- *državnih* je bilo 25 ili 96,15% u kojima je bilo 2.267 djece ili 96,67% djece,
- *vrtića vjerskih zajednica* 1 ili 3,85% i kojima je bilo 78 djece ili 3,33% djece.

¹² Izvor: Hrvatska odvjetnička komora (<http://www.hok-cba.hr>)

¹³ Izvor: Hrvatska javnobilježnička komora (<http://www.hjk.hr>)

¹⁴ Izvor: DZS – Priopćenje br. 8.1.8. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, Početak ped. god. 2012./2013.

Mreže ustanova sa predškolskim odgojem i obrazovanje djece nalaze se u gradovima i u pojedinim središtima općina.

Osnovne škole

Sukladno odluci o donošenju mreže osnovnih i srednjih škola, učeničkih domova i programa obrazovanja (Narodne novine broj 70/2011), mreža osnovnih škola ustrojava se na način da zadovoljava iskazane potrebe utvrđene ustavnim praćenjem i predviđanjem demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja na području županije, da udovoljava zahtjevima dostupnosti i racionalnog ustrojstva upisanih područja te ispunjava uvjete i mjerila propisana Državnim pedagoškim standardom osnovnog-školskog sustava odgoja i obrazovanja.

Na početku školske godine 2011./2012. Obvezno osnovno školovanje provodi se u **115 redovitih osnovnih škola** u kojima je bilo **14.188 učenika**.

Osim redovitih osnovnih škola, potrebno je spomenuti i osnovno obrazovanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju kojih ima ^{2¹⁵}.

Srednje škole¹⁶

Početkom školske godine 2011./2012. u Brodsko-posavskoj županiji ima **15 srednjih škola**, u koje je upisano **7.297 učenika**.

Po vrsti programa, dijele se na:

- *državne*, kojih ima 14 ili 93,33% sa 7 057 ili 96,71 % učenika
- *vjerske*, kojih ima 1 ili 6,67% sa 240 ili 3,29 % učenika.

Najviše ima tehničkih i srodnih škola (5) i industrijsko obrtničkih škola (5), zatim gimnazija (3), te umjetničkih (1) i škola za mladež s teškoćama u razvoju (1).

Tablica 12. - Ustanove prosvjetnih djelatnosti i učeničkih - studentskih domova

ŽUPANIJA	PREDŠKOLSKI ODGOJ DJEČJI VRTIĆI	OSNOVNE ŠKOLE		SREDNJE ŠKOLE PO VRSTI PROGRAMA	UČENIČKI DOMOVI	STUDENTSKI DOMOVI
		OSNOVNE ŠKOLE	DJECA I MLADEŽ S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU			
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	26	115	2	15	-	1

Izvor: 1. DZS – Priopćenje br. 8.I.8. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, Početak ped. god. 2012./2013.

2. DZS – Statistički izvještaj 1470 od 20.09.2012. Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, kraj šk. g. 2010./2011. I početak šk./ped. g. 2011./2012.

3. DZS – Statistički izvještaj 1471 od 13.09.2012. Srednje škole i učenički domovi, kraj šk. g. 2010./2011. i početak šk. g. 2011./2012., Podnaslov 6.1

¹⁵ Izvor: DZS – Statistički izvještaj 1470 od 20.09.2012. Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, kraj šk. g. 2010./2011. I početak šk./ped. g. 2011./2012.

¹⁶ Izvor: DZS – Statistički izvještaj 1471 od 13.09.2012. Srednje škole i učenički domovi, kraj šk. g. 2010./2011. i početak šk. g. 2011./2012., Podnaslov 6.1.

Ustanove visokog školstva, znanosti i tehnologije¹⁷

Na području Brodsko-posavske županije postoje 3 visokoškolske ustanove.

Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu sa sljedećima programima:

- sveučilišni preddiplomski studij,
- sveučilišni diplomski studij,
- poslijediplomski sveučilišni studij,
- poslijediplomski specijalistički studij.

Veleučilište Slavonski Brod sa tri stručna studija:

- studij poljoprivrede-biljogojsztva, smjer hortikultura,
- studij ekonomije - smjer menadžment,
- studij strojarstva - smjer proizvodno strojarstvo
- program cjeloživotnog obrazovanja (4 programa)

Učiteljski studij Visoke učiteljske škole u Osijeku je dislocirani studij u Slavonskom Brodu sa tri studijska programa:

- integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij,
- učiteljski studij s modulom engleskog jezika,
- sveučilišni studij predškolskog odgoja.

Ustanove kulture i sporta

Mreža ustanova za kulturu, informiranje i tjelesnu kulturu, te mreža sportskih objekata od velikog je značaja za Brodsko-posavsku županiju, te Županija uvelike potiče razvijanje istih.

Kultura¹⁸

Županija Brodsko-posavska za svaku fiskalnu godinu donosi Program javnih potreba u kulturi od zajedničkog interesa za općine i gradova na njezinom području te Županiju kao cjelinu, uskladjuje interes i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog kulturnog razvoja.

U Brodsko-posavskoj županiji značajno je razvijen kulturno amaterski rad (**43 KUD-a**). Jedan od najznačajnijih problema u Županiji je održavanje imovine u kulturi, jer sredstva potrebna za obnovu kulturno vrijednih objekata daleko nadilaze mogućnosti županijske i lokalne samouprave.

Najznačajniji objekti nad kojima treba provesti zaštitu i obnovu su:

- Tvrđava u Slavonskom Brodu,
- Magistrat Muzeja Brodskog Posavlja,
- Gradski muzej u Novoj Gradiški,
- Crkva Svetog Trojstva u Slavonskom Brodu,
- Samostan u Cerniku.

¹⁷ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013

¹⁸ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013

Na području Brodsko-posavske županije postoji ukupno **7 knjižnica** od čega **2 gradske i 5 općinskih**.

Sport¹⁹

Na području Brodsko-posavske županije prosječno godišnje imamo oko **250 sportskih udruga** s preko **11.000 aktivnih sportaša**, također imamo 10 sportskih saveza sa preko 180 sportskih udruga (ostale sportske udruge nemaju sportske saveze).

Postoji mnogo vanjskih sportskih terena, posebno za nogomet (**ukupno 103**). Uz osnovne škole na području Županije postoji 21 školsko-sportska dvorana, a uz srednje škole 6 školskih sportskih dvorana.

Studentski domovi²⁰

U Brodsko-posavskoj županiji postoji jedan 1 studentski dom s ukupno 115 korisnika, koji je smješten u Slavonskom Brodu.

Zdravstvene ustanove

Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju, a odvija se na primarnoj i sekundarnoj razini.

Tablica 13. - Mreža zdravstvenih ustanova na području Brodsko-posavske županije

ŽUPANIJA	PRIMARNA ZDRAVSTEVENA ZAŠTITA		SEKUNDARNA ZDRAVSTEVENA ZAŠTITA		
	Dom zdravlja	Ustanova za zdravstvenu njegu	Opća bolnica	Specijalna bolnica	Poliklinike
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	2	9	2	1	1

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru RH 2008.-2012.

¹⁹ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013

²⁰ Izvor: DZS – Statistički izvještaj, Priopćenje br. 8.I.9. Učenički i studentski domovi u šk./ak. god. 2012./2013.

Primarna zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita u Brodsko-posavskoj županiji obavlja se u domovima zdravlja privatnom praksom temeljem koncesije, Županijskom zavodu za hitnu medicinu, Zavodu za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije.

Na području Brodsko-posavske županije postoje **2 doma zdravlja**: Dom zdravlja Slavonski Brod i Dom zdravlja „Dr. Andrija Štampar“ u Novoj Gradišci i **9 ustanova za zdravstvenu njegu**.

Od 1. siječnja 2011. god. dio primarne zdravstvene zaštite obavlja se temeljem koncesija.

Koncesionari primarnu zdravstvenu zaštitu obavljaju u zakupljenim prostorima domova zdravlja i u privatnim prostorima.²¹

Županijski zavod za hitnu medicinu

Županijski zavod za hitnu medicinu osnovan je 2010. godine, a provodi mjere hitne medicine na području Brodsko-posavske županije, osigurava suradnju u pružanju hitne medicine sa susjednim jedinicama područne (regionalne) samouprave, osigurava popunjavanje mreže timova na području županije i ostalo.

Zavod za javno zdravstvo

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije svoju djelatnost provodi na dvije lokacije u Slavonskom Brodu i dvije lokacije u Novoj Gradišci. Zavod za javno zdravstvo ima važnu ulogu u provođenju preventivnih mjera zaštite stanovništva.

Sekundarna zdravstvena zaštita

U Brodsko-posavskoj županiji postoje **2 opće bolnice**. Opća bolnica „Dr. Josip Benčević“ u Slavonskom Brodu koja ima rang županijske bolnice regionalnog značaja. Kapacitet bolnice je **511²² ugovorenih kreveta**. Opća bolnica Nova Gradiška skrbi za cca. 58.000 osiguranika koji žive na području zapadnog dijela Brodsko-posavske županije i ima kapacitet **160²³ ugovorenih kreveta**.

Sekundarna zdravstvena zaštita odvija se još i kroz **1 specijalnu bolnicu** „Sv. Rafael“ Stramac i **1 polikliniku**.

Ljekarnička djelatnost²⁴

Na prostoru Brodsko-posavske županije ljekarničku djelatnost obavlja **38 ljekarni**, od toga je 18 u Slavonskom Brodu, 4 u Novoj Gradiški. Ostale ljekarne nalaze se u općinskim središtima.

²¹ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

²² Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

²³ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

²⁴ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

Socijalne ustanove

Ustanove socijalne skrbi na području Brodsko-posavske županije čine centri za socijalnu skrb i domovi socijalne skrbi.

Ustanove socijalne skrbi na području Županije²⁵:

1. Centar za socijalnu skrb Slavonski Brod,
2. Centar za socijalnu skrb Nova Gradiška,
3. Dom za starije i nemoćne Slavonski Brod,
4. Dom za djecu Slavonski Brod,
5. Zlatni cekin – poliklinika s tjednim smještajem i DV Cekin – Slavonski Brod
6. Dom za starije i nemoćne „Dragi bližnji“ Okučani
7. Obiteljski domovi (pružanje usluga socijalne skrbi smještaja starijih i nemoćnih):
 - Obiteljski dom „Lužani“, Lužani,
 - Obiteljski dom Slavonski Brod (Radoš),
 - Obiteljski dom Lazić, Slavonski Brod,
 - Obiteljski dom Slavonski Brod (Pripunić),
 - Obiteljski dom Slavonski Brod (Lesiv),
 - Obiteljski dom Novi Grad (Lončarević),
 - Obiteljski dom Janošević, Nova Gradiška,
 - Obiteljski dom Majanović, Rešetari,
 - Obiteljski dom „Gostinac-Akmačić“, Rešetari,
 - Obiteljski dom Tomičić, Štivica,
 - Obiteljski dom Luketić, Magić Mala,
 - Obiteljski dom Kelava, Podcrkavlje
 - Obiteljski dom Šoljić, Cernik.

Smještaj starijih i nemoćnih osoba koji pružaju trgovacka društva²⁶:

- Velika mama d.o.o., Rasulovica,
- Marijin dom d.o.o., Donji Andrijevci,
- Sunčana d.o.o., Slavonski Brod,
- Kruševica gradnja d.o.o., Kruševica,
- Srdačni dom d.o.o., Slavonski Brod,
- Udomitelj d.o.o., Nova Gradiška,
- Vlainić d.o.o., Slavonski Brod,
- Ana Maria d.o.o., Štivica,
- Dom za starije i nemoćne osobe Nada d.o.o., Rešetari.

Domovi socijalne skrbi²⁷

Domovi socijalne skrbi su javne ustanove koje se osnivaju za obavljanje skrbi izvan vlastite obitelji.

²⁵ Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Brodsko-posavske županije, kolovoz 2013. god.

²⁶ Izvor: Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Brodsko-posavske županije, kolovoz 2013. god.

²⁷ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

Centri za socijalnu skrb

U Brodsko-posavskoj županiji djeluju dva centra za socijalnu skrb i to ***Centar za socijalnu skrb Slavonski Brod i Centar za socijalnu skrb Nova Gradiška***.

II.3. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

II.3.1. Poljoprivreda

Poljoprivredno zemljište je prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (NN RH, br.39/13,) dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Poljoprivrednim zemljištem u smislu ovoga Zakona smatraju se poljoprivredne površine: oranice, vrtovi, livade, pašnjaci, voćnjaci, maslinici, vinogradi, ribnjaci, trstici i močvare kao i drugo zemljište koje se uz gospodarski opravdane troškove može privesti poljoprivrednoj proizvodnji. Neobraslo šumsko zemljište i zemljište obraslo početnim ili degradacijskim razvojnim stadijima šumskih sastojina (makija, garig, šikare, šibljaci i drugo), a pogodno je za poljoprivrednu proizvodnju smatra se poljoprivrednim zemljištem.

Područje Brodsko-posavske županije predstavlja jedno od povoljnijih za poljoprivrednu proizvodnju u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj je 2.695.037 ha poljoprivrednih površina, a u Brodsko-posavskoj županiji je 115.421 ha poljoprivrednih površina od kojih su 103.515 ha obradive površine što predstavlja 89,68% ukupnih poljoprivrednih površina. Ovaj odnos znatno je iznad državnog prosjeka koji iznosi 63,2%.²⁸ U strukturi korištenih obradivih površina najveći udjel je oranica i vrtova sa 58.088 ha (81,12%) što potvrđuje da u Brodsko-posavskoj županiji postoji znatno intenzivnija obrada poljoprivrednog zemljišta u odnosu na prosjek Republike Hrvatske (73%), što je posljedica prirodnih i agroekoloških uvjeta. U strukturi zasijanih površina najveći dio čine žitarice (65%), industrijsko bilje (12,7%), krmno bilje 11,6% te povrće (10,7%).²⁹

Ravničarski i valoviti tereni Županije imaju kote u rasponu od cca. 80 do 250 m.n.m. i uglavnom se koriste za poljoprivrednu proizvodnju na što ukazuje i značajan udjel poljoprivrednih površina u ukupnoj površini Županije.

Iznad 250 m nadmorske visine postaju uvjeti za ratarstvo sve nepovoljniji. Tu je zastupljena ekstenzivna oranična proizvodnja polušumskih zona na malom (seljačkom) posjedu.

Zakon o poljoprivrednom zemljištu navodi: osobito vrijedno zemljište (P1) i vrijedno obradivo (P2) poljoprivredno zemljište, mjerilo za utvrđivanje P1, P2 trenutno je propisano Pravilnikom o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta (NN RH, 53/10.). Pored navedenih P1 i P2 zemljišta, navedenim Pravilnikom utvrđena su i ostala obradiva (P3) zemljišta i ostala poljoprivredna (PŠ) zemljišta. Vrijednosti se temelje na definiranju zemljišta kao šireg prostora koji je integralni dio tla, klime, reljefa i ostalih korektivnih čimbenika (prema

²⁸ Izvor: Državni zavod za statistiku

²⁹ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

najpovoljnijim odnosima), kao što su stjenovitost i kamenitost površine zemljišta, poplave na zemljištu, otvorenost, te zatvorenost i zaštićenost zemljišta, ekspozicija, zasjenjenost zemljišta, veličina parcele i oblik parcele.

Osobito vrijedno obradivo (P1) poljoprivredno zemljište su najkvalitetnije površine poljoprivrednog zemljišta predviđene za poljoprivrednu proizvodnju koje oblikom, položajem i veličinom omogućavaju najučinkovitiju primjenu poljoprivredne tehnologije, a vrijedno obradivo (P2) poljoprivredno zemljište su površine poljoprivrednog zemljišta primjerene za poljoprivrednu proizvodnju po svojim prirodnim svojstvima, obliku, položaju i veličini.

Osobito vrijedno obradivo (P1) i vrijedno obradivo (P2) poljoprivredno zemljište ne može se koristiti u nepoljoprivredne svrhe osim izuzetnih slučajeva definiranih Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

Osnova za bonitiranje i utvrđivanje prostornih kategorija, osobito vrijednog obradivog (P1) zemljišta, vrijednog obradivog (P2) zemljišta, ostalih obradivih (P3) zemljišta, ostalih poljoprivrednih (PŠ) zemljišta su bonitetne pedološke karte detaljnog mjerila (1:2.000 do 1:5.000), koje vrednuju zemljišta na razini najmanje proizvodne parcele. Bonitetno vrednovanje mogu obavljati samo stručnjaci na području pedologije. Do sada nisu izrađene egzaktne bonitetne karte temeljem ovog pravilnika i navedenog mjerila, a prostorni planovi općina i gradova kao i županije izrađeni prije donošenja Pravilnika koriste podatke o kategoriji zemljišta u iz različitih izvora.

Za potrebe Prostornog plana Županije, Zavod za pedologiju Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izradio je pedološku osnovu temeljem koje su projicirane smjernice za najracionalniji način korištenja u poljoprivredi. Na temelju pojedinačnih procjena definirani su skupni rezultati za višenamjensko korištenje u poljodjelstvu i to: za ratarstvo (što je istovjetno s obradom), te povrtlarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo i travnjake. Za izradu Prostornog plana Brodsko- posavske županije i potrebne određivanja zona koje su pogodne i nepogodne za poljoprivrednu na priloženoj karti boniteta zemljišta za prostorno planiranje prikazana je prostorna distribucija tala po bonitetnim klasama s određenom kategorijom preporučivog načina korištenja u prostornom uređenju od P1, P2, P3 do Š1, Š2, Š3 i PŠ prostorne kategorije. Razina tih podataka dosta je za osnovu i izradu Prostornog plana Županije, a vezano za razinu postojećih pedoloških podataka koji se izrađuje na podlozi 1:25000.

Slijedom podataka za područje Brodsko-posavske županije napravljena je:

Tablica 14. - Analiza poljoprivrednog zemljišta (PPŽ):

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	UKUPNA POVRŠINA BPŽ	POLJOPRIVREDNO TLO							
		Osobito vrijedno tlo P1		Vrijedno obradivo tlo P2		UKUPNO P1+P2		Ostala obradiva tla P3	SVEUKUPNO P1+P2+P3
		ha	ha	ha	ha	udio P1+P2 / %	sveukupno P1+P2 ŽUPANJE	ha	ha / %
		202703,00	27282,50	22155,48	49437,98	24,39	42163,31	91601,29	45,19

Tablica 15. - Analiza poljoprivrednog zemljišta (PPUG/PPUO):³⁰

30

1. I&D PPUG SLAVONSKI BROD (Sl.vj. BPŽ 22/2007)
2. I&D PPUG NOVA GRADIŠKA (Nacrt prijedloga)
3. PPUO BEBRINA (Sl.vj. BPŽ 15/2005)
4. I&D PPUO BRODSKI STUPNIK (Sl.vj. BPŽ 26/2012)
5. I&D PPUO BUKOVLJE (Sl.vj. BPŽ 13/2008)
6. I&D PPUO CERNIK (Sl.gl. Općine Cernik 08/2007)
7. I&D PPUO DAVOR (Sl.vj. BPŽ 13/2008)
8. I&D PPUO DONJI ANDRIJEVCI (Sl.vj. BPŽ 04/2010)
9. I&D PPUO DRAGALIĆ (Sl.gl. Općine Dragalić 05/2009)
10. I&D PPUO GARČIN (Sl.vj. BPŽ 06/2011)
11. I&D PPUO GORNJA VRBA (Sl.vj. BPŽ 03/2009)
12. PPUO GORNJI BOGIČEVCI (Sl.vj. BPŽ 17/2006)
13. I&D PPUO GUNDINCI (Sl.vj. BPŽ 25/2005)
14. I&D PPUO KLAKAR (Sl.vj. BPŽ 14/2010)
15. PPUO NOVA KAPELA (Sl.vj. BPŽ 16/2006)
16. I&D PPUO OKUČANI (Sl.vj. BPŽ 03/2009)
17. I&D PPUO OPRISAVCI (Sl.vj. BPŽ 20/2010)
18. I&D PPUO ORIOVAC (Sl.vj. BPŽ 20/2009)
19. PPUO PODCRKAVLJE (Sl.vj. BPŽ 12/2001)
20. I&D PPUO REŠETARI (Sl.gl. Općine Rešetari 02/2011)
21. I&D PPUO SIBINJ (Sl.vj. BPŽ 17/2007)
22. PPUO SIKIREVCI (Sl.vj. BPŽ 12/2006)
23. PPUO SLAVONSKI ŠAMAC (Sl.vj. BPŽ 05/2007)
24. I&D PPUO STAROGRAĐANSKI (Sl.vj. BPŽ 01/2010)
25. I.I&D PPUO STARO PETROVO SELO (Sl.gl. Opć. SPS 03/2012)
26. I&D PPUO VELIKA KOPANICA (Sl.vj. BPŽ 19/2010)
27. PPUO VRBJE (Sl.vj. BPŽ 05/2006)
28. I&D PPUO VRPOLJE (Sl.vj. BPŽ 09/2010)

- sukladno važećim Prostornim planovima uređenja općina/gradova

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		UKUPNA POVRŠINA OPĆINE/GRADA	POLJOPRIVREDNO TLO							
REĐANI BROJ	NAZIV OPĆINE/GRADA		Osnovno vrijedno tlo P1	Vrijedno obradivo do P2	UKUPNO P1+P2	udio P1+P2 / površine JLS	udio P1+P2 / udio sveukupno P1+P2 ŽUPANIJE	Ostala obradiva tla P3	SVEUKUPNO P1+P2+P3	udio polj. tla / površina JLS
		ha	ha	ha	ha	%	ha	ha	%	
1.	SLAVONSKI BROD	5.445,00	42,20	18,20	60,40	1,11	0,13	727,10	787,50	14,46
2.	NOVA GRADIŠKA	4.897,00	185,72	801,59	987,31	20,16	2,08		987,31	20,16
3.	BEBRINA	10.032,00	2.252,96	795,96	3.048,92	30,39	6,42	1.227,59	4.276,51	42,63
4.	BRODSKI STUPNIK	5.854,00	212,47	422,10	634,57	10,84	1,34	1.037,30	1.671,87	28,56
5.	BUKOVLJE	3.169,00	148,14	52,90	201,04	6,34	0,42	1.013,40	1.214,44	38,32
6.	CERNIK	12.756,00			0,00	0,00	0,00	2.033,50	2.033,50	15,94
7.	DAVOR	4.262,00	1.264,94	908,00	2.172,94	50,98	4,57	263,00	2.435,94	57,15
8.	DONJI ANDRIJEVCI	5.713,00	3.469,88	228,28	3.698,16	64,73	7,78	72,00	3.770,16	65,99
9.	DRAGALIĆ	5.932,00	137,77	1.005,02	1.142,79	19,26	2,40	2.061,85	3.204,64	54,02
10.	GARČIN	8.733,00	473,83	1.249,90	1.723,73	19,74	3,63	2.621,58	4.345,31	49,76
11.	GORNJA VRBA	2.040,00	263,70	500,00	763,70	37,44	1,61	310,30	1.074,00	52,65
12.	GORNJI BOGIČEVCI	4.403,00	196,11	293,34	489,45	11,12	1,03	1.136,94	1.626,39	36,94
13.	GUNDINCI	5.968,00	895,80	1.700,30	2.596,10	43,50	5,46	1.071,60	3.667,70	61,46
14.	KLAKAR	5.371,00	2.060,80	12,40	2.073,20	38,60	4,36	1.747,10	3.820,30	71,13
15.	NOVA KAPELA	12.894,00	180,70	1.301,40	1.482,10	11,49	3,12	3.343,94	4.826,04	37,43
16.	OKUČANI	15.931,00		3.970,13	3.970,13	24,92	8,35	1.253,15	5.223,28	32,79
17.	OPRISAVCI	6.457,00	1.491,13	203,43	1.694,56	26,24	3,57	875,09	2.569,65	39,80
18.	ORIOVAC	9.315,00	1.621,44	521,35	2.142,79	23,00	4,51	2.321,12	4.463,91	47,92
19.	PODCRKAVLJE	9.484,00	223,80		223,80	2,36	0,47	2.084,50	2.308,30	24,34
20.	REŠETARI	5.944,00		666,00	666,00	11,20	1,40	523,72	1.189,72	20,02
21.	SIBINJ	10.345,00	1.620,93	117,14	1.738,07	16,80	3,66	2.156,20	3.894,27	37,64
22.	SIKIREVCI	2.910,00	1.145,66	79,95	1.225,61	42,12	2,58	1.016,14	2.241,75	77,04
23.	SLAVONSKI ŠAMAC	2.256,00	592,46	13,93	606,39	26,88	1,28	558,88	1.165,27	51,65
24.	STAROGRAĐIŠKA	7.683,00	560,80	297,72	858,52	11,17	1,81	221,34	1.079,86	14,06
25.	STARO PETROVO SELO	14.111,00	2.748,37	2.379,15	5.127,52	36,34	10,79	2.810,12	7.937,64	56,25
26.	VELIKA KOPANICA	6.870,00	1.593,33	1.763,93	3.357,26	48,87	7,07	1.729,98	5.087,24	74,05
27.	VRBJE	7.907,00	1.864,50	159,10	2.023,60	25,59	4,26	1.296,80	3.320,40	41,99
28.	VRPOLJE	6.021,00	975,00	1.835,80	2.810,80	46,68	5,92	1.625,68	4.436,48	73,68
	UKUPNO BPŽ	202.703,00	26.222,44	21.297,02	47.519,46			100,00	37.139,92	84.659,38
										41,77

Evidentna razlika u podacima o poljoprivrednom tlu u odnosu na podatke iz Državnog zavoda za statistiku , a ista je proizašla iz činjenice:

- dio zemljišta u prostornim planovima vodi se kao ostalo zemljište
- dio zemljišta u prostornim planovima vodi se i koristi kao postojeći i planirani koridori infrastrukture
- dio zemljišta predviđeno kao građevinsko područje ili izdvojeno građevinsko područje a koristi se u poljoprivredne svrhe do privođenja namjeni.

Slijedom analize i ocjene stanja utvrđuje se:

1. Uvidom u izmjene i dopune dokumenata prostornog uređenja jedinica lokalne samouprave (PPUO/G) uočena je tendencija prenamjene poljoprivrednog zemljišta u građevinsko područje naselja, osnivanjem novih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja određenih namjena ili proširenjem postojećih građevinskih područja, iako je postotak izgrađenosti ovih oko 50%, i time gotovo da u većem broju slučajeva nema opravdanosti za proširenjem kojim se smanjuje najveći prirodni resurs. Posebno se uočava trend formiranja izdvojenog građevinskog područja iako je postotak izgrađenosti 28%. Kod obračuna ovih površina uočena je neusklađenost navedenih prostornih planova s definicijom izgrađenog građevinskog područja iz važećeg Zakona o prostornom uređenju i gradnji, a sve u smislu većeg definiranja izgrađenog područja.

„Izgrađeni dio građevinskog područja su izgrađene i uređene građevne čestice i druge površine privedene različitoj namjeni kao i neizgrađene i neuređene čestice zemljišta površine do 5.000 m koje s izgrađenim dijelom građevinskog područja čine prostornu cjelinu.“³¹

Tablica 16. – Građevinska područja naselja:

POVRŠINA	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA (uključivo izdvojeni dijelovi naselja i stambeno turističke zone)				GRAĐEVINSKO PODRUČJE IZVAN NASELJA				GRAĐEVINSKO PODRUČJE				
	Izgrađeni dio GP NASELJA	Neizgrađeni dio GP NASELJA	% GP izgrađeni/ ukupno	UKUPNO GP	Izgrađeni dio GP	Neizgrađeni dio GP izvan naselja	izgrađeni dio GP izvan naselja/ukupno	UKUPNO GP izvan naselja	izgrađeni dio	neizgrađeni dio	%izgrađeno GP/ukupno GP	UKUPNO GP	% GP / površina BiŽ
ha	ha	ha	%	ha	ha	ha	%	ha	ha	ha	ha	ha	%
202.703,00	8.896,95	6.205,99	58,91	15.102,94	909,40	2.338,78	28,00	3.248,18	9.806,35	8.544,77	53,44	18.351,12	9,05

2. U proteklom razdoblju u svrhu poljoprivredne proizvodnje učestala je izgradnja poljoprivrednih građevina čija je izgradnja kroz prostorne planove omogućena izvan granica građevinskih područja.

Prostornim planom Županije omogućena je izgradnja izvan građevinskog područja :

- a) na posjedu primjerene veličine, izgradnja građevina u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti

Posjed primjerene veličine :

- objekt/objekti za intenzivnu ratarsku djelatnost na posjedu minimalne veličine od 15ha,

³¹ Zakon o prostornom uređenju i gradnji NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12

- objekt/objekti za uzgoj voća i povrća na posjedu minimalne veličine od 5ha,
- objekt/objekti za uzgoj povrća na posjedu min malne veličine od 3ha,
- objekt/objekti za uzgoj vinove loze na posjedu minimalne veličine od 4ha,
- objekt/objekti za uzgoj cvijeća na posjedu minimalne veličine od 1ha.

(PPŽ definira samo smjernice, kroz PPUO - planove nižeg reda definirani su i manje površine posjeda)

- b) stočarsku i peradarsku proizvodnju iznad minimalnog broja uvjetnih grla.

Minimalni broj uvjetnih grla je 10, a udaljenost:

Broj uvjetnih grla	Min. udaljenost (m)
16-100	150
101-300	300
301-800	500

Kako su PPŽ dane samo smjernice/preporuke kroz PPUO-planove nižeg reda definirane su različite udaljenosti od građevinskih područja, a u naseljima duž stambene građevine omogućen građevine za stočarsku i peradarsku proizvodnju od 10 do max. 30 uvjetnih grla.

- c) stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja primarne poljoprivredne djelatnosti, mogu se graditi izvan građevinskog područja samo u okviru poljoprivrednog gospodarstva za obavljanje intenzivne poljoprivredne djelatnosti, a njihova netto. površina ovisna je o netto površini svih izgrađenih zatvorenih gospodarskih zgrada (kojima se smatraju: skladišta poljoprivrednih proizvoda, garaže i radionice za poljoprivredne strojeve, sušare, zgrade za uzgoj stoke i sl.) i iznosi:
- max. 200 m² ako je površina gospodarskih zgrada do 1.000 m²,
 - max. 20 % od površine gospodarskih zgrada ako im površina prelazi 1.000 m².
- d) omogućuje se izgradnja postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneraciju, instalirane električne snage do uključivo 3 MW. (Postrojenja snage do uključivo 3 MW, koja se mogu graditi kao samostalne cjeline u sastavu građevine za poljoprivrednu proizvodnju, plastenike, staklenike i farme su:
 - postrojenja za kogeneraciju koja koriste otpadne tvari iz procesa proizvodnje za potrebe proizvodnje toplinske i električne energije,
 - kroz prostorne planove JLS (PPUO/G) omogućuje se i izgradnja postrojenja za korištenje obnovljivih izvora, instalirane električne snage do uključivo 3 MW,

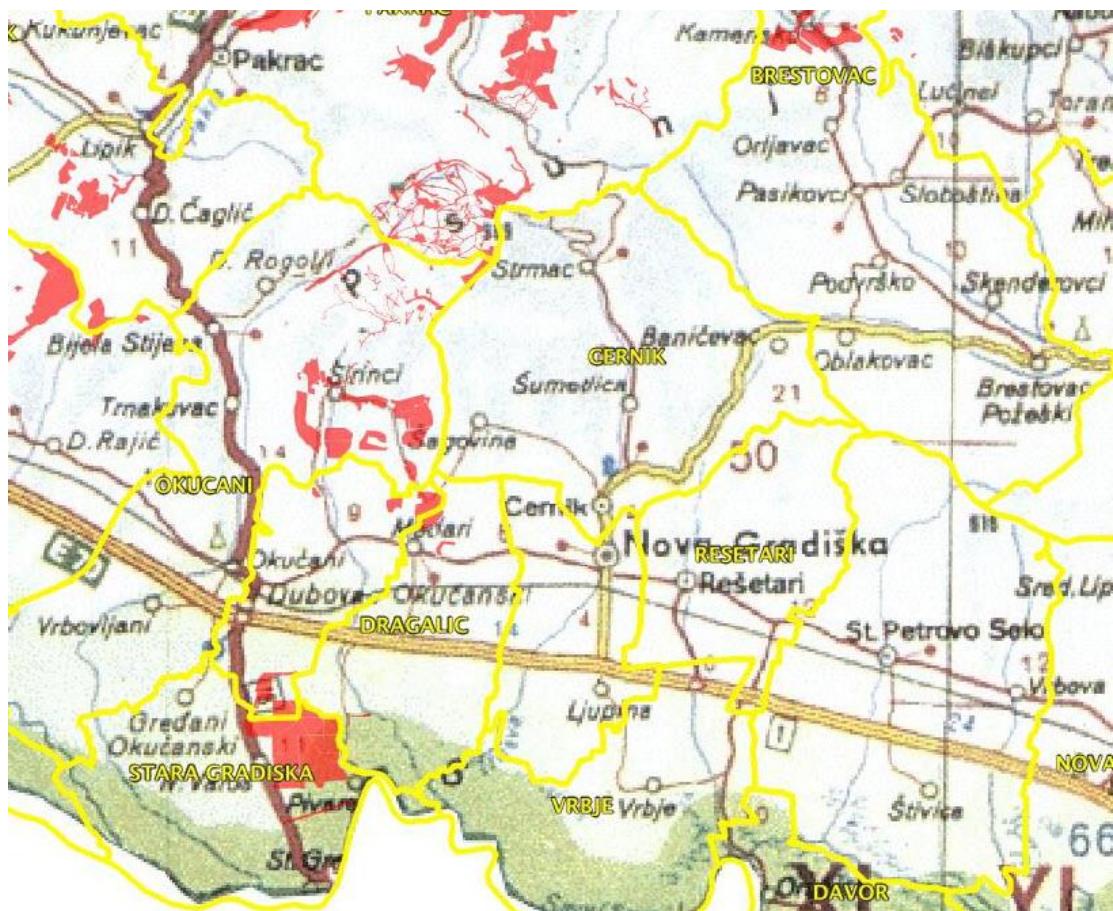
Postrojenja snage do uključivo 3 MW.

Postrojenja snage od 3 MW su:

- postrojenja za proizvodnju električne energije iz bioplina i biomase,
 - elektrane na tekuća biogoriva,
 - elektrane na deponijski plin i plin iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda,
 - geotermalne elektrane, uz obveznu prethodnu studiju potencijala geotermalnih izvora, a uz suglasnost Hrvatskih voda,
 - hidroelektrane, uz obveznu prethodnu studiju hidrauličkog potencijala sliva, a uz suglasnost Hrvatskih voda,
 - postrojenja za proizvodnju električne energije iz sunčeve energije isključivo na krovove i pročelja građevina izvan građevinskog područja, ne dozvoljava se postava samostalnih solarnih elektrana na poljoprivrednom i šumskom zemljištu,
 - elektrane na ostale obnovljive izvore,
- a točne lokacije i lokacijski uvjeti za navedena postrojenja definiraju se u kartografskim prikazima i odredbama za provođenje PPUO/G. ,
- e) na površinama manjim od preporučenih za voćnjake, vinograde i povrtnjake moguća je izgradnja klijeti i spremišta za voće samo unutar zona vikend-naselja ili hobi vrtova/vinograda/voćnjaka, pod uvjetom da je PPUO/G odredio prikladno područje, uvažavajući obveze zaštite okoliša i krajobraza te da je utvrdio propozicije načina gradnje, Uvjeta smještaja i oblikovanja građevina na parceli,
- f) ostale infrastrukturne građevine definirane Zakonom.

3. Na zapadnom dijelu županije u općinama Cernik, Dragalić, Okučani, Gornji Bogićevci i Stara Gradiška još uvijek se nalazi udio minirane poljoprivredne površine/minski sumnjive.³² Najveći dio ove površine ipak otpada na šumsko područje. Stanje minskog područja ažurira se mjesечно na web stranici Hrvatskog centra za razminiranje (<http://www.hcr.hr/hr/index.asp>).

Kartogram 6. - Stanje minskog područja na području Brodsko-posavske županije

Izvor: Hrvatski centar za razminiranje (<http://www.hcr.hr/hr/index.asp>).

Razminirane površine treba danas gledati i kao površine s velikim potencijalom za ekološki (organski) uzgoj hrane, obzirom da se radi o tlu koje već dugi niz godina nije tretirano nikakvim kemijskim sredstvima.

4. Suše su sve češća pojava, a stanje dodatno pogoršava neadekvatno i nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja. Kao jedan od važnih uvjeta za učinkovitiji i brži razvoj poljoprivredne proizvodnje, izgradnja sustava za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta zahtijeva sustavni pristup koji podrazumijeva izradu temeljnog planskog dokumenta. Na razini Brodsko-posavske županije izrađen je i Plan navodnjavanja (Sl.vj. 23/07) i Program uređenja detaljne kanalske mreže, a u tijeku je izrada sustava navodnjavanja Orubica. Ne treba zanemariti ni problem suvišnih voda (potreba za hidromelioracijama) svih većih polja.

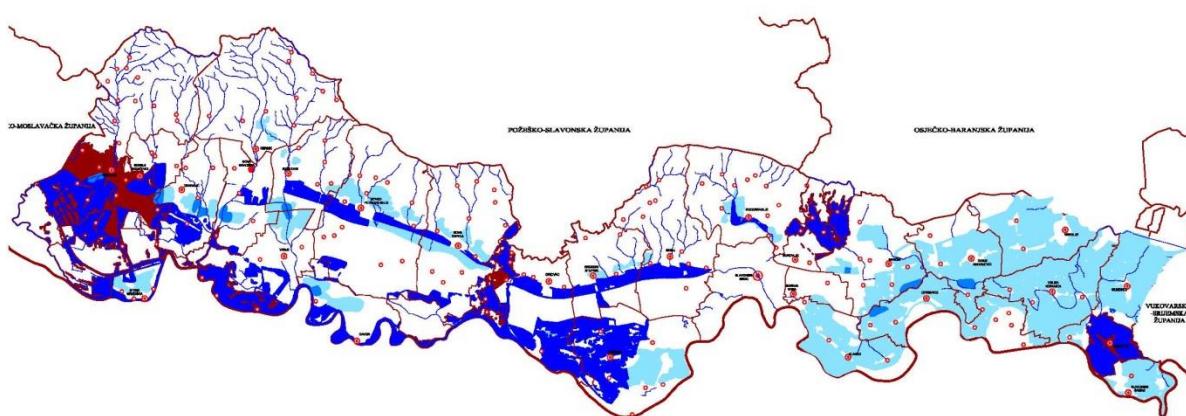
³² Izvor: HCR 2013 god.

Kartogram 7. - Uređenje zemljišta

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

UREĐENJE ZEMLJIŠTA

	HIDROMELIORACIJA
	OBLIKOVANJE ZEMLJIŠTA UZ INFRASTRUKTURNE GRAĐEVINE
	KOMASACIJA
	DETALJNA KANALSKA MREŽA
	VODOTOCI
	AKUMULACIJE
	POGODNOST NAVODNJAVANJA SADAŠNJA
	POGODNOST NAVODNJAVANJA BUDUĆA

Obzirom na osobite značajke našeg područja i tradicionalnu usitnjenost posjeda planom je predviđeno i okrupnjavanja zemljišnih čestica poljoprivrednih gospodarstava (komasacija i arondacija) kojima se utječe na smanjivanje proizvodnih troškova u poljoprivredi, ali oni zahtijevaju uređene vlasničke odnose te izgradnju kanalske i putne mreže.

5. Prostorni razvoj poljoprivrednog sektora kroz promociju obnovljivih izvora energije sve više dobiva na važnosti, obzirom na obvezu Republike Hrvatske da poveća udio obnovljivih izvora u ukupnoj energetskoj bilanci do 10% .

6. Sadašnja veličina i rascjepkanost posjeda je ograničavajući čimbenik razvitka cjelokupne hrvatske poljoprivrede. Da bi se obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG), kao okosnica agrarnog razvoja odnosno temeljni oblik organizacije poljoprivredne proizvodnje u osposobilo za racionalnu i profitabilnu proizvodnju, nužno mu je osigurati optimalne proizvodne kapacitete. Stoga je privatizacija državnog poljoprivrednog zemljišta jedinstvena prilika za povećanje poljoprivrednih gospodarstava i rješavanje zemljišnih vlasničkih prava. Prema dosad navedenim podacima o količinama poljoprivrednog zemljišta i veličini posjeda poljoprivrednih gospodarstava vidljivo je da su posjedi kod 15.310 obiteljskih gospodarstava manji od 3 ha te da je veličina posjeda ograničavajući faktor razvoja poljoprivrede.³³

³³ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

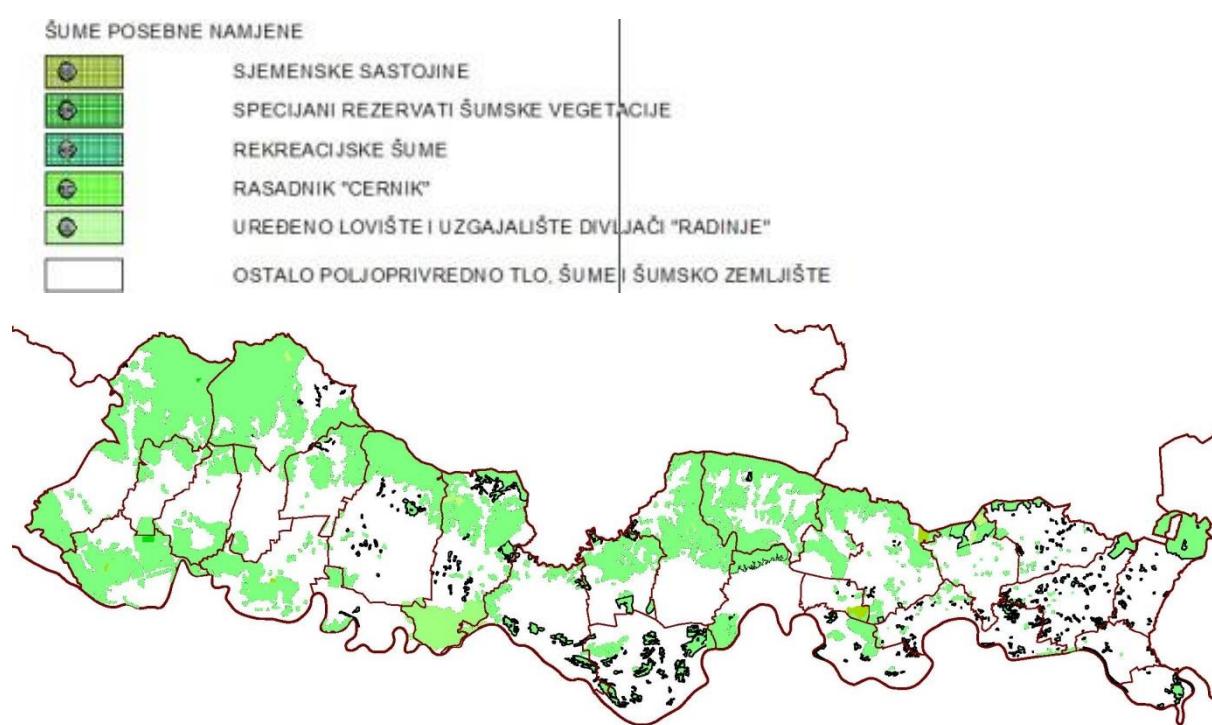
II.3.2. Šumarstvo

Sukladno Zakonu o šumama (Narodne novine, broj 140/2005, 82/2006, 129/2008, 80/2010, 124/2010 i 25/2012) šume i šumska zemljišta dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Šume i šumska zemljišta specifično su prirodno bogatstvo te s opće korisnim funkcijama šuma uvjetuju poseban način upravljanja i gospodarenja.

Šumarstvo Hrvatske ima dvjesto pedeset godišnji kontinuitet gospodarenja šumama. Gotovo polovica kopnene površine naše zemlje je pod šumama i šumskim zemljištem, pa se Hrvatsku ubraja u sam vrh europskih zemalja po šumovitosti. Ujedno je i jedna od rijetkih europskih zemalja čije su šume gotovo u potpunosti prirodnog sastava (95%). Kombinacija prirodnih uvjeta i tradicionalno dobrog gospodarenja u šumskoj struci i znanosti, osigurala je visoku biološku i krajobraznu raznolikost naših šuma.

Kartogram 8. - Šumsko zemljište

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Slijedom podataka za područje Brodsko-posavske županije³⁴ napravljena je tablica:

Tablica 17. - Analiza šumskog zemljišta (PPŽ)

³⁴ Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	UKUPNA POVRŠINA BPŽ	ŠUMSKE POVRŠINE					
		Gospodarske Š1	Zaštitne šume Š2	Posebna namjena Š3	UKUPNO Š1+Š2+Š3	udio Š1/ sveukupno Š1+Š2+Š3	udio Š1+Š2+Š3/ sveukupno površina BPŽ
		ha	ha	ha	ha	%	%
		202703,00	57867,00	269,00	577,00	58713,00	98,56
							28,97

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Tablica 18. - Analiza šumskog zemljišta PPUG/PPUO):³⁵

-sukladno važećim Prostornim planovima uređenja općina/gradova

³⁵ Izvor:

1. I&D PPUG SLAVONSKI BROD (Sl.vj. BPŽ 22/2007)
2. I&D PPUG NOVA GRADIŠKA (nacrt prijedloga)
3. PPUO BEBRINA (Sl.vj. BPŽ 15/2005)
4. I&D PPUO BRODSKI STUPNIK (Sl.vj. BPŽ 26/2012)
5. I&D PPUO BUKOVLJE (Sl.vj. BPŽ 13/2008)
6. I&D PPUO CERNIK (Sl.gl. Općine Cernik 08/2007)
7. I&D PPUO DAVOR (Sl.vj. BPŽ 13/2008)
8. I&D PPUO DONJI ANDRIJEVCI (Sl.vj. BPŽ 04/2010)
9. I&D PPUO DRAGALIĆ (Sl.gl. Općine Dragalić 05/2009)
10. I&D PPUO GARČIN (Sl.vj. BPŽ 06/2011)
11. I&D PPUO GORNJA VRBA (Sl.vj. BPŽ 03/2009)
12. PPUO GORNJI BOGOČEVCI (Sl.vj. BPŽ 17/2006)
13. I&D PPUO GUNDINCI (Sl.vj. BPŽ 25/2005)
14. I&D PPUO KLAKAR (Sl.vj. BPŽ 14/2010)
15. PPUO NOVA KAPELA (Sl.vj. BPŽ 16/2006)
16. I&D PPUO OKUČANI (Sl.vj. BPŽ 03/2009)
17. I&D PPUO OPRISAVCI (Sl.vj. BPŽ 20/2010)
18. I&D PPUO ORIOVAC (Sl.vj. BPŽ 20/2009)
19. PPUO PODCRKAVLJE (Sl.vj. BPŽ 12/2001)
20. I&D PPUO REŠETARI (Sl.gl. Općine Rešetari 02/2011)
21. I&D PPUO SIBINJ (Sl.vj. BPŽ 17/2007)
22. PPUO SIKIREVCI (Sl.vj. BPŽ 12/2006)
23. PPUO SLAVONSKI ŠAMAC (Sl.vj. BPŽ 05/2007)
24. I&D PPUO STAROGRAĐANSKA (Sl.vj. BPŽ 01/2010)
25. I.I&D PPUO STARO PETROVO SELO (Sl.gl. Opć. SPS 03/2012)
26. I&D PPUO VELIKA KOPANICA (Sl.vj. BPŽ 19/2010)
27. PPUO VRBJE (Sl.vj. BPŽ 05/2006)
28. I&D PPUO VRPOLJE (Sl.vj. BPŽ 09/2010)

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		UKUPNA POVRŠINA OPĆINE/GRADA	ŠUME							
REDNI BROJ	NAZIV OPĆINE/GRADA		GOSPODARSKE ŠUME Š1	ZAŠTITNE ŠUME Š2	ŠUME POSEBNA NAMJENA Š3	UKUPNO Š1+Š2+Š3	udio Š1+Š2+Š3 / udio površine JLS	udio Š1+Š2+Š3 / udio sveukupno Š1+Š2+Š3 BPŽ	Ostala polj. tla, šume, šum Zemljišta PŠ	UKUPNO Š1+Š2+Š3+PŠ
			ha	ha	ha	ha	%	%	ha	ha
1.	SLAVONSKI BROD	5.445,00	791,20	221,00		1.012,20	18,59	1,69	613,10	1.625,30
2.	NOVA GRADIŠKA	4.897,00	924,20			924,20	18,87	1,54	250,08	1.174,28
3.	BEBRINA	10.032,00	2.062,62		1,00	2.063,62	20,57	3,44	1840,63	3.904,25
4.	BRODSKI STUPNIK	5.854,00	421,29	2.093,79		2.515,08	42,96	4,19	649,84	3.164,92
5.	BUKOVLJE	3.169,00	1.297,37			1.297,37	40,94	2,16	139,91	1.437,28
6.	CERNIK	12.756,00	7.337,17			7.337,17	57,52	12,23	2595,02	9.932,19
7.	DAVOR	4.262,00	596,77	50,00		646,77	15,18	1,08	687,00	1.333,77
8.	DONJI ANDRIJEVCI	5.713,00	1.134,60			1.134,60	19,86	1,89	365,57	1.500,17
9.	DRAGALIĆ	5.932,00	1.922,47			1.922,47	32,41	3,20	294,39	2.216,86
10.	GARČIN	8.733,00	2.549,26			2.549,26	29,19	4,25	969,39	3.518,65
11.	GORNJA VRBA	2.040,00	270,50		137,90	408,40	20,02	0,68	101,60	510,00
12.	GORNJI BOGIČEVCI	4.403,00	1.413,31			1.413,31	32,10	2,36	989,10	2.402,41
13.	GUNDINDCI	5.968,00	1.557,00	134,00		1.691,00	28,33	2,82	148,00	1.839,00
14.	KLAKAR	5.371,00			757,00	757,00	14,09	1,26		757,00
15.	NOVA KAPELA	12.894,00	4.517,00			4.517,00	35,03	7,53	2614,03	7.131,03
16.	OKUČANI	15.931,00	7.724,93		59,00	7.783,93	48,86	12,97	1436,08	9.220,01
17.	OPRISAVCI	6.457,00	458,04			458,04	7,09	0,76	1846,06	2.304,10
18.	ORIOVAC	9.315,00	1.668,00			1.668,00	17,91	2,78	902,09	2.570,09
19.	PODCRKAVLJE	9.484,00	5.188,20		31,80	5.220,00	55,04	8,70	1177,60	6.397,60
20.	REŠETARI	5.944,00	1.807,58			1.807,58	30,41	3,01	1695,09	3.502,67
21.	SIBINJ	10.345,00	2.090,01	95,59		2.185,60	21,13	3,64	1812,79	3.998,39
22.	SIKIREVCI	2.910,00	112,45			112,45	3,86	0,19	31,26	143,71
23.	SLAVONSKI ŠAMAC	2.256,00	221,56			221,56	9,82	0,37	322,78	544,34
24.	STAROGRAĐANSKI	7.683,00	2.330,69		828,29	3.158,98	41,12	5,27	2289,07	5.448,05
25.	STARO PETROVO SELO	14.111,00	3.452,18			3.452,18	24,46	5,75	1351,60	4.803,78
26.	VELIKA KOPANICA	6.870,00	780,71		2,18	782,89	11,40	1,30	207,75	990,64
27.	VRBIJE	7.907,00	2.274,28			2.274,28	28,76	3,79	1548,76	3.823,04
28.	VRPOLJE	6.021,00	680,62			680,62	11,30	1,13	195,05	875,67
		UKUPNO BPŽ	202.703,00	55.584,01	2.594,38	1.817,17	59.995,56	29,60	100,00	27.073,64
										87.069,20

Razlika u podacima je proizašla iz mjerila prikaza, odnosno u PPŽ ne prikazuju se manje šumske površine .

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta prema podacima "Hrvatskih šuma" d.o.o., u Republici Hrvatskoj iznosi 2.659.918 ha što je 47% kopnene površine države, dok šume u Brodsko-posavskoj županiji zauzimaju 29,60 % površine.

Šume se razvrstavaju i prema njihovoj namjeni i to na: gospodarske, zaštitne i šume s posebnom namjenom kao i po vlasništvu i sastojinama³⁶:

Tablica 19. - Struktura i zastupljenost obraslih šuma prema kategoriji i vlasništvu

VLASNIŠTVO	LISTAČE (ha)		ČETINAJČE (ha)		UKUPNO (ha)	
	Uprava šuma Vinkovci	Uprava šuma N. Gradiška	Uprava šuma Vinkovci	Uprava šuma N. Gradiška	Uprava šuma Vinkovci	Uprava šuma N. Gradiška
Privatno	-	8.502,74	-	-	-	8.502,74
Hrvatske šume	1.893,59	44.994,93	-	1.277,81	1.893,59	46.272,74
<i>Ukupno</i>	<i>1.893,59</i>	<i>53.497,67</i>	-	<i>1.277,81</i>	<i>1.893,81</i>	<i>54.775,48</i>
SVEUKUPNO	55.391,26			1.277,81		56.669,07

Prema podacima Službe za gospodarstvo – Odsjek statistika površina privatnih šuma iznosi 9.587 ha (15,6%) što je ukupno 61.228,47 ha, odnosno šumovitost županije iznosi 33,3%, što je ispod državnog prosjeka koji iznosi 44%.

Temeljna načela hrvatskog šumarstva su održivo gospodarenje s očuvanjem prirodne strukture i raznolikosti šuma, te trajno povećanje stabilnosti i kakvoće gospodarskih i općekorisnih funkcija šuma. Šumama i šumskim zemljишtem u Republici Hrvatskoj gospodari se na temelju šumskogospodarskih osnova, koje se donose za razdoblje od 10 godina.

Hrvatske šume već stoljećima u svom gospodarenju primjenjuju princip održivosti i stoga iz šuma uzimaju znatno manje drveta nego ga priraste.

Temeljni zadatak u gospodarenju šumama je uzgajanje šuma, odnosno izbor vrste, načina i vremena rada u šumskom ekosustavu, koji de omogućiti da isti daje maksimalnu proizvodnju, stabilnost, a time i samoobnovljivost. Obnova sastojina obavlja se šumskim vrstama drveća koje su na tom staništu autohtone ili udomaćene.

³⁶ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

II.3.3. Ribarstvo

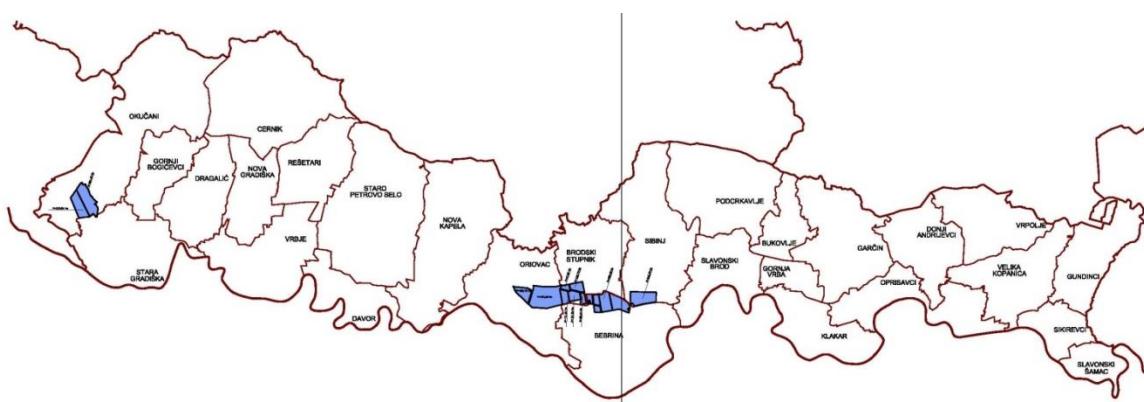
Ribnjaci su proizvodni objekti koji su okruženi prirodnim ili umjetnim nasipima i hidrotehničkim objektima (upusti, ispusti, dovodno-odvodni kanali, izlovne jame i sl.) pomoću kojih se obavlja manipulacija vodom, ovisno o proizvodno-tehnološkim potrebama. Ribnjaci su sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu poljoprivredno zemljишte.

Uzgoj slatkovodnih vrsta ribe (slatkovodna akvakultura) zastupljena u Brodsko-posavskoj županiji obavlja se kao uzgoj toplovodnih (ciprinidnih, šaranskih) vrsta. Uzgoj šaranskih vrsta većinom podrazumijeva kontrolirani uzgoj šarana (*Cyprinus carpio*) u monokulturi ili polikulturi s drugim vrstama, od kojih su najzastupljenije bijeli amur (*Ctenopharyngodon idella*), sivi glavaš (*Hypophthalmichthys nobilis*), bijeli glavaš (*Hypophthalmichthys molitrix*), som (*Silurus glanis*), smuđ (*Stizostedion lucioperca*), štuka (*Esox lucius*) i linjak (*Tinca tinca*). Proizvodnja je u najvećoj mjeri poluintenzivna, a proizvodni ciklus u pravilu traje 3 godine.

Detaljnom su analizom i praćenjem stanja ovoga sektora dijagnosticirani njegovi glavni problemi, prisutni već niz godina, a to su: pravni status ribnjaka, neriješeni problemi koje kontinuirano uzrokuju ribojedne ptice, problem finansijske konsolidacije (dugovi, sudski postupci, i sl.) i restrukturiranja koja onemogućuju prijašnji neriješeni problemi te konačno, tehničko-tehnološka zastarjelost i nepostojanje marketinške strategije.

Kartogram 9. - Pregledna karta ribnjaka

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Tablica 20. - Površine ribnjaka³⁷:

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		UKUPNA POVRŠINA OPĆINE/GRADA	RIBNJACI			
REDNI BROJ	NAZIV OPĆINE/GRADA		JELAS/površina	VRBOVLJANI	RIBNJACI UKUPNO	% RIBNJAKA/površina općine
		ha	ha	ha	ha	%
1.	BEBRINA	10.032,00	658,20		658,20	6,56
2.	BRODSKI STUPNIK	5.854,00	464,78		464,78	7,94
3.	OKUČANI	15.931,00		674,12	674,12	0,00
4.	ORIOVAC	9.315,00	885,68		885,68	9,51
5.	SIBINJ	10.032,00	342,56		342,56	3,41
BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		202.703,00	2.351,22	674,12	3.025,34	1,49

U površini ribnjaka „Vrbovljani“ uračunata je postojeća površina ribnjaka i planirano proširenje.

Prostornim planom Županije zaštićene su površine postojećih ribnjaka i omogućena je izgradnja novih ribnjaka na način:

- Izgradnja novih ribnjaka i pratećih objekata za uzgoj ribe moguća je isključivo na zemljištu katastarskih kultura: močvara, trstik, neplodno tlo, te na napuštenim koritimima i rukavcima rijeka.
- Na ostalom poljoprivrednom zemljištu, izuzev zemljišta koje se ne može prenamjeniti, izgradnja ribnjaka moguća je samo uz posebne dozvole i elaborate o ekonomskoj opravdanosti.
- Ribnjak mora biti u svezi s protočnom vodom odgovarajuće kvalitete koje mora biti dovoljno za sve potrebe ribnjaka u svim fazama uzgoja riba. Minimalna površina ribnjaka za uzgoj mlađi je 3 ha, a za uzgoj konzumne ribe je 5 ha, uz uvjet da se ta površina koristi isključivo za uzgoj ribe.
- Maksimalni iskop za ribnjak je iskop na dubinu do 2,5 m. Udaljenost ribnjaka od susjednih parcela mora biti takva da ne utječe na vodni režim susjednog obradivog zemljišta, a ovisi o strukturi tla.

³⁷ Izvor:

1. PPUO BEBRINA (Sl.vj. BPŽ 15/2005)
2. I&D PPUO BRODSKI STUPNIK (Sl.vj. BPŽ 26/2012)
3. I&D PPUO OKUČANI (Sl.vj. BPŽ 03/2009)
4. I&D PPUO ORIOVAC (Sl.vj. BPŽ 20/2009)
5. I&D PPUO SIBINJ (Sl.vj. BPŽ 17/2007)

II.3.4. Vodnogospodarski sustavi

Vode su opće dobro i imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske. Odredbama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 153/2009 i 130/2011), uređuju se pravni status voda, vodnoga dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda, detaljnu melioracijsku odvodnju i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro.

U vodnom sektoru djeluju:

- vodno gospodarstvo - na državnoj je razini i obuhvaća poslove od javnog značenja,
- vodnokomunalno gospodarstvo – djeluje na lokalnoj, odnosno regionalnoj razini, na poslovima javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i
- ostali gospodarski subjekti koji pri obavljanju djelatnosti koriste vodu i vodno dobro – svi dionici u vodnom sustavu koji djeluju na tržišnim osnovama, tj. koji korištenjem vode proizvode robu i usluge (proizvodnja električne energije, ribnjačarstvo, navodnjavanje, plovidba, turizam).

II.3.4.1. Korištenje voda

Korištenje voda za javnu opskrbu

Korištenjem voda, sukladno Zakonu o vodama, smatra se zahvaćanje, crpljenje i uporaba površinskih i podzemnih voda za različite namjene. Pri tome je opskrba stanovništva vodom za piće javni interes i ima prednost u odnosu na korištenje voda za ostale namjene, pretežno gospodarskog interesa (proizvodnja električne energije, navodnjavanje, uzgoj riba, plovidba, zahvaćanje mineralne i geotermalne vode, korištenje voda za sport i rekreaciju i sl.).

Brodsko-posavska županija je izuzetno bogata obnovljivim zalihami podzemnih voda, koje s obzirom na količine i dobru kakvoću dijelom pripadaju i u strateške zalihe podzemnih voda Republike Hrvatske.

Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (Narodne novine broj 66/2011) propisuju se uvjeti za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste za javnu vodoopskrbu, mjere i ograničenja koja se u njima provode, te rokovi i postupak donošenja odluka o zaštiti izvorišta. Zone sanitarne zaštite utvrđuju se temeljem provedenih vodoistražnih radova i elaborata zona sanitarne zaštite, na temelju čega se provodi rezervacija prostora za zone sanitarne zaštite u dokumentima prostornog uređenja radi usklađenja nasuprotnih potreba razvoja građevinskih područja i potreba zaštite vodonosnika.

U Brodsko-posavskoj županiji koriste se 2 tipa vodonosnika:

1. izvorišta sa zahvaćanjem podzemne vode, i to:
 - iz vodonosnika s međuzrnskom poroznosti;
2. izvorišta sa zahvaćanjem površinskih voda, i to:
 - iz akumulacija,
 - iz otvorenih vodotoka,

a slijedom tipa vodonosnika određuju se zone sanitарне zaštite izvorišta .

Zone zaštite izvorišta sa zahvaćanjem voda iz vodonosnika s međuzrnskom poroznosti su:

- zona ograničenja i nadzora – III. zona,
 - izvorišta maksimalnog kapaciteta do 20 l/s - područje izvan granice II. zone do izračunate granice područja napajanja za minimalno vrijeme zadržavanja vode u podzemlju u trajanju od 5 godina horizontalnog toka, prije ulaza u vodozahvatnu građevinu,
 - izvorišta maksimalnog kapaciteta od 20 l/s do 100 l/s - područje izvan granice II. zone do izračunate granice područja napajanja za minimalno vrijeme zadržavanja vode u podzemlju u trajanju od 15 godina horizontalnog toka, prije ulaza u vodozahvatnu građevinu i,
 - izvorišta maksimalnog kapaciteta većeg od 100 l/s - područje izvan granice II. zone do izračunate granice područja napajanja za minimalno vrijeme zadržavanja vode u podzemlju u trajanju od 25 godina horizontalnog toka, prije ulaza u vodozahvatnu građevinu.
- zona strogog ograničenja i nadzora – II. zona obuhvaća područje izvan granice I. zone do linije od koje podzemna voda ima minimalno vrijeme zadržavanja u podzemlju od 50 dana prije ulaska u vodozahvatnu građevinu,
- zona strogog režima zaštite i nadzora – I. zona. mora biti udaljena od vodozahvatnih građevina najmanje 10 m na sve strane i mora biti ograđena stabilnom ogradom visine dovoljne da spriječi ulazak neovlaštenim osobama.

U III. zoni sanitарne zaštite izvorišta sa zahvaćanjem voda iz vodonosnika s međuzrnskom poroznosti zabranjeno je:

- ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda,
- svako privremeno i trajno odlaganje otpada,
- građenje građevina za uporabu, obradu i odlaganje opasnog otpada,
- građenje kemijskih industrijskih postrojenja opasnih i onečišćujućih tvari za vode i vodni okoliš,
- izgradnja benzinskih postaja bez spremnika s dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektiranje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankvatom),

- podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih i mineralnih voda,
- građenje prometnica, aerodroma, parkirališta i drugih prometnih i manipulativnih površina bez kontrolirane odvodnje i odgovarajućeg pročišćavanja oborinskih onečišćenih voda prije ispuštanja u prirodni prijamnik i,
- izvođenje istražnih i eksploatacijskih bušotina, osim onih vezanih uz vodoistražne radove za javnu vodoopskrbu i obnovljive izvore energije.

U II zoni proširuje se sustav zabrana i pored zabrana iz III zone dodaju se slijedeća ograničenja:

- poljoprivredna proizvodnja, osim ekološke proizvodnje bez primjene stajskog gnoja, gnojovke i gnojnice,
- stočarska proizvodnja, osim za potrebe poljoprivrednog gospodarstva odnosno farmi do 20 uvjetnih grla uz primjenu mjera zaštite voda sukladno posebnom propisu o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva,
- ispuštanje pročišćenih i nepročišćenih otpadnih voda s prometnicama,
- formiranje novih groblja i proširenje postojećih i
- reciklažna dvorišta i pretovarne stanice za otpad.

U I zoni zabranjuju se sve aktivnosti izuzev onih koje su vezane za funkciju crpilišta.

Zone zaštite izvorišta sa zahvaćanjem površinskih voda iz otvorenih vodotoka su:

I zona sanitарне zaštite otvorenog vodotoka obuhvaća područje neposrednog vodozahvata, korito i obalu vodotoka uz zahvat, crpne stanice, uređaj za kondicioniranje vode, građevine za čuvanje izvorišta, te suprotnu obalu u širini od 10 m od ruba korita ako je korito vodotoka kod niskih voda uže od 20 m., u kojoj se zabranjuje:

- izvođenje radova, građenje i obavljanje gospodarskih i drugih djelatnosti osim potrebnih za zahvaćanje, kondicioniranje i transport vode u vodoopskrbni sustav,
- ispuštanje otpadnih voda iz pogonskih građevina i voda za pranje uređaja za kondicioniranje voda,
- upotreba gnojiva i sredstava za zaštitu bilja,
- korištenje svih vrsta plovila, sidrenje, sportovi na vodi i kupanje,
- ribarenje i sportski ribolov,
- držanje i napajanje stoke,
- javni promet vozila i pješaka,
- produbljivanje korita i
- eksploatacija šljunka, pijeska, kamena i gline.

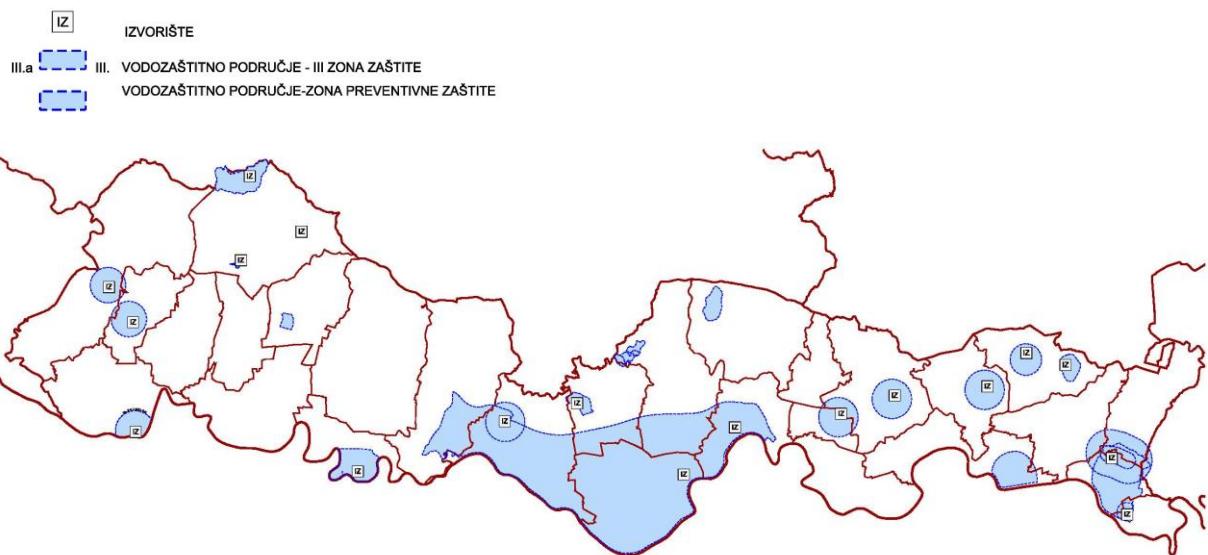
Zone sanitarne zaštite akumulacija i jezera su:

III. Zona obuhvaća pojas od granice II. zone do vanjske granice sliva akumulacije ili jezera i u njoj je zabranjeno:

- svako privremeno i trajno odlaganje otpada,
 - ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda,
 - skladištenje nafte i naftnih derivata,
 - građenje objekata za skladištenje, transport, rukovanje, obradu i zbrinjavanje radioaktivnih i ostalih za vodu opasnih tvari,
 - građenje prometnica bez građevina odvodnje i uređaja za prikupljanje ulja i masti te pročišćavanja onečišćenih oborinskih voda,
 - eksploatacija šljunka, pijeska, kamena i gline,
 - građenje industrijskih pogona bez sustava prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda i
 - građenje cjevovoda za tekućine koje mogu izazvati onečišćenje voda
- zona strogog ograničenja i nadzora – II. zona zabranjuje se sve iz zone III i:
- poljoprivredna proizvodnja, osim ekološke proizvodnje bez primjene stajskog gnoja, gnojovke i gnojnica,
 - stočarska proizvodnja, osim za potrebe poljoprivrednog gospodarstva odnosno farmi do 20 uvjetnih grla uz primjenu mjera zaštite voda sukladno posebnom propisu o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva,
 - građenje groblja i njihovo proširenje,
 - građenje drugih građevina koje mogu ugroziti kakvoću vode akumulacija i jezera i
 - reciklažna dvorišta i pretovarne stanice za otpad.
- zona strogog režima zaštite i nadzora – I. zona zabranjuje se sve kao u zoni II i:
- izvođenje radova, građenje i obavljanje gospodarskih i drugih djelatnosti osim potrebnih za zahvaćanje, kondicioniranje i transport vode u vodoopskrbni sustav,
 - upotreba gnojiva i sredstava za zaštitu bilja,
 - ispuštanje otpadnih voda iz pogonskih građevina i voda za pranje uređaja za kondicioniranje voda,
 - korištenje svih vrsta plovila, sportova na vodi i kupanje,
 - ribarenje, sportski ribolov i uzgoj ribe,
 - držanje i napajanje stoke i
 - javni promet vozila i pješaka.

Kartogram 10. - Zaštite izvorišta voda

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Kartogram 11. - Vodonosno područje

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Tablica 21. - Površine zaštitnih zona izvorišta³⁸:

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	UKUPNA POVRŠINA BPŽ	ZAŠTITNE ZONE IZVORIŠTA	
		površina III ZONE ZAŠTITE	% II ZONE ZAŠTITE/površina BPŽ
	ha	ha	%
BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	202.703,00	41.447,31	20,45

³⁸ Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Za sva predložena izvorišta voda nisu izrađeni Elaborati zona sanitарне заštite niti su usklađene Odluke o zaštiti izvorišta slijedom važećeg Pravilnika o uvjetima utvrđivanja zona sanitарне zaštite izvorišta (NN 66/2011).

Na području županije trenutno egzistira:

1. vodoopskrbni sustav Istočne Slavonije,
2. vodoopskrbi sustav Slavonski Brod,
3. vodoopskrbni sustav Davor-Nova Gradiška,

te nekoliko manjih lokalnih vodovoda.

Tendencija je:

„Ovi vodoopskrbni sustavi biti će povezani magistralnim vodoopskrbnim cjevovodima sa susjednim županijama i to značajnije, cjevovodima većih profila, preko vodoopskrbnog sustava Istočne Slavonije sa Vukovarsko - srijemskom županijom i Osječko - baranjskom županijom (u smjeru Đakova). Također će biti omogućeno nadopunjavanje manjim vodnim količinama sa Sisačko - moslavačkom županijom, te isporuka manjih vodnih količina (cca 10 l/s) u smjeru Požeško - slavonske županije“³⁹.

Mogućnosti:

„Gledajući sveukupno, realno se može očekivati da se na području Županije u najnepovoljnijim uvjetima može osigurati cca 600 l/s vode dok su očekivane dugoročne maksimalne dnevne potrebe na tom prostoru cca 1.000 l/s. Stoga bi potencijalno dugoročno rješenje vodoopskrbe na području Županije mogli predstavljati vodoopskrbni sustavi čiji su vodni potencijali iznad vodoopskrbnih zahtjeva na tim područjima (npr. izvorište Sikirevci iz kojeg se očekuje cca 2.000 l/s vode)“⁴⁰

Korištenje voda za navodnjavanje

Navodnjavanje kao melioracijska mjera ima cilj nadoknaditi nedostatak vode koji se javlja pri uzgoju poljoprivrednih kultura da bi se osigurao njihov biološki potencijal. Kako su za učinkovito navodnjavanje potrebne dostačne količine kvalitetne vode, nužno je uvažavanje interesa svih korisnika prostora, prvenstveno vodoopskrbe.

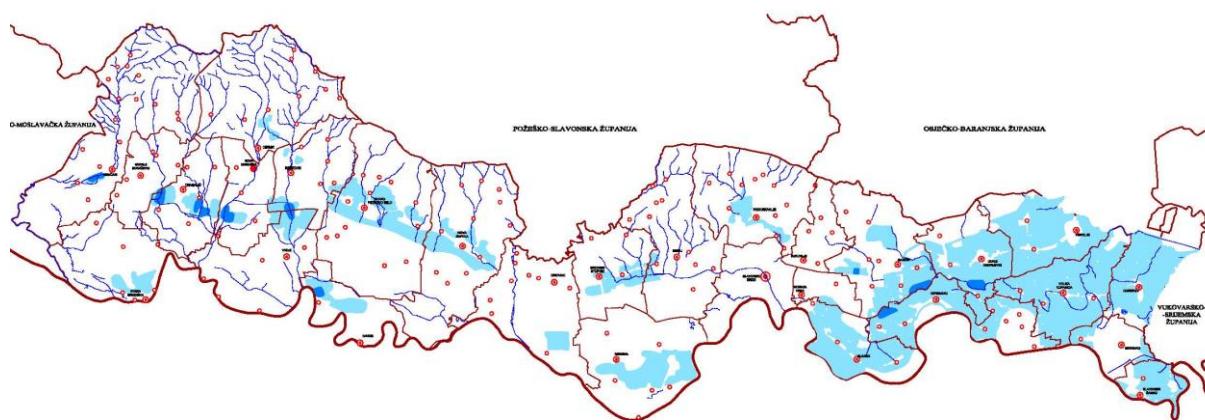
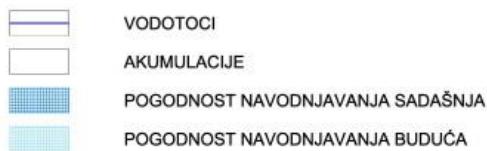
Za prostor Brodsko-posavske županije izrađen je Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije - Hidroing d.d. 2007.god.

³⁹ Izvor: Nivelacija Plana razvitka vodoopskrbe BPŽ- HIDROPROJEKT-ING 2010

⁴⁰ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

Kartogram 12. - Pogodnosti navodnjavanja

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Zone označene kao pogodnosti navodnjavanja dobivene su analizom područja BPŽ uvažavajući namjenu prostora, pedološke karakteristike tla i mogućnosti budućeg uređenja tla, izgrađenosti sustava melioracijske odvodnje i raspoloživosti vode za navodnjavanje.⁴¹

Od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta (114.585,2 ha) 51,9% svrstano je u I melioracijsku jedinicu-predstavlja prioritet za navodnjavanje s aglomeracijom-kartografski prikaz.

Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING, Agronomski fakultet 2003) dokazano je da u Brodsko-posavskoj županiji od ukupnog poljoprivrednog zemljišta samo je 5,0% trajno nepogodno za navodnjavanje.

Korištenje voda za uzgoj slatkovodnih riba

Značajne vodne površine, oko trenutno 2700 ha, koriste se za toplovodne (šaranske) ribnjake. Ribnjaci su ujedno važna staništa biljnih i životinjskih vrsta, posebno zaštićenih vrsta ptica.

⁴¹ Izvor: Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING, AGRONOMSKI FAKULTET 2003)

Korištenje voda za plovne putove

Ovisno o značenju i položaju plovni su putovi razvrstani u međunarodne, međudržavne i državne. Promet na unutarnjim vodnim putovima u Hrvatskoj stagnirao je zbog ratnih okolnosti u razdoblju nakon 1990. Godine.

Vodni putovi i luke na unutarnjim vodama su u nadležnosti Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Agencije za vodne putove (razvoj) i lučkih uprava (upravljanje lukama i pristaništima).

Rijeka Sava je međunarodni vodni put od granice sa Srbijom do Siska, u duljini od 376 kilometara i to IV. klase plovnosti do Slavonskog Broda, odnosno III. klase plovnosti uzvodno od Slavonskog Broda.

Slavonski Brod je luke međunarodnoga značaja na Savi.

Korištenje voda za sport i rekreaciju

Na području Brodsko-posavske županije pored rijeke Save i njenih pritoka nalaze dvije umjetne akumulacije: Baćica i Petnja i manja Ljeskove vode. Ljepote i mogućnosti korištenja voda za sport i rekreaciju nisu dovoljno iskorištene.

Korištenje mineralnih i geotermalnih voda

Na prostoru Županije Brodsko-posavske postoje duboka ležišta geotermalnih i slatkih voda ali se ne koriste u skladu s postojećim mogućnostima. Dosadašnjim radovima na istraživanju ugljikovodika indicirana je mogućnost da se na postojećim i eventualno novoizgrađenim buštinama dobiva geotermalna i slatka voda iz dubokih ležišta. Na temelju geološko geofizičkih istražnih radova uključujući 2D snimanja seizmičkih profila i 15 bušotina indiciraju se potencijalna ležišta geotermalne vode čiji se gradijent kreće iznad $40^{\circ}\text{C}/\text{km}$. Prema tome temperatura preko 60°C u potencijalnim ležištima-geotermalnim vodonosnicima mogu se očekivati dublje od 1200 m.

Mogućnosti:

Povoljnije objekte za korištenje geotermalne energije trebat će definirati u dubljim dijelovima tercijarnih bazena na zapadu i istoku županije. Posebno su interesantni rezervoari sa sekundarno razvijenim rezervoarskim prostorom u dubljim dijelovima tercijara i njegovoj podlozi na lokalitetu Visoka greda, jugoistočno od Garčina, u Općini Donji Andrijevci i konačno kod Sikirevaca gdje su geotermalna istraživanja već vršena. Raspoloživa saznanja o prostiranju spomenutih ležišta geotermalne vode upućuju na mogućnost šireg korištenja ovog vida energije, uz znatna ulaganjima u istraživanje i izgradnju potrebnih bušotina i pratećih objekata.

Vrijednost ove energetske sirovine nije u direktnom prihodu već u korištenju domaćeg energenta, inicijatora intenzivnije poljoprivrede, prerađivačke industrije, turizma i zadovoljenje energetskih potreba seoskih i gradskih cjelina.

Privođenju upotrebi ovih resursa koji su ugrađeni u PP Brodsko-posavske županije izgradnji i korištenju treba ugraditi u prostorne planove uređenja općina (PPUO).

Zaštita voda

Zaštita voda provodi se na temelju Zakona o vodama i niza ostalih propisa iz područja zaštite voda od onečišćenja, uz uvažavanje i drugih zakona, propisa i dokumenata, kao i potpisanih međunarodnih sporazuma. Poslovi zaštite voda namjenski se financiraju iz naknade za zaštitu voda, koja se plaća prema količini ispuštenih otpadne vode i stupnju utjecaja na pogoršanje kakvoće i uporabljivosti vode. Jedna od najdjelotvornijih mjera zaštite vode jest ekomska mjera, odnosno primjena načela "onečišćivač plaća".

Izvori onečišćenja voda

Polazište za planiranje mjera zaštite voda jest procjena utjecaja onečišćenja na vode iz točkastih i raspršenih izvora onečišćenja.

U točkaste izvore onečišćenja uključena su onečišćenja iz kanalizacijskog sustava i/ili uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, koje je moguće svesti na jednu točku upuštanja onečišćene vode u prijamnik. Raspršene izvore onečišćenja čine onečišćenja na ili u tlu, koja oborinskim otjecanjem dolaze u vode (poljoprivredne površine, oborinske vode različitih slivnih površina i slično).

Dominantni izvori onečišćenja su stanovništvo i gospodarske aktivnosti. Točkasti se izvori onečišćenja pretežno odnose na naselja veća od 500 stanovnika i čine 82% ukupno procijenjenog tereta onečišćenja stanovništva. Niska razina izgrađenosti sustava javne odvodnje (kanalizacija i uređaji za pročišćavanje) s obzirom na europske norme, razlog je da većina onečišćenja nekontrolirano odlazi u okoliš.

Zaštita od poplava

Uređenje voda i zaštita od štetnog djelovanja voda uključuje građenje i održavanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, održavanje vodotoka i drugih voda i druge radove i mјere kojima se omogućuje kontrolirani i neškodljivi protok voda i njihovo namjensko korištenje. Umjesto parcijalnih rješenja, prednost se daje višenamjenskim sustavima uređenja i korištenja voda i zemljišta, koji su, u pravilu, gospodarski povoljni i ekološki prihvatljivi. Njihov razvoj bio je osobito intenzivan u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća,

sve do početka devedesetih, kada je zbog općeg nedostatka finansijskih sredstava i različitih prioriteta pojedinih korisnika voda i zemljišta zaustavljen.

Poplave se ubrajaju među opasnije elementarne nepogode i za posljedice mogu imati gubitke ljudskih života, velike materijalne štete, devastiranje kulturnih dobara i ekološke štete. Analize provedene za potrebe pripreme Strategije upravljanja vodama (Narodne novine, broj 91/2008) su pokazale da poplave potencijalno ugrožavaju oko 15% državnoga kopnenog teritorija, od čega je veći dio zaštićen, ali s različitim razinama sigurnosti.

Na temelju Zakona o vodama (Narodne novine, broj 153/2009 , 130/2011 i 56/2013) obranom od poplava u Hrvatskoj upravljaju "Hrvatske vode". Operativno upravljanje rizicima od poplava i neposredna provedba mjera obrane od poplava uređeni su Državnim planom obrane od poplava (Narodne novine broj 84/2010) i Glavnim provedbenim planom obrane od poplava

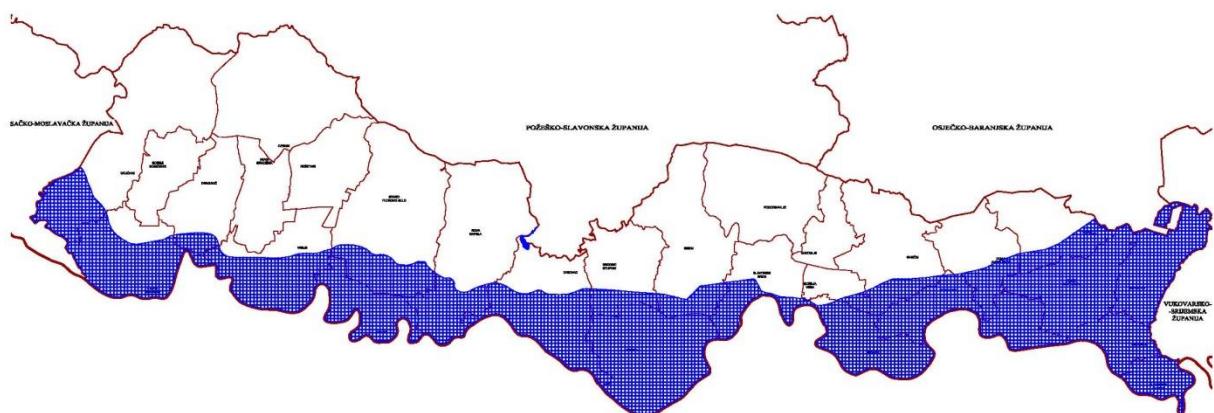
Na slivu Save je od velikih voda Save primjereni zaštićen samo grad Zagreb koji je, prema procjenama, siguran od 1.000-godišnjih velikih voda. Ostala područja uz Savu uglavnom su nedovoljno zaštićena. Nizvodno od Zagreba pa sve do granice sa Srbijom, mnoga područja uz Savu imaju nižu razinu sigurnosti od potrebne, jer je zaštitni sustav Srednjeg posavlja nedovršen, a postojeći obrambeni nasipi na mnogim su mjestima nedovoljno visoki za zaštitu od ekstremnih velikih voda koje se javljaju u posljednje vrijeme. Sustavom Srednje posavlje od poplava se izravno štite prostori uz Savu između Podsuseda i Stare Gradiške. Zbog redukcije vršnih protoka poplavnih valova u nizinskim retencijama sustav Srednje posavlje ima ključnu važnost i u zaštiti od poplava slavonske dionice Save nizvodno od Stare Gradiške, te u zaštiti od poplava u susjednim državama Bosni i Hercegovini i Srbiji. Zaštita od poplava zasnovana na nizinskim retencijama i prostranim poplavnim površinama omogućila je zadržavanje ekološki povoljnih uvjeta, tako da je zbog svojih izuzetnih prirodnih vrijednosti dio zaštitnog sustava Srednje posavlje proglašen Parkom prirode Lonjsko polje. Na slivovima savskih pritoka-bujičnih i brdskih zaštitni sustavi također su nedovršeni ili ih uopće nema.

Županija ima poplavna područja, kao i područja branjena od poplava. Poplavna područja uglavnom su uz vodotok Sava i to uz dijelove koji nisu branjeni obrambenim nasipima, te prostore u savskoj inundaciji. Nešto manja područja plavljenja nalaze se uz vodotoke i kanale: Orljava, istočni lateralni kanal Jelas-polja, zapadni lateralni kanal i vodotok Biđ. Prostor Županije nije u potpunosti siguran od velikih voda rijeke Save, ostalih vodotoka i lateralnih kanala. Od ukupnih površina oko 3,8% površina Županije je ugroženo poplavnim vodama. Branjeno područje je daleko veće i iznosi 68.857ha, a to je 34% površine Županije, što daleko nadmašuje prosjek Republike Hrvatske. Procesi erozije i bujična aktivnost prisutni su u brdskom dijelu, sjeverno od prometnice Okučani - N.Gradiška - Nova Kapela i Lužani – Sibinj - Bukovlje.

Rješenje obrane od poplava je kroz kombiniranu primjenu aktivnih i pasivnih mjera obrane i. Aktivna obrana postiže se ostavljanjem rezervnih prostora u akumulacijskim bazenima za prihvaćanje i ublažavanje poplavnih valova velikih voda. Pojam pasivne obrane uključuje zahvate kojima je cilj povećanje propusne sposobnosti korita pomoću regulacije vodotoka, izgradnju novih nasipa, te rekonstrukciju i nadvišenja postojećih obrambenih nasipa i uglavnom se odnosi na prostor županije.

Kartogram 13. - Poplavno područje/branjeno područje

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

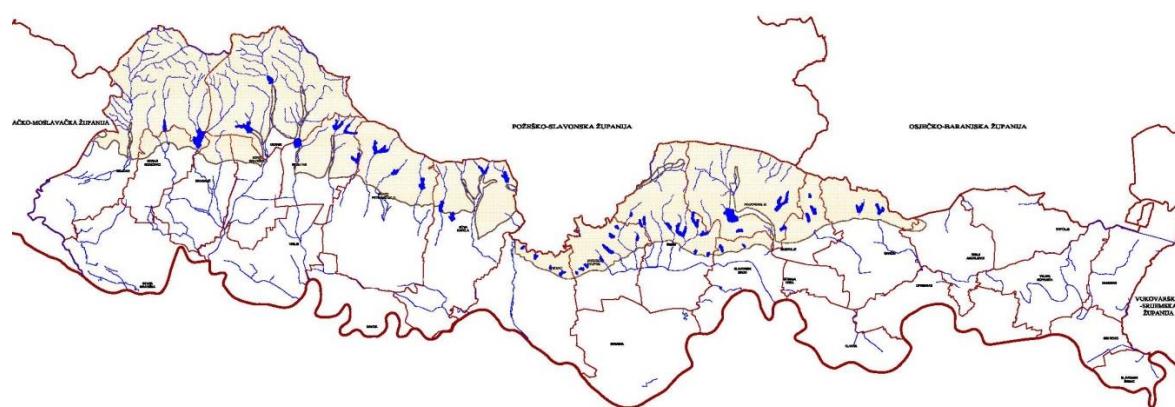

Brežuljkasti i brdski dio sliva zahvaćen je u prosjeku III. i IV. kategorijom erozije koja se javlja čak i na površinama pod šumama. (Izuzetno razorni procesi erozije označavaju se I. kategorijom, a vrlo slaba erozija V. kategorijom)

Posebni radovi za zaštitu od erozije u slivu Save nisu se izvodili već se primjenjivao klasični sustav prema kojem se zaštita od erozije provodi isključivo uređenjem bujica.

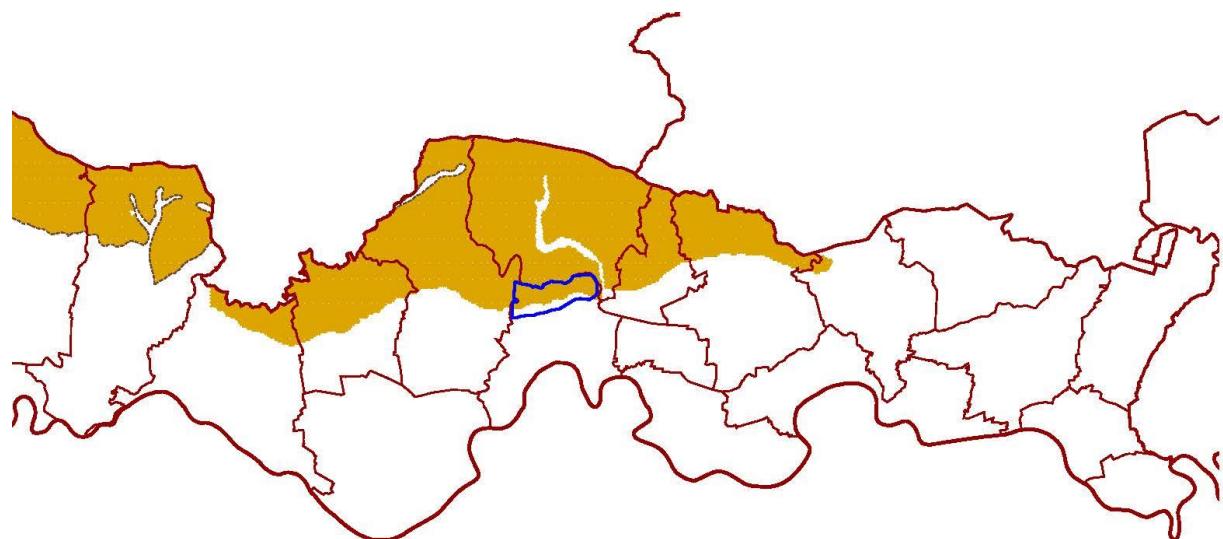
Kartogram 14. - Uređenje bujičara i erozija

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Za potrebe PPUG Slavonskog Broda izrađena je I-faza „Geološka i inženjersko-geološka istraživanja područja Brodskog Brda“ HGI , Zagreb 2010 za potrebe proširenja građevinskog područja na padinama podložnim eroziji/klizištima.

Kartogram 15. - Obuhvat istraživanja klizišta na području grada Slav. Broda u odnosu na tlo podložno eroziji na prostoru BPŽ:

Na temelju navedenih istraživanja utvrđuje se da na području Brodskog brda nema I kategorije (stabilni tereni), a sve zemljiše je izuzev označenog kategorije II (uvjetno stabilne-stabilne u prirodnim uvjetima) i III (uvjetno nestabilne na kojima postoje prirodni uvjeti koji narušavaju stabilnost). IV kategorija su Nestabilne padine, područja zahvaćena klizanjem terena u kojima postoje zone ili plohe sloma duž kojih su parametri posmične čvrstoće pali na rezidualne vrijednosti (aktivna i stara klizanja, ili evidentirane zone sloma u padini, tektonskog podrijetla).

Za klizišta na području Brodskog brda, može se reći da su razine podzemnih voda u pjeskovitim naslagama koje su između 7 i 8 m (iznimno ako su pijesci laminirani glinovito prašinastim proslojcima razina može biti manja). Klizišta u tim i takvim naslagama su sa dubokim kliznim plohama što implicira na veoma složena klizišta. Takva klizišta teško je sanirati i sanacija je veoma skupa.

Veoma značajan fizičko - geološki proces je pojava erozije, koja je u uskoj vezi s pojmom klizišta. Pojava plošne erozije moguća je na svim mjestima gdje iskopi nisu zaštićeni od atmosferilija Na čitavom području istraživanja najzastupljenija je dubinska erozija, a razlikujemo brazdastu, jaružastu i bujičnu.⁴²

⁴² Izvor: „Geološka i inženjersko-geološka istraživanja područja Brodskog Brda“ HGI , Zagreb 2010

Kartogram 16. - Prikaz IV kategorije zemljišta (klizište) na području Brodskog brda⁴³:

Melioracijska odvodnja

Sustavi melioracijske odvodnje izvode se zbog odvođenja suvišnih voda s poljoprivrednoga i drugog zemljišta putem odgovarajućih vodnih građevina i uređaja kojima se neposredno ili posredno omogućuje brže i pogodnije otjecanje površinskih ili podzemnih voda i osiguravaju povoljniji uvjeti korištenja zemljišta i obavljanja gospodarskih i drugih djelatnosti. Za zaštitu od suvišnih voda izgrađeni su sustavi za odvodnjavanje koji obuhvaćaju kanalsku mrežu, cijevnu drenažu, crpne stanice i objekte na kanalima.

Veliki radovi te vrste realizirani su u razdoblju od 1975. do 1990. godine, kada je unaprijeđena zaštita od vanjskih voda i uređen režim unutarnjih voda na znatnom dijelu melioracijskih površina, uglavnom za potrebe tadašnjih poljoprivrednih kombinata.

U cjelini gledano, stanje sustava melioracijske odvodnje nije zadovoljavajuće, pa se zato tijekom posljednjih nekoliko godina provode opsežne aktivnosti na obnovi funkcionalnosti detaljne kanalske mreže. Zaključno s 2012. godinom Hrvatske vode su obnovile oko 50% detaljne kanalske mreže.

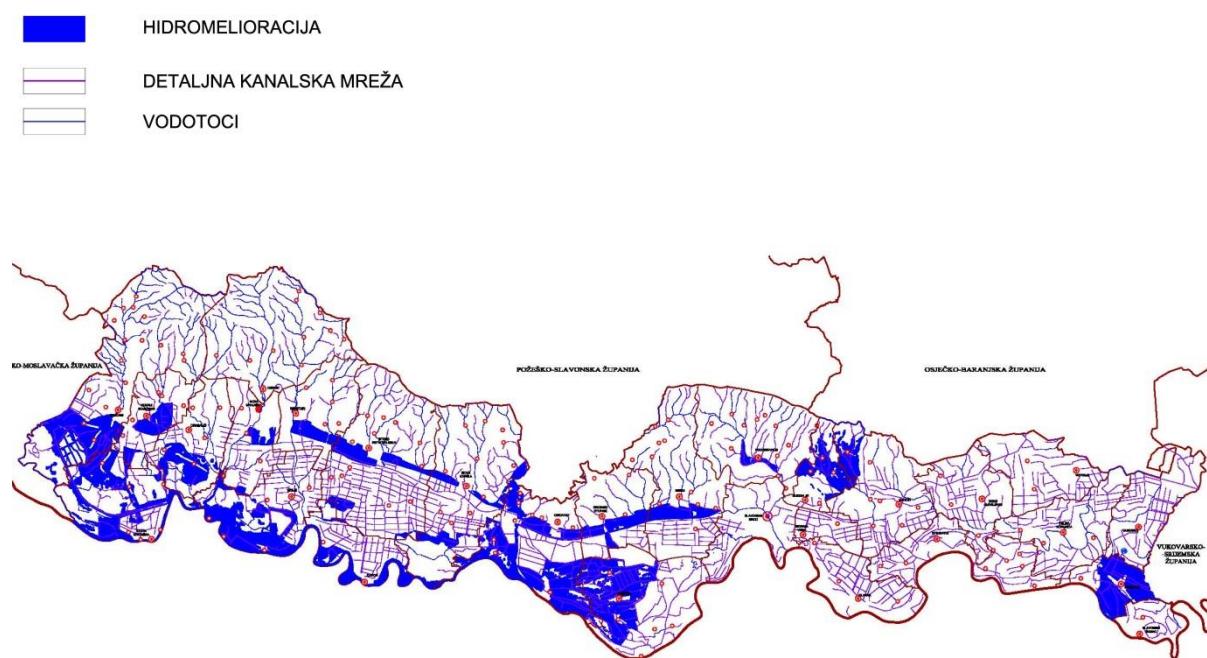
⁴³ Izvor: „Geološka i inženjersko-geološka istraživanja područja Brodskog Brda“ HGI, Zagreb 2010

Hidromelioriranim tlom na području Županije, od strane vodnogospodarskih ispostava, smatraju se površine južno od državne ceste Lipovac-Zagreb i željezničke pruge Vinkovci-Zagreb-Ljubljana.

Melioracijski sustav u pravilu je dio ili podsustav većih vodnogospodarskih sustava. Stoga je, pri rješavanju melioracijske problematike potrebno sagledati sve utjecaje koji su u svom djelovanju ovisni jedan o drugom, a krajnji im je cilj povećanje ili smanjenje produktivnosti tla.

Kartogram 17. - Melioracijska odvodnja

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

II.3.5. Proizvodnja, poduzetništvo, trgovina i obrt

Uvod

Stagnacije gospodarstva, pogotovo proizvodnih djelatnosti, koju pratimo još od devedesetih godina prošlog stoljeća, odrazila se bitno na gospodarstvo Brodsko-posavske županije s nizom problema:

- težak proces tranzicije gospodarstva prema ekonomiji otvorenog tržišta;
- problematičnu privatizaciju državne industrijske imovine;
- nedostatak domaćih i stranih poslovnih investicija.

Globalna ekomska kriza kao i recesijom koja je uslijedila od 2007 god., ostavile su dodatan pečat na gospodarstvo u Brodsko-posavskoj županiji koje nije prevladalo navedeni niz problema, uzrokujući stagnaciju, a zatim i pad gospodarske aktivnosti.

Proizvodnja i poduzetništvo

Na području Brodsko-posavske županije posluje ukupno 1.286 poduzetnika, koji čine 1,5% svih hrvatskih poduzetnika. Kao i na razini ukupnog poduzetništva Republike Hrvatske, i u Brodsko-posavskoj županiji najviše su zastupljeni poduzetnici koji se bave uslužnim djelatnostima, u prvom redu trgovinom (26,1%), zatim prerađivačkom industrijom (19,21%), građevinarstvom (14,150%) te poduzetnici koji se bave stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (13,06%). Poljoprivredom se bavi 5,21% poduzetnika, prijevozom i skladištenjem 4,82% poduzetnika dok je u ostalim djelatnostima zastupljenost poduzetnika znatno manja.⁴⁴

Analiza gospodarskih zona polazi od teze da su proizvodne i poslovne zone jedan od ključnih preduvjeta razvoja domaćeg gospodarstva za neposredna strana ulaganja. Poduzetnička zona-gospodarska zona je dio gradskog/općinskog teritorija u kojemu se obavljaju određene gospodarske djelatnosti uz poštivanje važećih gospodarskih propisa, kao i onih koje su vezani na očuvanje i zaštitu okoliša. Zone se prvenstveno osnivaju kako bi se stvorili uvjeti za uspješan razvoj malih i srednjih poduzetnika, kao i proizvodnih djelatnosti. Kvalitetnim upravljanjem zonom (održavanje, privlačenje novih poduzetnika, različite pogodnosti za poduzetnike koji poslovanje presele u zonu i sl.) jedinica lokalne samouprave direktno utječe na razvoj poduzetništva, otvaranje novih radnih mesta, kao i na unapređenje komunikacije između samih poduzetnika što često rezultira realizacijom zajedničkih projekata koji doprinose razvoju regije. Izgradnja i kvalitetno upravljanje poduzetničkom zonom osiguravaju prijeko potrebnu poslovnu infrastrukturu poduzetnika određene regije, s naglaskom na male i srednje poduzetnike te proizvodne pogone velikih poduzeća.

⁴⁴ Izvor: Informacija o poslovanju poduzetnika BPŽ U 2011 GOD. -HGK

Za prostorno planiranje značajno je i kretanje broja zaposlenih po djelatnosti⁴⁵:

Tablica 22. – Kretanje broja zaposlenih po djelatnostima na području Županije

Red. br.	DJELATNOST	Broj zaposlenih 2011.	Broj zaposlenih 2012.	INDEKS 2012./2011.	učešće u BPŽ u 2012.
1	A - poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	492	828	168,29	5,40%
2	B - rudarstvo i vađenje	63	64	101,59	0,42%
3	C - prerađivačka industrija	6.746	7.658	113,52	49,93%
4	D - opskrba ele. energijom, parom i klimatizacijom	116	109	93,97	0,71%
5	E - opskrba vodom i uklanjanje otpadnih voda	545	558	102,39	3,64%
6	F - gradevinarstvo	2.417	2.113	87,42	13,78%
7	G - trgovina	1.459	1.556	106,65	10,15%
8	H - prijevoz i skladištenje	249	430	172,69	2,80%
9	I - djelatnost pružanja smještaja i usluge hranom	157	215	136,94	1,40%
10	J - informiranje i komunikacija	226	231	102,21	1,51%
11	K - finansijske djelatnosti i osiguranja	10	12	120,00	0,08%
12	L - poslovanje nekretninama	13	14	107,69	0,09%
13	M - stručne znanstvene i tehničke djelatnosti	614	666	108,47	4,34%
14	N - administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	383	556	145,17	3,63%
15	O - javna uprava i obrana i soc. osiguranje	0	0	0,00	0,00%
16	P - obrazovanje	55	43	78,18	0,28%
17	Q - djelatnost zdravstvene zaštite i soc. skrbi	122	141	115,57	0,92%
18	R - umjetnost, zabava i rekreacija	10	8	80,00	0,05%
19	S - Ostale uslužne djelatnosti	135	134	99,26	0,87%
20	T - djelatnosti kućanstva	0	0	0,00	0,00%
21	U - djelatnosti izvanteritorijalnih org. i tijela	0	0	0,00	0,00%
UKUPNO BPŽ		13.813	15.336	111,03	100,00%

⁴⁵ Izvor: Informacija o poslovanju poduzetnika BPŽ u 2011 god. – HGK

Analiza finansijskih rezultata poslovanja poduzetnika BPŽ u 2012. god. - FINA, dostavio Upravni odjel za gospodarstvo BPŽ, listopad 2013. god.

Bez pripremljenih i uređenih gospodarskih zona nemoguće je osigurati dobre uvjete poslovanja perspektivnih gospodarskih djelatnosti kao ni stvoriti preduvjete za korištenje bespovratnih sredstava EU za provedbu razvojnih programa. Za gospodarske zone od presudnog je značaja odnos između lokacije i ključnih faktora koji direktno pogoduju ili ograničavaju njihov razvoj. Ti faktori su:

- pristupačnost prirodnih resursa: nafte, plina, minerala, sirovinskog materijala, poljoprivrednog zemljišta;
- postojeća infrastruktura: luke, aerodromi, ceste, željeznica, vodoopskrba, odvodnja, energetska infrastruktura, telekomunikacije;
- komplementarnost s okolnim sadržajima: poljoprivredno zemljište, gospodarske djelatnosti u okruženju, stanovanje;
- tehnološka infrastruktura i administrativna efikasnost: za istraživanje i razvoj, industrijska infrastruktura (podugovaranje, sveučilišta, veleučilišta), agencije za poticanje ulaganja i sl.;
- ograničenja: zaštita prirodnih vrijednosti, zone sanitarne zaštite voda, zaštita mora, zaštita zraka;
- pravni problemi: vlasnički odnosi.

Važećim prostornim planovima ovakve gospodarske zone smještaju se najvećim dijelom:

- nove zone kao izdvojena građevinska područja gospodarske namjene izvan naselja,
- postojeće ili manje planirane zone gospodarske namjene unutar građevinskih područja naselja.

Postojeće zone – zone izgrađenih industrijskih djelatnosti prelaze u državno/ gradsko/ općinsko vlasništvo i upravljanje, ili privatizacijom u potpunosti u privatno vlasništvo. Samim tim nastaje potreba replaniranja nekadašnjih gospodarskih i industrijskih zona u kojima je ugasla proizvodnja te se ne koriste i zapuštene su, iako imaju veliki potencijal. Za razliku od greenfield investicija koje su investicije od temelja do krova, brownfield investicija je kupnja postojećeg prostora na kojem se odvija određena gospodarska aktivnost, s namjerom poboljšanja ili promjene aktualne proizvodnje - nema jasne koncepcije za njihovo korištenje. Dio takvih zona se, s manje ili više uspjeha, prenamjenio u trgovačko-komercijalne zone, dok su područja za razvoj prvenstveno industrijskih djelatnosti planirana većinom izvan urbanih cjelina.

Zadnjom izmjenom i dopunom Prostornog plana BPŽ na kartografskom prikazu Korištenje i namjena prostora preuzete su i ugrađene lokacije gospodarskih zona iz PPUO/G veće od 10 hektara.

Kartogram 18. - Gospodarskih zona ≥ 10 ha:

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Evidentno je grupiranje većih zona unutar konurbacija gradova: sjedišta županije Slavonskog Broda kao i grada Nove Gradiške, te pored većih prometnih sustava.

Poduzetničke namjere se mogu ostvarivati u postojećim planski određenim zonama, ali se u manjim naseljima i na rubovima gradova formiraju nove, uglavnom uz prometnice. Međutim to se u pravilu događa bez odgovarajuće cjelovite pripreme i uređenja zemljišta, neposrednim priključivanjem na postojeću, često nedostatnu infrastrukturu. Lociraju se najčešće izmjenama i dopunama PPUO/G budući da stari planovi uglavnom imaju velike kompaktne zone koje po svojoj strukturi i drugim okolnostima ne odgovaraju manjim poduzetničkim inicijativama, ili su gašenjem velikih gospodarskih sustava te zone usitnjene, bez odgovarajuće prilagođene planske razrade. Gradnja novih gospodarskih sadržaja događa se uglavnom zahvaljujući privatnim inicijativama, kupnjom državnog, općinskog ili privatnog zemljišta, na kojem se onda planiraju gospodarske zone bez obzira je li to optimalno u odnosu na razvoj naselja. Istovremeno, zapaža se neutemeljenost ili neargumentiranost poduzetničkih zahtjeva da se neka proizvodnja ili gradnja unese u prostorni plan.

Nadalje, lociranje gospodarskih objekata u naseljima se vrši na temelju odredbi za građevinska područja opće namjene. Tako se unose gospodarski sadržaji uz stanovanje, ali bez dovoljno jasnih kriterija i ne uzimajući u obzir prethodno potrebno usklađenje s mjerama zaštite okoliša i zaštite okolnih objekata.

Generalno, kod prostornog planiranja pojavljuje se problem nepostojećeg ili necjelovitog programa razvoja s nejasnom strategijom, ciljevima i sagledivim dugoročnim učincima. Riječ je o parcijalnim zahvatima i sagledavanju tek kratkoročnih učinaka.

Podaci o zonama slijedom PPUO/GUP gradova⁴⁶

Tablica 23. – Gospodarske zone - površine

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		UKUPNA POVRŠINA OPĆINE/GRADA	GOSPODARSKE ZONE/POVRŠINE												
REDNI BROJ	NAZIV OPĆINE/GRADA		gospodarske zone unutar naselja				gospodarske zone izdvojeno gradevinsko područje				ukupno gospodarske zone	ukupno gradevinsko područje općini/grada	%gospod. zon/fukupno grad. područje općine	%gospod. zonopćine/fukupnogospod. zone BPŽ	
			izgrađeno	neizgrad.	UKUPNO		izgrađeno	neizgrad.	UKUPNO						
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	%	%			
1.	SLAVONSKI BROD	5445,00	453,30	0,00	453,30					453,30	2648,60	17,11	17,41		
2.	NOVA GRADIŠKA	4897,00	188,72	0,00	188,72	45,00	130,06	175,06	363,78	1092,45	33,30	13,97			
3.	BEBRINA	10032,00	23,06		23,06				23,06	704,40	3,27	0,89			
4.	BRDOSKI STUPNIK	5854,00			0,00	7,06	45,99	53,05	53,05	228,44	23,22	2,04			
5.	BUKOVLJE	3169,00			0,00		63,53	63,53	63,53	317,54	20,01	2,44			
6.	CERNIK	12756,00			0,00		16,77	16,77	16,77	628,58	2,67	0,64			
7.	DAVOR	4262,00			0,00		43,28	43,28	43,28	109,52	39,52	1,66			
8.	DONJI ANDRIJEVCI	5713,00			0,00	19,03	28,57	47,60	47,60	308,07	15,45	1,83			
9.	DRAGALIĆ	5932,00			0,00		49,85	49,85	49,85	188,66	26,42	1,91			
10.	GARČIN	8733,00			0,00	36,37	119,42	155,79	155,79	544,74	28,60	5,98			
11.	GORNJA VRBA	2040,00			0,00	104,49	63,00	167,49	167,49	245,85	68,13	6,43			
12.	GORNJI BOGIČEVCI	4403,00			0,00	1,50	30,36	31,86	31,86	278,34	11,45	1,22			
13.	GUNDINCI	5968,00			0,00		17,47	17,47	17,47	173,39	10,08	0,67			
14.	KLAKAR	5371,00			0,00		339,87	339,87	339,87	229,74	147,94	13,05			
15.	NOVA KAPELA	12894,00			0,00		6,04	6,04	6,04	532,03	1,14	0,23			
16.	OKUČANI	15931,00			0,00		28,11	28,11	28,11	452,10	6,22	1,08			
17.	OPRISAVCI	6457,00			0,00		72,67	72,67	72,67	399,91	18,17	2,79			
18.	ORIOVAC	9315,00			0,00	15,12	35,82	50,94	50,94	945,30	5,39	1,96			
19.	PODKRAVLJE	9484,00			0,00	10,70	46,90	57,60	57,60	303,00	19,01	2,21			
20.	REŠETARI	5944,00			0,00		88,62	88,62	88,62	642,79	13,79	3,40			
21.	SIBINJ	10345,00			0,00		32,96	32,96	32,96	980,48	3,36	1,27			
22.	SIKIREVCI	2910,00			0,00	5,72	39,72	45,44	45,44	254,13	17,88	1,74			
23.	SLAVONSKI ŠAMAC	2256,00	7,31		7,31		0,00		7,31	340,45	2,15	0,28			
24.	STAROGRAĐANSKI	7683,00			0,00		62,18	62,18	62,18	168,13	36,98	2,39			
25.	STARO PETROVO SELO	14111,00			0,00	5,00	127,60	132,60	132,60	503,72	26,32	5,09			
26.	VELIKA KOPANICA	6870,00			0,00	14,92	87,07	101,99	101,99	388,42	26,26	3,92			
27.	VRBJE	7907,00			0,00		78,94	78,94	78,94	427,89	18,45	3,03			
28.	VRPOLJE	6021,00			0,00	1,49			12,10	518,86	2,33	0,46			
	UKUPNO BPŽ	202703,00	672,39	0,00	672,39	266,40	1654,80	1919,71	2604,20	14555,53		100,00			

Podaci po prostornim planovima nisu ujednačeni-većina nema izdvojene zone gospodarske namjene unutar građevinskog područja naselja i nemaju definiran status izgrađenosti, te slijedom toga postoje u naravi znatna odstupanja.

Dosadašnjim razvojem gospodarskih zona uočava se nesustavnost u aktivnostima pripreme, pokretanja, upravljanja i povezivanja gospodarskih zona. Karakteristika navedenih aktivnosti je suradnja "svih sa svima". Nedostatak ovakvog stanja je u tome što sve politike koje se artikuliraju na brojnim razinama sustava, od države preko županije do grada i općine, nisu međusobno povezane u jasnu i ciljanu akciju za ostvarenje osnovnog cilja.

⁴⁶ Izvor: kao u fusnoti broj 23

Navedeni problem pokušali smo na prostoru županije riješiti kroz Plan razvoja poduzetničkih zona na području Brodsko-posavske županije za razdoblje 2010-2012 god. (Sl. vj. BPŽ br. 10/2010 i 12/2010).

Ovim dokumentom definirane su zone I skupine prioriteta:

1. Industrijski park Nova Gradiška
2. Sjeverna gospodarska zona Gornja Vrba
3. Poslovna zona „Rižino polje“ Brodski Stupnik
4. Kolonija_Slavonski Brod

II skupina prioriteta:

5. Bjeliš-zapad“ Slavonski Brod
6. Poslovna zona Sibinj
7. Poslovno-gospodarska zona Davor
8. Radna zona Dragalić
9. Poduzetnička zona „Čaplja“ Oriovac

Kroz Županijsku razvojnu strategiju analizirane su navedene zone:

Tablica 24. – Gospodarske zone analizirane u Županijskoj razvojnoj strategiji

Naziv zone	Status	Površina	Zemljište (vlasništvo)	Poastojeći broj poduzetnika	Poastojeći broj zaposlenih	Planirani broj poduzetnika	Planirani broj zaposlenih	Infrastruktura do zone	Ukupna vrijednost projekta (HRK)
Industrijski park Nova Gradiška	u funkciji	82,0 ha	-grad (75,4 ha) -poduzetnici (6,6 ha)	15	161	40	400	Kompletna	81.283.537,00
Sjeverna gospodarska zona općine Gornja Vrba	u funkciji	124,0 ha	-općina (4,6 ha) -poduzetnici (75,0 ha) -ostali (44,4 ha)	20	1,048	21	1,248	Kompletna	29.104.774,00
Poslovna zona "Rižino polje" (općina Brodski Stupnik)	u funkciji	15,5 ha	općina (15,5 ha)	0	0	17	250	Kompletna	7.444.629,00
Zona malog gospodarstva "Kolonija" (grad Slavonski Brod)	u funkciji	3,3 ha	poduzetnici (3,3 ha)	12	88	12	200	Izgrađeno: cesta, voda, odvodnja, plin; Neizgrađeno: struja (unutar zone)	6.868.595,21
Gospodarsko proizvodna zona "Bjeliš - zapad" (grad Slavonski Brod)	u izgradnji	23,7 ha	grad (23,7 ha)			20-40	1,575	Izgrađeno: cesta, voda, odvodnja; Neizgrađeno: struja, plin	44.780.000,00

Poslovna zona općine Sibinj	u izgradnji	36,0 ha	općina (36,0 ha)			5	290	Izgrađeno: cesta, struja, voda; Neizgrađeno: odvodnja, plin	18.446.395,00
Poslovno - gospodarska zona "Davor" (općina Davor)	u izgradnji	15,1 ha	općina (15,1 ha)			21	150	Izgrađeno: cesta, struja, voda; Neizgrađeno: plin	
Radna zona Dragalić (općina Dragalić)	u izgradnji	26,3 ha	općina (26,3 ha)			10	250	Kompletna	14.931.530,67
Poduzetnička zona "Čapljina" (općina Oriovac)	u izgradnji	5,0 ha	općina (5,0 ha)			10	150	Izgrađeno: cesta, struja, voda, plin; Neizgrađeno: odvodnja	4.697.221,65
Gospodarsko - industrijska zona "Jelas", Ruščica (općina Klakar)	u pripremi	136,24 ha	-općina (98,74 ha) -RH (37,50 ha)			20	2	Kompletna	73.000.000,00
Poduzetnička zona općine Velika Kopanica	u pripremi	7,13 ha	RH (7,13 ha)						
Poduzetnička zona općine Vrbje	u pripremi	7,94 ha							

Trgovina i obrt

Gradnja trgovačkih sadržaja centara postala je prepoznatljiva pojava, osobito u velikim urbanim (gradskim) središtima, pa time nije zaobišla na grad Slavonski Brod kao sjedište županije i šesti grad po veličini s izuzetnim prometnim položajem. Postojeća prostorno-planska dokumentacija nije pratila ovaj trend i takva gradnja nije se usmjerila u željene okvire prostorno kontroliranih uvjeta razvoja naselja. Intenzitet gradnje trgovačkih prodavaonica, centara i cjelina koji znatno utječe na fizičku i poslovnu strukturu površina urbanih središta i njihovih rubnih dijelova te prometnu infrastrukturu i opće uvjete života u gradskim područjima, rezultirala je već uočljivim oblicima osiromašenja središnjih gradskih prostora/ zatvaranje poslovnih prostora u gradskoj jezgri, gubitak atraktivnosti pješačkih zona s starom urbanom matricom, propadanje građevina itd. Prostorno planerska struka kao niti javna administracija nisu na vrijeme prepoznale ekonomsku snagu i prodornost privatnog kapitala u tom području. Zbog toga je u prostorno planskim dokumentima izostala pravodobna intervencija kojom bi se takva gradnja strateški usmjerila na odgovarajuće lokacije, u funkciji razvoja naselja i s uvjetima oblikovanja koji bi osigurali da te, po površini značajne građevine i prostori, imaju nove javne, a ne samo trgovačke sadržaje, opleme ne svojim izgledom zatečenu urbanu matricu. Vrlo malo od navedenog se dogodilo, a nije niti rezultiralo poboljšanjem prateće prometne infrastrukture. Izgradnja istih je bila stihijjska sukladno mogućnosti dostupnosti zemljišta, a prostorni planovi su se krojili ili izrađivali po zahtjevima i mjerilima centara.

ZAKLJUČAK

Poslovne zone: gospodarske i trgovačke se planiraju i realiziraju, uglavnom na prostorima u državnom vlasništvu ili u vlasništvu državnih poduzeća, ili na zemljištu u vlasništvu gradova i općina, velikim dijelom radi nepostojećeg ili u praksi potpuno neprovedivog postupka urbane komasacije niti predaje zemljišta u svrhu osnivanja poslovnih zona, koje su planirane na privatnom zemljištu. Ovakav trend ima negativan učinak na zatečenu prostornu strukturu provedenu bez detaljnije prostorno-planske analize.

U dosadašnjem razvoju gospodarskih zona uočava se nesustavnost u aktivnostima pripreme, pokretanja, upravljanja i povezivanja gospodarskih zona iako je učinjen veliki iskorak dokumentom „Plan razvoja poduzetničkih zona na području Brodsko-posavske županije za razdoblje 2010. – 2012. god. (Sl. vj. BPŽ 10/10 i 12/10).

II.3.6. Iskorištavanje mineralnih sirovina

Gospodarenje mineralnim sirovinama temelji se na Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama RH, a uređeno je Zakonom o rudarstvu (NN RH broj 56/13) i ostalim zakonskim i podzakonskim aktima.

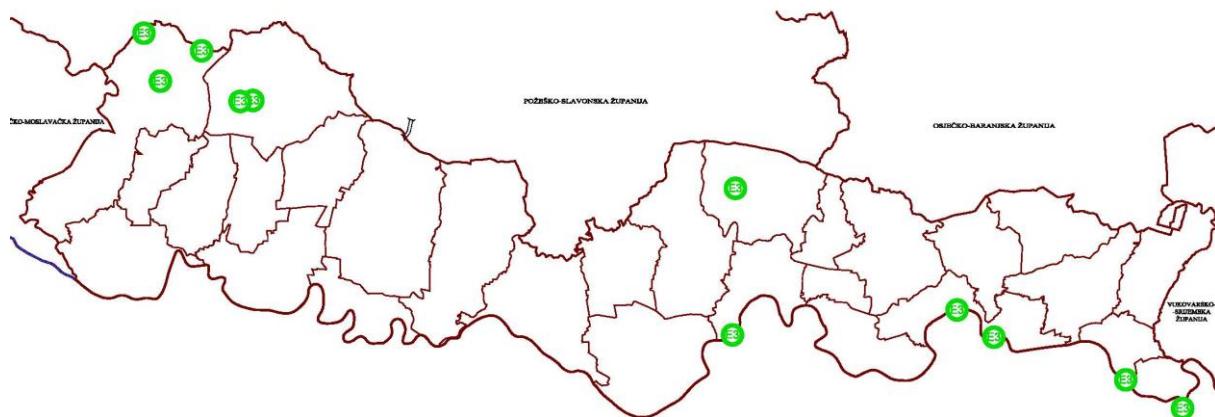
S aspekta prostornog uređenja, u promatranom razdoblju od 2003. godine, a u skladu s odredbama starog Zakona o prostornom uređenju (NN RH broj 30/94, 68/98, 61/2000, 32/2002 i 100/2004) postojeći kamenolomi proglašavani su legalnima ukoliko su imali odobrenje za izvođenje rudarskih radova tadašnjih ureda državne uprave u jedinicama lokalne samouprave nadležnim za poslove gospodarstva ili bivših nadležnih institucija, bez obzira kada je ono izdano. U skladu s odredbama tadašnjeg Zakona o prostornom uređenju lokacijska dozvola se nije izdavala, a zakonitost postojećih kamenoloma nije se odnosila na čitavo eksploatacijsko polje, već na obuhvat za koji je dano odobrenje za izvođenje rudarskih radova.

Povećana potreba za iskorištavanjem mineralnih sirovina praćena je ozakonjenjem provedbe postupka procjene utjecaja na okoliš za sva eksploatacijska polja (Zakon o zaštiti okoliša 2007. godine) i izdavanja lokacijske dozvole za eksploatacijsko polje prije izdavanja rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova (Zakon o prostornom uređenju i gradnji 2007.) Lokacijske dozvole za EP mineralnih sirovina od tada izdaje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, sukladno Uredbi o određivanju zahvata u prostoru i građevina za Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva izdaje lokacijsku dozvolu i/ili građevinsku dozvolu (NN RH broj 116/2007).

Novim Zakonom o rudarstvu (članak 7.) propisano je da su jedinice područne (regionalne) samouprave dužne za svoja područja izraditi Rudarsko-geološke studije koje moraju biti u skladu sa Strategijom gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske. Na temelju Rudarsko-geoloških studija jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave dužne su usvojim razvojnim dokumentima planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama. Za područje Republike Hrvatske trenutno je na snazi Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama iz 2008. Slijedom novog Zakona potrebno je u roku od 3 godine izraditi novu Strategiju, a rok za izradu Rudarsko-geološke studije je 3 godine nakon izrade državne Strategije.

Kartogram 19. - Eksploatacija mineralnih sirovina

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Na području Brodsko-posavske županije u skladu s prostornim planovima od mineralnih sirovina eksplotira se tehnički kamen, riječni šljunak i pjesak te opekarska glina⁴⁷.

Najznačajnija djelatnost u iskorištavanju mineralnih sirovina je kamenarstvo. Aktivna iskorištavanja odvijaju se u četiri kamenoloma: Giletinci, Perčin, Starča i Fukinac. U svih četiri kamenoloma iskorištava se amfibolt koji se koristi kao tehnički kamen.

Tablica 25. - Kamenolomi na području Brodsko-posavske županije:

Naziv kamenoloma	Korisnik	Vrsta kamena	Način eksploracije	Količina eksploriranog kamena (m ³ /god.)	Procijenjene rezerve (m ³)
Giletinci	Eko-projekt NG	Tehnički kamen	Površinski	80.000	500.000
Perčin	Hrvatske šume	Tehnički kamen	Površinski	15.000	174.500
Starča	Hrvatske šume	Tehnički kamen	Površinski	10.000	99.000
Fukinac	Kamen Psunj	Tehnički kamen	Površinski	90.000	1.743.767

Šljunak i pjesak eksplorira se na šest lokacija rijeke Save: Dubočac, Očajak-prud (Očajak), Slav. Šamac I, Slav. Šamac II, Slav. Šamac III i Kruševica-Novi Grad. Predviđena količina šljunka i pjeska za vađenje iznosi 1.020.000 m³.

⁴⁷ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

Tablica 26. - Eksplotacija šljunka i pjeska na području Brodsko-posavske županije⁴⁸:

LOKACIJA (od km do km)	KONCESIONAR	PREDVIĐENA KOLIČINA ZA VAĐENJE (m ³)
km 293+000 km 299+000 "Dubočica"	"Šljunčara i separacija" d.d. Slav. Šamac	215.000
km 299+000 km 300+000 "Očajak-prud"	"Brodsko posavina" d.d. Slav. Brod	80.000
km 299+000 km 300+000 "Očajak"	"Božić-granit" d.o.o. Slav. Šamac	45.000
km 300+000 km 303+000 "Slav. Šamac I"	"Promil" d.o.o. Osijek	200.000
km 303+000 km 304+500 "Slav. Šamac II"	"Brodsko posavina" d.d. Slav. Brod	70.000
km 304+500 km 370+500 "Slav. Šamac III"	"Šljunčara i separacija" d.d. Slav. Šamac	110.000
km 307+500 km 320+000 "Kruševica-Novi Grad	"Avans" d.o.o. Zagreb	300.000
UKUPNO:		1.020.000

II.3.7. Turizam

Područje Brodsko-posavske županije je srednje turistički razvijeno s velikim potencijalima i nedovoljno iskorištenim prirodnim, riječnim (rijeka Sava) te cestovnim – tranzitnim (auto cesta A3) resursima. Turizam je integralni dio gospodarstva Brodsko- posavske županije.

Brodsko-posavska županija, zahvaljujući svom geoprometnom položaju, konfiguraciji i kakvoći tla, prirodnim resursima, povijesno-kulturnoj baštini i drugim vrijednostima, može razvijati različite oblike selektivnog turizma.

Županija ima tri glavna reljefna oblika – planine (padine Dilja, Papuka i Požeške gore), nizine (zauzima najveći dio Županije) i doline (oko rijeke Save). Primarni ekološki sustavi su šume i močvare, obrađena područja (travnjaci, oranice, voćnjaci i vinogradi), umjetni vodeni sustavi (akumulacijska jezera, ribnjaci) i šume.

Brodsko-posavska županija nema ni jednu lako prepoznatljivu turističku atrakciju, osim možda Tvrđave Brod i vinorodnih obronaka sjeverno od Slavonskog Broda. Međutim, analiza resursa otkriva da Županija ima određenih potencijala, u prvom redu za tržišta specifičnih interesa.

Resursi za razvoj turizma u BPŽ:

- prirodni resursi
- športsko-rekreacijski sadržaji
- povijest i kultura
- događanja

⁴⁸ Izvor: Županijska razvojna strategija 2012-2013

Tablica 27. - Turistički resursi na području Brodsko-posavske županije:

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA		TURIZAM			
		resursi			
PRIRODNI RESURSI		ŠPORTSKO-REKREAC. Resursi	POVIJEST I KULTURA		MANIFESTACIJE
zaštićeni prirodni resursi	prirodni resursi		sakralna kulturna baština	svjetovna kulturna baština	
Park prirode „Lonjsko polje“	rijeke	vinogradi	samostani s pokretnom baštinom	gradska naselja	tradicijeske/ruralne
Prašnik	jezera	šumski rekreacijski prostor	crkve s pokretnom baštinom	ruralna arhitektura	tematske/vino, hrana
Muški bunar	ribnjaci	športske dvorane/bazeni		tvrdave	športske
Bara Dvorina	planine	športski centri		dvorci	zabavne/festivali
Ribnjaci Jelas	fauna			spomen kuće	
zaštićeni krajobraz Gajna				seoska imanja	
				kulturne inst: muzeji,galerije,	
				poznate osobe i teme	
				vinogradi i vinarije	

Na ovom području su i turistički lokaliteti čije značenje prelazi županijske okvire. To je Park prirode Lonjsko polje koji je svojim istočnim dijelom na području Brodsko-posavske županije kao dio šireg biotopa močvarno-barskog područja uz rijeku Savu. Ovaj prirodni prostor potrebno je učiniti dostupnim i s područja ove Županije raznim kategorijama turista, razvijajući edukativni i ekološki turizam, uz sva ograničenja očuvanja i zaštite prirode, koji su definirani donošenjem Prostornog plana PP „Lonjsko polje“

Na području Županije, planiranim izgradnjom višenamjenskog kanala Dunav-Sava, planira se na području ušća budućeg kanala u Savu, na potezu između naselja Jaruge i Sikirevci, turistički lokalitet, čiji će značaj, kroz valorizaciju kanala, također imati šire značenje. Na području kod naselja Jaruge planiraju se određeni sadržaji turističkog značaja (Park-ušće u Savu). Navedeni sadržaji su planirani i kroz PPPPO „Višenamjenski kanal Dunav-Sava“

Lokaliteti Međustrugovi i Migalovci već su afirmirani lovni, te izletničko-rekreacijski centri koje je i u buduće potrebno u tom pravcu razvijati, dok je uz ribnjake (kao najveću takvu površinu u tom dijelu Europe) potrebno uz osnovnu djelatnost razvijati i ribolovni turizam. Područja bara Dvorina i Gajna značajna su po svojoj prirodnoj autohtonosti, te raznolikosti i specifičnosti flore i faune. Ovaj je prostor idealan za razvitak ekološkog turizma, a kroz edukativne planove treba ga učiniti dostupnim ornitologima i ostalim ljubiteljima prirode.

Kao turistički lokaliteti županijskog značaja izdvajaju se: Strmac, Petnja, Ljeskove vode, Poloj/planirani zaštićeni krajolik.

Lokalitet Petnja je turistički potencijal Županije, smješten na pitomim obroncima Dilja, u koji ima mogućnost za razvitak kupališnog izletničkog, sportsko-rekreacijskog turizma (vezano za aktivnosti na vodi, ali i na prostoru oko jezera: pješačke i biciklističke staze i prostori za rekreativnu aktivnost), ribolovnog (sportskog ribolova), te u spremi s okruženjem i agroturizma, (organiziranje vinskih cesta ili upoznavanja kulturnih i folklornih obilježja).

Ljeskove vode su lokalitet izletničko-rekreacijskog turizma baziranog na postojećim prirodnim uvjetima (jezero u šumskom okruženju) .

Kroz izradu prostornih planova općina i gradova preuzeti su ovi lokaliteti kao i neki dodatni sadržaji i lokacije športa, rekreacije formirani izvan građevinskih područja naselja .

Pojedini resursi planirani su kao izdvojena građevinska područja kroz važeće PPUO/G

Brodsko-posavska županija posjeduje sve resurse i ima izvanredne mogućnosti za razvoj odgovornog i održivog turizma koji:

- umanjuje negativne učinke na gospodarstvo, okoliš i društvo,
- ostvaruje veću gospodarsku korist za lokalno stanovništvo i povećava dobrobit zajednica domaćina; poboljšava uvjete rada i dostupnost turizma,
- uključuje lokalno stanovništvo u odlučivanje koje utječe na njihov život i životne prilike,
- pozitivno utječe na očuvanje prirodne i kulturne baštine, prihvatajući raznolikost,
- pruža ugodnija iskustva turistima kroz suvisljije kontakte s lokalnim stanovništvom, veće razumijevanje lokalne kulture, društva i okoliša,
- omogućava pristup osobama s poteškoćama u kretanju,
- potiče stvaranje poštovanje između turista i domaćina te pomaže jačanju lokalnog ponosa i izgradnji pouzdanja,
- optimalno koristiti okolišne resurse koji su ključni element turističkog razvoja, zadržavajući bitne ekološke procese i pomažući u zaštiti prirodne baštine i bioraznolikosti,
- uvažava društveno-kulturnu autentičnost destinacije, s očuvanjem kulturnog nasljeđa i tradicijske vrijednosti, te doprinosi međukulturalnom razumijevanju i toleranciji,
- osigurava gospodarske aktivnosti održive i dugoročne, donosi društvenu i gospodarsku korist svim dionicima uz pravičnu rasподјelu, između ostalog stabilnost zaposlenja, mogućnosti zarade društvenih usluga zajednici, pomažući uklanjanju siromaštva.

Tablica 28. - Površine zona ugostiteljsko-turističke namjene i športa i rekreacije izvan građevinskih područja naselja⁴⁹:

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA		UKUPNA POVRŠINA OPĆINE/GRADA	šport,rekreacija i turizam-izvan grad. područja naselja										
			ugostiteljsko-turističke/T			šport i rekreacija/R			ukupno zone T+R	ukupno građevinsko područje općin/grada	%T+R ukupno grad. područje	% zona T+R počne/ukupnog spodzone	
REDNI BROJ	NAZIV OPĆINE/GRADA		izgradeno	neizgrad.	UKUPNO	izgradeno	neizgrad.	UKUPNO					
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	%	%	
1.	SLAVONSKI BROD	5.445,00						50,03	50,03	2.648,60	1,89	14,42	
2.	NOVA GRADIŠKA	4.897,00	3,00	0,80	3,80					3,80	1.092,45	0,35	1,10
3.	BEBRINA	10.032,00	8,50	1,95	10,45				10,45	704,40	1,48	3,01	
4.	BRODSKI STUPNIK	5.854,00	4,22	5,43	9,65	4,95	3,14	8,09	17,74	228,44	7,77	5,11	
5.	BUKOVLJE	3.169,00					6,10	29,74	35,84	35,84	317,54	11,29	10,33
6.	CERNIK	12.756,00		21,78	21,78					21,78	628,58	3,46	6,28
7.	DAVOR	4.262,00						43,28		0,00	109,52	0,00	0,00
8.	DONJI ANDRIJEVCI	5.713,00		3,85	3,85			0,30	0,30	4,15	308,07	1,35	1,20
9.	DRAGALIĆ	5.932,00		10,25	10,25					10,25	188,66	5,43	2,95
10.	GARČIN	8.733,00	2,43	0,00	2,43	26,62			26,62	29,05	544,74	5,33	8,37
11.	GORNJA VRBA	2.040,00				2,20			2,20	2,20	245,85	0,89	0,63
12.	GORNJI BOGIČEVCI	4.403,00				2,91			2,91	2,91	278,34	1,05	0,84
13.	GUNDINCI	5.968,00				4,22			4,22	4,22	173,39	2,43	1,22
14.	KLAKAR	5.371,00								0,00	229,74	0,00	0,00
15.	NOVA KAPELA	12.894,00								0,00	532,03	0,00	0,00
16.	OKUČANI	15.931,00								0,00	452,10	0,00	0,00
17.	OPRISAVCI	6.457,00		2,07	2,07		33,65	33,65	35,72	399,91	8,93	10,30	
18.	ORIOVAC	9.315,00								0,00	945,30	0,00	0,00
19.	PODCRKAVLJE	9.484,00				7,50			7,50	7,50	303,00	2,48	2,16
20.	REŠETARI	5.944,00		7,34	7,34					7,34	642,79	1,14	2,12
21.	SIBINJ	10.345,00								0,00	980,48	0,00	0,00
22.	SIKIREVCI	2.910,00		62,72	62,72					62,72	254,13	24,68	18,08
23.	SLAVONSKI ŠAMAC	2.256,00								0,00	340,45	0,00	0,00
24.	STARA GRADIŠKA	7.683,00								0,00	168,13	0,00	0,00
25.	STARO PETROVO SELO	14.111,00	1,23	0,00	1,23	24,07			24,07	25,30	503,72	5,02	7,29
26.	VELIKA KOPANICA	6.870,00						8,52	8,52	8,52	388,42	2,19	2,46
27.	VRBIJE	7.907,00	2,13	0,00	2,13	5,23			5,23	7,36	427,89	1,72	2,12
28.	VRPOLJE	6.021,00								0,00	518,86	0,00	0,00
	UKUPNO BPŽ	202.703,00	21,51	116,19	137,70	83,80	118,63	209,18	346,88	14.555,53		100,00	

⁴⁹ izvor kao u fuznoti broj 23

II.4. OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČAJA ZA ŽUPANIJU

II.4.1. Prometna infrastruktura

Uvod

Opremljenost infrastrukturom uvjet je funkcionalnog korištenja prostora. Razina takve opremljenosti upućuje na potencijal prostora za različitost namjena korištenja. Razvijen prometni sustav olakšava i potiče mobilnost ljudi i roba te, smanjivanjem prometne izoliranosti, omogućava rast produktivnosti i stvara prepostavke za uravnovežen regionalni razvoj. Dostupnost infrastrukture temeljna je prepostavka rasta zapošljavanja jer utječe na kvalitetu i raznovrsnost poslovnih prilika, ali i sveukupnu privlačnost županije za poslovanje i investicije kao i njezinog djelotvornog uključivanja u zajedničko tržište Republike Hrvatske i Europske unije.

Prostor Brodsko-posavske županije ima veoma povoljan prostorno-prometni položaj jer njime prolaze značajni europski prometni koridori.

To je prvenstveno dionica **X. europskog prometnog koridora (posavskog)** kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka. U okviru njega smještena je trasa autoceste, te dvokolosječna željeznička pruga. Tu je i rijeka Sava sa svojim potencijalom plovног puta koji je uz uvjet uređenja, važan prometni koridor u povezivanju Podunavlja s Jadranom.

Osim navedenog longitudinalnog prometnog pravca prostorom Brodsko-posavske županije prolazi ogrank **V. europskog prometnog koridora (V.c)** preko kojeg prostor Srednje Europe ima pristup prostoru i lukama južnog Jadrana.

Kartogram 20. – Europski prometni koridori

Izvor: Izmjene i dopune Programa prostornog uređenja RH, 2013. god.

Prema IV. Izmjenam i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije (*Sl.vj. BPŽ br. 04/01, 06/05, 11/08, 14/08 – pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12*) „*Građevine cestovnog, željezničkog, zračnog i riječnog prometnog sustava od važnosti za Republiku Hrvatsku, na prostoru Brodsko-posavske županije su:*

a) *Cestovni promet*

- autocesta A3 (*Bregana-Zagreb-Lipovac*)
- autocesta A5 (*Beli Manastir-Osijek-Svilaj*)
- *planirane primarne brze ceste:*
 - *Daruvar-Pakrac-Lipik-Okučani-Stara Gradiška*
 - *Našice-Pleternica-Požega-Brestovac-Staro Petrovo Selo*
 - *A3-granica BiH*
- *planirane sekundarne brze ceste:*
 - *Pleternica-Lužani (A3)*
 - *Čaglin-Ruševina-Podcrkavlje-Slavonski Brod*
- *obilaznice i korekcije na trasama državnih cesta*
- *međunarodni cestovni granični prijelaz I kategorije Stara Gradiška i Slavonski Šamac*
- *međunarodni cestovni granični prijelaz II kategorije Slavonski Brod*
- *planirani međunarodni cestovni granični prijelaz na trasi planirane autoceste A5 (Budimpešta-Ploče)*
- *planirani međunarodni cestovni granični prijelaz na trasi istočne obilaznice grada Slavonskog Broda*

b) *Željeznički promet*

- *željeznička pruga od značaja za međunarodni promet M105 (Novska-Vinkovci-Tovarnik-Državna granica (Šid))*
- *željeznička pruga od značaja za međunarodni promet M303 (Strizivojna/Vrpolje-Slavonski Šamac-Državna granica (B. Šamac))*
- *stalni međunarodni granični prijelaz I kategorije Slavonski Šamac*

c) *Zračni promet*

- *zračna luka 2.C kategorije unutar gravitacionog područja Slav. Broda (lokaciju potrebno utvrditi planiranom Studijom optimalnosti lokacija: Zona Slobodnica, Slav. Brod, Garčin);*

d) *Riječni promet*

- *plovni put na rijeci Savi,*
- *riječna luka Slavonski Brod,*
- *planirani višenamjenski kanal Dunav-Sava,*
- *riječni granični prijelaz II. kategorije Slavonski Brod.“*

Povoljan prostorno-prometni položaj Županije ne smije značiti samo prihod od tranzita. Položaj koji omogućava optimalan pristup europskim prometnim tokovima te mogućnost povezivanja svih vidova prometnih tokova kvalitetna je osnova za razvoj cijelokupnog gospodarstva ovog prostora.

U dosadašnjem razvoju prometne infrastrukture naglaska je bio na razvoju i izgradnji cestovne mreže, plinovodnog sustava i elektroničkih komunikacijskih sustava, a svi ostali infrastrukturni sustavi su djelomično rekonstruirani bez značajnijih proširenja.

U nadolazećem razdoblju, u uvjetima održivog razvoja, previđa se značajnije ostvarivanje razvoja željezničkog i riječkog prometa, kao i razvoj energetskih proizvodnih postrojenja.

II.4.1.1. CESTOVNI PROMET

Razvoj prometnog sustava Županije usklađen je sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske u okviru kojih su definirani nacionalni interesi i način uključivanja u europski prometni sustav.

Kartogram 21. – Cestovni promet na području Brodsko-posavske županije

Cestovnu mrežu Županije čine trase autocesta, državnih, županijskih i lokalnih cesta.

Na području Brodsko-posavske županije kategorizirano je ukupno **899,19 km** cesta od čega:⁵⁰

– autoceste	122,44 km	(13,6 %)
– državne ceste	134,89 km	(15,0 %)
– županijske ceste	447,16 km	(49,7 %)
– lokalne ceste	194,70 km	(21,7 %)
UKUPNO:	899,19 km	(100 %)

⁵⁰ Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., veljača 2013. god.

Najznačajniji cestovni pravac na području Brodsko-posavske županije je autocesta A3 (Bregana-Zagreb-Lipovac).

Navedeni longitudinalni cestovni pravac presijecaju ili se vežu na njega, jedna autocesta i šest državnih cesta:

- autocesta A5 (Beli Manastir-Osijek-Svilaj)
- državne ceste (*od zapada prema istoku*):
- D5 (GP Terezino Polje-Virovitica-V.Zdenci-Daruvar-Okučani-GP St. Gradiška),
- D51 (Gradište (D53)-Požega-čvor N. Gradiška (A3)),
- D49 (Pleternica-čvor Lužani (A3)),
- D525 (Pleternica (D49)-čvor Sl.Brod zapad (A3)-Sl.Brod (D53)),
- D53 (GP D. Miholjac-Našice-GP Sl. Brod),
- D7 (GP Duboševica-Beli Manstir-Osijek-Đakovo-GP Sl. Šamac).

Od toga su državne ceste D5, D53 i D7 značajni europski pravci u funkciji povezivanja srednje Europe sa srednjim i južnim Jadranom preko teritorija susjedne BIH.

Županijske ceste čine mrežu koja povezuje prostor županije i ujedno ga spaja na mrežu državnih cesta Republike Hrvatske. Planirana mreža županijskih cesta osigurava kvalitetan pristup svim općinskim centrima, kao i prostorima gospodarskog i političkog interesa županije.

Na razini lokalne cestovne mreže ponajprije treba planirati osiguranje moderniziranog cestovnog pristupa svim naseljima na području Županije. To znači da treba modernizirati i tehnički opremiti sve ceste u skladu s očekivanim intenzitetom prometa.

Na općinskoj razini treba razvijati lokalnu cestovnu mrežu na način da se osigura kvalitetna veza općinskog centra sa svim naseljima u općini.

Sve novoplanirane ceste, osim autocesta i primarnih brzih cesta, treba planirati tako da u što većoj mjeri koristimo postojeće koridore, po mogućnosti voditi više infrastrukturnih koridora zajedno (tzv. složeni koridori). Treba osobito izbjegavati šume i visokovrijedno poljoprivredno zemljište, te provoditi mjere zaštite okoliša od negativnog utjecaja prometa.

Tablica 29. - Pregled kategoriziranih cesta na području Brodsko-posavske županije

Red.br.	BROJ CESTE	ITINERER	KATEGORIJA CESTE	DULJINA (km)	VRSTA KOLNIKA	
					asfalt	makadam
1.	Ž 3252	Novska (D 313) - Okučani (D 5)	Ž	4,683	4,683	0,000
2.	Ž 4100	D 69 - G. Vrhovci - Gradski Vrhovci - Donji lipovci - Nova Kapela (Ž 4158)	Ž	9,811	7,361	2,460
3.	Ž 4126	Podvrško - Opatovac - D 51	Ž	5,818	5,818	0,000
4.	Ž 4139	Šagovina Cernička - Giletinici - Cernik (Ž 4141)	Ž	7,891	7,891	0,000
5.	Ž 4140	"Strmac" - Šumetlica - Ž 4141	Ž	7,856	7,856	0,000
6.	Ž 4141	D 51 - Cernik - Nova Gradiška (Ž 4158)	Ž	6,317	6,317	0,000
7.	Ž 4142	Rešetari (L42006) - Ž 4158	Ž	0,507	0,507	0,000
8.	Ž 4143	Drežnik - Gunjavci - Adžamovci - Ž 4158	Ž	5,190	5,190	0,000
9.	Ž 4153	Okučani (D 5) - Vrbovljani	Ž	4,560	4,560	0,000
10.	Ž 4154	Ratkovac - Smrtić - Ž 4158	Ž	1,993	1,993	0,000
11.	Ž 4155	Ž 4158 - Dragalić - Donji Bogičevci (I 42016)	Ž	5,697	5,697	0,000
12.	Ž 4156	Nova Gradiška (Ž 4158) - Prvča - Visoka Greda - Savski Bok - Mačkovac (L 42019)	Ž	16,465	16,465	0,000
13.	Ž 4157	Nova Gradiška (Ž 4158) - Sičice - Vrbje - Ž 4178	Ž	13,806	13,806	0,000
14.	Ž 4158	Okučani (D 5) - Kosovac - Medari - Nova Gradiška - S.P.Selo - Vrbova - Batrina (D 49)	Ž	38,812	38,812	0,000
15.	Ž 4159	Brđani - Ž 4158	Ž	2,299	1,365	0,934
16.	Ž 4160	Tisovac - Godinjak (Ž 4158)	Ž	3,135	3,135	0,000
17.	Ž 4162	Bilice (D 525) - Ravan - Brodski Zdenci - D 53	Ž	13,056	8,032	5,024
18.	Ž 4163	D 38 - Trnava - Staro Topanje (Ž 4202)	Ž	5,265	5,265	0,000
19.	Ž 4175	Ž 4153 - Čovac	Ž	2,419	2,419	0,000
20.	Ž 4153	Ž 4153 - Gredjani	Ž	5,391	2,936	2,455
21.	Ž 4177	Dragalić (Ž 4155) - Poljane (L 42018)	Ž	2,565	2,565	0,000
22.	Ž 4178	Zapolje (Ž 4158) - Bodovaljci - Orubica - Davor - granica R. BiH	Ž	18,920	18,920	0,000
23.	Ž 4179	Ž 4178 - Laze (L 42020)	Ž	2,758	2,758	0,000
24.	Ž 4180	Staro Petrovo Selo (Ž 4158) - Davor (Ž 4178)	Ž	12,499	12,499	0,000
25.	Ž 4181	Ž 4180 - Štivica - Komarnica	Ž	4,425	4,425	0,000
26.	Ž 4182	Nova Kapela (Ž 4158) - Siče (L 42023)	Ž	4,622	4,622	0,000
27.	Ž 4183	Ž 4182 - Magić Mala	Ž	3,475	3,475	0,000
28.	Ž 4184	Batrina (D 49) - Seoce	Ž	2,714	2,714	0,000
29.	Ž 4185	Dragovci (D 49) - Drenovac - Bilice (D 525)	Ž	1,325	1,325	0,000
30.	Ž 4186	Lovčić (L 41068) - Brodski Stupnik (Ž 4244)	Ž	5,196	5,196	0,000
31.	Ž 4187	Ljeskove vode - Koruševci - Šušnjevci - Ž 4202	Ž	7,676	7,676	0,000
32.	Ž 4188	Klokotčevik (L 42041) - Zadubravlje - Trnjanski Kut (Ž 4210)	Ž	10,402	10,402	0,000
33.	Ž 4190	Stari Perkovci (L 44127) - Čajkovci (Ž 4202)	Ž	2,731	2,731	0,000
34.	Ž 4201	Sičice (Ž 4157) - Dolina (L 42019)	Ž	6,501	6,501	0,000

35.	Ž 4202	Bartolovci (D 525) - A.G. Grada Slav. Brod - Garčin - Strizivojna - Stari Mikanovci	Ž	35,304	35,304	0,000
36.	Ž 4203	Lužani (Ž 4244) - Živike - L 42027	Ž	3,917	3,917	0,000
37.	Ž 4204	Oriovac (Ž 4244) - Slavonski Kobaš - granica R. BiH	Ž	8,792	8,792	0,000
38.	Ž 4205	Brodski Stupnik (Ž 4244) - Zbjeg - A.G. Slavonski Brod	Ž	23,016	23,016	0,000
39.	Ž 4206	Slobodnica (L 42036) - D 525	Ž	0,889	0,889	0,000
40.	Ž 4210	A.G. Slavonski Brod - Trnjanski Kuti - Oprisavci - Jaruge - D 7	Ž	36,165	36,165	0,000
41.	Ž 4212	A.G. Slavonski Brod - Donja Vrba - Zadubravlje (Ž 4188)	Ž	8,448	8,448	0,000
42.	Ž 4213	Bukovlje (Ž 4202) - Slavonski Brod (D 514)	Ž	1,428	1,428	0,000
43.	Ž 4215	Ruščica 4210 - Klakar - Donja Bebrina (L 42048)	Ž	11,771	11,771	0,000
44.	Ž 4216	Garčin (Ž 4202) - Bicko Selo - Oprisavci (Ž 4210)	Ž	5,539	5,539	0,000
45.	Ž 4217	Staro Topolje (Ž 4202) - Sredanci - Svilaj - granica R. BiH	Ž	9,007	9,007	0,000
46.	Ž 4218	Donji Andrijevci (Ž 4202) - Divoševci - Velika Kopanica - Gundinci - Babina Greda - Štitar - Ž 4170	Ž	20,769	20,769	0,000
47.	Ž 4219	Divoševci (Ž 4218) - Kupina - Prnjavor (Ž 4210)	Ž	3,364	3,364	0,000
48.	Ž 4220	Gundinci (Ž 4218) - Sikirevci (D 7)	Ž	5,277	5,277	0,000
49.	Ž 4226	Gornji Varoš - D 5	Ž	3,146	3,146	0,000
50.	Ž 4227	Stara Gradiška (D 5) - Donji Varoš	Ž	2,731	2,731	0,000
51.	Ž 4228	Kaniža - Ž 4205	Ž	3,538	3,538	0,000
52.	Ž 4240	Nova Gradiška: Ž 4158 - D 313	Ž	1,252	1,252	0,000
53.	Ž 4241	Okučani (D 5) - željeznička postaja Okučani	Ž	0,955	0,955	0,000
54.	Ž 4244	D 49 - Lužani - Oriovac - Stari Slatnik (D 525)	Ž	15,572	15,572	0,000
ŽUPANIJSKE CESTE UKUPNO:				447,66	436,797	10,873
55.	L 41067	Ž 4185 - Becić - Ciglenik - Lužani (Ž 4244)	L	3,681	3,681	0,000
56.	L 41068	Bučje (Ž 1485) - Lovčić (Ž 4186)	L	2,439	0,600	1,839
57.	L 41069	Brđani - Ravan (Ž 4162)	L	0,330	0,330	0,000
58.	L 42001	Gornji Rogolji - Trnakovac - D 5	L	5,721	5,610	0,111
59.	L 42002	Donji Rogoli (L 42001) - Bobare	L	1,988	1,988	0,000
60.	L 42005	Mašić (Ž 4158) - Poljane (Ž 4177)	L	2,996	0,073	2,923
61.	L 42006	Bukovica - Rešetari (Ž 4142)	L	3,407	3,407	0,000
62.	L 42007	D 51 - Banićevac	L	0,939	0,939	0,000
63.	L 42009	Vladisovo - Oštri Vrh - Staro Petrovo Selo (Ž 4158)	L	4,248	4,248	0,000
64.	L 42010	Gornji Lipovac - Ž 4100	L	2,898	2,898	0,000
65.	L 42012	Donji Slatnik - D 53	L	2,206	2,206	0,000
66.	L 42013	Dubovik - D 53	L	4,125	4,125	0,000
67.	L 42014	Orfiovčić - D 53	L	4,467	4,467	0,000
68.	L 42015	Ž 4176 (gređani) - D 5	L	1,286	1,286	0,000
69.	L 42016	Donji Bogičevci (Ž 4155) - Pivare - D 5	L	8,649	2,810	5,839
70.	L 42017	Donji Bogičevci (Ž 4155) - Gorice - Ž 4156	L	6,372	6,372	0,000
71.	L 42018	Poljane (Ž 4177) - Ž 4156 (Prvča)	L	2,725	2,725	0,000

72.	L 42019	Mačkovac (Ž 4156) - Dolina - Ž 4178	L	11,665	2,545	9,120
73.	L 42020	Godinjak (Ž 4158) - G. Crnogovci - D. Crnogovci - Laze (Ž 4179)	L	4,918	4,918	0,000
74.	L 42021	Blažević Dol - Ž 4158	L	4,003	4,003	0,000
75.	L 42022	Vrbova (Ž 4158) - Komarnica (Ž 4181)	L	3,849	3,849	0,000
76.	L 42023	Siće (Ž 4182) - "Radinje"	L	2,323	0,452	1,871
77.	L 42024	L 42010 - Pavlovci	L	3,322	3,322	0,000
78.	L 42025	Stara Kapela - D 49	L	3,063	3,063	0,000
79.	L 42027	Živike (Ž 4203) - Pričac	L	1,070	1,070	0,000
80.	L 42028	Lužani (Ž 4244) - Kloštar - Slav. Kobaš (Ž 4204)	L	8,938	8,938	0,000
81.	L 42029	Stari Slatinik (Ž 4244) - želj. Postaja Stari Slatinik	L	0,430	0,430	0,000
82.	L 42030	Ravan (Ž 4162) - Sibinj (D 525)	L	8,463	8,463	0,000
83.	L 42031	L 42030 - Grgurevići - Čelikovići	L	1,017	1,017	0,000
84.	L 42032	L 32032 - Jakačina Mala	L	0,679	0,000	0,679
85.	L 42033	Sibinj (D 525) - želj. postaja Sibinj	L	1,325	1,325	0,000
86.	L 42034	"Petnja" - Završje - Sibinj (D 525)	L	2,948	2,948	0,000
87.	L 42036	Slobodnica (Ž 4206) - Kaniža - Bebrina - Slav. Kobaš 8Ž 4204)	L	22,268	15,724	6,544
88.	L 42037	Glogovica - D 53	L	1,814	1,814	0,000
89.	L 42038	Kindrovo - Grabarje (D 53)	L	2,777	2,777	0,000
90.	L 42039	A.G.Sl. Brod - Tomica	L	0,531	0,531	0,000
91.	L 42040	Ježevik - Bukovlje (Ž 4202)	L	3,404	3,404	0,000
92.	L 42041	Šušnjevci (Ž 4187) - Vrhovina - Klokočevik - Novo Topolje (Ž 4163)	L	12,639	8,530	4,109
93.	L 42042	Surevica (L 42041) - Gračin (Ž 4202)	L	3,579	0,000	3,579
94.	L 42043	želj. postaja Garčin - Ž 4216	L	0,468	0,468	0,000
95.	L 42044	želj. Postaja Donji Andrijevc - Ž 4202	L	0,368	0,368	0,000
96.	L 42045	Ž 4217 - Stružani - Zoljani - Kupina (Ž 4219)	L	4,553	3,240	1,313
97.	L 42046	Ž 4218 - Mala Kopanica - Novi Grad (Ž 4210)	L	5,384	2,170	3,214
98.	L 42047	Ž 4205 - Dubočac	L	2,793	2,793	0,000
99.	L 42048	Trnjanski Kuti (Ž 4210) - Donja Bebrina (Ž 4215)	L	3,452	3,452	0,000
100.	L 42049	D 7 - Kruševica - D 520	L	1,264	0,682	0,582
101.	L 42051	Staro Petrovo Selo (Ž4158) - želj. postaja Staro Petrovo Selo	L	0,768	0,768	0,000
102.	L 42052	Batrina (Ž 4158) - želj.postaja Nova Kapela	L	0,418	0,418	0,000
103.	L 42054	L 42055 - Šagovina Cernička (Ž 4139)	L	4,127	0,467	3,660
104.	L 42055	Šagovina Mašička - Trnava (Ž 4158)	L	5,170	5,170	0,000
105.	L 44127	L 44127 - Novi Perkovci - Stari Perkovci (Ž 4190)	L	2,912	2,912	0,000
106.	L 44138	D 7 - Ž 4202	L	0,060	0,060	0,000
LOKALNE CESTE UKUPNO:				195,239	149,856	45,383
ŽUPANIJSKE I LOKALNE CESTE SVEUKUPNO:				642,899	586,643	56,256

Izvor: Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije, veljača 2013. god.

ZAKLJUČNO

Gospodarski razvoj Brodsko-posavske županije nije moguć bez nastavka razvoja cestovnog prometa. Značaj cestovnog prometa u prostoru Županije proizlazi iz prostorne razvedenosti mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima. Osnovne prostorno-prioritetne smjernice razvijanja cestovne infrastrukture u Brodsko-posavskoj županiji su:

- izgraditi planirane ceste (primarne i sekundarne državne ceste, te županijske i lokalne ceste) i nastaviti s pripremama za pronaalaženje i izgradnju alternativnih pravaca;
- postupno riješiti kritične dionice i objekte, prvenstveno na mreži državnih cesta te na prilaznicama i obilaznicama gradova. Postupci modernizacije i odgovarajućeg opremanja cesta ne zahtijevaju značajnije proširenje cestovnog koridora, što znači da se na taj način čuva i štiti prostor i okoliš;
- intenzivirati ulaganja u održavanje cestovne infrastrukture kako bi se osigurao puni standard održavanja te postići da usluge/servisiranje korisnika bude na što većoj razini, uz najveću moguću mjeru optimalnog korištenja i zaštite prostora;
- u izgradnji cesta implementirati mjere zaštite okoliša i krajobraza kako bi se sačuvale vrijednosti hrvatskog prostora.

II.4.1.2. ŽELJEZNIČKI PROMET

Trase glavnih željezničkih pruga na području Brodsko-posavske županije položene su u okviru X. i Vc. Panoeuropskog prometnog koridora:

- u okviru posavskog (X.) koridora položena je ***glavna magistralna dvokolosječna željeznička pruga (M 105 Novska –Tovarnik)***, u planu je prugu i postrojenja potpuno rekonstruirati i opremiti za „brzu“ željezničku prugu,
- druga po značenju je ***magistralna pomoćna željeznička pruga (M303 Strizivojna/Vrpolje-Slavonski Šamac)***, koja je položena u okviru V. prometnog koridora Budimpešta-Ploče

Kartogram 22. – Željeznički promet na području Brodsko-posavske županije

Značajniji planirani zahvati na željezničkoj mreži je izmještanje željezničke pruge I. reda (Slavonski brod-Bosanski Brod) iz centra Slavonskog Broda na prostor istočno od grada, uz izgradnju novog mosta preko rijeke Save.

Prostor riječne luke Slavonski Brod planira se industrijskim kolosijekom spojiti na postojeću željezničku mrežu.

Na preostaloj željezničkoj pruzi II. reda Nova Kapela-Našice planira se samo redovito održavanje u skladu s kategorijom pruge.

Tablica 30. - Pregled duljine željezničke mreže na području Brodsko-posavske županije

Red. br	Oznaka pruge	Skraćeni naziv željezničke pruge	Ukupna građevinska duljina kolosijeka otvorene pruge (km)				
			Želj. prug. od značaja za međunarodni promet (M)	Želj. prug od značaja za regionalni promet (R)	Želj. prug od značaja za lokalni promet (L)	Ukupno kolosijeka M+R+L	Duljina kolosijeka u uporabi
1.	M 105	Novska- Tovarnik- DG	208,688	-	-	208,688	208,688
2.	M 303	Striz.- Vrpolje-S. Šamac-DG	22,045	-	-	22,045	22,045
3.	L 105	Slavonski Brod-DG	-	-	1,478	1,478	0,034
4.	L 206	Nova Kapela- Našice	-	-	7,718	7,718	7,718
UKUPNO:			230,733	-	9,196	239,929	238,485

Izvor: HŽ Infrastruktura, veljača 2013. god.

ZAKLJUČNO

Daljnji gospodarski razvoj na području Županije nije moguće osigurati bez nastavka modernizacije željezničkog prometa. Prioritet imaju željeznički pravci za prijevoz tereta, koji mogu osigurati dodatni poticaj razvoju gospodarstva ali i pomorskog prometa (riječna Luka Slavonski Brod) te ojačati poziciju Slavonskog Broda i Brodsko-posavske županije. Modernizacija željezničke infrastrukture temelji se na nadopunjavanju s ostalim oblicima prometa. Cilj je osigurati sigurnost, kvalitetu i pouzdanost ove vrste prometa.

II.4.1.3. RIJEČNI PROMET

Riječni promet je do sada bio zapostavljen i zbog toga je jedna od odrednica Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske upravo podizanje značenja ove prometne grane.

Raspoložive prirodne resurse koji pruža rijeka Sava treba maksimalno iskoristiti uz istovremeno uvažavanje granice ekološke snošljivosti. Izgradnjom planiranog višenamjenskog kanala Dunav-Sava stvorit će se uvjeti i za uključivanje rijeke Save u plovni sustav Podunavlja.

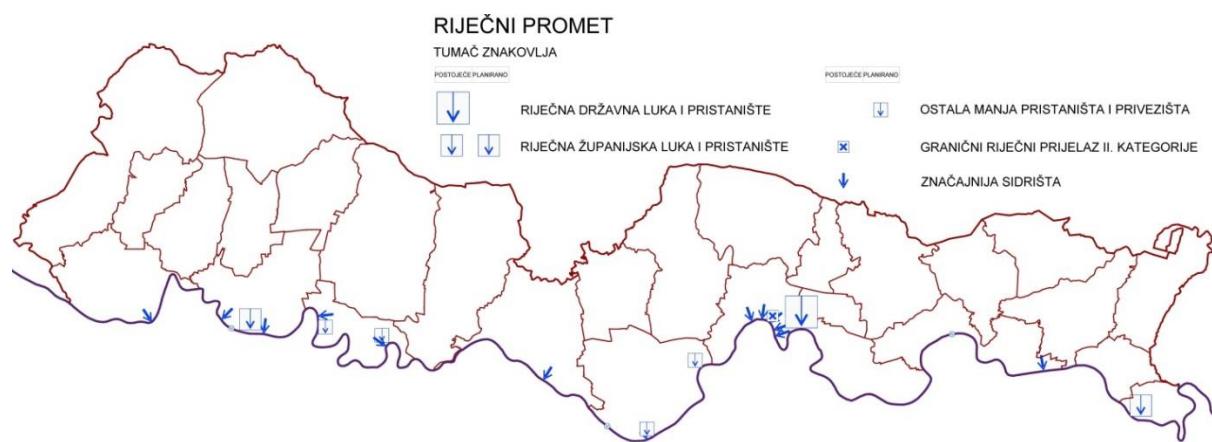
Tablica 31. - Segmenti vodnih putova na području Brodsko-posavske županije:

Vodotok	Vrsta vodnog puta/dionica rijeke	Duljina vodnog puta (rkm)	Klasa vodnog puta
SAVA	299+960 (Kruševica, granica s Vukovarsko-srijemskom županijom) - 313+700 (Sl. Šamac)	13,74	IV. klasa
	313+700 (Sl. Šamac) - 338+200 (Oprisavci)	24,50	III. klasa
	338+200 (Oprisavci) - 371+200 (Sl. Brod-grad)	33,00	IV. klasa
	371+200 (Sl. Brod-grad) - 475+000 (Sisak-Galdovo)	103,80	III. klasa

Izvor: Agencija za vodne putove Vukovar, veljača 2013. god.

Ukupna duljina plovnog puta na području Brodsko-posavske županije iznosi 175,04 km od čega Vodni put IV. klase iznosi 46,74 km, a Vodni put III. klase 128,30 km.⁵¹

Kartogram 23. – Riječni promet na području Brodsko-posavske županije

⁵¹ Izvor: Agencija za vodne putove Vukovar, veljača 2013. god.

Vodni put na Orljavi nije klasificiran, te se kao vodni put koriste samo dijelovi na kojima je moguća plovidba čamaca.

Planiran je Višenamjenski kanala Dunav – Sava (Vukovar – Sl. Šamac) Vb klase. Za isti je donesen prostorni plan. Područjem Brodsko-posavske županije prolazi od ušća kod Jaruga do granice s Vukovarsko-srijemskom županijom kod Gundinaca u dužini **9,67 km**.⁵²

Na rijeci Savi planirane su dvije luke srednje veličine: Slavonski Brod i Slavonski Šamac, te manja luka u široj zoni Nove Gradiške, te u zoni naselja Davor.

U zoni grada Slavonskog Broda je i riječni granični prijelaz II. kategorije.

Temeljem važeće prostorno-planske dokumentacije u Luci Slavonski Brod koja je od značaja za državu provedeno je:

- rješavanje imovinsko pravnih odnosa otkupom zemljišta potrebnog za izgradnju rezervoara za skladištenje naftnih derivata, izgradnju riječnog brodogradilišta i kontejnerskog terminala u lučkom području Slavonski Brod,
- izgradnja 221 m armirano-betonske vertikalne obale sa pilotima s kranskom stazom, kolosjecima i odvodnjom kao sastavni dio pristaništa luke Slavonski Brod,
- izrada idejnog rješenja putničkog pristaništa.

ZAKLJUČNO

Proces političke i gospodarske integracije Republike Hrvatske u Europsku uniju stvara pretpostavku za povećanje ekonomске razmjene roba na jedinstvenom tržištu. Brodsko-posavska županija raspolaže prirodnim resursima koje pruža rijeka Sava i nužno je poticati strateški razvoj riječnog prometa. Preduvjet za podizanje razine pouzdanosti vodnih putova je integracija u intermodalnu transportnu mrežu i izgradnju najvećeg infrastrukturnog projekta u riječnom prometu – višenamjenski kanal Dunav-Sava.

Temeljni ciljevi razvitka riječnog prometa na području Brodsko-posavske županije, definirani Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske su:

- pravno reguliranje statusa granične rijeke Save,
- uređenje postojećih riječnih objekata,
- izgradnja višenamjenskog kanala Dunav – Sava
- uređenje rijeke Save u plovni put IV kategorije,
- uređenje dvije središnje luke: Slavonski Brod i Slavonski Šamac, te manje luke u široj zoni Nove Gradiške, te u zoni naselja Davor.

⁵² Izvor: Agencija za vodne puteve Vukovar, veljača 2013. god.

II.4.1.4. ZRAČNI PROMET

Na prostoru Brodsko-posavske županije postoji jedno sportsko letjelište „Jelas“ kod Slavonskog Broda te 15 poljoprivrednih letjelišta.

Kartogram 24. – Zračni promet na području Brodsko-posavske županije

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske predviđen je kao mogući lokalitet za izgradnju zračne luke 2.C kategorije zona Slavonskog Broda. Postojeće Športsko letjelište Jelas ima velika prostorna ograničenja te je potrebno istražiti novu lokaciju za zračnu luku 2.C kategorije.

Postojeća letjelišta na području Brodsko-posavske županije se zadržavaju uz mogućnost da se koriste u gospodarstvu (poljoprivreda) ili za sportske potrebe.

II.4.1.5. ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Prema Zakonu o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine, br. 73/2008, 90/2011 i 133/2012) elektronička komunikacijska infrastruktura, obavljanje djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, gradnja, održavanje, razvoj i korištenje elektroničkih komunikacijskih mreža i elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme te upravljanje i uporaba radiofrekvencijskog spektra i adresnog i brojevnog prostora, kao prirodno ograničenih općih dobara, od interesa su za Republiku Hrvatsku, pa tako i za Brodsko-posavsku županiju, jer stupanj razvijenosti gospodarstva svakog prostora ovisi, između ostalog, i o stupnju razvijenosti i korištenja ove infrastrukture.

Razvoj širokopojasne elektroničke komunikacijske infrastrukture omogućuje stvaranje i primjenu novih, zahtjevnih usluga, tehnologija i aplikacija te poboljšanje postojećih, čime se potiče gospodarski rast kroz stvaranje novih dobara, privlačenje novih ulaganja i otvorenje novih radnih mesta.

Tablica 32. - Elektronička komunikacijska infrastruktura na području Brodsko-posavske županije:

Broj širokopojasnih priključaka	23.821
Broj priključaka u svrhu pružanja javno dostupne telefonske usluge	48.303
Broj baznih stаница	109

Izvor: HAKOM, veljača i rujan 2013. god.

Dostupnost širokopojasnih usluga jedan je od ključnih elemenata koji Brodsko-posavskoj županiji omogućuje i olakšava privlačenje ulaganja, uvođenje rada na daljinu, podizanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, poticanja gospodarskog razvoja ruralnih područja, djelotvornije i brže usluge zdravstvene skrbi, kvalitetnije obrazovanje te kvalitetnije i pristupačnije usluge javne uprave.

II.4.2. ENERGETSKI SUSTAV

II.4.2.1. Elektroenergetika

Osnovni energetski sustav Brodsko-posavske županije je električna energija. Elektroenergetska infrastruktura na području Županije sadrži proizvodnju električne energije, prijenos i transformaciju, te dio distribucije električne energije. Prijenosna mreža na području Županije podijeljena je između Prijenosnog područja Zagreba i Osijeka.

Prema IV. Izmjenam i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije (Sl.vj. BPŽ br. 04/01, 06/05, 11/08, 14/08 – pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12) „Energetske građevine od važnosti za Državu na području Županije su:

- Građevine za proizvodnju električne energije (TE-TO Slavonski Brod),
- Građevine za prijenos električne energije – dalekovodi 110 kV,
- Planirani priključni dalekovod DV 2x400 kV TE-TO Slavonski Brod na postojeći DV 400 kV TS Žerjavinec – TS Ernestinovo,
- Planirani dalekovod DV 2x220 (110) kV TE-TO Slavonski Brod – TS 220/110 kV Đakovo,
- Građevine za transformaciju električne energije – trafostanice.“

Temeljem prihvaćenih obveza Europske unije, Hrvatska mora ispuniti obveze prema prijedlogu Direktive Europske unije o poticanju obnovljivih izvora energije o udjelu obnovljivih izvora energije, uključujući i velike hidroelektrane, u bruto neposrednoj potrošnji energije u iznosu od 20 % do 2020. godine.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije detaljno razrađuje i omogućuje izgradnju postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije. U svrhu sagledavanja stvarnih mogućnosti iskorištenja prostora Brodsko-posavske županije u smislu proizvodnje energije potrebno je izraditi Stratešku procjenu energetskih potencijala koja će definirati mogućnosti

eksploatacije i iskorištenja, te proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i sunčevih energetskih potencijala.

Prema očitovanju HEP – Operator prijenosnog sustava d.o.o., Sektor za izgradnju i investicije, veljača 2013. god., na prostoru Brodsko-posavske županije prolaze trase dalekovoda i smještene su postojeće transformatorske stanice i elektrovučna postrojenja naponske razine 220 i 110 kV:

- DV 220 kV TS Đakovo – TS Tuzla (BIH),
- DV 220 kV TS Đakovo – TS Gradačac (BIH),
- DV 110 kV TS Đakovo – TS Županja,
- DV 110 kV TS Đakovo – TS Andrijevci – TS Slavonski Brod 1,
- DV 110 kV TS Đakovo – EVP Andrijevci – TS Slavonski Brod 1,
- DV 110 kV TS Slavonski Brod 1 – TS Slavonski Brod 2,
- DV 110 kV TS Slavonski Brod 2 – TS Bosanski Brod (BIH),
- DV 110 kV TS Slavonski Brod 1 – TS Požega,
- DV 110 kV TS Slavonski Brod 1 – EVP Kapela 1 i 2,
- DV 110 kV TS Nova Gradiška – TS Požega,
- DV 110 kV TS Nova Gradiška – TS Međurić,

- TS 110/35 kV Slavonski Brod 1,
- TS 110/35 kV Slavonski Brod 2,
- TS 110/35 kV Nova Gradiška,
- TS 110/20/10 kV Andrijevci,
- EVP 110/25 kV Donji Andrijevci,
- EVP 110/25 kV Kapela.

Tablica 33. - Duljina koridora nadzemnih vodova 220 kV i 110 kV na području Brodsko-posavske županije:

Vrste dalekovoda	Duljina dalekovoda [km]	Udio u mreži [%]
220 kV	35,4	14,53
110 kV	208,2	85,47
UKUPNO:	243,6	100,00

Izvor: HEP-OPS, Zagreb, veljača 2013. god.

Svi navedeni postojeći visokonaponski objekti i postrojenja (DV i TS) nalaze se u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske – Elektroenergetski objekti, a također su precizno označeni i opisani u PP Brodsko-posavske županije, te PPUO/G.

Za **prijenos električne energije**, osim postojećih dalekovoda s njihovim koridorima, planiraju se i novi dalekovodi za čije koridore je potrebno osigurati prostor.

Na 110, 220 i 400 kV naponskoj razini planiraju se:

- DV 2x110 kV, Nova Gradiška-Lipik,
- TS 110/35/10(20) kV Slavonski Brod 3,
- DV 2x110 kV, TS Slavonski Brod 1-TS Slavonski Brod 3,
- TS 110/35/10(20) kV Slavonski Brod 4,
- DV 2x110 kV priključak TS Slavonski Brod 4 na postojeći DV110 kV TS Slavonski Brod 1-TS Slavonski Brod 2,
- TS 110/35/10(20) kV Slavonski Brod 5,
- KB 110 kV, TS Slavonski Brod 5-TS Slavonski Brod 2,
- KB110 kV, TS Slavonski Brod 5-TS Slavonski Brod 3,
- TS 110/35/10(20) kV Slavonski Brod 6,
- KB 110 kV, TS Slavonski Brod 6-TS Slavonski Brod 2,
- KB 110 kV TS Slavonski Brod 6-TS Slavonski Brod 1,
- 2xKB TE-TO-TS Slavonski Brod 2,
- DV 2 x 400 kV priključak TE-TO na postojeći DV 400 kV TS Žerjavinec-TS Ernestinovo,
- DV 2x220 (110) kV TE-TO Slavonski Brod- TS 220/110 k V Đakovo,
- RP 400, 220, 110k kV TE-TO Slavonski Brod“

Za **distribuciju električne energije** na 35 kV naponskoj razini, osim postojećih dalekovoda s njihovim koridorima, planiraju se i novi dalekovodi za čije koridore je potrebno osigurati prostor.

Planiranim razvojem distribucijske elektroenergetske mreže treba izgraditi:

- TS 35/10(20) kV Rešetari s interpolacijom u postojeći 35 kV dalekovod,
- TS JANAF35/x kV,
- Kabelski dalekovod KB 35 kV TS Slavonski Brod 2-Slavonski Brod 6-TS JANAF,
- Nadzemni dalekovod 35 kV (TS Trnjani-TS JANAF),
- TS Vrpolje 35/20(10) kV,
- Nadzemni dalekovod 35 kV(TS D. Andrijevci-TS Vrpolje),
- TS N. Gradiška III 35/20(10) kV,
- Kabelski dalekovod 35 kV (TS N.Gradiška-TS N.Gradiška III),
- TS N. Gradiška IV 35/20(10) kV,
- Nadzemni dalekovod 35 kV (TS N. Gradiška-TS N. Gradiška IV),
- TS Lazine 35/20(10) kV,
- Nadzemni dalekovod 35 kV (TS N. Gradiška-TS Lazine).

Tablica 34. - Mreža koja je u vlasništvu HEP-ODS-a na području Brodsko-posavske županije:

Vodovi 35,30 kV			Vodovi 20 kV			Vodovi 10 kV			Mreža 0,4 kV			Kućni priključci		
DV	KB	mor.KB	DV	KB	mor.KB	DV	KB	mor.KB	ZM-gola	ZM-izol.	KB	ZP-goli	ZP-izol.	KB
km	km	km	km	km	km	km	km	km	km	km	km	km	km	km
124,70	19,39		19,00	3,75		736,71	222,17		763,30	395,50	419,39	117,63	439,80	83,50
4%	0,6%		0,6 %	0,1 %		22 %	6,7 %		22,5 %	12 %	12,5 %	3,5 %	13 %	2,5 %

Izvor: HEP-ODS Elektra Slavonski Brod, veljača 2013. god.

Usavršavanje i razvoj kapaciteta za prijenos i distribuciju električne energije predviđa se u okviru postojećih koridora i prostora (uz minimalno potrebna proširenja) radi zaštite i racionalnog korištenja prostora. Prostor unutar koridora i ispod nadzemnih dalekovoda može se koristiti i udruge namjene uz suglasnost HEP-a.

Predloženi zaštitni koridori dalekovoda:

POSTOJEĆI DALEKOVODI:

- dalekovod 2x400 kV – zaštitni koridor 80 metara (40+40 od osi DV-a);
- dalekovod 400 kV – zaštitni koridor 70 metara (35+35 od osi DV-a);
- dalekovod 2x110 kV - zaštitni koridor 50 metara (25+25 od osi DV-a);
- dalekovod 110 kV - zaštitni koridor 40 metara (20+20 od osi DV-a).

PLANIRANI DALEKOVODI:

- dalekovod 2x400 kV – zaštitni koridor 100 metara (50+50 od osi DV-a);
- dalekovod 400 kV – zaštitni koridor 80 metara (40+40 od osi DV-a);
- dalekovod 2x110 kV - zaštitni koridor 60 metara (30+30 od osi DV-a);
- dalekovod 110 kV - zaštitni koridor 50 metara (25+25 od osi DV-a).

Održivi i gospodarski razvoj infrastrukturnog sustava Županije može se postići programskim usmjeranjem u kojem je prvi razvojni korak primjena novih tehnologija i sustava kombinirane infrastrukturne mreže. Prvi strateški korak infrastrukturnog razvoja moguće je ostvariti na postojećim infrastrukturnim koridorima i u postojećim gospodarskim okolnostima, uz razumna ulaganja u infrastrukturne sustave.

II.4.2.2. Cjevodni promet

Na području Brodsko-posavske županije ne postoje objekti u funkciji proizvodnje ili prerade nafte i plina (naftna ili plinska polja, rafinerije i sl.). Preradbeni objekti na postojećim lokacijama u Hrvatskoj svojim položajem i kapacitiranošću zadovoljavaju sadašnje, ali i buduće potrebe. Eksploracija nafte i plina iz podzemlja Brodsko-posavske županije nema ekonomsku podlogu.

Cjevodni transport nafte i plina pokriva potrebe opskrbe plinom i naftom kako Hrvatsku tako i Brodsko-posavsku županiju, a obilježava ga slijedeće:

- pouzdan i siguran transport tj. raspoloživost kapaciteta za preuzimanje, transport i isporuku, kao i mogućnost dodatnog korištenja prostora i za druge namjene koje ne ugrožavaju sigurnost cjevovoda,
- neujednačenost rasprostiranja teritorijem Županije,
- tehničko-tehnološka nedostatnost popratne opreme,
- zastarjelost tehničko-tehnoloških rješenja sustava prijenosa i upravljanja na dijelu dionica.

Prema IV. Izmjenam i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije (*Sl.vj. BPŽ br. 04/01, 06/05, 11/08, 14/08 – pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12*) „*Građevine za proizvodnju i transport nafte i plina od važnosti za Državu na području Županije su:*

Nafta:

- Postojeći Jadranski naftovod (JANAF) s postojećim Terminalom Slavonski Brod koji se planira proširiti,
- Postojeći naftovod Đeletovci-Ruščica,
- Postojeći naftovod Beničanci-Ruščica,
- Planirani naftovod Kutina-Slavonski Brod,
- Planirani naftovod PEOP,
- Planirani međunarodni produktovodi JANAF-a na pravcima od Terminala Slavonski Brod na istok, zapad i jug,
- Postojeći produktovod Slobodnica-Bosanski Brod DN 400/50.

Plin:

- Postojeći magistralni plinovod Kutina-Slavonski Brod DN 600/75,
- Postojeći magistralni plinovod Slobodnica-Donji Miholjac DN 800/75,
- Postojeći magistralni plinovod BS Seoce-MRČ Nova Kapela DN 200/75,
- Postojeći magistralni plinovod Nova Kapela-Požega DN 300/50,
- Postojeći magistralni plinovod OPČS Slobodnica-MRČ Slavonski Brod DN 400/50,
- Postojeći magistralni plinovod PČ Slavonski Brod-MRS Slavonski Brod DN 150/50,
- Postojeći magistralni plinovod Našice-Slavonski Brod DN 300/50,
- Postojeći magistralni plinovod Slavonski Brod-Vinkovci DN 400/50,
- Postojeći magistralni plinovod za MRS Nova Gradiška DN 200/50,
- Postojeći produktovod Slobodnica-Bosanski Brod DN 400/50,
- Postojeći magistralni plinovod Slavonski Brod-Našice DN 150/50,
- Planirani magistralni plinovod Slobodnica-Sotin DN 700/75,
- Planirani međunarodni plinovod Slobodnica-Bosanski Brod DN 700/75,
- Planirani magistralni plinovod Okoli-Slobodnica,
- Spojni plinovod za MRS Novu Gradišku DN 200/50,
- Odvojni plinovod za MRS Slavonski Brod istok,
- Postojeći i planirani nadzemni objekti: MRS,MRČ,MČS,OPČS i BS“.

Prostorni Plan Brodsko-posavske Županije, detaljno razrađuje cijevni transport nafte i plina, te daje smjernice za budući razvoj istoga.

Tablica 35. - Duljina cjevovoda u vlasništvu INA d.d. na području Brodsko-posavske županije:

R.br.	Polje	Naziv	DN	Status	Duljina unutar granica BPŽ	Ukupna duljina
					(m)	(m)
1.	Đeletovci	magistralni naftovod	300	aktivran	28.331,00	83.800,00
2.	Đeletovci	spojni naftovod	300	neaktivran	3.916,00	3.916,00
3.	Beničanci	magistralni naftovod	300	aktivran	17.353,00	69.295,00
UKUPNO:					49.600,00	157.011,00

Izvor: INA d.d., SD Istraživanje i proizvodnja nafte i plina, veljača 2013. god.

Tablica 36. - Duljina postojećeg cjevovoda Jadranskog naftovoda (JANAF) na području Brodsko-posavske županije:

R.br.	Trasa	Duljina unutar granica BPŽ
		(m)
1.	Sisak - Slavonski Brod	83.680,00
2.	Slavonski Brod - Sotin	22.370,00
3.	Slavonski Brod - Bosanski Brod	6.200,00
UKUPNO:		112.250,00

Izvor: JANAF d.d., veljača 2013. god.

Plinoopskrba

Na području Brodsko-posavske županije plinificirano je 64⁵³ naselja (34 % od ukupnog broja naselja) sa 132.071 stanovnikom (75% od ukupnog broja stanovništva Županije).

Ukupni plinoopskrbni sustav Brodsko-posavske županije podijeljen je na dva distribucijska područja (distribucijsko područje Brod-plin-a i Plin-projekt-a).

Brod-plin d.o.o., gospodari sa ukupno 480⁵⁴ km plinske mreže (bez kućnih priključaka), od toga su:

- 23 km ili 4,8 % - čelične cijevi,
- 457 km ili 95,2 % - plastične cijevi.

⁵³ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

⁵⁴ Izvor: Brod-plin d.o.o., veljača 2013. god.

Plin projekt d.o.o., gospodari s ukupno 291,95⁵⁵ km plinske mreže.

Postojeći plinoopskrbni sustav Županije obuhvaća magistralni i distribucijski rasplet zemnog plina. Magistralna mreža se sastoji od vodova tlaka 50 bara:

- Našice – Slavonski Brod Ø 150 mm (6")
- Našice – Slavonski Brod Ø 150 mm (12")
- Slavonski Brod – Vinkovci Ø 400 mm (16")

i od mjerno-redukcijiske postaje u Slavonskom brodu i Donjim Andrijevcima.

Distribucijska mreža Županije je srednje tlačna, određena za tlak od P= 1-4 bara.

Tablica 37. - Plinoopskrbni sustav na području Brodsko-posavske županije:

Plinovodi	Duljina plinovoda [km]	Udio u mreži [%]
Magistralni	160,29	20,76
Distribucijski	611,66	79,24
UKUPNO:	771,95	100

Izvor: Brod-plin d.o.o., veljača 2013. god

Plin.projekt d.o.o., veljača.2013. god.

Prostorni plan BPŽ.

Plinifikacija naselja na području općine i gradova razvijat će se na temelju osnovnih postavki Prostornog plan Brodsko-posavske županije i Studije i idejnog projekta opskrbe prirodnim plinom Brodsko-posavske županije, a razrađivat će se u PPUO/G te odgovarajućim dokumentima.

ZAKLJUČNO

U dosadašnjem razdoblju naglasak razvoja bio je na izgradnji cestovne mreže, plinovodnog sustava i elektroničkih komunikacijskih sustava, a svi ostali infrastrukturni sustavi su djelomično rekonstruirani bez značajnih proširenja. Slijedeće desetogodišnje razdoblje, u uvjetima održivog razvoja, predviđa značajnije ostvarivanje razvoja željezničkog i riječnog prometa, kao i razvoj energetskih proizvodnih postrojenja (s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora i ekološki prihvatljive tehnologije) i prijenosnih sustava koji omogućuju daljnji održivi gospodarski razvoj ovog područja.

⁵⁵ Izvor: Plin-projekt d.o.o., veljača 2013. god.

II.4.3. OPSKRBA PITKOM VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA

II.4.3.1. Sustav vodoopskrbe

Brodsko-posavska županija je jedna od vodama najbogatijih u Republici Hrvatskoj. Međutim to bogatstvo nije dovoljno istraženo niti odgovarajuće iskorišteno i zaštićeno od zagađenja i lošeg gospodarenja.

Na području Brodsko-posavske županije postoje tri veća vodoopskrbna sustava (Istočna Slavonija, Slavonski Brod i Davor-Nova Gradiška), te nekoliko manjih lokalnih vodovoda. Zbog topografskih prilika, položaja i oblika županije (izduženost u smjeru istok-zapad) te postojanja tri značajna izvorišta na potezu istok-zapad predviđa se u daljnjoj budućnosti povezivanje ova tri glavna vodoopskrbnog sustava u smislu povezivanja temeljnih vodoopskrbnih pravaca, magistralnih cjevovoda ili vodoopskrbnih mreža. Tim sustavima će se priključiti (ili su se već priključili) i lokalni vodovodi koji imaju izvorišta nedostatnih kapaciteta ili je pak voda sanitarno neispravna prema uvjetima propisanim važećim Pravilnikom o zdravstvenog ispravnosti vode za piće.

Unatoč mnogima naporima i do sada ostvarenim zahvatima stanje opskrbljjenosti Županije vodom nije zadovoljavajuće.

Vodoopskrbom iz organiziranih vodoopskrbnih sustava pokriveno je mrežom oko 135.000⁵⁶ stanovnika Županije, odnosno oko 90 % od ukupnog udjela stanovnika.

Prosjek opskrbljjenosti Republike Hrvatske je oko 73 %, pa je iz ovoga uočljivo da Županija ne zaostaje za ostalim područjem Hrvatske.

Stanovnici koji nisu priključeni na sustav javne vodoopskrbe opskrbljuju se vodom iz tzv. lokalnih vodovoda ili iz individualnih vodozahvata (bunari, cisterne), kod kojih nije uspostavljen sustav kontrole kakvoće vode, nego se ona provodi prema potrebi i procjeni korisnika.

Iako se ne očekuje porast stanovništva u sljedećih petnaestak godina, povećanje potrebe za vodom proizaći će iz povećanja stupnja priključenosti stanovništva na javne vodno-opskrbne sustave.

⁵⁶ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

Tablica 38. - Duljina vodoopskrbne mreže na području Brodsko-posavske županije:

LOKALNI DISTRIBUTER	Duljina javne vodoopskrbne mreže	Potrošnja pitke vode
	[km]	[l/stanovniku]
Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška d.o.o.	130	110
Slavča d.o.o. Nova Gradiška	130	-
Vodovod d.o.o. Slavonski Brod	567	140

Izvor: *Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška, ožujak 2013. god.*

Slavča d.o.o. Nova Gradiška, veljača 2013. god.

Vodovod d.o.o. Slavonski Brod, rujan 2013. god.

II.4.3.2. Sustav javne odvodnje i uređaji za pročišćavanje

Uz vodoopskrbu, javna odvodnja također ima veliku ulogu u kvaliteti života i zdravlju stanovnika. Javna odvodnja obuhvaća sakupljanje otpadnih voda, njihovo dovođenje do uređaja za pročišćavanje, pročišćavanje, ispuštanje u površinske vode te obradu mulja koji nestaje u procesu pročišćavanja. Javna odvodnja uključuje i upravljanje građevinama javne odvodnje te crpljenje i odvoz otpadnih voda iz septicke i sabirnih jama.

Nažalost, stanje odvodnih sustava nije adekvatno i obuhvaća samo 54 %⁵⁷ stanovnika i 8 % naselja. Gradovi Slavonski Brod i Nova Gradiška imaju relativno primjeren sustav vodo-odvodnje za razliku od većine ruralnih područja. Otpadna voda ispušta se, osim u naselju Dragalić, bez prethodnog čišćenja u vodotoke Mrsunja, Glogovica, lateralni kanal i rijeku Savu čime se opterećuju recipijenti.

Stanovnici Županije, koji nisu u sklopu javnog sustava odvodnje, otpadne i sanitарne vode rješavaju pomoću septicke, sabirnih ili crnih jama, što otvara mogućnost zagađenja podzemnih voda i vodotoka te može nepovoljno utjecati na zdravlje ljudi.

Stanje odvodnih sustava i broj obuhvaćenih stanovnika nisu na zadovoljavajućoj razini. **Od ukupno 158.575⁵⁸ stanovnika Županije, javnim odvodnim sustavom je obuhvaćeno oko 94.900⁵⁹, odnosno oko 59 %.** Međutim, promatrajući broj naselja vidi se da je od ukupno 186 naselja samo 15 naselja sa sustavom, odnosno samo 8 % od ukupnog broja naselja.

Najveći sustav odvodnje s najviše priključenih stanovnika izgrađen je u Slavonskom Brodu. Nova Gradiška je drugi grad s izgrađenim odvodnim sustavom, koji treba dograditi s objektima za rasterećenje oborinskih voda i uređajem za pročišćavanje. Sve ostale općine koje imaju sustav javne odvodnje u sustavu imaju samo po jedno naselje.

⁵⁷ Izvor: *Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.*

⁵⁸ Izvor: *Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.*

⁵⁹ Izvor: *Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.*

Za odvodnu mrežu postoji osnovna projektna dokumentacija, a za pojedine segmente je u projektiranju, no u većini općina je u tijeku gradnja odvodnog sustava (Oriovac, Brodski Stupnik, Gračin). Kroz program IPA komponenta 3B, u tijeku je izgradnja sustav odvodnje brod što podrazumijeva izgradnju uređaja za pročišćavanje u Slavonskom Brodu.

Tablica 39. - Duljina kanalizacijske mreže na području Brodsko-posavske županije:

LOKALNI DISTRIBUTER	Duljina kanalizacijske mreže [km]	Uredaj za pročišćavanje
Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška d.o.o.	11	-
Slavča d.o.o. Nova Gradiška	150	kom 1, kapacitet 1.000 ES
Vodovod d.o.o. Slavonski Brod	183	u gradnji

Izvor: Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška, ožujak 2013. god.

Slavča d.o.o. Nova Gradiška, veljača 2013. god.

Vodovod d.o.o. Slavonski Brod, rujan 2013. god.

II.4.4. GOSPODARENJE OTPADOM

Zakonodavni okvir

Neodgovarajuće gospodarenje otpadom može uzrokovati štetne emisije na vode, zrak i tlo, a utjecaj na okoliš ovisi o količini, svojstvima i načinu gospodarenja otpadom. Temeljni pravi dokument koji utvrđuje sustav gospodarenja otpadom, te daje mјere za sprečavanje ili smanjenje štetnog djelovanja otpada na ljudsko zdravlje i okoliš je Zakon o održivom gospodarenju otpadom (Narodne novine, broj 94/2013). Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose bitne direktive Europske unije vezane za gospodarenje otpadom i zaštitu ljudi i okoliša.

Gore spomenuti Zakon utvrđuje „*Načela gospodarenja otpadom*“ i „*Red prvenstva gospodarenja otpadom*“.

Načela gospodarenja otpadom:

(1) *Gospodarenje otpadom temelji se na uvažavanju načela zaštite okoliša propisanih zakonom kojim se uređuje zaštita okoliša i pravnom stečevinom Europske unije, načelima međunarodnog prava zaštite okoliša te znanstvenih spoznaja, najbolje svjetske prakse i pravila struke, a osobito na sljedećim načelima:*

1. »načelo onečišćivač plaća« – proizvodač otpada, prethodni posjednik otpada, odnosno posjednik otpada snosi troškove mјera gospodarenja otpadom, te je financijski odgovoran za provedbu sanacijskih mјera zbog štete koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad;
2. »načelo blizine« – obrada otpada mora se obavljati u najbližoj odgovarajućoj građevini ili uređaju u odnosu na mjesto nastanka otpada, uzimajući u obzir gospodarsku učinkovitost i prihvatljivost za okoliš;
3. »načelo samodostatnosti« – gospodarenje otpadom će se obavljati na samodostatan način omogućavajući neovisno ostvarivanje propisanih ciljeva na razini države, a uzimajući pri tom u obzir zemljopisne okolnosti ili potrebu za posebnim građevinama za posebne kategorije otpada;
4. »načelo sljedivosti« – utvrđivanje porijekla otpada s obzirom na proizvod, ambalažu i proizvođača tog proizvoda kao i posjed tog otpada uključujući i obradu.

(2) *Proizvođač proizvoda od kojeg nastaje otpad, odnosno proizvođač otpada snosi troškove gospodarenja tim otpadom.*

Red prvenstva gospodarenja otpadom:

1. sprječavanje nastanka otpada,
2. priprema za ponovnu uporabu,
3. recikliranje,
4. drugi postupci uporabe npr. energetska uporaba i
5. zbrinjavanje otpada.

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 130/2005) i Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine (Narodne novine, broj 85/2007, 126/2010, 31/2011), predviđa se uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj.

Iako je zbog povećanja životnog standarda kao i način funkcioniranja potrošačkog društva, izgledan stalni rast količina komunalnog i sličnog otpada, djelovanjem mjera određenih Strategijom i Planom gospodarenja otpadom, te odgovarajućim propisima, predviđa se rast količine recikliranog i obrađenog komunalnog otpada, osobito biorazgradivog dijela. Strateško opredjeljenje Republike Hrvatske je i sanirati i zatvoriti sva postojeća odlagališta otpada, te istovremeno uspostaviti mrežu županijskih i regionalnih Centara za gospodarenje otpadom.

Planiranje gospodarenja otpadom

Za područje Brodsko-posavske županije donesen je odlukom skupštine **Plan gospodarenja otpadom** za razdoblje 2008.-2015. godine („Službeni vjesnik BPŽ“ broj. 15/2008) koji je usklađen sa Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine (Narodne novine, broj 85/2007, 126/2010, 31/2011).

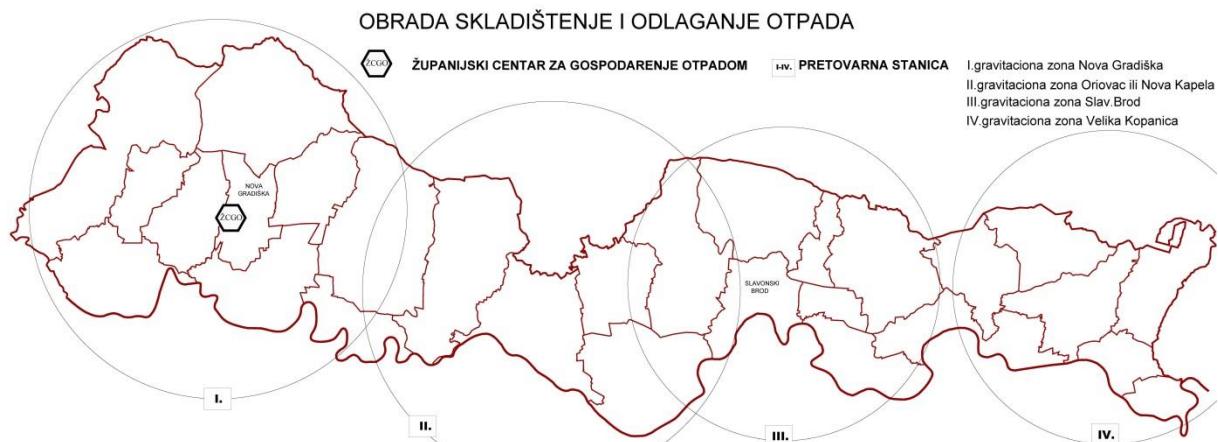
Plan gospodarenja otpadom koncepcijski je orijentiran na uspostavu cjelovitog sustav gospodarenja otpadom, a osnovni koncept je usmjeren i objedinjuje se u osnovnoj infrastrukturi sustava, a to je županijski centar za gospodarenje otpadom.

Lokacija budućeg Županijskog centra „Šagulje“ je na području Grada Nove Gradiške u k.o. Kovačevac na kč. br. 1367 i 1369, ukupne površine cca. 26 ha.⁶⁰

Prema IV. Izmjenam i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije (Sl.vj. BPŽ br. 04/01, 06/05, 11/08, 14/08 – pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12), predviđene su minimalno 3 ili 4 pretovarne stanice prema gravitacionom području. Za točne lokacije potrebno je izraditi „Analizu transportnih putova, opravdanosti izgradnje i lociranje pretovarnih stanica“. Sve općine i dva grada dužni su u svojim prostornim planovima definirati lokacije jednog ili više reciklažnih dvorišta, a omogućiti izgradnju zelenih otoka sukladno potrebama.

⁶⁰ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

Kartogram 25. – Obrada skladištenje i odlaganje otpada na području Brodsko-posavske županije:

Županijski centar za gospodarenje otpadom (ŽCGO) čini osnovnu infrastrukturu sustava gospodarenja otpadom RH.

ŽCGO je lokacija na kojoj je omogućeno:

- prihvat sortiranog i nesortiranog otpada, opasnog, neopasnog i građevinskog otpada,
- obrada otpada (mehaničko-biološka obrada, kompostana),
- energetsko iskorištavanje pojedinih frakcija otpada,
- sabirno mjesto za otpad-opasni otpad se odvozi na obradu izvan županije,
- odlaganje komunalnog i neopasnog otpada i itd.

Do uspostave ŽCGO, moguće je koristiti privremena odlagališta za odlaganje otpada: „Baćanska“ u općini Davor, „Vijuš-Jug“ u gradu Slavonskom Brodu i „Šagulje-Ivik“ u gradu Nova Gradiška.

Gospodarenje otpadom je problem na kojem se aktivnije radi tek u zadnjih nekoliko godina. Na području Županije evidentirano je više od 90⁶¹ lokacija na kojima se odlaže otpad.

Organizirano se prikuplja otpad u svim naseljima na području županije, te je odvozom otpada obuhvaćeno 85 % stanovništva. Vrlo male količine iskoristivog otpada se izdvajaju i sakuplja se uglavnom nerazvrstani otpad iz kućanstva.

Jedinice lokalne samouprave vlastitim, ali i znatnim sredstvima Fonda za zaštitu okoliša saniraju onečišćeno tlo i pojedina odlagališta na svom području, ali zbog nepostojanja sustavne kontrole i nadzora, ponovno nastaju nova „divlja“ odlagališta.

⁶¹ Izvor: Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.

Tablica 40. - Službena odlagališta na području Brodsko-posavske županije:

NAZIV ODLAGALIŠTA	GRAD/OPĆINA	NASELJE	STATUS OPERATIVNOSTI	STATUS SANACIJE	KOLIČINA ODOLOŽENOG OTPADA (m ³)	UPRAVITELJ
Alabarica	Donji Andrijevci	Donji Andrijevci	Zatvoreno	Priprema	122.750	Općina Donji Andrijevci
Davor Baćanska	Davor	Davor	Aktivno	Sanirano 2010. god.	11.100	Komunalac Davor d.o.o.
Bidevo	Klakar	Ruščica	Zatvoreno	Sanirano 2009. god.	6.000	-
Divoševci	Velika Kopanica	Divoševci	Zatvoreno	Sanirano 2010. god.	38.000	Općina Velika Kopanica
Duboki jarak	Gornji Bogičevci	Gornji Bogičevci	Zatvoreno, otpad uklonjen	Sanirano 2008. god.	5.600	Općina Gornji Bogičevci
Duge kuće	Vrbje	Vrbje	Zatvoreno	U tijeku	14.000	Rešetarica d.o.o.
Karlovac	Bukovlje	-	Zatvoreno	Priprema	6.000	-
Malino	Oriovac	-	Zatvoreno	Priprema	10.300	-
Mrcinjak	Gornja Vrba	-	Zatvoreno, otpad uklonjen	Sanirano 2009. god.	4.500	-
Prnjavor	Oprisavci	-	Zatvoreno	Priprema	6.925	-
Radovanje	Oriovac	-	Zatvoreno, otpad uklonjen	Sanirano 2011. god.	34.600	-
Rešetari Psunj	Rešetari	Rešetari	Zatvoreno	Priprema	90.000	Općina Rešetari
Slavonski kobaš	Oriovac	-	Zatvoreno	Priprema	9.000	-
Stružice *	Gundinci	Gundinci	Zatvoreno *	-	5.000	Općina Gundinci
Šagulje-Ivik	Nova Gradiška	Prvča	Aktivno	U tijeku	130.000	Slavča d.o.o.
Štivica	Staro Petrovo Selo	Štivica	Zatvoreno	Priprema	20.000	-
Vijuš-jug	Slavonski Brod	Slavonski Brod	Aktivno	U tijeku	407.000	Komunalac d.o.o.

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša, veljača 2013. god./Podaci se odnose na kraj 2011. god.

* podatak dostavljen od Upravnog odjela za komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša BPŽ, listopad 2013. god.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Sl.vj. BPŽ br. 04/01, 06/05, 11/08, 14/08 – pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12), detaljno razrađuje gospodarenje otpadom.

ZAKLJUČNO

Dalnjim ulaganjima u razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom, provođenjem odgovarajućih propisa, informiranjem javnosti, a posebno neprekidnom edukacijom već od najranije dobi u svrhu podizanja razine ekološke svijesti, doprinijet će se uspostavi efikasnog sustava gospodarenja otpadom, a time i smanjenju količina otpada koja završe na odlagalištima.

Gospodarenje otpadom uvijek treba započeti mjerama sprečavanja i smanjivanja kako nastanka otpada, tako i opasnih svojstava otpada. Kod već nastalog otpada treba odabrati optimalnu metodu obrade ili konačnog zbrinjavanja, koja će proizvesti najmanji rizik za ljudsko zdravlje i okoliš. Odlaganje se smatra najmanje poželjnim načinom zbrinjavanja otpada, a uporaba otpada recikliranjem, ponovnom uporabom ili obnovom odnosno drugim

postupkom koji omogućava izdvajanje sekundarnih sirovina, ili uporabu otpada u energetske svrhe, predstavlja jedan od ciljeva gospodarenja otpadom.

II.5. ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČAJA

II.5.1. Zaštićene prirodne vrijednosti

Priroda je sveukupna bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost. Sustav zaštita i cjelovitog očuvanja prirode uređuje se Zakonom o zaštiti prirode - u tekstu ovog poglavlja Zakon (NN RH 80/2013) kao i pratećim dokumentom Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN RH 143/08).

Ciljevi i zadaće zaštite prirode su: očuvati i/ili obnoviti bioraznolikost, krajobraznu raznolikost i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem, utvrditi i pratiti stanje prirode, osigurati sustav zaštite prirode radi njezina trajnog očuvanja, osigurati održivo korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica, pridonijeti očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanju atmosfere i proizvodnji kisika te očuvanju klime, spriječiti ili ublažiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti.

Zaštićena područja sukladno čl. 111 Zakona su: strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma, spomenik parkovne arhitekture, a ona mogu biti državnog ili lokalnog značenja.

Slijedom baze podataka Državnog zavoda za zaštitu prirode na području Brodsko-posavske županije zaštićeno je osam područja i to 2 posebna rezervata šumske vegetacije, 2 posebna rezervata ornitološka, 1 park prirode i 3 značajna krajobraza.

Posebni rezervat je područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti.

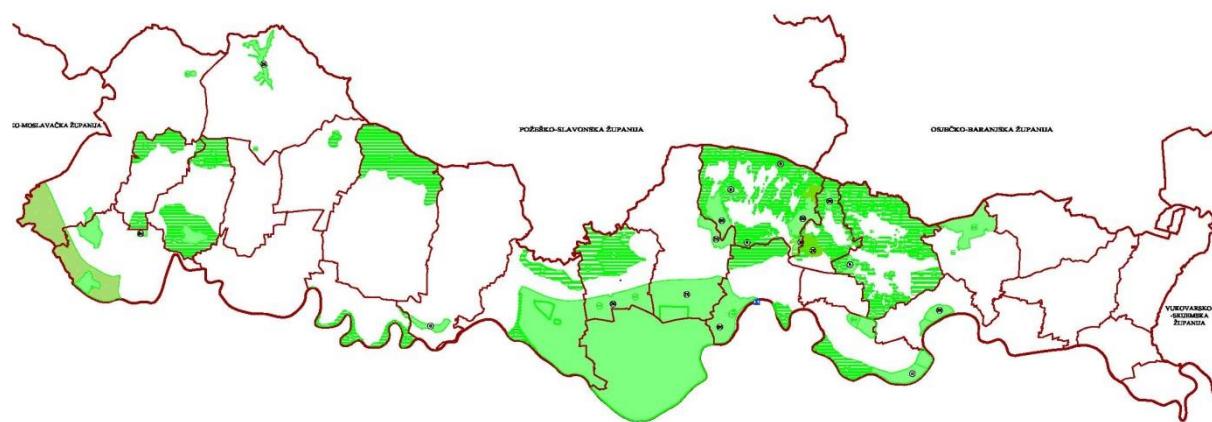
Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora, velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima. Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje.

Tablica 41. - Popis zaštićenih područja Brodsko-posavske županije:⁶²

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA			
ZAŠTIĆENA PODRUČJA			
Kategorija zaštite	r.b	naziv područja	godina proglašenja
posebni rezervat-šumske vegetacije	1.	Muški bunar	1963., 2011.,
	2.	Prašnik	1965.
posebni rezervat-ornitološki	3.	Bara Dvorina	1987.
	4.	Jelas-ribnjaci dio	1995.
Park prirode	5.	Lonjsko polje	1990.
Značajni krajobraz	6.	Jelas polje	1995.
	7.	Pašnjak Iva	2010.
	8.	Gajna	1990.
8 područja ukupno= 24.298,06 ha			

Prema važećem Prostornim planom Brodsko-posavske županije uz navedena zaštićena područja definiraju se i područja predviđena za zaštitu.

Kartogram 26. – Područja zaštićena i predložena za zaštitu:⁶³

⁶² Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode

⁶³ Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Tablica 42. - Popis zaštićenih i preventivno zaštićenih područja Brodsko-posavske županije

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

	ZAŠTIĆENI DIJELOVI PRIRODE	POVRŠINA (ha)	Iz Rješenja (ha)	DIJELOVI PRIRODE ZA EVEN. ZAST.	Iz računala (ha)
1.	2.	3.	4.	5.	6.
PARKOVI PRIRODE					
1. Lonjsko polje	+				3.300
UKUPNO:	1				
POSEBNI REZERVATI					
<i>Botanički (.....)</i>					
1. Livade uz akumul. jezero Petnja				+	
2. Livade kod sv. Petke				+	172
3. Livade u Čaircima				+	
4. Gradac 1 i Gradac2				+	267
UKUPNO:	0			4	
<i>Botanički (šumske vegetacije)</i>					
1. Prašnik	+	52	58		57
2. Ilijanska jelas				+	399
3. Mlada vodica				+	134
4. Muški bunar	+	59	59		33
UKUPNO:	2			2	
<i>Geološki</i>					
1. Špilja Pljuskara uz jezero Petnja				+	
UKUPNO:				1	
<i>Zoološki (ornitološki)</i>					
1. Vlakanac-Radinje				+	244
2. Jelas - dio ribnjaka br. 2	+		21		52
3. Jelas - dio ribnjaka br. 21	+		104		184
4. Bara Dvorina	+		726		772
UKUPNO:	3			1	
ZNAČAJNI KRAJOBRAZ					
1. Jelas-polje	+				19.520
2. Gajna	+		480		308
3. Mramorsko polje				+	501
4. Strmac				+	283
5. Jezero Petnja				+	791
6. Pješčana plaža Poloj				+	218
7. Akum. jezero Ljeskove vode				+	156
8. Krajnji južni obronci Dilj-gore				+	
9. Pašnjak Iva	+		268		282
UKUPNO:	3			6	
SPOMENICI PARKOVNE ARHITEKTURE					
1. Park Klasije u Slavonskom Brodu				+	
2. Park u Tvrđavi u Slavonskom Brodu				+	
3. Park uz Savu i Franjevački samostan				+	
4. Park na Trgu kralja Tomislava				+	
5. Park uz banku (PBZ)				+	
6. Gradski park u Novoj Gradiški				+	
UKUPNO:				6	
SVEUKUPNO:	9		20		27.673

Razlika nastala u broju zaštićenih područja je samo proizašla iz proceduralnog odvajanja Jelas ribnjaka u dio br. 2 i dio br. 21.

Predloženo je stavljanje pod zaštitu još 20 lokaliteta :

- posebnih rezervata - 8 novih područja: livade uz Petnju, livade kod Sv. Petke, livade u Čaircima, Gradac 1 i 2, Ilijanska Jelas, Mlada vodica, Spilja Pljuskara i Vlakanac Radinje
- značajni krajobraz - 6 novih područja: Mramorsko polje, Strmac, Jezero Petnja, pješčana plaža Poloj, akum.jezero Ljeskove vode i dijelovi krajnjih južnih obronaka Dilj gore
- spomenici parkovne arhitekture - 6: od toga 5 u Slavonskom Brodu: Klasije, park u Tvrđavi, park uz Savu i Franjevački samostan, park na Trgu pobjede uz PBZ i 1 u Novoj Gradiški (gradski park)

Postupak proglašavanja zaštićenog područja propisan je Zakonom kroz postupak izrade prijedloga akta sa stručnom podlogom, postupka izvješćivanja javnosti, javnog uvida u trajanju od 30 dana, objavi akta u propisanom glasilu.

Zaštićenim područjima upravlju javne ustanove. Za nacionalni park i park prirode organizacija prostora, način korištenja, uređenja i zaštite prostora uređuju se prostornim planom područja posebnih obilježja.. Za park prirode Lonjsko polje izrađen je i donesen prostorni plan. Upravljanje zaštićenim područjem provodi se na temelju plana upravljanja. Plan upravljanja donosi se za razdoblje od deset godina, uz mogućnost izmjene i/ili dopune nakon pet godina. Zakonom je posebno uredeno područje o pravu i dužnosti vlasnika zemljišta na zaštićenom području, ograničenja u upravljanju, pravo nadoknade i dužnosti prije prodaje zemljišta.

Pored propisanih zaštićenih područja u cilju očuvanja bioraznolikosti Zakonom se štite stanišni tipovi, ekološki značajna područja i ekološka mreža.

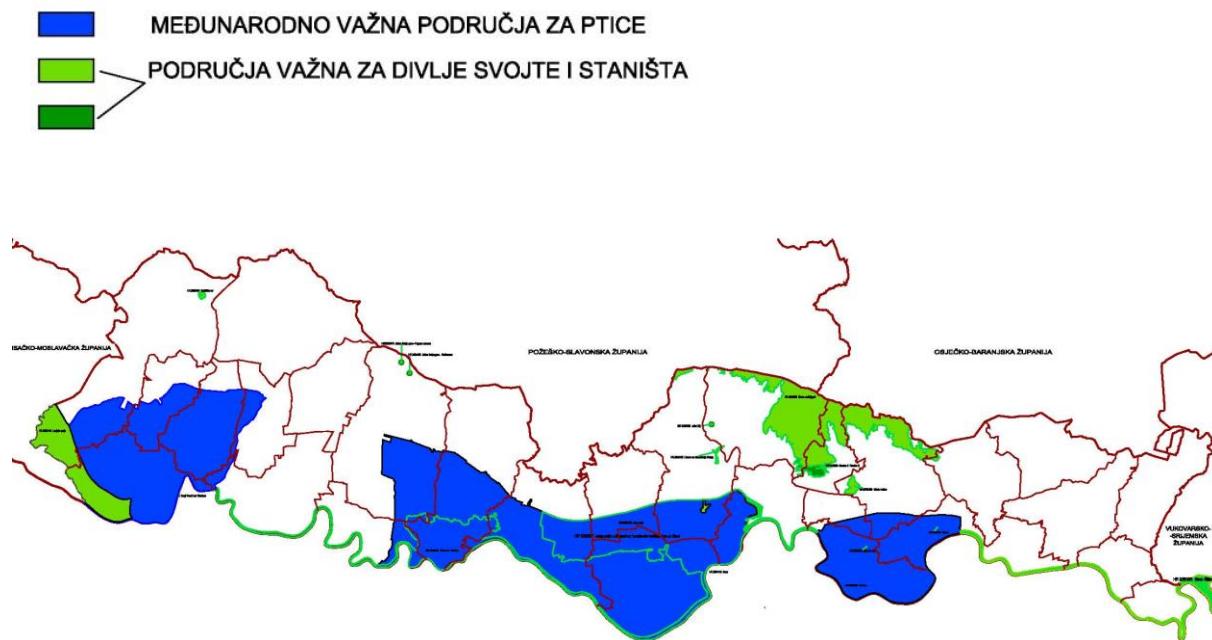
Ekološki značajna područja Republike Hrvatske su: područja koja su biološki iznimno raznovrsna ili dobro očuvana, a koja su međunarodno značajna po mjerilima međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, područja koja bitno pridonose očuvanju bioraznolikosti u Republici Hrvatskoj, područja stanišnih tipova koji su rijetki ili ugroženi na svjetskoj, europskoj ili državnoj razini, uključujući i prioritetne stanišne tipove od interesa za Europsku uniju, te područja stanišnih tipova koji su izvanredni primjeri tipičnih karakteristika tog stanišnog tipa, staništa vrsta koje su ugrožene na svjetskoj, europskoj ili državnoj razini, staništa endemičnih vrsta za Republiku Hrvatsku, područja koja bitno pridonose genskoj povezanosti populacija vrsta (ekološki koridori), selidbeni putovi životinja.

Ekološka mreža je sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti koju čine ekološki značajna područja za Republiku Hrvatsku, a uključuju i ekološki značajna područja Europske unije Natura 2000 važnih za očuvanje ugroženih divljih svojti i stanišnih tipova.

Područja Ekološke mreže za područje Brodsko-posavske županije usklađena su u PPŽ i podacima Državnog zavoda za zaštitu prirode.

Kartogram 27. – Ekološka mreža na području Brodsko-posavske županije

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Člankom 54. Zakona definira se Ekološka mreža, način donošenja i izmjene kao i izmjena iste Naturom 2000. U tijeku je postupak usklađivanja prijedloga Nature 2000, proces konzultacija s javnošću. Proces konzultacija s javnošću ima dvostruku ulogu: s jedne strane, informira sve koji su potencijalno uključeni ili zainteresirani za to što je NATURA 2000 i kako će ona funkcionirati u praksi. Kada se završi proces konzultacija s javnošću, konačni revidirani popis potencijalnih NATURA 2000 područja će se proslijediti na prihvatanje Vladi RH prije nego što se predstavi Evropskoj komisiji u Bruxellesu.

Tablica 43. - Područja Ekološke mreže za područje Brodsko-posavske županije ⁶⁴

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA			
PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE RH			
tip zaštite	r.b	naziv područja	oznaka
Područja važna za divlje svojte i stanišne tipove	1.*	Donji Varoš kod Okučana	HR 2000830
	2.*	Južni Dilj	HR 2000488
	3.*	Južna Babja gora-Budimovac	HR 2000479
	4.*	Južna Babja gora-Pogana zaravan	HR 2000475
	5.	Sava	HR 2001116
	6.	Lonjsko polje	HR 2000416
	7.	Ribnjaci Sloboština	HR 2000422
	8.	Prašnik	HR 2000423
	9.	Vlakan-Radinje	HR 2000424
	10.	Jelas polje	HR 2000425
	11.	Dvorina	HR 2000426
	12.	Gajna	HR 2000427
	13.	Ilijanska Jelas	HR 2000428
	14.	Mlada vodica	HR 2000429
	15.	Livade uz akumulaciju Petnja	HR 2000430
	16.	Sava-Štitar	HR 2000431
	17.	Muški bunar	HR 2000464
	18.	Šume na Dilj gori	HR 2000623
	19.	Gradac 1 i 2	HR 2000628
Međunarodno važna područja za ptice	20.	Donja Posavina	HR 1000004
	21.	Jelas polje s ribnjacima i poplavnim pašnjacima uz Savu	HR 1000005
21 područja ukupno= 70.110,93 ha**			
*	točkasti lokalitete		
**	površina je dobivena izuzimanjem Područja važnih za divlje svojte i stanišne tipove i međunarodno važnih područja za ptice koje se preklapaju		

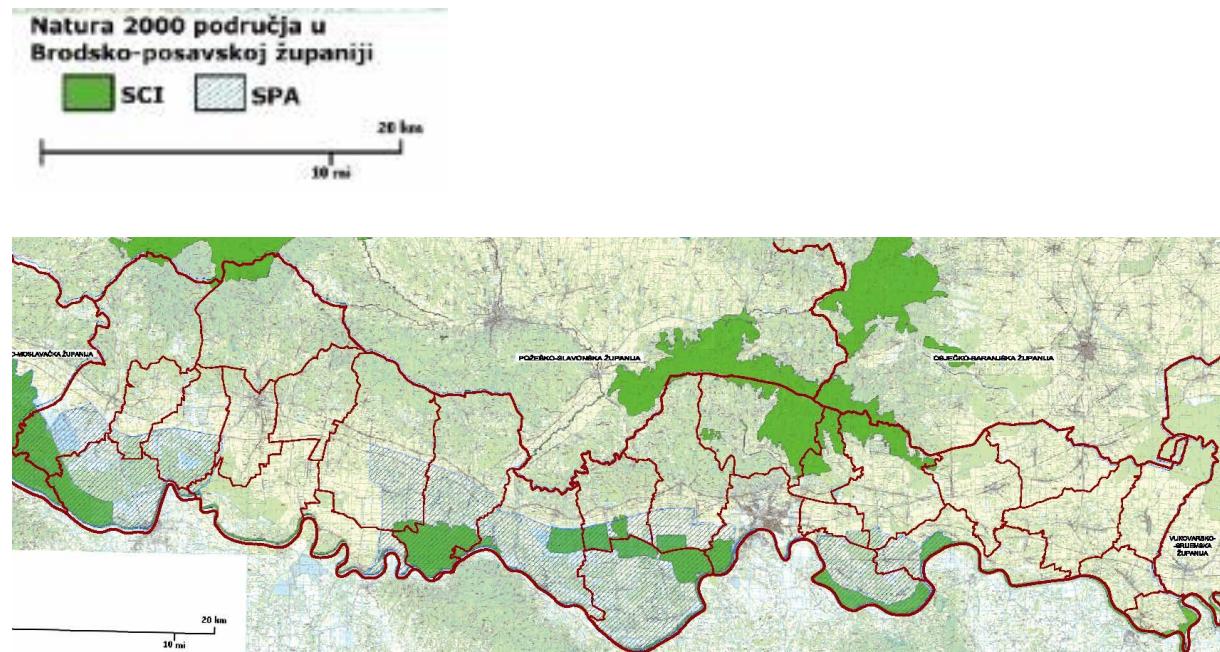
⁶⁴ Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode-travanj, 2013.god.

NATURA 2000 je ekološka mreža Europske unije sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova. Njezin cilj je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova, s osnovnim ciljem zaštite bioraznolikosti za buduće naraštaje. Na područjima uključenim u NATURU 2000 treba održavati postojeće stanje prirode, nastaviti s odvijanjem održivih djelatnosti, a spriječiti one djelatnosti koje će djelovati negativno na prirodu. Očuvanje prirode u NATURI 2000 ne predstavlja mjere očuvanja u strogom rezervatu prirode i ne predstavlja odsustvo ljudske aktivnosti. Cilj NATURE 2000 je očuvanje važnih vrsta i staništa u povoljnem stanju. Dosad je u ovu ekološku mrežu uključeno oko 30.000 područja na gotovo 20% teritorija EU što je čini najvećim sustavom očuvanih područja u svijetu. NATURA 2000 se temelji na EU direktivama, područja se biraju znanstvenim mjerilima, a kod upravljanja tim područjima u obzir se uzima i interes i dobrobit ljudi koji u njima žive.

Mreža je značajna jer se prvi puta, svih 27 zemalja članica EU ujedinile u zajedničkom nastojanju i unutar istih okvirnih zakona kako bi zaštitili ugrožene vrste i staništa duž njihova prirodnog područja rasprostiranja, neovisno o nacionalnim ili političkim granicama. Druga istaknuta značajka NATURE 2000 je da stavlja ljude u središte procesa, a ne na periferiju. Sama direktiva o staništima zahtijeva da mjere očuvanja prirode uzimaju u obzir ekonomske, socijalne i kulturne zahtjeve, kao i regionalne i lokalne karakteristike područja.

Svrha NATURE 2000 nije kreiranje prirodnih utočišta u kojima će biti isključene sve ljudske aktivnosti. Očuvanje bioraznolikosti na određenim lokacijama može zahtijevati održavanje ili poticanje ljudskih aktivnosti.

Kartogram 28. – NATURA 2000 na području Brodsko-posavske županije:⁶⁵

⁶⁵ Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode-travanj, 2013.god.

Tablica 44. - Područja iz Prijedloga Nature 2000 za Brodsko-posavsku županiju:⁶⁶

BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA			
PODRUČJA NATURA-PRIJEDLOG			
tip zaštite	r.b	naziv područja	oznaka
predložena Područja od značaja za zajednicu (pSCI)	1.	Šuma na Dilj gori	HR 2000623
	2.	Južni Dilj	HR 2000488
	3.	Lonjsko polje	HR 2000416
	4.	Gajna	HR 2000427
	5.	Pričac-Lužani	HR 2001288
	6.	Davor-livade	HR 2001289
	7.	Dvorina	HR 2000426
	8.	Jelas polje s ribnjacima	HR 2001326
	9.	Londa i obronci Dilja	HR 2001328
	10.	Sava nizvodno od Hrušćice	HR 2001311
	11.	Psunj	HR 2001355
	12.	Vlakan-Radinje	HR 2000424
	13.	Orjava	HR 2001385
	14.	Baničevac	HR 2001389
Područje posebne zaštite (SPA)	15.	Donja Posavina	HR 1000004
	16.	Jelas polje	HR 1000005
16 područja ukupno= 63.290,12 ha*			
*	površina je dobivena izuzimanjem zona predloženih Područja od značaja za Zajednicu i područja posebne zaštite preklapaju		

De facto niti jedna aktivnost nije zabranjena unutar ekološke mreže Natura 2000. Za nove razvojne planove i zahvate koji mogu imati utjecaj na područja unutar ekološke mreže provodi se postupak prethodne ocjene prihvatljivosti kako bi se ustanovilo može li daljnji razvoj plana ili projekta biti dopušten ili ne.

Prva je faza ustanoviti može li plan ili zahvat imati značajan utjecaj na vrijednosti područja mreže Natura 2000. Ako je zaključeno da utjecaj neće biti značajan, zahvat se može odmah odobriti, iako će se obavljati na području Natura 2000.

Plan ili zahvat koji može imati značajan utjecaj na područje ekološke mreže, od podnositelja zahvata traži da promijeni zahvat u cilju otklanjanja tih utjecaja ili da razmotri alternativna rješenja koja ne bi imala negativan utjecaj na to područje. Ako ne postoji alternativna rješenja, a zahvat ili plan se smatra prijeko potrebnim, tj. ustanovljen je prevladavajući javni

⁶⁶ Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode-travanj, 2013.god.

interes, tada može biti nastavljen pod uvjetom da su dogovoren odgovarajući kompenzacijski uvjeti kojima se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže NATURA.

Tablica 45. – Površine zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode za Brodsko-posavsku županiju

BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA	UKUPNA POVRŠINA BPŽ	Područja zaštićena Zakonom o zaštiti prirode								
		zaštićena područja-Z	ekološka mreža RH-E	NATURA 2000- prijedlo-N	zaštićena područja +Natura(Z+N)	%Z/ površina BPŽ	%E/ površina BPŽ	%N/ površina BPŽ	% Z+N/ površina BPŽ	
		ha	ha	ha	ha	%	%	%	%	
		202.703,00	24.298,06	70.110,93	63.290,12	87.619,40	11,99	34,59	31,22	43,23

Tablica 46. – Analiza zaštićenih područja za Brodsko-posavsku županiju

tip područja	Analiza područja zaštite-% BPŽ i RH	
	REPUBLIKA HRVATSKA- kopnena +morska površina	BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA
	%	%
ZАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА-Z	8,35	11,99
ekološka mreža RH-E	44,15	34,59
NATURA 2000 prijeđlog-N	29,68	31,22
ZАШТИЋЕНА ПОДРУЧЈА+ NATURA (Z+N)	38,03	43,23

Na temelju navedenog prijedloga Vlada RH je donijela Uredbu o ekološkoj mreži (NN RH 124/13) od 09.10.2013. god.

II.5.2. Zaštita i očuvanje okoliša

Okoliš je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu (Zakon o zaštiti okoliša, NN RH 80/2013). Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kama kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja. Zahvatima u okoliš smije se utjecati na kakvoću življenja, zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet u okvirima održivog razvijanja. Održivi razvitak je razvitak društva, koji kao temeljne kriterije uključuje ekološku, gospodarsku i socio-kulturnu održivost, i koji s ciljem unaprjeđenja kvalitete života i zadovoljavanja potreba današnjeg naraštaja uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja, te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, georaznolikosti, bioraznolikosti krajobrazza.

Ciljevi zaštite okoliša u ostvarivanju uvjeta za održivi razvitak su:

- zaštita života i zdravlja ljudi,
- zaštita biljnog i životinjskog svijeta, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti,
- zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša,
- zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena,
- zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobrazza,
- sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari,
- sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša,
- trajna uporaba prirodnih dobara,
- racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije,
- uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša,
- poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti,
- ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje,
- napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari,
- održivo korištenje prirodnih dobara,
- osiguranje i razvoj dugoročne održivosti,
- unaprjeđenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša.

Navedeni ciljevi postižu se primjenom načela:

- a) održivog razvijanja,
- b) predostrožnosti,
- c) očuvanja vrijednosti prirodnih dobara, bioraznolikosti i krajobrazza,
- d) zamjene i/ili nadomještanja,
- e) otklanjanja i sanacije štete u okolišu na izvoru nastanka,
- f) cjelovitog pristupa,
- g) suradnje,
- h) „onečišćivač plaća“;

- i) pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti,
- j) poticanja,
- k) prava na pristup pravosuđu.

Sastavnice okoliša moraju biti zaštićene od onečišćenja pojedinačno i u okviru ostalih sastavnica okoliša, uzimajući u obzir njihove međusobne odnose i međuutjecaje.

Zaštita sastavnica okoliša provodi se kroz:

- a) Zaštita tla i zemljine kamene kore
- b) Zaštita šumskog područja
- c) Zaštita zraka
- d) Zaštita voda
- e) Zaštita mora i obalnog područja
- f) Zaštita prirode
- g) Zaštita od utjecaja opterećenja na okoliš
- h) Zaštita od štetnog utjecaja genetski modificiranih organizama
- i) Zaštita od buke
- j) Zaštita od ionizirajućih zračenja i nuklearna sigurnost
- k) Zaštita od štetnog utjecaja kemikalija
- l) Zaštita od svjetlosnog onečišćenja
- m) Gospodarenje otpadom

Temeljni dokumenti održivog razvijanja i zaštite okoliša su: Strategija održivog razvijanja Republike Hrvatske, Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske, Program zaštite okoliša i Izvješće o stanju okoliša. Pod dokumentima održivog razvijanja i zaštite okoliša u širem smislu podrazumijevaju se i strategije, planovi, programi i izvješća koje se donose prema posebnim propisima u pojedinim sektorima za pojedine sastavnice okoliša i opterećenja. Za Brodsko-posavsku županiju slijedom navedenog Zakona u obvezi je uroku 1 godine po donošenju Plana RH. Program se treba donijeti na rok od 4 godine, a isti je u obvezi donijeti i grad Slavonski Brod, ili druge općine i gradovi ako ih propiše navedeni Program županije.

Za područje županije donosi se i Izvješće o stanju okoliša koje se odnosi na provedbu Programa županije.

Slijedom usklađenja okolišnog zakonodavstva s europskim u primjeni i implementaciji zahtijevat će značajne investicije. Najveće i najzahtjevnije bit će u industriji u kojoj se treba prilagoditi zahtjevima objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (IPPC direktiva) i Pravilniku o Registru onečišćavanja okoliša (Narodne novine, broj 35/2008).

Vezano uz opterećenja iz sektora, gledano u cjelini, napravljen je niz pomaka, ali s obzirom na neujednačenost u razini dostupnosti, kakvoći i opsegu podataka i informacija kao i na različitosti u metodologiji obrade i procjene, te specifičnosti postojećih zakonodavnih okvira među različitim tematskim područjima, procjena stanja pojedinih sastavnica okoliša i razina utjecaja sektorskih opterećenja na okoliš ne može se dati sveobuhvatno.

Na području županije, vezano za stanje okoliša posebna problematika je stanje zraka za područje grada Slavonskog Broda, s tim u vezi postavljena je mjerna postaja. Slijedom

godišnjeg izvješća za 2011. god.⁶⁷ i 2012. god.⁶⁸, na mjerenoj postaji Slavonski Brod-1, mjerene su koncentracije sljedećih onečišćujućih tvari: SO₂, NO₂, H₂S, C₆H₆, PM2.5, O₃ i butadiena 1,3.

Kategorije kvalitete zraka utvrđuje se za svaku onečišćujuću tvar posebno i odnosi se na zaštitu zdravlja ljudi, kvalitetu življenja, zaštitu vegetacije i ekosustava jedanput godišnje za proteklu kalendarsku godinu.

- Prva kategorija kvalitete zraka – čist ili neznatno onečišćen zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti (GV), ciljne vrijednosti i dugoročni ciljevi za prizemni ozon.
- Druga kategorija kvalitete zraka – umjерeno onečišćen zrak: prekoračene su granične vrijednosti (GV) i dugoročni ciljevi za ozon, a nisu prekoračene tolerantne vrijednosti (TV) i ciljne vrijednosti za ozon.
- Treća kategorija kvalitete zraka – prekomjerno onečišćen zrak: prekoračene su tolerantne vrijednosti (TV) i ciljne vrijednosti za ozon.

Tablica 47. - Kategorizacija područja oko mjerne postaje Slavonski Brod-1, za 2011 i 2012.

kategorizacija zraka oko mjerne postaje Slav. Brod-1	Onečišćujući tvar					
	SO ₂	NO ₂	*benzen (C ₆ H ₆)	H ₂ S	PM2.5	O ₃
2011	I kategorija					
	II kategorija					
	III kategorija					
2012	I kategorija					
	II kategorija					
	III kategorija					

* obuhvat podataka manji od 90 %, provedena uvjetna kategorizacija

Za 2012. godinu su satne koncentracije sumporovodika prekoračile propisanu satnu GV 95 puta čime je zrak kategoriziran kao onečišćen (II) kategorije za sumporovodik. Broj prekoračenja propisane dnevne GV bio je manji od dozvoljenog broja prekoračenja.

Najviše dnevne osmosatne srednje vrijednosti ozona prekoračile su ciljne vrijednosti 42 puta što je više od dozvoljenog broja prekoračenja koji iznosi 25 usrednjeno na 3 godine. S obzirom da 2010. godine, kada su započela mjerjenja u Slavonskom Brodu, najviše dnevne osmosatne srednje vrijednosti ozona nisu prekoračile ciljnu vrijednost niti jedan put, a 2011. prekoračile su je 27 puta na trogodišnjoj razini broj prekoračenja iznosio bi 23 što je manje od propisanih 25. Međutim dugoročni cilj za ozon je prekoračen s obzirom da je najviša dnevna osmosatna srednja vrijednost iznosila 164.03 µg/m³ i time je zrak kategoriziran kao II kategorije s obzirom na ozon.

⁶⁷ Izvor: Preliminarna ocjena kvalitete zraka u Slavonskom Brodu za 1.12011-1.92011-DHMZ, rujan 2011. god.

⁶⁸ Izvor: Ocjena kvalitete zraka u Slavonskom Brodu za 2012.- DHMZ, siječanj 2013. god.

Srednja godišnja koncentracija lebdećih čestica iznosila je $25.02 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i prekoračila je propisanu GV, a granica tolerancije (GT) koja za 2012. iznosi $26.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nije prekoračena. Granica tolerancije predstavlja dopušteno odstupanje do 2015. godine kako bi se mogli provesti planovi smanjenja onečišćenja.

Srednja godišnja koncentracija benzena iznosila je $2.36 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i bila je manja od propisane GV. Obuhvat podataka benzena iznosio je 88% što je manje od zahtijevanih 90% te je provedena kategorizacija uvjetna.

Kako značajan izvor onečišćenja potiče od rafinerije u Bosanskom Brodu koja je u susjednoj Bosni i Hercegovini rađeno je istraživanje doprinosa onečišćenja koji se strujanjem zraka transportira prema Slavonskom Brodu, a doprinos je izrazito veliki tijekom svih mjeseci s najvišim vrijednostima u studenom i prosincu, te značajnim vrijednostima u svibnju i lipnju. Problem kontrole i zaštite zraka se dodatno komplikira položajem onečišćivača i potrebnom prekograničnom suradnjom definiranom čl. 136. i 138. Zakona:

„Ako Ministarstvo procijeni da bi rad postrojenja koje se nalazi na teritoriju druge države mogao prouzročiti štetu u okolišu odnosno opasnost za ljudsko zdravlje, prirodna dobra i okoliš u Državi, ili na temelju obavijesti koju druga država dostavi posredstvom ministarstva nadležnog za vanjske poslove, ili Ministarstvo dozna za planirano postrojenje, ali o njemu nije primilo obavijest druge države, izvijestit će tu državu o namjeri sudjelovanja u postupku ishodenja okolišne dozvole.“

„Kada Ministarstvo donese odluku o sudjelovanju u postupku ishodenja okolišne dozvole za postrojenje u drugoj državi, podatke o planiranom postrojenju mora dostaviti na mišljenje tijelima i/ili osobama određenim posebnim propisom i nadležnom upravnom tijelu u županiji odnosno Gradu Zagrebu, ovisno o tome na kojem području postrojenje iz druge države može utjecati na ljude, prirodna dobra i okoliš, te osigurati informiranje i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti prema odredbama ovoga Zakona.“

„Ministarstvo može dogovoriti s nadležnim tijelom druge države način i postupak provedbe prijedloga o umanjivanju ili otklanjanju mogućih prekograničnih utjecaja postrojenja na okoliš u Državi.“

Iako je zamjetan napredak u pristupu reguliranja uporabe pa i zaštite tla, kao dugoročno kritičnog resursa Republike Hrvatske, sustavne aktivnosti na zaštiti i unapređenju stanja tla još uvijek su u začetku te napredak ili pogoršanje stanja u ovom području u cjelini nije moguće realno ocijeniti.

Zaštita okoliša se provodi kroz izradu i donošenje prostornih planova i njihovu primjenu, kao i kroz druge instrumente zaštite okoliša, propisane Zakonom o zaštiti okoliša.

Pri izradi prostornih planova i pri donošenju odluka u skladu s propisom kojim se uređuje prostorno uređenje, potrebno je definirati prostorni plan kao instrument zaštite okoliša uz ciljeve sprječavanja onečišćavanja okoliša i ograničavanja posljedica onečišćenja, posebno prilikom određivanja lokacija za nova postrojenja, utvrđivanja promjena nastalih na postojećim postrojenjima i planiranja novih građevina kao što su prometnice, javne površine i stambena područja. Prilikom izrade prostornih planova, osim drugih obveza propisanih ovim

Zakonom, mora se uzimati u obzir i udaljenost između postrojenja i stambenih zona, javnih mjesa i ekološki značajnih područja te korištenje dodatnih mjera od strane postojećih postrojenja, a sve radi izbjegavanja povećane opasnosti za ljudsko zdravlje, materijalna dobra i okoliš. Svrha im je već u ranoj fazi prostornog planiranja sagledati sa svih aspekata mogućnosti, kvalitete i zahtjeve određenog prostora te ih sukladno tome uskladiti s namjeravanim zahvatima u prostoru.

Drugi *instrumenti zaštite okoliša*, propisani Zakonom o zaštiti okoliša Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine broj 64/2008), Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (Narodne novine broj 64/2008, 67/09), Uredbom o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (Narodne novine broj 114/2008) i drugim propisima, a to su: strateška procjena utjecaja na okoliš, procjena utjecaja zahvata na okoliš, ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (za postrojenja), okolišnom dozvolom i sl.

Strateška procjena utjecaja na okoliš (u dalnjem tekstu: strateška procjena) je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateškom procjenom stvara se osnova za promicanje održivog razvijanja kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. U postupku strateške procjene izrađuje se strateška studija. Strateška procjena provodi se na temelju rezultata utvrđenih strateškom studijom. Strateškom studijom određuju se, opisuju i procjenjuju očekivani značajni učinci na okoliš koje može uzrokovati provedba strategije, plana ili programa i razumne alternative vezano za zaštitu okoliša koje uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat te strategije, plana ili programa.

Strateška procjena obvezno se provodi za:

- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune koji se donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) te na lokalnoj razini za velike gradove, iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, elektroničkih komunikacija, turizma, prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarenja otpadom i vodnoga gospodarstva kada daju okvir za zahvate koji podliježu procjeni utjecaja na okoliš;
- strategije, planove i programe, uključujući njihove značajne izmjene i dopune čija se provedba financira iz sredstava Europske unije,
- za prostorni plan županije, prostorni plan Grada Zagreba i velikoga grada, uključujući njihove značajne izmjene i dopune;
- za prostorne planove nacionalnih parkova, parkova prirode i planova posebnih obilježja uključujući njihove značajne izmjene i dopune.

Procjenom utjecaja zahvata na okoliš prepoznaje se, opisuje i ocjenjuje, na prikidan način, utjecaj zahvata na okoliš, tako da se utvrđuje mogući izravni i neizravni utjecaj zahvata na: tlo, vodu, more, zrak, šumu, klimu, ljudi, biljni i životinjski svijet, prirodne vrijednosti, krajobraz, materijalnu imovinu, kulturnu baštinu, uzimajući u obzir njihove međuodnose.

Zahvati za koje je obvezna procjena utjecaja na okoliš propisani su Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (Narodne novine broj 64/08, 67/09), i dijele se na :

- popis zahvata za koje je obvezna procjena utjecaja zahvata na okoliš
- popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš,:
 - za koje je nadležno ministarstvo
 - za koje je nadležno upravno tijelo u županiji, odnosno u gradu zagrebu

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš temelji se na pojedinačnim ispitivanjima i/ili kriterijima propisanim uredbom.

Okolišna dozvola se izdaje nakon izdavanja rješenja o prihvatljivosti zahvata na okoliš, a istom se utvrđuju se mjere zaštite tla, zraka, voda, mora, te ako to lokacija postrojenja uvjetuje, ostalih sastavnica okoliša, u okviru propisanih najboljih raspoloživih tehnika. Sve navedene mjere moraju proizlaziti iz karakteristika tehnoloških procesa opisanih u zahtjevu za izdavanje okolišne dozvole.

Do sada je, od strateških procjena plana ili programa za cijeli prostor RH: završena 2 prekogranična postupka i u tijeku je 6 postupaka od čega su 3 prekogranična. Na županijskoj razini je vođen postupak ocjene o potrebi strateške procjene za izradu IV Izmjena i dopuna PPŽ BPŽ-koji je završen Odlukom kojom se utvrđuje da IV izmjene i dopune PP BPŽ nemaju vjerojatno značajan utjecaj na okoliš te da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš tih izmjena i dopuna. (Klasa:023-01/11-01/336,URBROJ: 2178/1-11-01-11-1 od 01.07.2011.god)

Tablica 48. - Analiza građevina/zahvata za koje su vođeni postupci procjene ili ocjene o procjeni zahvata na okoliš za BPŽ

ocjena o potrebiprocjena utjecaju zahvata na	procjena utjecaja zahvata na okoliš	tip dokumenta	tip građevine ili zahvata												
			brodsko-posavska županija	godina	eksplotacija mineralnih sirovina	energetske građevine	građevine na zaštić. području	građevine gospodarenja otpadom	poljoprivreds	farme	proizvozvodne građevine	prometne građevine	trgovački centri	sportske građevine	vodne građevine
			2008	1											2
			2009	2											2
			2010	1		1					1				1
			2011	2							1				
			2012	1											1
	ukupno		4	3	0	1	0	0	2	3	2	0	5		
			2008												2
			2009								1				1
			2010			1									3
			2011		1				3						
	ukupno		0	2	0	1	0	3	1	0	0	0	4		

Krajobraz je određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i ljudskih čimbenika, a predstavlja bitnu sastavnicu čovjekovog kruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja.

Prostorni izgled rezultat je djelovanja najraznovrsnijih prirodnih datosti kao i mnoštva oblika ljudskog djelovanja. Kako se danas u svijetu krajobrazna raznolikost (landscape diversity) sve više uzima kao vrijednost i bogatstvo potreban je analitički pristup identifikaciji kultiviranog krajobraza uz višedimenzionalni, multidisciplinarni i interaktivni pristup. Da bi se djelotvornije upravljalo vrijednostima krajobraza i iskoristile mogućnosti koje on nudi za prostorni i gospodarski razvoj, potrebno je, kroz prostorno plansku dokumentaciju ostvariti postavljene ciljeve zaštite.

II.5.3. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Kulturna dobra su od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu zaštitu temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine, broj 69/1999, 151/2003, 157/2003, 87/2009, 88/2010, 61/2011 i 25/2012), kojim su kulturna dobra definirana kao pokretna, nepokretna i nematerijalna kulturna dobra/baštine. Istraživanjem, analizom i vrednovanjem graditeljske baštine kontinuirano se bavi Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, u suradnji s 19 konzervatorskih odjela, dva ureda i Gradskim zavodom za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu. Za područje Brodsko-posavske županije nadležan je Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu. Od osnivanja navedenog Konzervatorskog odjela za BPŽ su se većim dijelom sustavno ažurirali podaci vezano za zaštitu baštine.

Nepokretnu kulturnu baštinu s utvrđenim svojstvom kulturnog dobra čine pojedinačne građevine i /ili kompleksi građevina, kulturno-povijesne cjeline te krajolici. Kolokvijalnim nazivom nepokretna kulturna dobra predstavljaju graditeljsku baštinu od pojedinačne građevine prema cjelini (skupina građevina) odnosno područje (krajolik).

Pokretno kulturno dobro može biti ili je:

- zbirka predmeta u muzejima, galerijama, knjižnicama i drugim ustanovama, kao i u drugim pravnim osobama te državnim i upravnim tijelima uključujući i kod fizičkih osoba,
- crkveni inventar i predmeti,
- arhivska građa, zapisi, dokumenti, pisma i rukopisi,
- filmovi,
- arheološki nalazi,
- antologiska djela likovnih i primijenjenih umjetnosti i dizajna,
- etnografski predmeti,
- stare i rijetke knjige, novac, vrijednosni papiri, poštanske marke i druge tiskovine,
- dokumentacija o kulturnim dobrima,
- kazališni rekviziti, skice, kostimi i sl.,
- uporabni predmeti (namještaj, odjeća, oružje i sl.), prometna i prijevozna sredstva.

Pojam nematerijalna kulturna baština obuhvaća: prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostori koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima pojedinci, prihvataju kao dio svoje kulturne baštine.

Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnu raznolikost i ljudsku kreativnost.

Tablica 49. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – N lista⁶⁹

ne pokretno kulturno dobro-N lista			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	N-39	Brodske Zdenci	Crkva sv. Petra
2.	N-40	Glogovica	Crkva sv. Stjepana na groblju
3.	N-41	Lovčić	Crkva sv. Martina
4.	N-42	Slavonski Brod	Tvrđava

Tablica 50. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/kulturno povijesne cjeline

ne pokretno kulturno dobro-Z lista/kulturno povijesne cjeline			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-2344	Nova Gradiška	Kulturno-povijesna cjelina grada Nova Gradiška
2.	Z-6066	Prvča	Kapela Svih Svetih u Prvči (groblje u Novoj Gradiški)
3.	Z-4953	Slavonski Brod	Arheološka zona unutar grada Slavonskog Broda
4.	Z-1965	Slavonski Brod	Kulturno-povijesna cjelina grada Slavonski Brod

⁶⁹ Izvor: Ministarstvo kulture-registar kulturnih dobara-rujan 2013.

Tablica 51. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/arheolog.

nepokretno kulturno dobro-Z lista/arheolog.			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-1701	Benkovac	Arheološko nalazište "Otrnci"
10.	Z-1702	Bicko Selo	Arheološko nalazište "Selište"
11.	Z-1703	Bicko Selo	Arheološko nalazište "Veliki Brijeg"
12.	Z-1704	Brodska Stupnik	Arheološko nalazište "Mrsunjski Lug"
13.	Z-1705	Bukovlje	Arheološko nalazište "Igrač"
14.	Z-3874	Cage	Arheološko nalazište Staro selo
15.	Z-4832	Donja Bebrina	Arheološko nalazište "Paljevine"
16.	Z-1706	Donja Vrba	Arheološko nalazište "Bukovi"
17.	Z-4909	Donja Vrba	Arheološko nalazište "Saloš, Pašnik, Berca"
18.	Z-1707	Gornja Vrba	Arheološko nalazište "Vrbsko polje"
19.	Z-4952	Gornja Vrba	Arheološko nalazište "Vrbsko polje-Bukovlje"
20.	Z-4971	Gređani	Arheološko nalazište "Bajir"
21.	Z-4970	Gređani	Arheološko nalazište "Jelavi"
22.	Z-4833	Jaruge	Arheološko nalazište "Gođevo"
23.	Z-4834	Jaruge	Arheološko nalazište "Gođevo-Berava"
24.	Z-4907	Klokočevik	Arheološko nalazište "Klinovac"
25.	Z-1708	Kupina	Arheološko nalazište "Selište-Kućista"
26.	Z-3876	Nova Gradiška	Arheološko nalazište Slavča
27.	Z-3877	Nova Kapela	Arheološko nalazište Ravnjaš
28.	Z-1709	Novi Grad	Arheološko nalazište "Gradina"
29.	Z-4906	Oprisavci	Arheološko nalazište "Vrtlovi"
30.	Z-1710	Oprisavci	Arheološko nalazište "Žabljača"
31.	Z-1711	Oriovac	Arheološko nalazište "Ulica braće Radića"
32.	Z-4969	Podvrško	Ruševine Grada Podvrško s grobljem
33.	Z-1713	Sikirevci	Arheološko nalazište "Selište"
34.	Z-1714	Sikirevci	Arheološko nalazište "Trubljevine"
35.	Z-1715	Slavonski Brod	Arheološko nalazište "Osječka ulica - Vrbsko polje"
36.	ROS-690	Slavonski Brod	Arheološko nalazište unutar gradskog područja
37.	Z-1716	Slavonski Kobaš	Arheološko nalazište "Kremenice - Brežani"
38.	Z-4835	Sredanci	Arheološko nalazište "Bebrinske"
39.	Z-1712	Stari Perkovci	Arheološko nalazište "Dobrevo"
40.	Z-4954	Stari Perkovci	Arheološko nalazište "Glože"
41.	Z-4951	Stari Slatinik	Arheološko nalazište "Krči"
42.	Z-1717	Stružani	Arheološko nalazište "Vrtlovi"
43.	Z-4956	Stružani	Arheološko nalazište "Vrtlovi-Kućiste-Veliki Trstenik"
44.	Z-4908	Vranovci	Arheološko nalazište "Gomilice"
45.	Z-4955	Vrpolje	Arheološko nalazište "Veliko Polje"
46.	Z-1718	Zadubravlje	Arheološko nalazište "Brezik"
47.	Z-1719	Zadubravlje	Arheološko nalazište "Dužine - Čaklovac"
48.	Z-5411	Zapolje	Arheološko nalazište "Puharina"

Tablica 52. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/profana

nepokretno		kulturno dobro-Z lista/profana	
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-1275	Baćin Dol	Srednjovjekovni grad Gračanica
2.	Z-1279	Cernik	Dvorac Marković - Kulmer
3.	Z-4561	Glogovica	Tradicijkska kuća, Glogovica 42
4.	Z-1287	Nova Gradiška	Zgrada muzeja, Trg kralja Tomislava 7
5.	Z-1290	Oriovac	Turska česma
6.	.	Slavonski Brod	Brodska tvrđava
7.	Z-5949	Slavonski Brod	Kuća Mirković - Mušicki - Biga, Ulica Ante Starčevića 4
8.	Z-1276	Slavonski Brod	Vila Brlićevac
9.	Z-1296	Slavonski Brod	Zgrada Gradskog magistrata, Starčevićeva 40
10.	Z-4122	Slavonski Brod	Zgrada Merkadić, Ulica Petra Krešimira IV br. 11.
11.	Z-1295	Slavonski Brod	Zgrada obitelji Brlić, Trg I.B. Mažuranić 8
12.	Z-1297	Slavonski Brod	Zgrada Povijesnog arhiva, Cesarčeva 1
13.	Z-1298	Slavonski Brod	Zgrada, Starčevićeva 8
14.	Z-1300	Stara Gradiška	Tvrđava - Logor

Tablica 53. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/sakralna

nepokretno kulturno dobro-Z lista/sakralna			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-1680	Bebrina	Crkva sv. Marije Magdalene
2.	Z-1277	Brodski Zdenci	Crkva sv. Petra
3.	Z-1278	Cernik	Crkva sv. Petra sa samostanom
4.	Z-1681	Dubočac	Crkva sv. Mihovila Arkanđela
5.	Z-1281	Garčin	Crkva sv. Mateja Apostola i Evanđeliste
6.	Z-1282	Glogovica	Crkva sv. Stjepana na groblju
7.	Z-1283	Lovčić	Crkva sv. Martina
8.	Z-1284	Mašćić	Crkva sv. Ilike
9.	Z-1285	Nova Gradiška	Crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije
10.	Z-1286	Nova Gradiška	Crkva sv. Terezije
11.	Z-1288	Nova Kapela	Crkva Blažene Djevice Marije
12.	Z-5667	Nova Kapela	Groblj. kapela Svih Svetih-mauzolej Aleksandra Seitza
13.	Z-1289	Oriovac	Crkva sv. Emerika
14.	Z-1291	Podcrkavlje	Crkva sv. Ivana apostola i evanđeliste
15.	Z-1292	Sibinj	Crkva sv. Ivana Krstitelja
16.	Z-1293	Slavonski Brod	Crkva sv. Trojstva sa samostanom
17.	Z-1280	Slavonski Kobaš	Crkva Blažene Djevice Marije
18.	Z-1682	Slavonski Kobaš	Crkva sv. Ivana Krstitelja
19.	Z-1299	Srednji Lipovac	Crkva sv. Luke
20.	Z-1301	Staro Petrovo Selo	Crkva sv. Antuna Padovanskog
21.	Z-1302	Svilaj	Crkva Imena Marijina
22.	Z-1303	Vrpolje	Crkva Rođenja sv. Ivana Krstitelja
23.	Z-6033	Zapolje	Crkva sv. Nikole

Tablica 54. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/profano-sakralna

nepokretno kulturno dobro-Z lista/profano-sakralna			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-6064	Klakar	Crkva sv. Jakova apostola u cjelini sa župnim stanom i pomoćnim zgradama

Tablica 55. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – Z lista/memorijalna

nepokretno kulturno dobro-Z lista/memorijalna			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	Z-3280	Kosovac	Nadgrobni spomenik_Grigor Vitez

Tablica 56. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/arheološka

nepokretno kulturno dobro-P lista/arheološka			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	P-3537	Donji Andrijevci	Arheološko nalazište "Jelas"
2.	P-3053	Donji Andrijevci	Arheološko nalazište "Krnjice-Jelanje"
3.	P-4286	Drežnik	Arheološko nalazište Lipanovac - Pustošina
4.	P-3056	Novi Grad	Arheološko nalazište "Seoštine-Sadovi"
5.	P-3080	Slavonski Kobaš	Arheološko nalazište "Rastić"
6.	P-3004	Stara Gradiška	Arheološko nalazište "Suše"
7.	P-3055	Stari Perkovci	Arheološko nalazište "Debelu šumu"
8.	P-3058	Zoljani	Arheološko nalazište "Bregovi"
9.	P-3125	Zoljani	Arheološko nalazište "Čemešac"

Tablica 57. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/profana

nepokretno kulturno dobro-P lista/profana			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	P-4623	Bebrina	Tradicijnska kuća (Kuća Crnac) k. br. 97
2.	P-4063	Bijela Stijena	Srednjovjekovna utvrda Bijela Stijena
3.	P-4639	Brodska Stupnik	Tradicijnska kuća, Ulica Stjepana Radića 153
4.	P-4638	Brodska Stupnik	Tradicijnska kuća, Ulica Stjepana Radića 155
5.	P-4046	Brodska Stupnik	Zgrada stare općine
6.	P-4062	Ciglenik	Kuća u Cigleniku, kbr. 69
7.	P-4645	Gornji Bogićevci	Utvrdalj sv. Ivan Trnava
8.	P-4635	Nova Gradiška	Zgrada Gradskog muzeja Nove Gradiške
9.	P-4636	Nova Gradiška	Zgrada Općinskog suda
10.	P-4637	Oprisavci	Stambena zgrada - Učiteljski stanovi, Oprisavci k. br. 71
11.	P-4659	Sikirevci	Zgrada stare općine i škole
12.	P-3913	Slavonski Brod	Kompleks "Kontumac"
13.	P-3899	Slavonski Brod	Ljetnikovac i vrt obitelji Josipa Muravića
14.	P-4061	Slavonski Šamac	Kuća Gračan - Rudolf s okućnicom
15.	P-4622	Slavonski Šamac	Rezidencija Filipović s okućnicom, Savska cesta 64
16.	P-4390	Srednji Lipovac	Tradicijnska kuća obitelji Balenović s okućnicom

Tablica 58. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/sakralna

nepokretno kulturno dobro-P lista/sakralna			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	P-4419	Grgurevići	Crkva sv. Filipa i Jakova
2.	P-4060	Šušnjevci	Crkva sv. Mihovila
3.	P-4044	Velika Kopanica	Crkva sv. Ilike Pororka

Tablica 59. – Popis nepokretnih kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju – P lista/ostalo

nepokretno kulturno dobro-P lista/ostalo			
br	oznaka	mjesto	naziv
1.	P-4251	Slavonski Brod	Građevina iz kompleksa tvornice ĐĐ, vodotoranj, tvornički dimnjak i trafostanica Oraščić

Tablica 60. – Zbirna tablica kulturnih dobara za Brodsko-posavsku županiju

BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA	KULTURNA BAŠTINA				
	NEPOKRETNATA KULTURNA DOBRA		POKRETNA KULTURNA DOBRA	NEMATERIJA. KULTURNO DOBRO	ukupno
tip zaštite	kulturno povijesna cjelina	pojedinačno			
N lista		4			4
Z lista	4	87	59	4	154
P lista		29	4		33
ukupno	4	120	63	4	191

Tablica 61. – Popis konzervatorskih podloga/sustava mjera zaštite za potrebe prostorno-planske dokumentacije od 2008. – 2013. god. za BPŽ

2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	U postupku izrade
Općina Okučani, Izmjene i dopune PPUO Okučani	Općina Oprisavci, Izmjene i dopune PPUO Oprisavci	Općina Rešetari, Izmjene i dopune PPUO Rešetari	Grad Slavonski Brod, UPU "Povijesne urbanističke cjeline s gradskom tvrdavom", Slavonski Brod	Općina Staro Petrovo Selo, I. Izmjene i dopune PPUO Staro Petrovo Selo	Nova Gradiška, UPU "Panonskog zelenog industrijskog parka"
Općina Oriovac, Izmjene i dopune PPUO Oriovac	Općina Velika Kopanica, Izmjene i dopune PPUO Velika Kopanica	Općina Donji Andrijevci, Izmjene i dopune PPUO Donji Andrijevci	-	Općina Stara Gradiška, Izmjene i dopune PPUO Stara Gradiška	-
Općina Gornja Vrba, Izmjene i dopune PPUO Gornja Vrba	-	Općina Davor, UPU naselja Davor	-	-	-
Općina Klakar, Izmjene i dopune PPUO Klakar	-	Općina Rešetari, UPU "Poduzetničke zone 2", Rešetari	-	-	-
Općina Gornja Vrba, UPU Lučkog područja luke Slavonski Brod, Gornja Vrba	-	Grad Nova Gradiška, DPU Centra V, Nova Gradiška	-	-	-
Grad Slavonski Brod, Konačni prijedlog UPU-a "Gospodarsko-proizvodne zone Bjeliš - Zapad"	-	Grad Nova Gradiška, DPU Naselja Urije, Nova Gradiška	-	-	-
Grad Nova Gradiška, DPU Naselja Urije, Nova Gradiška	-	-	-	-	-

Izvor: Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu, listopad 2013. god.

II.6. OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

Tablica 62. – Obvezni prostorni pokazatelji

R.b.	Osnovna tematska cjelina	Skupina pokazatelja	Pokazatelj		Jedinica	Vrijednost
1.	OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA					
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	broj	158.575
			2.	Indeks kretanja broja stanovništva	broj	89,71
			3.	Prirodni prirast stanovništva	broj	-343
		B. Razmještaj i struktura domaćinstva	1.	Broj kućanstava	broj	53.116
			2.	Prosječni broj članova kućanstva	broj	2,99
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	broj	33,36
			2.	Stupanj razvijenosti		I. skupina
2.	STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA					
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	1.	Broj naselja	broj	185
			2.	Gustoća naselja	broj naselja/1000 km ²	0,185
			3.	Gustoća naseljenosti	st/km ²	77,96
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja	ha	203.393
			1.	Površina GP naselja - ukupno	ha	14.555,53
		B. Građevinska područja (GP)	2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	7,18
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	4,30
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	%	40,12
			5.	Broj stanovnika/ukupna površina GP	st./ha	10,89
			6.	Broj stanovnika/izgrađena površina GP	st./ha	18,19
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja - ukupno planirano	ha	3161,15
			2.	Površina pojedine namjene IGP:		
			2.a.	Ugostiteljsko-turistička namjena	ha	137,70
			2.b.	Gospodarska namjena - ukupna (proizvodna, poslovna, infrastrukturna, OIE i dr.)	ha	1.957,71
			2.c.	Sport i rekreacija	ha	209,18
			2.d.	Područje posebne namjene	ha	19,21
			2.e.	Površina groblja	ha	187,61
			3.	Ukupni smještajni kapacitet turističkih postelja	broj postolja	657
3.	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST					
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.	Duljina cesta - ukupno	km	899,19
			2.	Udio pojedinih vrsta cesta	%	u tekstu
			3.	Cestovna gustoća (dužina cesta/površina područja)	km/km ²	0,44

			1.	Duljina pruge - ukupno	km	239,93
			2.	Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga		
		B. Željeznički promet	2.a.	Željezničke pruge od značaja za međunarodni promet (M)	%	96,17
			2.b.	Željezničke pruge od značaja za regionalni promet (R)	%	0,00
			2.c.	Željezničke pruge od značaja za lokalni promet (L)	%	3,83
			3.	Gustoća željezničkih pruga (dužina/površina područja)	km/km ²	0,12
		C. Zračni promet	1.	Broj zračnih luka	broj	-
			2.	Površina zračnih luka	ha	-
			3.	Broj letjelišta	broj	16
		D. Riječni promet	1.	Broj riječnih luka	broj	3
			2.	Klasa i duljina plovnih putova	broj	tabl. u tekstu
		E. Elektroničke komunikacije	1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	broj/100 st.	1,09
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	A. Opskrba električnom energijom	1.	Duljina elektroopskrbnih vodova	km	243,6
			2.	Udio i duljina elektroopskrbnih vodova prema vrsti: - 220 kv prijenosni - 110 kv prijenosni	%, km	14,53%; 35,4 85,47%; 208,2
		B. Opskrba plinom	1.	Duljina plinovoda	km	771,95
			2.	Udio i duljina prema vrsti plinovoda - magistralni - distribucijski	%, km	20,76%; 160,29 79,24%; 611,66
		C. Opskrba naftom	1.	Duljina naftovoda	km	161,85
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže	km	827
			2.	Potrošnja pitke vode	l/st.	prosjek 125
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže	km	344
			2.	Uredaji za pročišćavanje otpadnih voda - broj i kapacitet	broj, broj ES	1; 1000 ES
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagalište otpada	1.	Broj odlagališta prema vrsti - aktivno - zatvoreno	broj broj	3 14
4.	KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA					
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	ha	84.949,64
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta	%	41,91
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	ha/st.	0,54
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta	ha	87.069,20
			2.	Udio šumskog zemljišta	%	42,95
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku	ha/st.	0,55

		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazen, sl.)	ha	7237,26
			2.	Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu županije	%	3,57
			3.	Dužina vodotoka	km	-
			D. Mineralne sirovine	1. Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	broj, ha	5; 112,23
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti	broj, ha	8; 24.298,06
			2.	Broj ekloloških značajnih područja i površina ekološke mreže	broj, ha	21; 70.110,93
			3.	Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)	broj, ha	16; 63.290,12
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara	broj	124
			2.	Broj ili udio obnovljenih kulturnih dobara	broj, %	18; 16,6 %
			3.	Broj ili udio ugroženih kulturnih dobara	broj, %	12; 11,10 %
5.	DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA					
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1.	Broj donesenih PP	broj	72
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP	broj	37
			3.	Broj PP u izradi	broj	10
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrsti	broj	u tekstu
5.3.	INSPEKCIJSKI NADZOR		1.	Nadzor urbanističke inspekcije (broj rješenja)	broj	-
			2.	Nadzor gradevinske inspekcije (broj rješenja)	broj	552

III. ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

III.1. IZRADA DOKUMENTA PROSTORNOG UREĐENJA

Prostorno uređenje temelji se na sveobuhvatnoj prirodi prostornog planiranja u odnosu na planiranje pojedinih gospodarskih područja, na uvažavanju opće prihvaćenih načela zaštite prostora, znanstvenih i stručnih spoznaja i najbolje prakse, te na poštivanju međunarodnih smjernica i dokumenata u području prostornog uređenja.

Sustav prostornog uređenja čine subjekti, dokumenti, akti i postupci kojima se osigurava praćenje stanja u prostoru, određivanje uvjeta i načina izrade, donošenja i provođenja dokumenata prostornog uređenja te uređenje građevinskog zemljišta.

Sukladno Europskoj konferenciji ministara nadležnih za prostorno planiranje (CEMAT): "Regionalno/prostorno planiranje je geografski izraz ekonomske, socijalne, kulturne i ekološke politike društva. Ono je istovremeno znanstvena disciplina, administrativna tehnika i politika zamišljena kao interdisciplinarni i globalni pristup usmjeren uravnovešenom regionalnom razvoju i fizičkoj organizaciji prostora prema cijelovitoj strategiji."

Prostorno uređenje u nadležnosti jedinica područne (regionalne) samouprave - u nadležnosti Brodsko-posavske županije obuhvaća osobito:

- usmjeravanje prostornog razvoja županije sa specifičnim ciljevima i smjernicama za prostorno uređenje u skladu s polazištima i smjernicama iz dokumenata prostornog uređenja državne razine,
- donošenje dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) i lokalne razine (prostorni plan županije/PPŽ i prostorni planovi područja posebnih obilježja propisanih prostornim planom županije/PPPPO),
- prihvatanje izvješća o stanju u prostoru za Brodsko-posavsku županiju svake četiri godine,
- propisivanje detaljnijih mjerila i uvjeta, kojima se određuju namjena površina i prostorni razmještaj građevina u prostoru u odnosu na očuvanje i korištenje prirode te prirodnih i kulturnih vrijednosti i dobara lokalnog značenja, zaštitu okoliša i na zaštitu od prirodnih i drugih nesreća,
- planiranje zahvata u prostoru županijskog i lokalnog značenja,
- provođenje mera za ostvarivanje dokumenata prostornog uređenja (PPŽ i PPPPO),
- provođenje mera aktivne zemljišne politike i uređenja građevinskog zemljišta,
- vođenje registra podataka iz informacijskog prostornog uređenja,
- obavljanje upravnih poslova izdavanja akata vezanih uz provođenje dokumenata prostornog uređenja i gradnju u skladu s ovim Zakonom (izdavanje lokacijskih dozvola, potvrda parcelacijskog elaborata, rješenja o promjeni namjene građevine, rješenja o utvrđivanju građevne čestice, rješenja o uvjetima građenja, potvrda glavnog projekta, uporabnih dozvola, dozvola za uklanjanje i drugih akata).

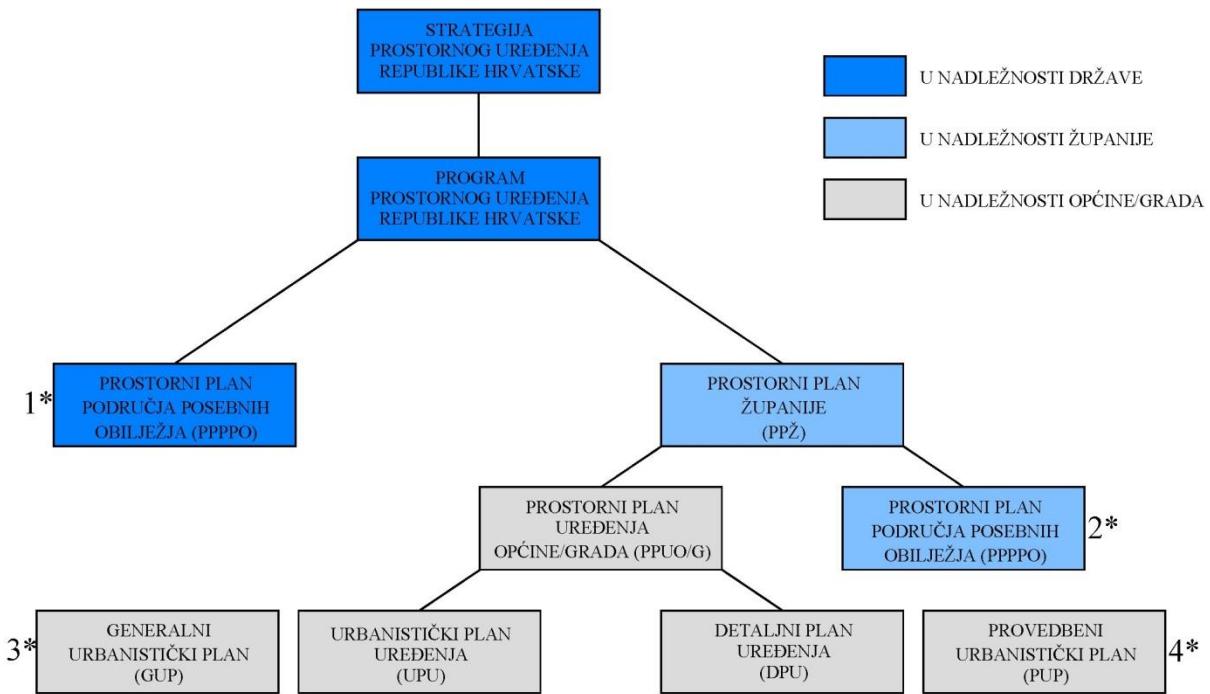
Dokumenti prostornog uređenja s obzirom na namjenu jesu strateški i provedbeni, a s obzirom na razinu donošenja dijele se na:

- dokumente prostornog uređenja državne razine, a to su Strategija prostornog uređenja RH, Program prostornog uređenja RH i Prostorni planovi područja posebnih obilježja, ukoliko su propisani Zakonom o prostornom uređenju i gradnji,
- dokumente prostornog uređenja područne (regionalne) razine, a to su prostorni plan županije, odnosno Grada Zagreba te prostorni planovi područja posebnih obilježja, ako je obveza njihove izrade i donošenja određena tim planovima, te
- dokumente prostornog uređenja lokalne razine, a to su prostorni plan uređenja velikoga grada/grada/općine, urbanistički plan uređenja i detaljni plan uređenja.

Sukladno odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji učinkovitost prostornog uređenja Države osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske te predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenta određenih Zakonom.

Prije donošenja prostornog plana uređenja velikog grada, grada i općine, nositelj izrade dužan je pribaviti suglasnost župana, odnosno tijela koje on ovlasti. U postupku izdavanja suglasnosti Zavod za prostorno uređenje županije daje mišljenje o usklađenosti prostornog plana uređenja velikog grada, grada, odnosno općine s prostornim planom županije i prostornim planovima susjednih županija, te s drugim dokumentima prostornog uređenja od utjecaja na prostorni plan.

STRUKTURA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1*PPPPO za nacionalne parkove, parkove prirode i /ili obuhvate određene Programom prostornog uređenja RH

2*PPPO za obuhvate određene PPŽ BPŽ

3*GUP-plan prema starom zakonu-može se mijenjati i dopunjavati do 2018 god

4*PUP-prema starom Zakonu o prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 54/80,16/86,18/89,47/89,34/91,61/91,49/92,59/93 i 14/94)

Tablica 63. – Shema dokumenata prostornog uređenja

SHEMA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA				
naziv dokumenta	tip	sadržaj	obuhvat	nadležno tijelo
STRATEGIJA PROSTORNOG UREĐENJA RH	razvojni	<ul style="list-style-type: none"> – polazišta prostornog razvoja na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih, kulturnih te okolišnih uvjeta, – osnovu i organizaciju prostornog razvoja sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog razvoja u funkciji zaštite prostora, očuvanja i unapređenja okoliša, – razvoj prostornih sustava sa smjernicama za prostorni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini, osobito za razvoj naselja, javne infrastrukture i zaštiti krajobraznih vrijednosti, – mjeru zaštite okoliša odredene na temelju Strategije održivog razvijanja Republike Hrvatske, – planske cjeline zajedničkih prostornih i razvojnih obilježja koje će se detaljnije razmatrati u prostornim planovima područja posebnih obilježja kulturnih te okolišnih uvjeta, 	RH	SABOR
PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA RH	razvojni	<ul style="list-style-type: none"> – prioritete za ostvarivanje zadaca prostornog uredjenja, – detaljnija pravila za uredjenje pojedinih prostornih cjelina radi jedinstvene provedbe ovoga Zakona za čitavo područje Države, odnosno pojedina područja, – zahtjevi u vezi s prostornim planiranjem te arhitektonskog i krajobraznog oblikovanja s obzirom na značenje i vrijednosti pojedinih područja Države, – kriterije i uvjete za očuvanje, uredjenje i zaštitu područja od interesa za Državu, – kriterije i uvjete za planiranje zahvata u prostoru državnog značenja, – osnovu praćenja stanja u prostoru, – izvore potrebnih sredstava za provedbu mjera zaštite prostora. 	RH	VLADA
PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA	razvojni*	<ul style="list-style-type: none"> – temeljnu organizaciju i razgraničenje prostora prema namjeni, – razmještaj funkcija od važnosti za upravljanje područjem, – sustav javne i druge infrastrukture, – mjeru korištenja, uredjenja i zaštite tog područja s prioritetnim aktivnostima, – mjeru za unapređenje i zaštitu prirode, krajobraznih vrijednosti i okoliša, kulturnih dobara i drugih vrijednosti područja, – uvjete gradnje za zahvate u prostoru za područja za koja se ne donosi detaljniji prostorni plan, – obvezu i obuhvat izrade te smjernice i pokazatelje za elemente detaljnijih prostornih planova užih cjelina. 	nacionalni park, park prirode i područja odredena Strategijom prostornog uredjenja RH ili Prostornim planom županije	VLADA / ŽUP. SKUPŠTINA
PROSTORNI PLAN ŽUPANIJE (PPŽ)	razvojni*	<ul style="list-style-type: none"> – sustav središnjih naselja regionalnog značenja, – odgovarajuću regionalnu gospodarsku strukturu županije, – osnovu ekološki održive namjene prostora s razmještanjem gospodarskih djelatnosti, – smjernice za očuvanje i unapređenje krajobraznih, prirodnih i kulturnopovijesnih vrijednosti, – prihvatljivu upotrebljivost područja pogodnih za rekreaciju, – osnovu gospodarski i okolišno održive razvojne prometne, javne i druge infrastrukture i usluga, a osobito održivo korištenje voda i mineralnih sirovina, – osnove prometne, javne, komunalne i druge infrastrukture otoka u detalnjem mjerilu, – objedinjene uvjete zaštite okoliša odredene na temelju strateške procjene utjecaja na okoliš prema posebnim propisima, – kriterije i uvjete za planiranje zahvata u prostoru županijskog značenja, – smjernice za izradu dokumenta prostornog uredjenja lokalne razine, – program mjera za provedbu osnove prostornog razvoja županije i – druge elemente od važnosti za županiju. 	prostor ŽUPANIJE	ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA
PROSTORNI PLAN UREĐENJA VELIKOG GRADA, GRADA ILI OPĆINE (PPUG/PPUO)	razvojni*	<ul style="list-style-type: none"> – osnovu naseljenosti uključivo površine naselja, urbanu obnovu postojećih izgrađenih područja te sanaciju degradiranih urbanih i ruralnih područja, – razmještaj djelatnosti u prostoru sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog uredjenja, – osnovu s prikazom poljoprivrednih i šumskih zemljišta, vodnih izvora i vodnogospodarskih sustava, područja mineralnih sirovina, prirodnih i kulturnopovijesnih i krajobraznih vrijednosti te ugroženih područja, – osnovu javne, komunalne i druge infrastrukture, – zahvate u prostoru lokalnog značenja, – uvjete za provedbu prostornog plana s granicama gradevinskih područja, građenih područja te sanaciju degradiranih urbanih i ruralnih područja, 	veliki grad/ grad /općina	GRADSKO VIJEĆE /SKUPŠTINA OPĆINE
URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA (UPU)	provedbeni	<ul style="list-style-type: none"> – podjelu područja na posebne prostorne cjeline te područja i koncept urbane obnove naselja ili dijelova naselja, – namjene površina i prikaz površina javne namjene, – razmještaj djelatnosti u prostoru, – osnovu prometne, komunalne i druge infrastrukture, – javnu, komunalnu i drugu infrastrukturu, – uređenje zelenih, parkovnih i rekreacijskih površina, – zahvate u prostoru značajne za prostorno uredjenje naselja i izradu detaljnih planova uredjenja, – uvjete uredjenja i korištenja površina i građevina i – zahvate u prostoru u vezi sa zaštitom od prirodnih i drugih nesreća. 	određen PPUG ili PPUO	GRADSKO VIJEĆE /SKUPŠTINA OPĆINE
DETALJNI PLAN UREĐENJA (DPU)	provedbeni	Detaljni plan uredjenja u skladu s prostornim planom uredjenja velikog grada, grada ili općine, odnosno urbanističkim planom uredjenja detaljno razrađuje uvjete za gradnju i uredjenje pojedinih zahvata u prostoru, osobito u odnosu na njihovu namjenu, položaj, veličinu, opće smjernice oblikovanja i način priključivanja javnu, komunalnu i drugu infrastrukturu te određuje mjeru za zaštitu okoliša, prirodnih, krajobraznih, kulturnopovijesnih i drugih vrijednosti propisanih ovim Zakonom. Detaljni plan uredjenja donosi se obvezno za dijelove naselja na kojima je određeno provoditi urbano komasaciju	određen PPUG ili PPUO	GRADSKO VIJEĆE /SKUPŠTINA OPĆINE

*sadrži provedbene odredbe za pojedine zahvate

III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja – državne razine

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) kao i danas važećem Zakonu o prostornom uređenju i gradnji – u dalnjem tekstu ZPUIG (Narodne novine, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), temeljni dokumenti gospodarenja prostorom, prostornog razvoja i planiranja na razini Države su: Strategija prostornog uređenja i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Važeći dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti Republike Hrvatske sa svojim izmjenama i dopunama koji se odnose na prostor Brodsko-posavske županije su:

- Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (srpanj, 1997 i izmjene i dopune NN 76/13),
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99, 76/13),
- Prostorni plan (Prostorni plan područja posebnih obilježja-PPPPO) Parka prirode Lonjsko polje (NN37/10),
- Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11).

Prostorni dokumenti: Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske izrađeni su za cijeloviti prostor RH, a time obuhvaćaju i cijekupno prostor Brodsko-posavske županije. Izvornici navedenih dokumenata izrađeni su 1997. god. odnosno 1999. god. I ove godine izrađena je izmjena i dopuna istih na načina:

- izmjene u području cestovnog, željezničkog i pomorskog prometa te cjevovodnog transporta i energetskog sustava, a dijelom koje se odnose i na Brodsko-posavsku županiju i omogućavaju izgradnju 400 kV dalekovoda u sustav mreže RH, a za potrebe TE-TO.

Prostorni plan (Prostorni plan područja posebnih obilježja-PPPPO) Parka prirode Lonjsko polje izrađen je za prostor parka prirode Lonjsko polje i obuhvaća dijelove Brodsko-posavske županije: dio općine Stara Gradiška i Okučani.

Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11) obuhvaća dijelove općina: Gundinci, Velika Kopanica i Sikirevcii.

Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske utvrđene su osnove prostorno-funkcionalne cjeline u Hrvatskoj.

Brodsko-posavska županija nalazi se u prostorno-funkcionalnoj cjelini Istočne Hrvatske u kojoj se nalaze još i Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Virovitičko-podravska i Požeško-slavonska županija.

Osnovne karakteristike i usmjerenja prostornog razvoja na globalnoj razini, Strategijom su za područje Istočne Hrvatske sažeto definirane na slijedeći način:

„Osnaživanje prostorno razvojne strukture temelji se na povoljnoj mreži i naselja, osobito manjih gradova, koja omogućava uravnotežen razvoj, pretežito definiranim koridorima prometnica i glavnim poljodjeljskim resursima Države. Za uravnotežen razvoj Hrvatske osobito je značajno istočno urbano područje (Osijek, Vukovar, Vinkovci, Županja, Illok) i podunavski razvojni koridor. Uređenje prostora uvjetuje dominacija riječnih tokova Dunava, Save i Drave koji određuju koridore velike državne i međudržavne infrastrukture, višenamjensko korištenje voda s kompleksnim uređenjem poljodjeljskih površina, te bogatstvo šuma središnjeg brdskog dijela s potrebom revitalizacije ruralnog prostora i usmjeranjem na razvoj izletničkog, zdravstveno-rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma.

Planski elementi cjelovitih sustava i pripadnost većim cjelinama odnose se osobito na transeuropske, magistralne i regionalne prometne pravce istok-zapad, poboljšanje poprečnih veza na središnjem prostoru, porječja velikih rijeka kao područja cjelovitog uređenja i korištenja voda uz državnu granicu, podunavski prometno gospodarski sustav, prometno i gospodarsko uključivanje središnje Slavonije u glavne razvojne sustave.

Razvitak ovog područja, a osobito istočnog dijela, treba promatrati kroz snažnije i neposrednije uključivanje u srednjoeuropsko gospodarsko - prometne sustave, kulturnu suradnju te unapređenje stanja okoliša.

Osnaživanje linije podunavskih gradova temelji se na funkcioniranju luka Osijek i Vukovar i brzom uključivanju kombiniranim prometom u glavne državne i europske tokove razmjene roba, izgradnji višenamjenskog kanala Dunav-Sava, uređenju graničnih područja, te razvoju prometno-gospodarskih funkcija gradova s rješenjem ključnih prometnih čvorišta (Osijek, Slavonski Brod, Vukovar, Vinkovci i drugi).“⁷⁰

Obveze i ciljevi definirani Programom prostornog uređenja RH:

a) Razvijanje harmonične hijerarhijske mreže središnjih naselja u cilju razvijanja ujednačenijih životnih uvjeta cjelokupnog stanovništva od bitne je važnosti za Državu. Opredjeljenje za policentrični razvitak Republike Hrvatske temelji se na postojećoj strukturi i sustavu naselja.

b) U pojedinim kategorijama središnjih naselja treba razvijati svojstvene javne službe, koje kao središnje uslužne funkcije imaju svoje utjecajno područje i pružaju usluge korisnicima ili je prema njima usmjereno stanovništvo odgovarajućeg gravitacijskog područja. Time će se stvoriti sustav, mreža i hijerarhija pojedinih skupina javnih službi od osobite važnosti za razvijanje sustava središnjih naselja. Razvitak javnih službi, kao skupine središnjih uslužnih

⁷⁰ Izvor: Strategija RH-izvod

funkcija, slijedit će razvitak i razmještaj njihovih korisnika i time podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života stanovništva.

c) *Cestovni promet*

- poboljšanje postojeće mreže, osobito na kritičnim dionicama,
- izgradnja obilaznica svih mesta kroz koje prolaze državne ceste kod kojih je prometno opterećenje kritično,
- povezivanje prometno izoliranih područja Države,
- dovršenje započetih i izgradnja novih dionica cesta visoke razine uslužnosti kod kojih postoji odgovarajuća prognoza rasta prometa i potražnje.

d) *Željeznički promet*

- izvođenje radova obnove postojećih željezničkih pruga unutar pružnoga pojasa na prioritetnim dionicama prema programu obnove željezničkih pruga,
- uvođenje novih tehnologija/tehnika kombiniranog prometa na izgrađenoj i rekonstruiranoj željezničkoj mreži i u postojećim koridorima,
- korištenje, gdje je moguće, postojeće željezničke mreže za javni gradski i prigradski prijevoz putnika,
- priprema i početak radova na modernizaciji željezničkih pruga (obnova, rekonstrukcija otvorene pruge, kolodvora i stajališta, ugradnja suvremenih signalno-sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja, elektrifikacija) na dionicama Novska–Slavonski Brod–Vinkovci, Beli Manastir – Osijek – Đakovo – Strizivojna/Vrpolje,
- istraživanje mogućnosti i prostornih uvjeta za preuređenje i proširenje postojećih kolodvora u funkciji prijevoza tereta te izgradnje logističkih centara (LC) i kontejnerskih terminala (KT), prije svega u željezničkim čvorovima na širem području velikih gradova i međunarodnih luka, Zagreba, Rijeke, Splita, Osijeka, Vukovara, Siska, Slavonskog Broda, Splita, Zadra i Ploča,

e) *Riječni promet*

- čišćenje korita, te obnova i moderniziranje postojećih kapaciteta (plovni putovi, luke, plovila),
- početak izgradnje kanala Sava-Dunav,
- istraživanja međusobnog utjecaja prometnih koridora cesta-željeznica-rijeka

f) *Zračni promet*

- istražiti mogućnost izgradnje zračne luke 2C kategorije u zoni Slavonskog Broda.

e) *Energetski sustav*

- usavršavanje postojećih i izgradnju novih energetskih postrojenja pratit će odgovarajući prijenosni sustavi s ciljem sigurnosti opskrbe i uravnoteženja sustava na cijelom teritoriju Države.

Proizvodni energetski sustavi

Programske osnove proizvodnje energije polaze od težnje da Hrvatska postigne 90% zadovoljenja potreba iz izvora na vlastitom teritoriju, modernizacijom i proširenjem postojećih, te izgradnjom novih kapaciteta.

Intervencije na postojećim proizvodnim energetskim postrojenjima odnose se na poboljšanje učinkovitosti postojećeg sustava i to:

- zadržavanje svih postojećih lokacija energetskih objekata (eksploatacijska polja nafte i plina s pripadajućim naftovodima i plinovodima, rafinerije, Jadranski naftovod, hidroelektrane i termoelektrane, dalekovodi i transformatorske stanice),*
- kod rekonstrukcije ili zamjene postrojenja, zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima uz saniranje i uređenje okoliša elektrane,*
- poboljšanje tehnologije i u tom smislu mogućnost zamjene energenata gdje je to opravданo i moguće,*
- zadržavanje energetskih objekata koji su nas povezivali sa susjednim zemljama*

Nova proizvodna energetska postrojenja predviđena su u tri područja: šire područje Srednje i Sjeverne Dalmacije, šire područje Istočne Slavonije, šire područje Zagrebačke i Sisačko-moslavačke županije.

U daljnjoj provedbi treba:

- stvoriti uvjete za korištenje dopunskih izvora na županijskoj ili općinskoj razini,*
- osigurati odgovarajuće nadoknade lokalnoj zajednici za energetске objekte,*
- izraditi i provoditi nove plinske projekte: izgraditi plinski transportni sustav : Slobodnica – Vukovar - Sotin – Negotin, Donji Miholjac– Osijek - Vukovar – Negoslavci, Donji Miholjac – Novigrad Podravski– Mursko Središte,Kozarac – Novigrad Podravski – Gola, Lička Jasenica – Senj – Zlobin, Omišalj (Rijeka) – Zlobin*
- Bosiljevo – Karlovac – Lučko – Zabok, Bosiljevo – Sisak, Kozarac – Slobodnica – tranzitna količina i smjer tranzita ovisi o izgradnji terminala ukapljenog prirodnog plina LNG*
- posebnu pozornost treba posvetiti izboru energenata. Treba računati na korištenje plina gdje god je moguće bilo kao domaći ili uvozni energet.*
- istraživanje ugljikovodika, koje je moguće obaviti na području potencijalnih nalazišta nafte i plina bez prethodno planiranih lokacija na čitavom teritoriju Republike Hrvatske*

Prioriteti za povećanje proizvodnje odnose se na:

- rekonstrukciju, modernizaciju i proširenje postojećih kapaciteta,*
- provođenje mjera štednje,*
- smanjenje gubitaka u sustavu,*
- racionalizaciju korištenja energenata.*

Intervencije na postojećim energetskim prijenosnim sustavima:

- treba provoditi tako da se zadrže postojeće građevine i sustavi u već izgrađenim koridorima, a kod izvođenja rekonstrukcija ili zamjena sustava, zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima (npr. zamjena vodiča boljih svojstava, ugradnja zamjenskih stupova za prihvatanje više sistema vodiča, kako ne bi trebalo proširivati koridor i drugo).

Treba zadržati sve koridore koji se koriste u povezivanju sa susjednim državama (odnosi se na magistralne elektroenergetske i plinske mreže).

Planiranje novih energetskih prijenosnih sustava temeljiti na ispitivanju mogućnosti primjene najbolje dostupne tehnologije i to ako je moguće da se tehnološkom zamjenom u postojećim koridorima postigne traženi efekt povećanja prijenosnih kapaciteta sustava, odnosno u novim energetskim koridorima, paralelnim postojećim ili u novim zasebnim koridorima kada to uvjetuju razlozi tehničke, ekonomske i prostorne naravi, uz provođenje mjera:

- u fazama izgraditi novu i/ili dograditi postojeće dijelove 400 kV mreže na potezu središnja Hrvatska – Slavonija,
- izgraditi nove dijelove ili dograditi postojeće dijelove 220 kV i 110 kV prijenosne mreže, uskladeno s periodičkim indikativnim planovima razvoja operatora prijenosne mreže potvrđenim od strane državnog regulatornog tijela iz područja energetike,
- dograditi dijelove postojeće prijenosne elektroenergetske mreže kada je to povezano s priključenjem novih korisnika mreže iz reda proizvođača ili kupaca uskladeno s posebnim regulatornim propisima iz područja elektroenergetike,
- izgraditi novi 2 x 400 kV dalekovod Slavonski Brod – Kutjevo i Slavonski Brod – Đakovo – Ernestinovo – Osijek, s lomom zapadno od Đakova prema rasklopnom postrojenju RP Razbojište.

Razvoj vodoopskrbe i prioriteti izgradnje vodoopskrbnih objekata i zaštita i korištenje zalihe podzemnih voda:

- razvoj vodoopskrbe polazi od potreba osiguranja dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo, s ciljem da svaki stanovnik Republike Hrvatske treba u doglednoj budućnosti biti opskrbljen dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode, s ciljem dostizanje 90% opskrbljenoosti stanovništva javnim vodoopskrbnim sustavima i podmirenje potreba gospodarstva i druga, realnija varijanta, ima za cilj dostizanje 81% opskrbljenoosti vodom,
- raspoložive zalihe podzemnih voda mogu podmiriti sve tražene potrebe dugoročnog razvitka vodoopskrbe s tim da njihovo korištenje u većini iziskuje značajnije zahvate, kako radi uključivanja u vodoopskrbne sustave tako i radi provedbe potrebne zaštite,
- kvaliteta vode i pitanja zaštite okoliša daju novu dimenziju upravljanju vodnim resursima, zahtjevi za većom količinom vode upozoravaju da je potrebno obratiti pozornost na učinkovitiju upotrebu sadašnjih izvorišta vode.

Ostali oblici korištenja voda:

- *navodnjavanje zemljišta (program navodnjavanja uskladiti kroz prostorne planove s ostalim korisnicima),*
- *mogućnost povećanja površina pod ribnjacima,*
- *mineralne i geotermalne vode Hrvatske predstavljaju izuzetno značajan prirodni resurs potrebno iznaci optimalne oblike korištenja prvenstveno u gospodarstvu, energetici, zdravstvu i turizmu.*

Uređenje režima voda i zaštita od bujica i erozija:

- *izgradnju retencija i akumulacija u slivu pritoka Save i nužne regulacije dijelova riječnih tokova,*
- *odvodnja hidromelioracijskih površina,*
- *reguliranje rijeke Save izgradnjom vodnih stuba, i objektima za postizanje Vb klase plovnog puta,*
- *izgradnja višenamjenskog kanala Dunav -Sava, kojim se omogućuje veće uključivanje u plovni sustav Podunavlja (dužina planiranog kanala je cca 60 km, a po gabaritima odgovara Vb klasi plovnog puta).*

Zbrinjavanje otpada

Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog i posebnog (opasnog otpada i nisko i srednje radioaktivnog otpada) i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali i nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje .

Kriteriji i smjernice za utvrđivanje lokacija odlagališta otpada odnose se na vrednovanje ukupnih prostornih značajki (nužna geološka pogodnost terena i ukupna prirodna osnova, ekonomska osnova, društvene, okolnosti), a realizaciju treba provoditi uz maksimalno osiguranje ekološke sigurnosti, poštovanje propisa.

Šumarstvo i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem

Šumarska politika i šumarsko planiranje kao dio općeg planiranja ima za cilj unapređenje učinkovitog načina korištenja šuma uz uvjet da se koriste sve njene funkcije. Uz korištenje sirovinske funkcije potrebno je koristiti ekološku i socijalnu funkciju šuma uz slijedeće postavke:

- *svaku uništenu šumsku površinu obnoviti pošumljivanjem te utvrditi područja koja se pošumljavaju i to na temelju odnosa: radi zaštitne funkcije šuma (osobito na kopnenom dijelu Hrvatske),*
- *kontinuirano pratiti stanje šuma te ih kartirati,*
- *šumama gospodariti na principu potrajanosti u obnovljivom resursu, a preradu drva razvijati kao cistu industriju,*
- *poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjivanja gradskih, rubnih gradskih, seoskih naselja, turističkih područja*
- *osigurati preventivne mjere zbog spričavanja šumskih požara organiziranjem gašenja vatre u začetku.*

Poljodjelstvo

Cilj poljodjelske politike je:

- *poticanje razvijanja suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i poljodjelstva, te učinkovitije proizvodnje poljodjelskih proizvoda, na način koji štiti prirodne potencijale zemlje.*
- *uključiti u dokumente prostornog uređenja racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta te smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za nepoljodjelske svrhe,*
- *zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i depopulaciju vrijednih agrarnih prostora, te poticati povećavanje zemljišnog posjeda, bolje iskorištavati postojeće te privoditi svrsi do sada neobradene i zapuštene poljodjelske površine*

Industrija

- *Postupno treba smanjivati dominaciju bazične, teške industrije, zatim industrije koja traži velike količine energije, vode i brojnu nekvalificiranu radnu snagu. Prednost trebaju imati one industrije koje imaju komparativne prednosti zemlje: prirodne resurse, položaj, sposobne radnike, tržište, kapital i tradiciju i koje su vezane na ukupnu prepoznatljivu fisionomiju područja.*
- *Prostorni razmještaj proizvodnih kapaciteta treba temeljiti na uravnoteženju razvoja uspostavljanjem široke mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica, i dalnjem razvoju već formiranih velikih i složenih gospodarskih cjelina od posebnog značenja za gospodarstvo Države i većih područja.*
- *Prioriteti su preobrazba velikih kompleksa u skladu s tržišnim uvjetima (promjena i prilagođivanje proizvodnih programa), te racionalnije korištenje prostora, a osobito poboljšanje opreme komunalnom infrastrukturom, i unapređenje stanja okoliša.*
- *U planovima treba prioritetno koristiti postojeće zone, a tek po iskorištenju raspoloživog postojećeg prostora planirati nove zone.*

Turizam

Kontinentalni turizam oslonjen na prirodne uvjete: šume, jezera, vodotoci, termalni izvori, graditeljska baština, lovna područja.

Zaštita posebnih vrijednosti

Područja djelovanja zaštite okoliša s prioritetima:

- *uvodenje suvremenih tehnologija koje će smanjiti i eliminirati štetne utjecaje, a u dalnjem razvoju treba vršiti pažljiv izbor lokacija i tehnologija te provođenje svih mjera već u pripremnoj fazi planiranja koje će osigurati pravilno lociranje i funkcioniranje u granicama dopustivih opterećenja okoliša.*
- *Infrastruktura i komunalne djelatnosti: modernizacija infrastrukturnih mreža – rješavanje prometnih problema gradova i problema pročišćavanja otpadnih voda, te*

izvedba sustava odvodnje koji garantiraju nepropusnost, sustavno zbrinjavanje otpada (selekcija i prikupljanje korisnog otpada, posebna skrb za opasni otpad, štednja vode i energije).

- *Krajobraz: provođenje mjera zaštite prirodne i kulturne baštine te očuvanja kulturne i prirodne fisionomije krajobraza u cjelini.*
- *Poljoprivreda: smanjenje upotrebe štetnih kemijskih sredstava, očuvanje cjelovitosti i kvalitete poljoprivrednog zemljišta.*
- *Vodnogospodarstvo: provedba mjera zaštite voda i suvremenih načela korištenja voda s tendencijom očuvanja prirodne strukture.*
- *Rudarstvo: sanacija i rekultivacija eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.*

Smjernice očuvanja i unapredjenja krajobrazne raznolikosti: u najvećoj mogućoj mjeri čuvati postojeće šumske "oaze" kao krajobrazne naglaske u izrazito poljodjelskom nizinskom prostoru istočne Slavonije i Baranje; izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata; u intenzivno obrađenim prostorima vratiti živicu duž meda, u funkciji biološke i krajobrazne raznolikosti; otvarati proplanke u šumovitim planinskim masivima, posebno oko mogućih vidikovaca i krajobrazno privlačnijih lokacija na gorskim potocima; spriječiti daljnju neplansku izgradnju ladanjskih i drugih objekata na krajobrazno izloženim lokacijama.

Smjernice i kriteriji za uređenje prostornih cjelina

Glavne smjernice za planiranje i uređenje područja odnose se na:

- *identifikacija i očuvanje krajobraznih značajki s regionalnim obilježjima, s posebnom pažnjom na oblikovanje mješovitih krajobraznih struktura,*
- *očuvanje cjelovitosti kompleksa poljoprivrednog zemljišta i područja šuma,*
- *zaustavljanje procesa stvaranja neprekinutih poteza izgradnje uz prometnice,*
- *osiguranje kvalitete nadzemnih i podzemnih voda mjerama zaštite od onečišćenja,*
- *usmjeravanje i kontrola iskorištavanja rudnih bogatstava,*
- *zaštita i očuvanje prirodne strukture i vrijednosti prostora uz vodotoke i jezera.*

Treba osobito pratiti sljedeće elemente uređenja prostora i razvojnih procesa:

- *primjerenoost planskih odredbi za stvaranje uvjeta za razvoj djelatnosti u prostoru,*
- *uzroke i učinke povećanja građevinskih područja,*
- *stanje i procese na područjima koncentracije stanovništva, u zaštićenim cjelinama i rubnim područjima uz zaštićene cjeline,*
- *pojave i učinke mjera za sanaciju i sprječavanje bespravne gradnje,*
- *učinke mjera za oživljavanje slabo razvijenih i depopulacijskih područja.*⁷¹

Sve smjernice Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske ugrađene su u Prostorni plan Brodsko-posavske županije.

⁷¹ Izvod: Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske- Izvod

Prostorno razvojnu strukturu Županije karakterizira:

- Prostorno-prometni položaj Županije je povoljan, ali još nedovoljno vrednovan. Autocesta A3 i dvokolosječna željeznička pruga u okviru posavskog prometnog koridora i A5 kao i planirani kanal Dunav-Sava u daje dobru bazu intermodalnog prometna kao spone sa srednjoevropskim gospodarskim pojasom. Nedostaju kvalitetni prilazi i obilaznice posebice Slavonskog Broda (Istočna vezna cesta) kao Nove Gradiške.
- Većina stanovništva smještena je uz dužnu osovinu razvoja Županije (cesta Vrpolje-Slavonski Brod -Oriovac- Staro Petrovo Selo-Nova Gradiška-Okučani). U smislu koncentracije stanovništva izdvajaju se Slavonski Brod i Nova Gradiška s 46,5% ukupnog stanovništva Županije sa svojim postojećim sadržajima urbaniteta: školstvo, zdravstvo, dio upravnih funkcija , usluge, kulture kao i gospodarskih sadržaja koji djeluju na šire gravitaciono područje.
- Prostorni razmještaj gradova i važnijih naselja-nositelja razvitka je povoljan i daje dobru osnovu za policentrični razvoj, ali izuzev Nove Gradiške u strukturi nedostaju naselja veličine 3.000-14.000 stanovnika koja bi mogla generirati vlastiti razvoj i razvoj okolnog područja-kao sjedišta općina. S obzirom na globalna planska opredjeljenja nužne su poticajne mjere osobito za osnaživanje razvoja središta (Okučani, Staro Petrovo Selo, Orlovac, Vrpolje i većih lokalnih središta (sva ostala općinska središta) kao nositelje lokalnog razvoja.

Propisani ciljevi u Strategiji i Programu RH ugrađena i propisani PP BPŽ u naravi:

- Pokrivenost područja Županije vodoopskrbnim i odvodnim sustavima nije zadovoljavajuća, a osim toga je i neravnomerna.
- Zaštita vodonosnika zahtijeva uz postojeće administrativne mjere (odлуke o zonama sanitarno zaštite), i donošenje novih te provedbu niza operativnih mera od izgradnje sustava kanalizacije i zbrinjavanja otpada do ograničenja uporabe kemijskih sredstava u poljoprivredi.
- Sustav zbrinjavanja otpada nije ustrojen po načelima prihvatljivih organizacijskih i tehničkih dostignuća današnjice.
- Stanje elektroenergetske mreže različit je po pojedinim naponskim razinama. Na 110 kV naponskoj razini izgrađenost vodova je zadovoljavajuća, nedostaje 400 i 220kV, a na distribucijskim naponskim razinama mreža je u bitno nepovoljnijem stanju.
- Prirodna i kulturno-povijesna baština Županije vrijedna je i raznolika. S obzirom na raspoložive vrijednosti i mogućnosti nije dovoljno iskorištena, a glede potreba zaštite dijelom se ocjenjuje ugroženom.
- Prirodna i kulturna baština Županije, u kombinaciji s očuvanim prostorom, predstavljaju potencijal koji bi u visokorazvijenom urbanom okruženju trebalo znatno bolje iskoristiti (kontinentalni turizam i rekreacija).

Tablica 64. – Važeći Prostorni planovi područja posebnih obilježja definirani zakonom i/ili Strategijom prostornog uređenja RH

RED. BR.	PROSTORNI PLANOV PODRUČJA POSEBNOG OBILJEŽJA	VAŽEĆI PLANOVI (PPPPO)					PLANOVIU POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. I&D	II. I&D	III. I&D	IV. I&D	
1.	LONJSKO POLJE	NN br. 37/2010	-	-	-	-	-
2.	VIŠENAMJENSKI KANAL DUNAV-SAVA	NN br. 121/2011	-	-	-	-	-

Kartogram 29. – Važeći PPPPO

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje NN 37/10, kao dokument više razine je obvezujući za Prostorni plan Brodsko-posavske županije, a time i sve niže prostorne planove koje se nalaze unutar obuhvata istog: za dijelove naselja Donji Varoš (općina Stara Gradiška), Vrbovljani i Čovac (općina Okučani).

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje određuje organizaciju i razgraničenje po namjeni, razmještaj funkcija od važnosti za upravljanje područjem, sustav javne i druge infrastrukture, mjere korištenja, uređenja i zaštite, mjere za unapređenje i zaštitu prirode, krajobraznih vrijednosti i okoliša, kulturnih dobara.

„Temeljna organizacija prostora, zasniva se na:

- očuvanju prirode (biljnih i životinjskih vrsta, staništa) i posebno vrijednih dijelova okoliša,
- očuvanju tradicionalne kulturne baštine,
- očuvanju tradicionalnog oblika poljoprivredne proizvodnje,

- usklađivanju rada, života i proizvodnje sa zahtjevima zaštite Parka prirode,
- zaustavljanju demografske depopulacije,
- usklađenju interesa zaštite prirode i gospodarskih subjekata (lovstvo, gospodarenje šumama, kontrola plavljenja i dr.),
- razvoju turizma i poljoprivrede,
- podizanju standarda života i rada ne ugrožavajući prirodne i kulturne.

Prostor Brodsko-posavske županije koji je unutar obuhvata navedenog prostornog plana ja definiran kao:

- I zona – samo lokalitet Međustrugovi
 - I. ZONA POSEBNE ZAŠTITE je zona u koju se ubrajaju područja šuma, livada, pašnjaka, močvara i vodotoka, koja predstavljaju posebnu vrijednost i osobitost u Parku, a čine ih staništa s velikim i raznolikim bogatstvom biljaka, gljiva i životinja, gnjezdilišta, mrjestilišta i slično, a nalaze se u visokom stupnju očuvanosti prirode.
- II. zona tradicionalnog gospodarenja prostorom – sav ostali prostor parka prirode
 - II. ZONA TRADICIONALNOG GOSPODARENJA PROSTOROM je zona koja obuhvaća dijelove Parka na kojima se osnovne djelatnosti u kontinuitetu obavljaju na tradicionalan način, više ili manje usklađen s prirodnim ciklusima i potrebama opstanka pojedinih vrsta i zajednica.

Unutar II zone definirane su dvije podzone:

- 2.a. – tradicionalni pašnjački sustav
- 2.b. – nizinske poplavne šume

Podzona 2.a. – tradicionalni pašnjački sustav, uključuje sve pašnjačke površine u državnom vlasništvu i sjenokoše unutar i izvan retencijskog prostora, kao i površine u obalnom pojasu rijeke Save koje se redovito koriste za ispašu krupne stoke i peradi (tzv. poloji).

Unutar ove zone mogu se planirati slijedeći zahvati:

- infrastrukturne građevine (prometne, energetske, vodno gospodarske, komunalne itd.)
- rekreativske
- građevine posebne namjene (građevine od interesa za obranu)
- gospodarski objekti tradicijske poljoprivrede: (svinjci tradicionalnih gabarita, oblika i izvedbe, bunari i pojilišta tradicijskih gabarita, oblika i izvedbe, drvene nadstrešnice max. pojedinačnog kapaciteta do 150 uvjetnih grla)
- gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, a sve u funkciji obavljanja tradicionalnih poljoprivrednih djelatnosti: biljne farme, farme, uzgoj nasada i pčelinjaci
- manje sakralne građevine (kapelice, raspela i sl.)
- građevine za potrebe lovstva i gospodarenje šumama
- građevine u funkciji posjećivanja (posjetiteljsko informacijski centri, izletišta i skloništa za izletnike, promatračnice, vidikovci, odmorišta i sl.)

Podzona 2.b. – nizinske poplavne šume, uključuju sve šume i šumska zemljišta u Parku, osim šuma u uskom pojasu od rijeke Save do nasipa, uz rijeku Savu, te šume koje su svrstane u I. zonu zaštite.

Unutar ove zone mogu se planirati slijedeći zahvati:

- *infrastrukturne građevine (prometne, energetske, vodno gospodarske, komunalne itd.)*
- *rekreacijske*
- *građevine za potrebe lovstva i gospodarenje šumama*
- *građevine u funkciji posjećivanja (posjetiteljsko informacijski centri, izletišta i skloništa za izletnike, promatračnice, vidikovci, odmorišta i sl.), uz dobivene suglasnosti prema posebnim propisima.* ^{“⁷²}

Sve ove smjernice ugrađene su u zadnje izmjene i dopune Prostornog plana Brodsko-posavske županije, kao i zadnje izmjene i dopune PPPO Stara Gradiška.

Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11), kao dokument više razine je obvezujući za Prostorni plan Brodsko-posavske županije, a time i sve niže prostorne planove koje se nalaze unutar obuhvata istog.

„Temeljni ciljevi prostornog uređenja infrastrukturnog koridora kanala Dunav-Sava su sljedeći:

- *omogućiti uspostavljanje optimalnog vodnog režima i efikasno korištenje poljoprivrednog i šumskog zemljišta,*
- *uskladiti planirani razvitak infrastrukturnih sustava s promjenama u prostoru koje će nastati izgradnjom kanala,*
- *prostornim rješenjima omogućiti pozitivne učinke kanala na razvitak gospodarstva,*
- *demografske procese i prostorno uređenje naselja u utjecajnom području kanala,*
- *očuvati ekološku stabilnost područja kroz koje kanal prolazi i smanjiti učinke na okoliš,*
- *omogućiti normalno funkcioniranje naselja, postojećih prometnih i infrastrukturnih sustava,*
- *osigurati prostorne uvjete za razvitak prometnog sustava, uz racionalno korištenje prostora i povezivanje različitih vrsta prometa,*
- *osigurati funkcioniranje hidrološkog sustava i očuvati njegove ekološki vrijedne dijelove koji će izgradnjom kanala biti izvan funkcije,*
- *uskladiti rješenje kanala sa zahtjevima zaštite prirodne i graditeljske baštine, uz mogućnost njezine prezentacije i afirmacije,*
- *ostvariti krajobrazno prihvatljive slike koje će ujedno biti i ekološko opravdani zahvati, za uravnoteženje nastalih promjena u bio-sustavu* ^{“⁷³}

⁷²Izvor: Prostorni plan parka prirode Lonjsko polje-izvod

⁷³Izvor: knjiga II PPPO višenamjenskog kanala Dunav-Sava-Izvod poglavje 2.1.

„Kanal Dunav-Sava će spojiti dvije, s hidrološkog stanovišta, različite rijeke: Savu i Dunav. Sava ima tipično kišno-snježni režim karakteriziran glavnim maksimumom u ožujku, a sekundarni maksimum u prosincu. Vrlo izraziti glavni minimum javlja se u kolovozu, a sekundarni je vrlo slabo izražen u siječnju.“

Dunav je rijeka s glacijalnom režimskom komponentom i s obzirom na svoj veliki sliv, amplitudne maksimuma i minimuma su manje.

Iz godišnjih maksimalnih vodostaja za koje je provedena analiza, utvrđeno je da su vodostaji Dunava gotovo uvijek niži od vodostaja Save. Razina vode u rijeci Savi je općenito viša od razine vode u kanalu, a ova pak, viša od razine vode u Dunavu, pa bi nakon izgradnje kanala najčešća situacija bila sljedeća: voda iz Save upuštala bi se u kanal preko ustave to u količini koja zadovoljava sve potrebe. Na kraju, preko dunavske ustave, voda iz kanala ulazila bi u Dunav.“⁷⁴

Predložen je sljedeći razvoj sustava budućega kanala Dunav-Sava po fazama:

- I. faza je u funkciji osiguranja uvjeta za navodnjavanje poljoprivrednih površina na području Biđ-Bosutskog polja (BBP) i regulacija vodnog režima površinskih i podzemnih voda u šumskom kompleksu Spačva. U ovoj fazi izvršila bi se izgradnja kanala po planiranoj trasi od rijeke Save do spoja s vodotokom Biđ, čime bi se osigurali uvjeti za dovod vode iz rijeke Save u glavne recipijente (kanal reduciranih dimenzija) - zahvati unutar obuhvata Brodsko-posavske županije
- II. faza je u funkciji osiguranja uvjeta za plovnost do Vinkovaca iz smjera Dunava i regulacije vodnog režima velikih i malih voda na području BBP, osigurat će se uvjeti navodnjavanje poljoprivrednih površina na području Biđ-Bosutskog polja i regulacije vodnog režima na prostoru šumskog kompleksa Spačva-Studva). U ovoj fazi, realizira se u konačnim gabaritima približno 21km budućeg kanala D-S.
- III. faza je u funkciji produženja plovnog puta od Vinkovaca do naselja Cerna. U ovoj fazi izvodi se puni profil kanala po trasama postojećih vodotoka Bosut, Bazjaš i Biđ u duljini od cca 26 km.
- IV. faza je u funkciji konačnog uređenja plovnog puta „Dunav – Sava“. Izvodi se puni profil kanala na dionici I. faze radova u dužini od cca 15 km i sve preostale planirane građevine u konačnim okvirima)-/zahvati unutar obuhvata Brodsko-posavske županije - zahvati unutar obuhvata Brodsko-posavske županije

⁷⁴Izvor: knjiga II PPPO višenamjenskog kanala Dunav-Sava-Izvod poglavljje 3.2.1.8.

Kroz područje Brodsko-posavske županije kanal prolazi u dužini 11,5 km i to kroz naselja: Gundinci (općina Gundinci), Velika Kopanica - Crno selo (općina Velika Kopanica) i Jaruge (općina Sikirevci). Građevinska područja naselja nisu obuhvaćena zahvatom kanala, već su u kontaktnom području i to :

Tablica 65. – Kontaktna područja kanala „Dunav-Sava“

Naselja		Površina unutar -zone zahvata kanala (ha)	Površina unutar –kontaktnog područja (ha)	Površina unutar –kontaktnog područja (ha)
općina	Naziv naselja			
GUNDINCI	GUNDINCI	-	21,58	21,58
VELIKA KOPANICA	VELIKA KOPANICA	-	5,15	5,15
SIKIREVCI	JARUGE	-	31,97	31,97
	izdvojeno podr. naselja Jaruge - S	-	1,96	1,96
	izdvojeno podr. naselja Jaruge - SI	-	0,50	0,50
	SIKIREVCI	-	2,96	2,96

U kontaktnom području Plana, prostori za razvoj naselja, gospodarska namjena, komunalne djelatnosti i sport i rekreacija mogu se na temelju PPUO dopunjavati i mijenjati uz uvjet osiguranja koridora prometnica i druge infrastrukture određene ovim Planom, te očuvanja šuma i vrijednih poljoprivrednih površina.

Pored navedenih aktivnosti i funkcija vezanih uz kanal na području Brodsko-posavske županije, izgradnja kanala će utjecati i omogućiti:

- na utoku kanala u rijeku Savu, kanal prolazi područjem Općine Sikirevci, te istočnije od naselja Jaruge utječe u Savu. To je prirodno nizinsko područje koje je moguće turistički valorizirati kroz razvoj turizma vezano za prirodno okruženje uz rijeke i vodotoke uz rijeku Savu (bare, rukavce), s mogućnošću razvoja rekreativskoga i tranzitnoga turizma vezanog za rijeku.

III.1.2. Dokumenti prostornog uređenja – županijske razine

Tablica 66. – Važeći Prostorni plan Brodsko-posavske županije (PPŽ)

RED. BR.	PROSTORNI PLAN ŽUPANIJE	VAŽEĆI PLANNOVI (PPŽ)					PLANU POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I I&D	II. I&D	III. I&D	IV. I&D	
1.	BRODSKO- POSAVSKA ŽUPANIJA	Sl. vj. BPŽ 04/2001	Sl. vj. BPŽ 06/2005	Sl. vj. BPŽ 11/2007 14/2008 PROČIŠĆE NI TEKST	Sl. vj. BPŽ 05/2010	Sl. vj. BPŽ 09/2012	

Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik BPŽ“, broj 04/01, 6/05, 11/07, 14/08-pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12) temeljni je dokument prostornog uredenja regionalne razine, koji razraduje načela prostornog uredenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja, te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu cjelokupnog županijskog prostora. Izrađen je na temelju Zakona o prostornom uređenju te na osnovama Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije prvi je prostorni plan ove razine od početka formiranja Županije i jedan je iz nove generacije dokumenata prostornog uređenja. Županijski Plan ima važnu ulogu posrednika između državne i lokalne razine u odnosu na koju ima usmjeravajuću i kontrolnu funkciju, posebno u pogledu zaštite prostora i okoliša kao neobnovljivog resursa.

Prostorni plan Županije predstavlja plansku cjelinu, ali kako se ona sastoji od više užih područja, Plan vodi brigu o zajedničkim elementima te cjeline i stvara uvjete za planiranje na razini tih područja. Metodologija izrade plana omogućava interaktivno prožimanje slojevitih interesa i prostornih mogućnosti u okviru zadanih ciljeva uz poštivanje načela održivog razvijanja. Sadržajno ovaj Plan pokriva široku lepezu informacija i podataka kroz analizu položaja, značajki i posebnosti županijskog prostora u odnosu na prostor i sustave Države, određuje relevantna polazišta u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, daje osnove za uređenje i zaštitu prostora, prostorna mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, te očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, te mjere za unapređenje i zaštitu okoliša kao i druge elemente od važnosti za Županiju.

U skladu s ovim Planom izrađuje se i donosi nova generacija dokumenata prostornog uređenja užeg područja, a to su prostorni planovi uređenja velikih gradova, gradova i općina, generalni urbanistički planovi, urbanistički planovi uređenja i detaljni planovi uređenja.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije donesen je na sjednici Županijske skupštine 12. travnja, 2001. godine. Prve Izmjene i dopune Prostornog plana Županije donesene su 2005. Godine, a 3. Izmjene i dopune 2007. god, iza kojih je 2008 napravljen i objavljen kompletan pročišćeni tekst.

U proteklom razdoblju za koje se radi Izvješće o stanju u prostoru donesene su još dvoje izmjene i dopune ovog Plana:

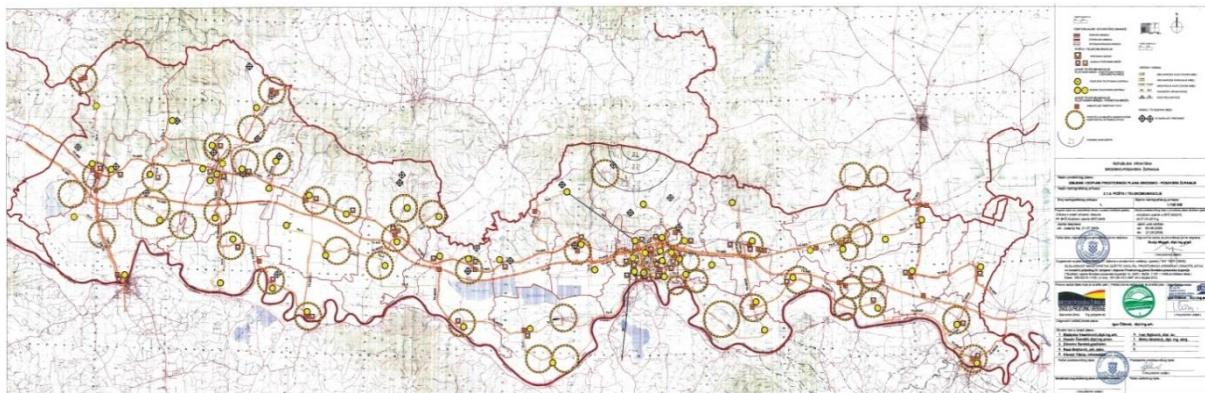
- 3.IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Donesene su 04. ožujka 2010. god na 7. sjednici Županijske skupštine, a objavljene u broju 5/10 Službenog vjesnika Brodsko-posavske županije. Ove izmjene i dopune predstavljaju ciljanu točkastu izmjenu i dopunu plana u segmentu elektroničke komunikacijske infrastrukture u svrhu osiguranja uvjeta izgradnje elektroničke komunikacijske infrastrukture, a slijedom utvrđene potrebe ujednačenosti i istih kriterija na području Republike Hrvatske i omogućavanje planiranja zajedničkih samostojećih antenskih stupova.

Stručna podloga za izradu rasporeda samostojećih antenskih stupova je „Zajednički plan razvoja pokretne komunikacijske infrastrukture“ izrađen od Udruge pokretnih komunikacija Hrvatske i potvrđen od Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije.

Kartogram 30. – 3. Izmjene i dopune PPBPŽ – 2.1.3. Pošta i telekomunikacije

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

- 4.IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Donesene su 12. srpnja 2012. god na 22. sjednici Županijske skupštine, a objavljene u broju 9/13 Službenog vjesnika Brodsko-posavske županije. Ove izmjene i dopune rađene su u svrhu:

- a) omogućavanja prostorno-planskih uvjeta za izgradnju srednjoslavonskog cestovnog smjera „Valis Aurea“ na dionici Požega – Staro Petrovo Selo-A3

- Definiranje trase srednjoslavonskog cestovnog smjera brze ceste Našice-Požega na pravcu Požega-Staro Petrovo Selo i spojem na autocestu A3 uključivo s definiranjem spojnih prometnica.)

b) usklađivanje plana s izvedenim trasama i pratećim građevinama magistralnih plinovoda uz omogućavanje dogradnje mreže na pravcu Kutina – Slav. Brod i izgradnje međunarodnog plinovoda RH-BIH (Slobodnica-Bos.Brod)

- Definiranje točke konekcije trase planiranog magistralnog plinovoda Slobodnica- Bos. Brod DN700/75 sa zaštitnim pojasom 200 +200 m
- Za potrebe Luke Brod definiranje koridora planiranog magistralnog plinovoda od međunarodnog plinovoda Slobodnica – Sotin do MRS Slav. Brod-istok kao odvojak.
- Definiranje istražnih prostora: područja za naftu/plin kao i lokacije s mogućim potencijalnim istražnim objektima - označavanje zona ležišta geotermalne vode

c) usklađivanje plana s izvedenim i/ili planiranim magistralnim naftovodima s trasom prometa naftnih derivata uz omogućavanje dogradnje mreže i proširenjem postojećeg/planiranog terminala

- Definiranje trase planiranih višenamjenskih međunarodnih produktovoda od postojećeg terminala Donja Vrba na istok s postojećim međunarodnim naftovodom JANAf Sl. Brod-Sotin i planiranim PEOP, na zapad s postojećim međunarodnim naftovodom JANAf Sisak_Slavonski Brod i planiranim PEOP, na jugozapad uz trasu postojećeg međunarodnog naftovoda JANAf Slav. Brod- Bos. Brod , i planiranim prelaskom preko rijeke Save,
- Omogućavanje proširenja terminala D. Vrba sa izgradnjom spremničkog prostora pretakališta/prihvratne stanice za naftne derive.
- Definiranje trase planiranog naftovoda od Luke Brod do terminala u Donjoj Vrbi

d) usklađivanje plana s zakonima i provedbenim propisima vezano za zaštitu poljoprivrednog i šumskog zemljišta

e) usklađivanje plana vezano za zaštićene prirodne vrijednosti : zaštićena područja i divlje svojte

- Manje korekcije kartografskog prikaza usklađene s „Podacima o vrstama, staništima i područjima ekološke mreže RH s prijedlogom mjera zaštite“.
- Označavanje i definiranje zona zaštićenog krajobraza „Pašnjak Iva“ kao i posebni ornitološki rezervat Ribnjak Jelas
- Usklađivanje namjene i načina korištenja površina unutar PPPPO LONJSKO POLJE
- Usklađivanje namjene i načina korištenja površina unutar PPPPO KANAL DUNAV- SAVA

f) usklađenje plana vezano za sustav komunalne infrastrukture

- Usklađenje kategorizacije postojećih prometnica
- Usklađenje trasa planiranih državnih cesta sukladno idejnim rješenjima (Našice- Pleternica-Lužani ,Virovitica- Nova Gradiška-Okučani-BIH),manje korekcije unutar zaštitnih koridora.

- Manje korekcije na istočnom čvoru- povezivanje postojeće županijske ceste Zadubravlje –D. Vrba s A3 (obilaznica naselja)
- Lokacija planiranog čvora na autocesti A5Donji Andrijevci sukladno tehničkom uvjetima
- Ucrtati lokalnu cestu (L 42054) Trnava –Cernička Šagovina
- Ucrtati lokalnu cestu koja spaja radno područje općine Dragalić s županijskom cestom Ž4155
- Planirati spojnu cestu od gospodarske zone Klakar do Luke Slavonski Brod.
- Brisanje prometnice između Sjeverne vezne ceste i Osječke ulice u Slav. Brodu kao planirane brze prometnice
- Uskladiti nazive postojećih željezničkih pruga, zaštitnih pojaseva uz uvažavanje rješenja iz Studije modernizacije Panoeuropskog željezničkog koridora
- Planirati trasu želj. pruge za Luku Brod od otpremništva u Donjoj Vrbi - jug unutar zaštitnog pojasa postojeće pruge M105 od stanice
- Usklađenje kategorizaciju letjelišta i omogućiti izgradnju zračne luke/letjelišta unutar gravitacionog prostora Grada Slav. Broda (Slobodnica, Slav Brod,Garčin)
- Planiranje novog kolosjeka želj..pruge za terminal JANAFA u D. Vrbi ,unutar zaštitnog pojasa postojeće pruge M105 od stanice Garčin.
- Manje korekcije sustava vodoopskrbe BPŽ sukladno Novelaciji plana razvjeta vodoopskrbe BPŽ-HIDROPROJEKT-ING 2010
- Dogradnja koridora kabelske optičke mreže u svrhu povezivanja komunikacijskih čvorova i baznih postaja mobilne telefonije u dijelu Županije
- Omogućavanje izgradnje priključnog dalekovoda DV 2x400 kV TE-TO Brod na postojeći DV 400 kV TS Žerjavinec – TS Ernestinovo
- Omogućavanje izgradnje priključnog dalekovoda DV2x220(110) kV TE-TO Brod - TS 220/110 kV Đakovo.
- Omogućavanje povećanja postojeća TS 35/10(20) kV Trnjani u TS 110/35/10(20) kV.

g) Usklađivanje plana vezano za zone sanitарне zaštite izvorišta voda

- Definiranje zone sanitарne zaštite izvorišta Jelas, Davor, Vrpolje, Baćica Šumetlica, Krajačići

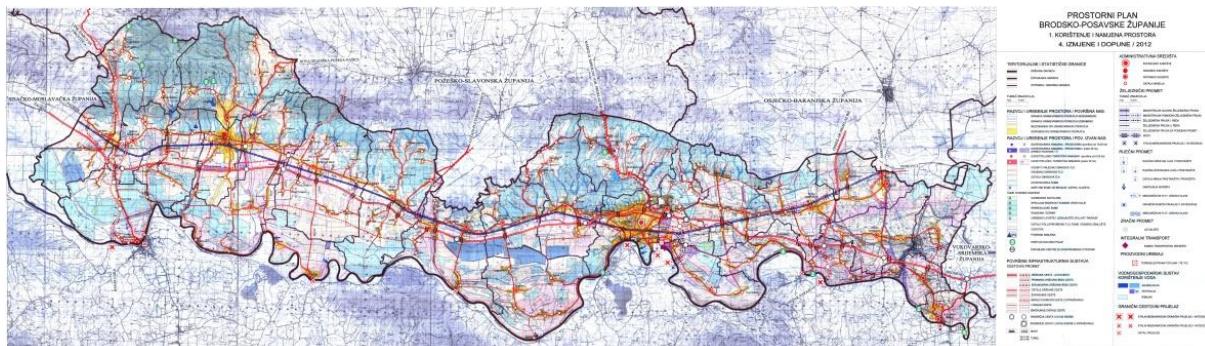
h) Provjera optimalnosti sustava lokacija gospodarenja otpadom na području Brodsko-posavske Županije (prema Planu gospodarenja otpadom BPŽ Sl. vj. BPŽ 15/08)

i) Usklađenje s zakonom o prostornom uređenju vezano za obvezu izrade prostorno planskih dokumenata i verifikaciju/označavanje gospodarskih zona državnog i regionalnog/ županijskog značenja

- Označavanje većih gospodarskih / turističkih zona (veće od 10/5 ha) na kartografske prikaze 1
- Usklađivanje Plana s Zakonom o prostornom uređenju i u obvezi izrade prostorno planskih dokumenata nižeg reda.

Kartogram 31. – 4. Izmjene i dopune PPBPŽ – 1. Korištenje i namjena prostora

- podaci: Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12)

Za potrebe 4. Izmjene i dopune PPŽ slijedom članaka 55.-58. tada važećeg Zakonom o zaštiti okoliša NN RH 110/07 za izmjenu i dopunu prostornog plana regionalne/županijske razine potrebno je provesti Ocjenu o potrebi strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš. Izrađen je „Elaborat prethodne ocjene prihvatljivosti plana za ekološku mrežu“, proveden postupak „Prethodne ocjene plana za ekološku mrežu propisan člancima 5., 6., 7. i 8. Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti plana i programa i zahvata za ekološku mrežu NN RH 118/09 i provedenim postupkom „Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš“ kojim je utvrđeno da 4. Izmjena i dopuna PP BPŽ nema vjerojatno značajan utjecaj na okoliš, ostvarene su zakonske obveze u tijeku izrade ovih izmjena i dopuna proizašle iz drugih propisa.

III.1.3. Dokumenti prostornog uređenja – jedinica lokalne samouprave (gradova i općina)

III.1.3.1. Prostorni planovi uređenja općine ili grada

Do danas je svih 28 jedinica lokalne samouprave na području Brodsko-posavske županije donijelo prostorne planove uređenja, dakle ispunile su zakonsku obvezu izrade prostornih planova nove generacije. Posljednjih je godina zabilježena izrada izmjena i dopuna tih planova, odnosno njihova prilagodba novijim prostornim zahtjevima i novo donesenim propisima. Sveukupno je do danas doneseno 27 izmjena i dopuna prostornih planova uređenja na području Brodsko-posavske županije. U nastavku se daje pregledan prikaz svih prostornih planova gradova/općina, kao i njihove izmjene i dopune, koje su na snazi i koje su u postupku izrade na području Brodsko-posavske županije.

Tablica 67. – Prikaz prostornih planova uređenja gradova (PPUG) na području Brodsko-posavske županije

RED. BR.	GRADOVI	VAŽEĆI PLANOVI (PPUG)		PLANOMI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. I&D	
1.	SLAVONSKI BROD	Sl. vj. BPŽ 03/2004	Sl. vj. BPŽ 22/2007	II. I&D Sl. vj. BPŽ 19/2008
2.	NOVA GRADIŠKA	Novigradiški gl. 06/1999	Novigradiški gl. 01/2003 03/2003 PROČIŠĆENI TEKST	II. I&D Sl. gl. Nova Gradiška 02/2010

Tablica 68. – Prikaz prostornih planova uređenja općina (PPUO) na području Brodsko-posavske županije

RED. BR.	OPĆINE	VAŽEĆI PLANNOVI (PPUO)			PLANNOVI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. I&D	II. I&D	
1.	BEBRINA	Sl. vj. BPŽ 15/2005	-	-	I. I&D Početna faza
2.	BRODSKI STUPNIK	Sl. vj. BPŽ 21/2002	Sl. vj. BPŽ 20/2007	Sl. vj. BPŽ 26/2012	-
3.	BUKOVLJE	Sl. vj. BPŽ 06/2004	Sl. vj. BPŽ 13/2008	-	-
4.	CERNIK	Sl. gl. Opć. Cernik 04/2003	Sl. gl. Opć. Cernik 02/2007 08/2007 PROČIŠĆENI TEKST	-	II. I&D Sl. gl. Opć. Cernik 04/2009
5.	DAVOR	Sl. vj. BPŽ 14/2003	Sl. vj. BPŽ 13/2008	Sl. vj. BPŽ 07/2013	-
6.	DONJI ANDRIJEVCI	Sl. vj. BPŽ 19/2002	Sl. vj. BPŽ 15/2011	-	-
7.	DRAGALIĆ	Sl. gl. Opć. Dragalić 02/2005	Sl. gl. Opć. Dragalić 05/2009	-	-
8.	GARČIN	Sl. vj. BPŽ 16/2001	Sl. vj. BPŽ 19/2007	Sl. vj. BPŽ 06/2011	-
9.	GORNJA VRBA	Sl. vj. BPŽ 08/2003	Sl. vj. BPŽ 03/2009	-	-
10.	GORNJI BOGIĆEVCI	Sl. vj. BPŽ 17/2006	-	-	I. I&D Početna faza
11.	GUNDINCI	Sl. vj. BPŽ 11/2004	Sl. vj. BPŽ 25/2005	-	
12.	KLAKAR	Sl. vj. BPŽ 04/2006	Sl. vj. BPŽ 14/2010	-	II. I&D Početna faza
13.	NOVA KAPELA	Sl. vj. BPŽ 16/2006	-	-	-
14.	OKUČANI	Sl. vj. BPŽ 02/2003	Sl. vj. BPŽ 03/2009	-	-
15.	OPRISAVCI	Sl. vj. BPŽ 15/2003	Sl. vj. BPŽ 20/2010	-	-
16.	ORIOVAC	Sl. vj. BPŽ 24/2005	Sl. vj. BPŽ 12/2006	Sl. vj. BPŽ 20/2009	-

17.	PODCRKAVLJE	Sl. vj. BPŽ 12/2001	-	-	-
18.	REŠETARI	Sl. gl. Opć. Rešetari 02/2004	Sl. gl. Opć. Rešetari 02/2006	Sl. gl. Opć. Rešetari 02/2011	-
19.	SIBINJ	Sl. vj. BPŽ 08/2003	Sl. vj. BPŽ 17/2007	-	-
20.	SIKIREVCI	Sl. vj. BPŽ 12/2006	-	-	-
21.	SLAVONSKI ŠAMAC	Sl. vj. BPŽ 05/2007	-	-	-
22.	STARA GRADIŠKA	Sl. vj. BPŽ 06/2005	Sl. vj. BPŽ 01/2010	Sl. gl. Opć. Stara Gradiška 07/2012	-
23.	STARO PETROVO SELO	Sl. gl. Opć. SPS 03/2006	Sl. gl. Opć. SPS 03/2013	-	II. I&D Sl. gl. Opć. SPS 05/2013 i 06/2013
24.	VELIKA KOPANICA	Sl. vj. BPŽ 01/2007	Sl. vj. BPŽ 25/2007	-	-
25.	VRBJE	Sl. vj. BPŽ 05/2006		-	-
26.	VRPOLJE	Sl. vj. BPŽ 22/2006	Sl. vj. BPŽ 09/2010	-	-

U nastavku se daje grafički prikaz donošenja PPUG/PPUO na području Brodsko-posavske županije.

Kartogram 32. – Grafički prikaz donošenja PPUG/PPUO na području Brodsko-posavske županije

III.1.3.2. Ostali dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti gradova i općina

U proteklom razdoblju na snazi su bila dva Zakona koja definiraju dokumente prostornog uređenja: do 1. listopada 2007. „stari“ Zakon o prostornom uređenju (Narodne novine 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04), a od 1. listopada 2007. godine „novi“ Zakon o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), koje imaju direktni utjecaj na strukturu važećih prostornih planova.

Prema „starom“ Zakonu o prostornom uređenju ova razina planiranja obuhvaćala je:

- generalni urbanistički plan (GUP),
- urbanistički plan uređenja (UPU),
- detaljni plan uređenja (DPU).
- provedbeni urbanistički plan (PUP) preuzet čl.57. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02)

Novim Zakonom iz 2007. godine provedbeni dokumenti prostornog uređenja koji se donose na lokalnoj razini su:

- urbanistički plan uređenja (UPU),
- detaljni plan uređenja (DPU).
- provedbeni urbanistički plan (PUP) preuzet čl. 325. Zakon o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12)

Generalni urbanistički plan (GUP) donosio se, temeljem Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04.) sukladno Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (Narodne Novine, broj 106/98, 39/04, 45/04, 163/04 – ne važi stupanjem na snagu Pravilnika o općinama koje mogu donijeti prostorni plan uređenja općine smanjenog sadržaja i sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza i obveznim prilozima toga plana Narodne Novine, broj 135/10) za naselja u kojima je sjedište županija, Grad Zagreb te druga naselja koja imaju više od 15.000 stanovnika. Zakon o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. briše obavezu izrade Generalnog urbanističkog plana i ostavlja ih na snazi najdulje deset godina od dana stupanja na snagu Zakona tj. do 1. listopada 2017. godine.

Obzirom da su se u praksi Generalni urbanistički planovi pokazali kao potrebna razina prostornog plana između planskih određenja PPUG-a i Urbanističkog plana uređenja, Ministarstvo kroz prijedlog novog Zakona predlaže ponovnom uvođenju u zakonsku regulativu.

Tablica 69. – Sadržaj Generalnog urbanističkog plana (GUP)

naziv dokumenta	tip	sadržaj	obuhvat	nadležno tijelo
GENERALNI URBANISTIČKI PLAN	razvojni/provedbeni	<p>-Polazišta : položaj,značaj i posebnosti područja,osnovni podaci o stanju u prostoru,prostorno razvojne i resursne značajke, obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena prostornih planova i ocjena stanja i mogućnosti ograničenja u odnosu na demog. o gospodarske podatke i prostorne pokazatelje ciljevi:prostornog razvoja,opć. ili gradskog značaja, značaj posebnih funkcija,odabir prostorne i gospodarske strukture, infrastrukturna opremljenost,očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša, ciljevi prost.uredenja,racionalno korištenje i zaštita u u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture</p> <p>-Plan prostornog uređenja:temeljna organizacija prostora. prikaz gospodarskih,mreže društvenih djelatnosti,prikaz prometne i telek. mreže,komunalne infrastrukture, uvjeti korištenja,uredenja i zaštite površina i građevina, način i uvjeti gradnje i sprečavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš</p>	VELIKI GRAD/SJEDIŠTE ŽUPANIJE	GRADSKO VIJEĆE

Provđeni urbanistički planovi koji imaju odredbe objavljene u službeni glasilima, a ostali su na snazi u naravi su detaljni planovi uređenja izrađeni slijedom Zakona o prostornom planiranju i uređivanju prostora (Narodne Novine, broj 54/80, 16/86, 18/89, 47/89, 34/91, 61/91, 49/92, 59/93, 14/94), a prema Pravilniku o sadržaju i načinu izrade prostornih planova (Narodne Novine, broj 1/85).

Tablica 70. – Prikaz Generalnih urbanističkih planova (GUP) na području Brodsko-posavske županije

RED. BR.	GRADOVI	VAŽEĆI PLANOVI (GUP)		PLANOVI U POSTUPKU IZRADE
		IZVORNIK	I. I&D	
1.	SLAVONSKI BROD	Sl. vj. BPŽ 02/2005	Sl. vj. BPŽ 10/2008	II. I&D Sl.vj.BPŽ 19/2008
2.	NOVA GRADIŠKA	Novogradski gl. 05/2007	-	-

U proteklom razdoblju doneseni su slijedeći urbanistički planovi uređenja:

Tablica 71. – Prikaz Urbanističkih planova uređenja (UPU) za gradove

RED. BR.	GRADOVI	VAŽEĆI PLANOVI (UPU)				PLANOV IU POSTUP KU IZRADE
1.	SLAVONSKI BROD	UPU VELIKO POLJE- SJEVER Sl.vj. BPŽ 18/2007	UPU GOSPODAR SKO- PROIZVOD NA ZONA ĐĐ Sl.vj. BPŽ 10/2008	UPU GOSPODAR SKO- PROIZVOD NA ZONA BJELIŠ- ZAPAD Sl.vj. BPŽ 19/2008	UPU POVIJESN A I URB. CJELIN S GRAD. TVRĐAV OM Sl.gl.Grada 01/2011	1. I&D VELIKO POLJE- SJEVER Sl.vj.BPŽ 23/2010
2.	NOVA GRADIŠKA	UPU INDUSTRIJS KI PARK NG Sl.gl.Nova Gradiška 09/2007	-	-	-	UPU PANONS KI ZELENI IND. PARK NG Sl. gl. Nova Gradiška 03/2012

Tablica 72. – Prikaz Urbanističkih planova uređenja (UPU) za općine

RED. BR.	OPĆINE	VAŽEĆI PLANOVI (UPU)		
1.	BEBRINA	-	-	-
2.	BRODSKI STUPNIK	-	-	-
3.	BUKOVLJE	UPU RADNA ZONA 9 Sl.vj. BPŽ 11/2009	-	-
4.	CERNIK	UPU ZONA GOSPODARSKE NAMJENE CERNIK Sl.vj. BPŽ 04/2007	-	-
5.	DAVOR	UPU NASELJA DAVOR Sl.vj. BPŽ 15/2010	-	-
6.	DONJI ANDRIJEVCI	-	-	-
7.	DRAGALIĆ	UPU RADNOG PODRUČJA DRAGALIĆ Sl.gl. općine 10/2007	-	-
8.	GARČIN	-	-	-
9.	GORNJA VRBA	UPU NASELJA GORNJA VRBA Sl.vj. BPŽ 21/2006	UPU LUČKOG PODRUČJA LUKE SL. BROD Sl.vj. BPŽ 21/2009	-
10.	GORNJI BOGIĆEVCI	-	-	-
11.	GUNDINCI	-	-	-
12.	KLAKAR	UPU RADNE ZONE- LUKE BJELIŠ Sl.vj. BPŽ 08/2008	-	-
13.	NOVA KAPELA	-	-	-
14.	OKUČANI	UPU PROIZVODNO- POSLOVNA ZONA Sl.vj. BPŽ 07/2011	-	-
15.	OPRISAVCI	-	-	-
16.	ORIOVAC	-	-	-
17.	PODCRKAVLJE	-	-	-
18.	REŠETARI	UPU PODUZETNIČKE ZONE 1 Sl. gl. Opć. Rešetari 02/2008	UPU PODUZETNIČKE ZONE 2 Sl. gl. Opć. Rešetari 04/2011	-
19.	SIBINJ	UPU ZONE MALOG GOSPODARSTVA Sl.vj. BPŽ 16/2004, 05/2009 i 27/2010	UPU ZONE MALOG GOSPODARSTVA- SLOBODNICA II. FAZA Sl.vj. BPŽ 29/2007	UPU ZONE MALOG GOSPODARSTVA- SLOBODNICA III. FAZA Sl.vj. BPŽ 05/2009
20.	SIKIREVCI	-	-	-
21.	SLAVONSKI ŠAMAC	-	-	-
22.	STAROGRAĐANSKA	-	-	-
23.	STARO PETROVO SELO	-	-	-
24.	VELIKA KOPANICA	UPU PROIZVODNO- POSLOVNA ZONA II Sl.vj. BPŽ 07/2009, 23/2012	UPU POSLOVNE ZONE IV Sl.vj. BPŽ 21/2010, 23/2012	-
25.	VRBJE	UPU TURISTIČKA ZONA MAČKOVAC- VRBJE Sl.vj. BPŽ 02/2009	-	-
26.	VRPOLJE		-	-

Tablica 73. – Prikaz Detaljnih planova uređenja (DPU)

RED. BR.	GRADOVI	VAŽEĆI PLANOVI (DPU)
1.	SLAVONSKI BROD	DPU ROBNA KUĆA U SVAČIĆEVOJ ULICI U SLAVONSKOM BRODU (Sl.vj. BPŽ 7/1999)
		DPU ZONA CIGLANA U SLAVONSKOM BRODU (Sl.vj. BPŽ 10/2007)
		DPU NOVO NASELJE U MO JOSIP RIMAC - SLAVONSKI BROD (Sl.vj. BPŽ 18/2009)
2.	NOVA GRADIŠKA	DPU ZONA MALOG GOSPODARSTVA GRADA NOVE GRADIŠKE (Sl.gl. NG 6/2003 , 10/2003)
		DPU POSLOVNO-TRGOVAČKI CENTAR U NASELJU ZRINSKIH - NOVA GRADIŠKA (Sl.gl. NG 1/2005)
		DPU ZONA MALOG GOSPODARSTVA II GRADA NOVE GRADIŠKE (Sl.gl. NG 2/2005)
		DPU GRADSKO GROBLJE U NOVOJ GRADIŠKI (Sl.gl. NG 8/2005)
		DPU CENTAR III (Sl.gl. NG 7/2006)
		DPU NASELJE URIJE (Sl.gl. NG 1/2009, 05/12)
		DPU CENTAR V (Sl.gl. NG 7/2011)

Tablica 74. – Prikaz Provedbenih urbanističkih planova (PUP)

RED. BR.	GRAD	VAŽEĆI PLANOVI (PUP)
1.	SLAVONSKI BROD	PUP Brodski Varoš Jug - Budainka (Sl. vj. 01/87, 10/89, 10/07)
		PUP Eksperimentalno solarno naselje Glogovica (Sl. vj. 03/92)
		PUP Franjo Sertić, a sada Naselje Andrija Hebrang (Sl. vj. 10/80, 07/91, 09/00, 10/07, Sl. gl. Grada 02/11)
		PUP INA PLIN - Slavonski Brod (Sl. vj. 01/89)
		PUP Jelas (Sl. vj. 10/90, 04/02, 21/08)
		PUP Moša Pijade, a sada Zrinski Frankopan (Sl. vj. 04/91, 10/07)
		PUP Šestinac (Sl.vj. 04/91, 19/08)

III.1.4. Dokumenti prostornog uređenja u postupku izrade i donošenja

U proteklom razdoblju započeta je izrada novih dokumenta prostornog uređenja ili njena izmjena i dopune slijedom:

- Zakon o prostornom uređenju (Narodne novine 30/94, 68/98, 35/99, 61/00, 32/02 i 100/04), na temelju **Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru** koje se izrađivalo na temelju Izvješća o stanju u prostoru, a donosio se za četverogodišnji period
- od 1. listopada 2007. Zakon o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), definira akt kojim se započinje izrada ili izmjena i dopuna dokumenta prostornog uređenja: na temelju odluke predstavničkog tijela jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave. **Odluka o izradi prostornog plana** ovisno o vrsti prostornog plana i postupka izrade sadrži osobito: pravnu osnovu za izradu i donošenje prostornog plana, odnosno njegovih izmjena i dopuna i stavljanje izvan snage, razloge za izmjene i/ili dopune prostornog plana, odnosno njegovo stavljanje izvan snage, obuhvat prostornog plana, ocjenu stanja u obuhvatu prostornog plana, ciljeve i programska polazišta prostornog plana, popis potrebnih stručnih podloga (sociološko, demografsko, ekonomsko, ekološko, energetsko, graditeljsko, hortikultурно, estetsko i drugo obilježje) potrebnih za izradu prostornog plana, način pribavljanja stručnih rješenja, vrstu i način pribavljanja katastarskih planova i odgovarajućih posebnih geodetskih podloga, popis tijela i osoba određenih posebnim propisima, koja daju zahtjeve (podaci, planske smjernice i propisani dokumenti) za izradu prostornog plana iz područja svog djelokruga, te drugih sudionika, koji će sudjelovati u izradi prostornog plana – rok za izradu prostornog plana, odnosno njegovih pojedinih faza i rok za pripremu zahtjeva za izradu prostornog plana tijela i osoba određenih posebnim propisima, ako je taj rok, ovisno o složenosti pojedinog područja, duži od trideset dana, zabrana i vrijeme trajanja zabrane izdavanja akata kojima se odobravaju zahvati u prostoru, odnosno građenje, tijekom izrade i donošenja prostornog plana i izvore financiranja izrade plana.

Trenutno nisu u postupku izrade niti izmjene i dopune dokumenta prostornog uređenja županijske razine.

Važećim Zakonom o prostornom uređenju propisan je sustav nadležnosti iz područja prostornog uređenja kao i ovlasti i djelatnosti Zavoda za prostorno uređenje.

Zavod za prostorno uređenje izrađuje i prati provedbu dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne), izrađuje izvješće o stanju u prostoru, vodi registre podataka u okviru informacijskog sustava prostornog uređenja, priprema polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja, izdaje mišljenja u postupku izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja u skladu s ovim Zakonom. Zavod za prostorno uređenje županije može izrađivati i prostorni plan područja posebnih obilježja, prostorni plan uređenja grada i općine i provedbeni dokument prostornog uređenja od strateškog interesa za državu, odnosno županiju te obavljati stručne analitičke poslove iz područja prostornog uređenja, ako mu izradu tih planova i dokumenata, odnosno obavljanje poslova povjeri Ministarstvo ili župan. Nadležna upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i osobe koje obavljaju poslove prostornog uređenja, dužni su Zavodu u propisanim rokovima dostavljati kvalitetne podatke i informacije za potrebe informacijskog sustava. Evidentna je obveza dostave i razmjene podataka kako po vertikalnoj nadležnosti tako i po horizontalnoj.

Uvažavajući navedene činjenice napravili smo analizu izrade dokumenata prostornog uređenja za JLS sukladno dostavljenoj dokumentaciji.

Tablica 75. – Prikaz dokumenata prostornog uređenja u izradi ili izmjeni i dopuni

DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA U IZRADI ILI IZMJENI I DOPUNI						
GRADOVI/OPĆINE	RED. BR.	PLANOVNI POSTUPAK U IZRADI	ODLUKA O IZRADI DOKUMENTA PROSTORNOG UREĐENJA			
			2008	2009	2010	2011
SLAVONSKI BROD	1.	PPUO-2I&D	Sl.vj. BPŽ19/8			
	2.	GUP-2I&D	Sl.vj. BPŽ19/08			
	3.	UPU VELIKO -POLJE SJEVER-1I&D	Sl.vj. BPŽ19 / 10 i 23/10			
	4.	UPU SVETOG LOVRE SJEVER	Sl.vj. BPŽ10/08			
	5.	UPU "SLAVONIJATRANS"	Sl.vj. BPŽ10/08			
	6.	UPU "ŠRC VIJUŠ"	PROGRAM MJERA SL.VJ.02/06 15/06			
	7.	DPU "TRŽNICA"	Sl.vj. BPŽ15/08			
	8.	PUP BRODSKI VAROŠ JUG -BUDAINKA4 I&d	Sl.vj. BPŽ06/08			
	9.	PUP M.PIJADE A SADA ZRINSKI FRANKOPAN -BUDAINKA4 I&d	Sl.vj. BPŽ6/08			
NOVA GRADIŠKA	1.	PPUO-3I&D			NG.vj. BPŽ02/10	
	2.	UPU PANONSKI ZELENI IND. PARK				NG.vj. BPŽ03/12
	3.	DPU GRADSKOG GROBLJA II&D			NG.vj. BPŽ07/11	
	4.	DPU CENTAR III	PROGRAM MJERA OD 2006			
BEBRINA	1.	PPUO-II&D				ODLUKA U OBJAVI
CERNIK	1.	PPUO-2I&D		Sl. gl. Opć. Cernik 04/2009		
GORNJI BOGIĆEVCI	1.	PPUO-II&D				ODLUKA U PRIPREMI
KLAKAR	1.	PPUO-2I&D				ODLUKA U PRIPREMI
STARO PETROVO SELO	1.	PPUO-2I&D				SL. GL. OPĆINE SPS 05/13

Analizu proveo Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, lipanj 2013. god.

Uvidom u navedene postupke izmjene i dopune, kao i Zakonom propisanu proceduru kojom izmjena i dopuna dokumenta prostornog uređenja traje cca. 9 mjeseci do max. 2 god za akte za koje je potrebna strateška procjena evidentan je protek od cca. 4-5 god. od odluke o izrade , a bez akta o donošenju.

Sigurno je da će jedinice lokalne samouprave u svojim Izvješćima o stanju u prostoru morati decidirano odgovoriti na ovu činjenicu. Našom analizom evidentne su dvije teškoće:

- objektivne (nedostatak stručnih podloga, studija i ostalih akata koje predstoje donošenju Odluke o izrade dokumenta prostornog uređenja) i
- subjektivne (naročito na izradi onih planova koji se financiraju iz drugih izvora).

III.1.5. Informacijski sustav prostornog uređenja

Donošenjem Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), prvi puta detaljno se određuje što je Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), njegov sadržaj i način uspostave, vođenja i održavanja, koje su obveze dostave podataka i informacija te pristup javnosti tom sustavu. Zakonom se jasno razdvajaju nadležnosti između Zavoda za prostorno planiranje (budućeg Državnog zavoda za prostorni razvoj) koji uspostavlja ISPU na razini države i jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave koje su obvezne razvijati informacijski sustav za svoje područje i utvrđenu razinu podataka. Razvoj, održavanje i vođenje ISPU-a, od razine države do razine županija i JLS gradova/općina, provodi se prema Programu razvoja ISPU kojeg predlaže Ministarstvo (Zavod), a donosi Vlada Republike Hrvatske.

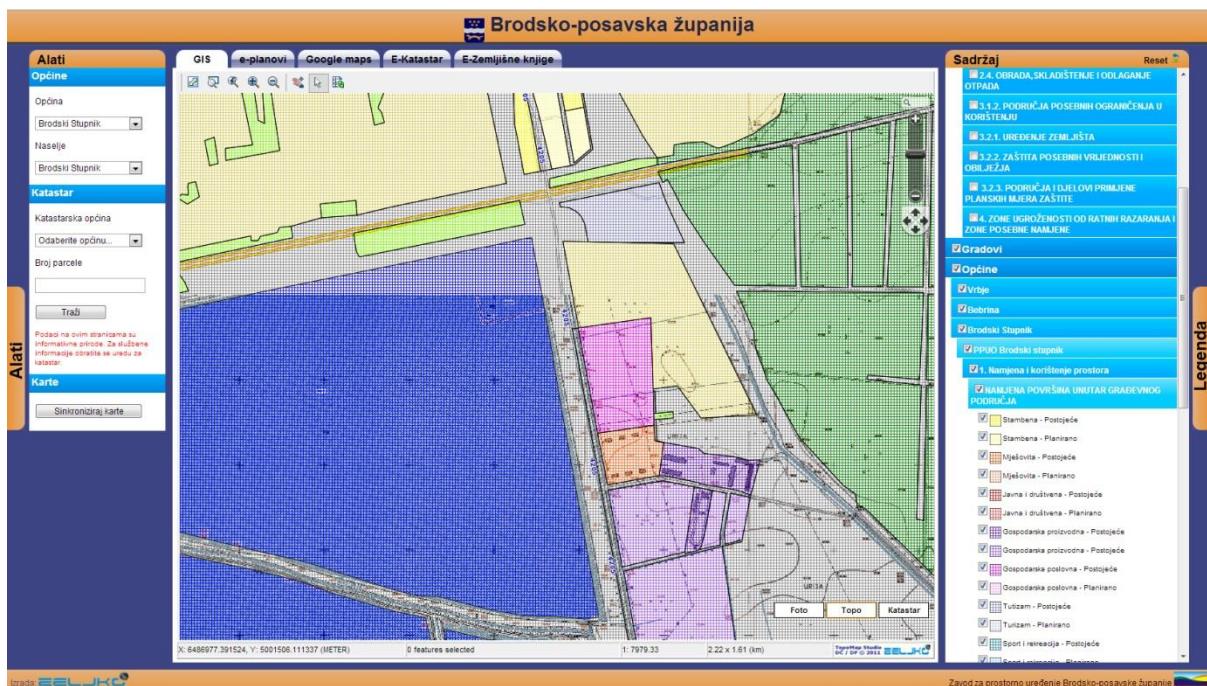
Informacijski sustav sadrži osobito podatke i informacije o:

- stvarnom korištenju zemljišta prikupljene i obrađene u skladu s ovim Zakonom i posebnim propisima, te listom prostornih pokazatelja,
- osnovnoj namjeni prostora/površina određenoj u dokumentima prostornog uređenja,
- uvjetima i ograničenjima korištenja prostora utvrđenih prostornim planovima,
- javnoj, komunalnoj i drugoj infrastrukturi,
- upravnim i drugim aktima nadležnih tijela donesenim u svrhu provedbe dokumenata prostornog uređenja,
- planovima i programima u izradi ili donesenim u svrhu zaštite prostora.

Za zakonom propisanu obvezu informacijskog sustava kao i osiguranja sudjelovanja javnosti u cijelokupnom postupku izrade i donošenja dokumenta prostornog uređenja kontinuirano se :

- održava uspostavljena web-stranica Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, na kojoj se objavljuju informacije iz segmenta prostornog uređenja;važeći prostorni planovi kao i popis prostornih planova u postupku izrade ili izmjene i dopune;
- ažurira baza usvojenih prostorno-planskih dokumenata u analognom i digitalnom zapisu;
- održava koordinacija s Državnom geodetskom upravom;
- priprema postojećih planova – obrada topološki kao baza podataka za GIS.

Kartogram 33. – WEB GIS aplikacija Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije

Jedinice lokalne samouprave su u obvezi u roku od 15 dana dostaviti usvojeni plan Zavodu za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije i time se omogućava uspostava ažurnog informacijskog sustava za prostor Brodsko-posavske županije.

Prikupljeni su svi usvojeni analogni Prostorni planova općina i gradova i isti postavljeni na web-stranicu Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije.

Prikupljena je cjelokupna baza usvojenih digitalnih Prostornih planova općina i gradova (PPUO/G-a) kao i Generalnih urbanističkih planova (GUP-a) grada Slavonskog Broda i Nove Gradiške, a za potrebe baze podataka Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, na temelju programa „Arh-coordinator“.

U tijeku je ažuriranje baze Urbanističkih planova uređenja (UPU-a) kao i Detaljnih planova uređenja donesenih na području jedinica lokalne uprave.

III.2. PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

III.2.1. Provedba Prostornog plana Brodsko-posavske županije

Obveza praćenja provedbe Prostornog plana Županije određena je Zakonom o prostornom uređenju i gradnji. Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije prati provedbu Prostornog plana Županije kroz aktivno sudjelovanje u svim fazama izrade i donošenja prostornih planova užih područja čija je izrada i donošenje u nadležnosti gradova i općina. Ova je aktivnost započela 2001. godine, donošenjem Plana, a nastavlja se kontinuirano kroz sve godine rada Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije.

Prostorni plan županije provodi se, osim izravno kroz izdavanje odobrenja koja se prema posebnim propisima izdaju na temelju odredbi ovog Plana, još i kroz izradu i donošenje prostornih planova užih područja, odnosno kroz njihovu daljnju provedbu u gradovima i općinama Brodsko-posavske županije. Već je navedeno u prethodnim poglavljima da su u proteklom razdoblju i posljednji gradovi i općine donijeli prostorne planove uređenja, tako da je danas prostor čitave Županije prekriven planovima „nove generacije“. Također, u proteklom je razdoblju donesen i znatan broj provedbenih planova (urbanistički, detaljni i još desetak godina važeći generalni urbanistički planovi), što je prezentirano u ovom Izvješću.

Ciljevi postavljeni PPŽ BPŽ mogu se definirati kroz odabir prostorne strukture:

- zaštita i očuvanje zdravog okoliša i s tim u vezi uravnoteženo gospodarenje prostorom;
- optimalno korištenje prostora u gospodarske i druge korisne svrhe;
- očuvanje i unapređenje prostora u skladu s rastom broja i opsega gospodarskih i drugih aktivnosti koje se odvijaju u njemu;
- racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta;
- korištenje komparativnih prednosti pojedinih područja i disperzija gospodarskih sadržaja u prostoru uz uvažavanje demografskog potencijala i zaštite i unapređivanja okoliša;
- racionalno zauzimanje prostora za izgradnju;
- razvitak turizma uz provođenje svekolike zaštite okoliša i krajolika te očuvanje vrijednih i atraktivnih prostora i uklapanja izgradnje u okoliš;
- smanjivanje korištenja kvalitetnog plodnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe;
- sprječavanje dalnjeg cjepljanja zemljišnih površina i poticanje povećanja posjeda;
- disperzija industrije u manje prostorne jedinice s ciljem razvoja i aktiviranja do sada neiskorištenih prostora.

Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije je i u ovom proteklom razdoblju naišao na manje poteškoće pri provođenju Odredbi Prostornog plana Županije, u okviru praćenja izrade i davanja mišljenja na prostorne planove uređenja gradova i općina. Kao problem pokazalo se provođenje odredbi koje se odnose na racionalno korištenje prostora – odnosno provođenje kriterija za dimenzioniranje građevinskih područja naselja i građevinskih područja izdvojene namjene. Navedeni kriteriji proizlaze iz smjernica Strategije i Programa prostornog uređenja Države o racionalnom korištenju prostora, a ujedno pokušalo se

maksimalno omogućiti stvaranje preduvjeta demografske obnove područja i onemogućavanje stvaranja prostornih barijera izgradnji na cjelokupnom području županije uz olakšane odredbe za gradnju unutar građevinskih područja i izdvojenih građevinskih područja naselja ruralnih općina.

Na temelju 3. Izmjena i dopuna PPŽ BPŽ omogućeno je direktno izdavanje akata prostornog uređenja za mobilnu telefoniju na cjelokupnom području županije. Ovim Izmjenama stekli su se nužni preduvjjeti za bržu i, u prostorno planskom smislu, kvalitetniju izgradnju samostojećih antenskih stupova na području Županije.

4. Izmjena i dopuna PPŽ BPŽ definira jedinstveni koncept pristupa izgradnje postrojenja za obnovljive izvore energije.

III.2.2. Nadzor dokumenata prostornog uređenja

Postupanje urbanističke inspekcije

Urbanistička inspekcija, koja djeluje unutar Uprave za inspekcijske poslove Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, osnovana je temeljem Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, br. 30/94, 68/98, 61/20, 32/02 i 100/04). U listopadu 2007. godine stupio je na snagu Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012), kojim su poboljšani uvjeti za obavljanje zadaća urbanističke inspekcije.

Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji, postupanje urbanističke inspekcije uključuje provedbu nadzora nad dokumentima praćenja stanja u prostoru, nad izradom i donošenjem dokumenata prostornog uređenja, nad općim i pojedinačnim aktima prostornog uređenja, uvjetima rada osoba ovlaštenih za izradu dokumenata prostornog uređenja i postupanje u slučajevima kada se provedenim nadzorom utvrde određene nezakonitosti i/ili nepravilnosti. Inspeksijski postupak započinje povodom zahtjeva ili po službenoj dužnosti, a odnosi se najčešće na prostorni plan - doneseni plan ili postupak izrade i donošenja, ili postupak izrade i donošenja, zatim na lokacijsku dozvolu, rješenje o utvrđivanju građevne čestice, rješenje o zadržavanju objekata u prostoru te akt o parcelaciji.

Prema podacima Urbanističke inspekcije, na području Brodsko-posavske županije u razdoblju od 2009. do 2012.:

- Služba dokumenata prostornog uređenja nije vršila nadzor nad prostornim planovima Brodsko-posavske županije
- vezano na nadzor lokacijskih dozvola i drugih pojedinačnih akata, prema čl. 293. Zakona o prostornom uredenju NN RH 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012 po izvršenom nadzoru nad 1. Lokacijskom dozvolom proslijedila je predmet na nadležno postupanje Samostalnoj službi za žalbe i upravni nadzor.

III.2.3. Izdavanje akata za provedbu dokumenta prostornog uređenja

Akte za provedbu prostornih planova izdaje upravno tijelo županije i velikog grada nadležno za poslove prostornog uređenja. Na području Brodsko-posavske županije za izdavanje akata nadležan je Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje, Brodsko-posavske županije sa svojom ispostavom u Novoj Gradiški i Upravni odjel za graditeljstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša grada Slavonskog Broda.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012) definirani su slijedeći akti:

1. Direktni akti provedbe dokumenata prostornog uređenja:
 - lokacijska dozvola;
 - rješenje o uvjetima građenje (akt provedbe i gradnje) - izdaje se za zgrade čija građevinska (bruto) površina nije veća od 400 m^2 , zgrade za obavljanje isključivo poljoprivrednih djelatnosti čija građevinska (bruto) površina nije veća od 600 m^2 .
2. Uvjerenje o izgrađenosti do 15. veljače 1968. god.
 - za navedene građevine potrebno ishoditi dokaz da su građene prije navedenog datuma, a sukladno odredbi članka 330. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012) određeno je da se građevina izgrađena do 15. veljače 1968. godine smatra izgrađenom na temelju pravomoćne građevinske dozvole, odnosno drugoga odgovarajućeg akta nadležnoga upravnog tijela.
3. Akti za građenje:
 - rješenje o uvjetima građenja iz točke 1.;
 - potvrda glavnog projekta;
 - građevinska dozvola.
4. Akti za uporabu:
 - za izgrađenu građevinu na temelju građevinske dozvole izdane od 20. lipnja 1991. godine do dana stupanja na snagu ovoga Zakona umjesto uporabne dozvole nadležno upravno tijelo na zahtjev investitora odnosno vlasnika građevine izdaje uvjerenje za uporabu kojim se utvrđuje da je građevina izgrađena u skladu s građevinskom dozvolom u pogledu vanjskih gabarita i namjene, a za izgrađenu građevinu na temelju građevinske dozvole, odnosno drugoga odgovarajućeg akta nadležnog tijela izdanog do 19. lipnja 1991. godine ne izdaje se uporabna dozvola;
 - izgrađena zgrada čija građevinska (bruto) površina nije veća od 400 m^2 i zgrada za obavljanje isključivo poljoprivrednih djelatnosti čija građevinska (bruto) površina nije veća od 600 m^2 mogu se početi koristiti, odnosno staviti u pogon, te se može izdati rješenje za obavljanje djelatnosti prema posebnom zakonu, nakon što investitor nadležnom upravnom tijelu dostavi za tu zgradu završno izvješće nadzornog inženjera o izvedbi građevine;
 - uporabna dozvola.

Tablica 76. – Broj akata po godinama⁷⁵

Broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona	broj izdanih akata po godinama i Zakonu							
	2009*	2009**	2009	2010*	2010**	2010	2011*	2012*
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	18	1821	1839	14	1293	1307	1257	
REPUBLIKA HRVATSKA	5.789	39.247	45.036	3.330	39.009	42.339	38.802	
%BPŽ/RH			4,08			3,09	3,24	

* Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 30/02 i 100/04 i Zakon o gradnji (NN 175/03 i 100/04)

** Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12)

Tablica 77. – Struktura i broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012) od 01.01.2011 do 31.12.2011.god.⁷⁶

Akt	Brodsko-posavska županija	Republika Hrvatska	% BPŽ/ Republika Hrvatska
Lokacijska dozvola	271	8.140	3,33
Rješenje o utvr. grad. čestice	37	1.739	2,13
Rješenje o uvjt. gradnje	394	8.510	4,63
Potvrda glav. projekta	147	5.324	2,76
Rješenje o izvedenom stanju	149	3.826	3,89
Potvrda izvedenog stanja	26	958	2,71
Uporabna dozvola	56	2.255	2,48
Dozvola za uklanjanje	1	129	0,77
Uvjerenje o vremenu gradnje	91	2.454	3,71
Uvjerenje za uporabu	85	3.653	2,36
Ukupno	1.257	36.988	3,40

Zakon o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja objavljen je u Narodnim novinama br. 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13), a stupio je na snagu 25. lipnja 2009. godine. Ovom posljednjom izmjenom produženo je važenje predmetnog zakona do 31. prosinca 2013. godine.

⁷⁵ Izvor: MGIPU - Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

⁷⁶ Izvor: MGIPU - Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

Ovaj je Zakon donesen:

- u svrhu poticanja ulaganja u području gradnje do 31.12.2013. godine izdavanjem RJEŠENJA ZA GRAĐENJE te akata za uporabu i uklanjanje GRAĐEVINA za koje se temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN.br.76/07, 38/09) izdaje lokacijska dozvola i potvrda glavnog projekta, a ne odnosi se na građevine:
 - za koje investitor ne raspolaže dokazom da ima pravo graditi u smislu ovog Zakona;
 - koje se namjeravaju graditi u zaštićenom području;
 - čije je građenje započeto bez odgovarajućeg akta nadležnog tijela;
 - koje su izgrađene bez akta nadležnog tijela.
- RJEŠENJE ZA GRAĐENJE građevine donosi upravno tijelo nadležno za poslove prostornog uređenja i gradnje, na čijem se području namjerava graditi građevina.

Tablica 78. – Broj rješenja za građenje čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja objavljen je u Narodnim novinama br. 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13).⁷⁷

Broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja (NN RH 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13)	broj izdanih rješenja za građenje po godinama		
	2009	2010	2011
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	3	25	30
REPUBLIKA HRVATSKA	130	618	609
% BPŽ/RH	2,31	4,05	4,93

⁷⁷ Izvor: MGIPU - Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.

III.2.4. Nezakonita gradnja

Nezakonita gradnja definira se kao gradnja bez ishođene propisane pravno tehničke dokumentacije. Radi se o pojavi koja obilježava kako državni, tako i prostor Brodsko-posavske županije u proteklih pedeset i više godina, a rezultat je pretežito gospodarskih i socijalnih te upravno pravnih uzroka koji se kreću u širokom rasponu od onih na pojedinačnoj, do onih na društvenoj razini. Pretežito se odnosi na građevine individualnog stanovanja i vlasništva uglavnom izgradnjom kuća osobnim radom, u više faza i uz nepoštovanje propisa bilo zbog nedostatnih finansijskih sredstava ili nerazvijene svijesti o potrebi poštivanja propisa; izvođenje nezakonitih rekonstrukcija radi poboljšanja uvjeta stanovanja ponajprije u izgrađenim dijelovima građevinskih područja, utjecaj značajne imigracije kao posljedice izbjeglištva usred ratnih djelovanja tijekom obrambenog Domovinskog rata i dr.

Zaštita prostora od nezakonite gradnje u domeni je djelovanja građevinske inspekcije u okviru nadležnosti Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. Za područne Brodsko-posavske županije nadležna je Građevinska inspekcija – Područna jedinica Slavonski Brod. Za promatrani period izdano je 552⁷⁸ rješenja (sve vrste inspekcijskih rješenja).

Jedinice lokalne samouprave u okviru svojih izvornih ovlasti neposredno odlučuju o planiranju i uređenju prostora, te su jedan od najvažnijih sudionika u procesu nastajanja i sprječavanja nelegalne gradnje, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja je provelo anketno ispitivanje svih općina i gradova na području RH s ciljem utvrđivanja stanja i mogućnosti sanacije nelegalne gradnje, te spremnosti lokalnih službi za prihvaćanje partnerskog odnosa državne i lokalne razine u tome. Analizom odgovora na upite kroz sedam tematskih cjelina, potvrđena je niska razina percepcije JLS, a o potrebi analize uzroka i posljedica te načina sprječavanja nelegalne gradnje na svom području. Većina tom problemu pristupa kao fenomenu kojim se treba baviti isključivo na državnoj razini.

Već Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, koji je stupio na snagu 1. listopada 2007. godine, omogućen je jedan vid legalizacije - izdavanja akata o izvedenom stanju (rješenja o izvedenom stanju i potvrda izvedenog stanja) za građevine izgrađene bez odgovarajućih akata kojima se odobrava građenje, uz uvjet da su tako izgrađene građevine u skladu s prostornim planom koji se primjenjuje na području na kojem se nalaze. Primjenom ovog Zakona nije bilo moguće legalizirati značajan broj zgrada, dijelom zbog stanja prostorno-planske dokumentacije, neriješenosti imovinsko-pravnih odnosa, zahtjevnosti u postupanju nadležnih tijela itd.

Donesen je Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama koji je stupio na snagu 10. kolovoza 2011. godine. U 2012. god. donosi se novi Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12) kojim se prije navedeni stavlja van snage.

⁷⁸ Izvor: MGIPU

Zakonom o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12) definira se:

- nezakonito izgrađenom zgradom smatra se zgrada, odnosno rekonstruirani dio postojeće zgrade izgrađene bez akta kojim se odobrava građenje, odnosno protivno tom aktu, vidljiva na digitalnoj ortofoto karti u mjerilu 1:5000 Državne geodetske uprave izrađenoj na temelju aerofotogrametrijskog snimanja Republike Hrvatske započetog 21. lipnja 2011. god. (u dalnjem tekstu: DOF5/2011), na kojoj su izvedeni najmanje grubi konstruktivni građevinski radovi (temelji sa zidovima, odnosno stupovima s gredama i stropom ili krovnom konstrukcijom) sa ili bez krova, najmanje jedne etaže,
- nezakonito izgrađenom zgradom u smislu ovoga Zakona smatra se i zgrada, odnosno rekonstruirani dio postojeće zgrade izgrađen bez akta kojim se odobrava građenje, odnosno protivno tom aktu na kojoj su izvedeni najmanje grubi konstruktivni građevinski radovi (temelji sa zidovima, odnosno stupovima s gredama i stropom ili krovnom konstrukcijom) sa ili bez krova, najmanje jedne etaže, koja nije nedvojbeno vidljiva na DOF5/2011 ako je vidljiva na drugoj digitalnoj ortofoto karti Državne geodetske uprave izrađenoj na temelju aerofotogrametrijskog snimanja do 21. lipnja 2011. god. ili je do tog dana evidentirana na katastarskom planu ili drugoj službenoj kartografskoj podlozi, a o čemu tijelo nadležno za državnu izmjjeru i katastar nekretnina na zahtjev stranke izdaje uvjerenje.

Tablica 79. - Broj zahtjeva za ozakonjenje nezakonito izgrađene zgrade temeljene na odredbama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN RH 86/12)⁷⁹

Ozakonjenje nezakonito izgrađene zgrade		
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	broj zaprimljenih zahtjeva	% broj zahtjeva/ ukupno zahtjeva BPŽ
BPŽ - Upravni odjel u SB	12.235	40,59
BPŽ - Ispostava Nova Gradiška	10.024	33,25
Grad Slavonski Brod	7.886	26,16
UKUPNO BPŽ	30.145	100

⁷⁹ Izvor: MGIPU i Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje Brodsko-posavske županije

Tablica 80. – Nezakonito izgrađene zgrade na području Brodsko-posavske županije

Nezakonito izgrađene zgrade BPŽ unutar RH		
REPUBLIKA HRVATSKA	BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA	% broj zahtjeva BPŽ/ ukupno zahtjeva RH
BROJ ZAHTJEVA	BROJ ZAHTJEVA	%
773.198	30.145	3,90

Problem bespravne gradnje ne odnosi se samo na omogućavanje i stvaranje uvjeta za izdavanje rješenja o izvedenom stanju izgrađenih zgrada, već i na potrebu utvrđivanja uvjeta i kriterija za rješavanje problematike koje su u prostoru nastale zbog neprimjerenog izgrađenih zgrada bez nužne tehničke i društvene urbanističke infrastrukture. Posljedica dugogodišnje bespravne gradnje je prostor narušenih osnovnih vrijednosti.

Prijedlog rješenja je u:

- Prvi korak je izrada i donošenje izmjene i dopune prostornih planova uređenja općina/gradova/velikih gradova kojima bi se utvrdila nova ili povećanje postojećih građevinskih područja, ali samo za one prostorne obuhvate koji su temeljem i sukladno odredbama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama legalizirani, odnosno izdana rješenja o izvedenom stanju. Jednako tako je u tom postupku planiranja potrebno utvrditi kriterije sanacije prostora, odnosno definiranja svih uvjeta za uključivanje istog u prostorno planerski prihvativlje okvire.
- Drugi korak čini eventualna izrada provedbenih dokumenata prostornog uređenja kojima bi se planirali uvjeti i kriteriji urbane obnove. Naime, na taj način bi se utvrdili načini i oblici korištenja i uređenja javnih i drugih prostora, kao i naročito vrednovala područja posebnih ograničenja u načinu korištenja.

III.3. DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA U ODNOSU NA DRUGE STRATEŠKE, RAZVOJNE I PROGRAMSKE DOKUMENTE

U proteklom razdoblju izrađeni su strateški, razvojni i programski dokumenti od važnosti za Županiju, izdvajamo:

1. Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013. ožujak 2011.;
2. Građevinsko-tehnička studija, Istočnog prometnog čvora Slavonski Brod, IGH-Poslovni centar Osijek, travanj 2008.;
3. Strategije razvoja ljudskih potencijala u Brodsko-posavskoj županiji 2006.-2012. god.;
4. Plan gospodarenja otpadom Brodsko-posavske županije za razdoblje 2008.-2015. godine (Službeni vjesnik BPŽ 15/08);
5. Novelacija Studije zaštite voda BPŽ-HIDROPROJEKT-ING 2009. god.;
6. Novelacija Plana razvijanja vodoopskrbe BPŽ- HIDROPROJEKT-ING 2010. god.;
7. „Podloge za izradu srednjoročnog (desetgodišnjeg) plana razvoja prijenosne mreže Hrvatske-u razdoblju 2010.-2030. God., Energetski Institut Hrvoje Požar, studeni 2009. god.;
8. Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING d.o.o. Osijek, kolovoz 2007.god.);
9. Plan razvoja poduzetničkih zona na području Brodsko-posavske županije za razdoblje 2010.-2012. god. (Sl. vj. BPŽ 10/10, 12/10);
10. Idejni projekt južne obilaznice grada Nove Gradiške u županijske ceste Ž 4157 do državne ceste D 51 (HIDROELEKTRA-PROJEKT d.o.o. Zagreb, br. projekta 0021-07-IDR-P);
11. Idejno rješenje dionice na srednjoslavonskom cestovnom smjeru „VALLIS AUREA“;
12. Odluka o zonama sanitarno zaštite „Jelas“ (Sl. vj. BPŽ 14/09);
13. Smjernice za organizaciju i razvoj sustava zaštite i spašavanja na području Brodsko-posavske županije za 2010.-2014. god. (Sl. vj. BPŽ 18/09);
14. Elaborat sanacije Naselja „Katarina Kotromanić“ u Slav. Brodu, Urbanistički zavod grada Zagreba d.o.o., lipanj 2011. god.;
15. Geološka i inženjerska istraživanja područja Brodskog brda, HGI (Hrvatski geološki institut, svibanj 2011. god.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011 i 50/2012) čl. 44. propisana je obveza nadležnih upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i osoba koje obavljaju poslove prostornog uređenja međusobno izmjenjivati podatke, odnosno Zavodu za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije dostavljati akte i druge prostorne podatke .

Zavod je po donošenju ZPUIG izradio Naputak - publikaciju JLS u cilju bolje međusobne vertikalne i horizontalne integracije u prostornom uređenju.

Za protekli period JLS su većim dijelom ispunile svoju obvezu dostave dokumenata prostornog uređenja; ali nije u potpunosti zaživjela razmjena ostalih dokumenata razvojnih, strateških koji imaju svoj direktni ili posredni utjecaj na prostorno uređenje.

III.4. PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru dokumenti su čija je izrada do 2007. godine bila propisana Zakonom o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04). Donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, broj 76/07, 38/09, 90/11, 50/12 i 55/12) ukida se obveza izrade Programa mjera i ostaje samo obveza izrade izvješća o stanju u prostoru, kao četverogodišnjeg dokumenta praćenja stanja u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

Do donošenja važećeg ZPUIG Programom mjera određivala se izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja, potreba pribavljanja podataka i stručnih podloga za njihovu izradu, te druge mjere od značaja za izradu i donošenje tih dokumenata, te utvrđuje potrebu uređenja zemljišta, razinu uređenja zemljišta, izvore financiranja uređenja, te rok u kojem je određeno zemljište potrebno urediti za planiranu namjenu. Program mjera donosio se za četverogodišnji period, s mogućnošću izmjene i dopune nakon dvije godine. Ovim se ograničavala mogućnost izrade prostorno-planskih dokumenata kao i njihove izmjene i dopune. Po važećem ZPUIG donošenje dokumenata prostornog uređenja kao i izmjena i dopuna je propisana „Odlukom o izradi prostornog plana“ i nije više ovisna o važećem Izvješću o stanju u prostoru, a ujedno odgovornost nadležnih službi u slučaju ne donošenja i neobjavljinanja dokumenata praćenja stanja u prostoru nije propisana, pa se zakonski rokovi u većini slučaja ni ne poštuju.

-Prvo Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Županije usvojen je na Skupštini Brodsko-posavske i objavljen u „Službenom vjesniku BPŽ br. 7/98, a on je osim propisanim elemenata sadržavao i elemente dugoročnog karaktera, te su se na njega nadovezivali svi ostali Programi mjera za unapređenje stanju u prostoru i to:

- Drugo Izvješće i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru za razdoblje 2002. – 2006. godine usvojen na Skupštini BPŽ i objavljen u „Službenom vjesniku“ BPŽ br. 12/02, kao i Izmjene i dopune Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera iz 2004. god. (Službeni vjesniku BPŽ br. 16/04), a koje se odnose na nužnost korekcije PP BPŽ u segmentu cijevnih transporta.
- Treće Izvješće i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru za razdoblje 2006. – 2010. godine usvojen na Skupštini BPŽ i objavljen u „Službenom vjesniku“ BPŽ br. 17/06. god.

Za promatrani period JLS nisu donosile, Izvješća o stanju u prostoru.

III.4.1. Smjernice izrade novih dokumenata prostornog uređenja

Tablica 81. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja

DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA			
TIP DOKUMENTA	NAZIV	OBVEZA I CILJ	IZVRŠENJE
Prostorni planovi posebnih obilježja (PPPPO)	Park prirode „Lonjsko polje“	Proizašla iz Zakona Cilj zaštita parka prirode	Plan izrađen u suradnji sa Zavodom za prostorno uređenje BPŽ i donesen na Saboru- 2010. Godine
	„Rijeka Sava“	Obveza utvrđena dokumentom praćenja stanja u prostoru.-planski smisao je da se zajednički, na razini susjednih županija i uz potporu Države glede suradnje sa susjednom državom, zaštititi prostor cijelovito uz Savu.	Plan nije izrađen, nije propisan PPŽ, nisu stvoreni preduvjeti- kako zakonski tako i ulazni parametri i studije (zaštite, gospodarstva, turizma)
	„Luka Slavonski Brod“	Obveza utvrđena dokumentom praćenja stanja u prostoru –Projekt „Luke Brod“ Slavonski Brod kao strateški projekt (116,18 ha) obuhvaća dijelove prostora tri administrativno-upravne jedinice; Općina Klakar (71,18 ha), Općina Gornja Vrba (14,44 ha) i Grad Slavonski Brod (4,58 ha)., a kroz izradu zajedničkog dokumenta osigurati cijelovitost	Doneseni UPU u općini Klakar, općina Gornja Vrba, a za grad Slavonski Brod nije utvrđena obveze UPU-a kroz PPUG i GUP. Cjelovitost osiguranja kroz postupak suglasnosti i sudjelovanje Zavoda za prostorno uređenje BPŽ.
	„Jezero Petnja“	Obveza utvrđena dokumentom praćenja stanja u prostoru kao i važeći PPŽ BPŽ Cilj: zaštita šireg krajobraznog prostora; - Glogovica, tradicijsko seosko gospodarstvo, - Zdenci, (Vapnara, tradicionalna proizvodnja vapna), kamenolom, biološki rezervat / lokva za napajanje stoke, izvor i kanjon Mekšinac, planinarska staza na Pljuskaru- - spilja, kaskada / vodopad, fosili, planinarski dom Sveti Petar / spomenik kulturne baštine	Prostorni plan nije izrađen Kroz 4. I&D PP BPŽ, korigiran obuhvata navedenog PPPPO

Navedenim dokumentom praćenja stanja u prostoru propisan je i cijeli niz dokumenata prostornog uređenja niže razine: Generalni urbanistički planovi grada Nove Gradiške, cijeli niz dokumenata užeg područja Urbanistički planovi uređenja, Detaljni planovi uređenja, s posebnim akcentom na gradske sredine. Navedeni dokumenti su u nadležnosti jedinica lokalne samouprave i bit će obrađeni kroz Izvješća o stanju u prostoru posebice grada sjedišta županije Slavonskog Broda kao i grada Nove Gradiške.

III.4.2. Smjernice izrade izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenje u nadležnosti županije

Tablica 82. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja – izmjene i dopune

DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA-izmjene i dopune		
TIP DOKUMENTA I NAZIV	CILJ	IZVRŠENJE
Prostorni planovi Brodsko-posavske županije (PP BPŽ)	Kapitalna cestovna infrastruktura Istočna vezna cesta / planira se izrada građevinsko-tehničke studije koja će na precizniji način razraditi trasu te ceste i njene tehničke elemente, a u cilju povezivanja brzih cesta u sustav autoceste	Omogućeno donošenjem Studije istočnog čvora stvoreni preuvjeti Izvršeno kroz 2. I&D PP BPŽ
	Kapitalna željeznička infrastruktura Strategijom i Programom prostornog uređenja RH predviđena je i željeznička veza sa Bosnom i Hercegovinom na makrolokaciji Slavonskog Broda.	Izvršeno kroz 2. I&D PP BPŽ
	Obuhvat PPPPO rijeke Save	-nema zakonskih uvjeta izrade cjelovitog dokumenta za obje obale
	Obuhvat PPPPO za Lučko područje „Luke Brod“	-riješeno na nižem nivou, donošenjem pojedinačnih UPU-a u nadležnosti JLS
	-zone sanitarne zaštite vodocrpilišta i izvorišta	Omogućeno prethod. odlukama o zaštiti izvorišta Izvršeno kroz 2. I&D PP BPŽ i 4. I&D PP BPŽ
	-infrastrukturni koridori(elektroopskrba, plinoopskra, vodoopskrba, odvodnja i dr.)	Usklađenje Izvršeno kroz 2., 3 i 4. I&D PP BPŽ
	-zbrinjavanje otpada, određivanje lokacije regionalnog odlagališta	Usklađenje Izvršeno kroz 2., i 4. I&D PP BPŽ
	-ostale inicijative, zakonska regulativa	Usklađenje Izvršeno kroz . I&D PP BPŽ

III.4.3. Smjernice, preporuke izrade studija i analiza u nadležnosti županije

Tablica 83. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Dokumenti prostornog uređenja – studije i analize

STUDIJE I ANALIZE		
TIP DOKUMENTA I NAZIV	OBUHVAT I CILJ	IZVRŠENJE
Geološka podloga za kategorizaciju , sanaciju i monitoring Janiševac-B. Vinogorje-B. Varoš	Površina rekognosciranog, odnosno rizičnog područja iz prostornog plana iznosi oko 10 (10,17) km ² . Osnovni cilj istraživanja je izrada detaljne i funkcionalne kategorizacije područja s obzirom na rizičnost, a za potrebe prostornog planiranja i građenja i na osnovi egzaktnih parametara i sukladno pravilima struke. Uz osnovni cilj značajni su i prateći ciljevi među kojima treba istaknuti sanaciju odabranih lokacija, mikroseizmičku rajonizaciju te zahvate vezane na štetne utjecaje površinskih voda i velikih vodnih valova uz mogućnost izgradnje akumulacija.	I faza „Geološka i inženjerska istraživanja područja Brodskog brda, HGI (Hrvatski geološki institut, svibanj 2011“ potrebno praćenje i II faza sa smjernicama
Građevinsko-tehnička studija „istočnog prometnog čvora“.	S cestovnim spojem na čvor autoceste u Gornjoj Vrbi u cilju točnog prostornog i funkcionalnog definiranja spojne ceste na autocestu, uključujući i koncepciju razradu željezničkog prometa Cilj- osiguranje optimalnog prostora za razvoj, cestovnog prometa i željeznice, tako i izgrađenih potencijalnih sadržaja u okruženju, a prema industrijskoj zoni i BiH. (alternativni pravac Ruščica)., u cilju omogućavanja intermodalnosti	Donesena studija GRAĐEVINSKO-TEHNIČKA STUDIJA, ISTOČNOG PROMETNOG ČVORA SLAVONSKI BROD, IGH-Poslovni centar Osijek, travanj 2008.
Studija navodnjavanja Brodsko-posavske županije	Prostor BPŽ. Cilj- postava osnovne koncepcije načina i sustava navodnjavanja na području Županije i definiranja smjernica i propozicija za projektiranje i izgradnju na lokalnoj razini	Donesen studija Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING d.o.o. Osijek,kolovož 2007.)
Dokumentacija i stručne podloge / otpad	Prostor BPŽ. Cilj- izbor koncepta zbrinjavanja otpada i izbora lokacija za postupanje s otpadom.	Donesen dokument: Plan gospodarenja otpadom Brodsko-posavske županije za razdoblje 2008-2015 (S.vj. BPŽ 15/08)
Dokumentacija i stručne podloge / Petnja	Obuhvat odrediti PP BPŽ Cilj-analiza obuhvata i opredjeljenje zaštite	Nije izrađena analiza

III.4.4. Smjernice, preporuke, mjere –opće mjere od značaja za prostor

Tablica 84. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mjere od značaja za prostor, izradu i donošenje prostornih planova

OPĆE MJERE OD ZNAČAJA ZA PROSTOR , IZRADU I DONOŠENJE PROSTORNIH PLANOVA		
MJERA	CILJ i način	Izvršenje/aktualnost
-Poticati policentrični razvitak Županije	kroz odgovarajuće programe i projekte, te u okviru toga poticati jačanje funkcija u manjim gradovima i općinskim središtima,	Zadržati i poticati
-izgradnja kapitalne prometne i komunalne infrastrukture	osmišljeno i planski poticati unapređenje komunalnog razvoja na lokalnoj razini	Poticati
- Kontinuirano pratiti provođenje usvojenih prostornih planova	u sklopu poslova na izmjeni i dopuni planova potrebno je provesti identifikaciju postojeće izgradnje u prostoru pomoću novih kvalitetnih i ažurnih podloga (orto-foto) uskladiti planirano sa stvarnim stanjem.	Zadržati i poticati
-poticati razvoj gospodarstva i gospodarskih zona	poštivati koncept policentričnog razvijanja i mrežu žarišta razvoja (prioritet dati žarištima razvijanja), te definirati propozicije za dobivanje statusa gospodarske zone, a slijedom toga i kriterije za usmjeravanje poticaja i potpora	Zadržati i poticati
-provoditi okrupnjavanje i povećanje površina poljoprivrednog zemljišta	stimulirati suvremenu, konkurentnu i ekološki orientiranu poljoprivrednu, osmislići cjelovit pristup u razvoju ekološke poljoprivrede, te sustav hidromelioracije poljoprivrednih površina na području naše Županije	Zadržati i poticati
-program razvoja kontinentalnog turizma,	program uređenja turističko-izletničkih i vinskih cesta na području Županije, razvoj turizma vezanog uz prirodnu i kulturnu baštinu Županije.	Zadržati i poticati
- gospodarenje komunalnim otpadom i otpadom	ustrojiti sustav gospodarenja otpadom.	Nastaviti aktivnosti, poticati
-zaštiti vodonosnika	zaštititi vodocrpilišta, a u smislu zaštite voda od zagađenja, nastaviti aktivnosti vezane uz sustavnu odvodnju otpadnih voda na razini Županije.	Nastaviti aktivnosti, poticati

Evidentno je iz navedenog, opće mjere je potrebno provoditi dugoročno i nastaviti i slijedeći planski period, a u cilju:

„Prostor razvijati na opće dobro i u interesu pojedinaca na način postavljanja jasne strategije.“

Potrebno je reafirmirati prostorno planiranje i urbanizam, te od pojedinačnog interesa (od vlasništva građevne i katastarske čestice) razviti standard općeg i zajedničkog interesa (briga za javne funkcije u gradu i izgled grada), što ne znači i zanemarivanje privatnog interesa u području prostornog uređenja.

Potrebno je uspostaviti sustav i redoslijed donošenja odluka utemeljen na znanstvenim istraživanjima i logici struke, a uvažavajući prostor kao neponovljiv resurs sa svojim ograničenjima.

III.4.5. Smjernice, preporuke, mjere – opće mjere u funkciji poboljšanja informiranosti, pravovremenog i kvalitetnog odlučivanja

Tablica 85. – Provedba mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mjere u funkciji poboljšanja informiranosti i odlučivanja

OPĆE MJERE U FUNKCIJI POBOLJŠANJA INFORMIRANOSTI, I ODLUČIVANJA		
MJERA	CILJ i način	Izvršenje/aktualnost
-uspostava GIS/ ISPU	<p>-horizontalna integracija statističko-numeričkih podataka, grafičkih podataka i tekstualnih podataka, te mogućnost vertikalne komparacije između prostorno planske dokumentacije šireg područja i prostorno planske dokumentacije užeg područja</p> <p>-ubrzava pristup informacijama i omogućuje trajno pružanje raznih podatkovnih usluga, te lakše i brže rješava svakodnevne poslovne zadatke koji se baziraju na prostornim podacima</p>	<p>Od 2011 godine u funkciji web stranica Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije s dijelom GIS-aplikacije ,</p> <p>U jednu cjelinu spojeni su Geoportal, Katastar i prostorni planovi : PPŽ i važeći PPUO/G</p> <p>Omogućava se pretraga po k.č kao i utvrđivanje iste u odnosu na građ. područje.</p>

Projekt GIS-a i ISPU rađen je kao pilot projekt, prije uspostave istog na nivou RH.

Informacijskog sustava prostornoga uređenja (ISPU) RH koji se razvija od 2012. god je podloga na kojoj će se temeljiti sustav e-dozvole. U jednu cjelinu spojeni su Geoportal, Katastar i prostorni planovi što krajnjem korisniku tj. svakom građaninu omogućava jednostavan pristup informacijama o pravilima korištenja prostora. Informacijski će se sustav etapno dograđivati.

III.4.6. Smjernice, preporuke, mjere – uređenje zemljišta

Izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju od srpnja 2004. godine propisano je da programi mjera za unapređenje stanja u prostoru utvrđuju potrebu uređenja zemljišta, razinu uređenja zemljišta, izvore za financiranje uređenja i rok uređenja zemljišta za planiranu namjenu. Sukladno tadašnjem važećem Zakonu; uređenje građevinskog zemljišta obuhvaća pripremu zemljišta za izgradnju koja uključuje izradu prostornih planova, imovinsko-pravne radnje i dr., te samu izgradnju u skladu s kojom se programira i izgradnja objekata i uređaja komunalne infrastrukture, objekata za opskrbu električnom energijom, zdravstvenih objekata, odgojnih i obrazovnih objekata i drugih infrastrukturnih objekata.

Navedenim Programom mјera iz 2006. godine apostrofirana je problematika: u pripremi zemljišta može se očekivati pri rješavanju imovinsko-pravnih pretpostavki (otkop zemljišta), kao preduvjet za realizaciju suvisle urbane izgradnje na pojedinim prostorima. Jedno od rješenja koje se još uvijek ne koristi je i primjena principa preparcelacije – komasacije građevinskog zemljišta, evidentno je izbjegavanje ili bojazan od mјere urbane komasacije.

Uloga Županije sadržana je i u potpori realizaciji strateških infrastrukturnih zahvata, kao što su javne prometnice i kapitalna komunalna infrastruktura.

Tablica 86. – Provedba mјera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru – Opće mјere uređenja zemljišta

OPĆE MJERE -UREĐENJE ZEMLJIŠTA		
MJERA	CILJ i način	Izvršenje/aktualnost
-uredenje poljoprivrednog zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> -okrupnjavanjem posjeda (osobito povećanjem površina obiteljskih gospodarstava), u cilju stvaranja suvremene, konkurentne i ekološki orientirane poljoprivrede, povećanje poljoprivrednog zemljišta pretvaranjem neplodnih i zapuštenih površina u, te povećanjem kvalitete zemljišta odgovarajućim mjerama hidromelioracijske odvodnje, odnosno navodnjavanja. -treba provoditi kroz cjelovit pristup u razvoju, te zasebne programe i odgovarajuće novčane poticajne, koje osmišljava i provodi upravno tijelo Županije nadležno za poljoprivredu. 	Zadržati i poticati
-uredenje šumskog zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> -očuvanje i sprječavanje daljnog smanjenja šumske površine -pošumljavati površine, a osobito uže zaštitne zone vodocrpilišta, područja uz koridore brzih cesta i autoceste, predjele uz vodotoke, nekvalitetno poljoprivredno zemljište koje nije moguće pretvarati u kvalitetnije poljoprivredno zemljište -uz nizinske šume neposredno uz rijeku Savu, potrebno je šume gospodarskih jedinica i privatne šume, proglašiti šumama s posebnom namjenom (prioritetno znanstvena i rekreacijska funkcija). 	Poticati
-izgradnja komunalne i prometne infrastrukture	-dovršiti izradu započetih studija, te nakon odluke o pokretanju realizacije pribaviti propisanu dokumentaciju i regulirati imovinsko-pravne odnose.	Nastaviti aktivnosti

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

IV.1. POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU BRODSKO-POSAVSKOJE ŽUPANIJE OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE

Na tragu vlastite urbane tradicije, Brodsko-posavska županija je očit primjer različitih, usudili bi se reći i kontradiktornih tendencija urbanog razvoja, kroz koji se isprepleću i intenzivni razvojni procesi i stagnacije, napredne koncepcije planiranja i posljedice destrukcije/deregulacije.

Kako bi se utvrdile temeljne pretpostavke društvenog i gospodarskog razvoja, zaštite okoliša i racionalnog korištenja prirodnih i povijesnih dobara potrebno je ukazati na prednosti i mogućnosti, ali i ograničenja održivog razvoja u prostoru Brodsko – posavske županije. Sam geoprometni smještaj županije predstavlja značajnu prednost u promišljanju razvoja i nadilazi županijske okvire.

Tijekom promatranog perioda, bolje rečeno, posljednjih 20-ak godina svjedočimo radikalnim lokalnim i globalnim društvenim i urbanim promjenama. Činjenica jest, na globalnoj razini, po prvi put u povijesti više od polovice svjetskog stanovništava živi u gradovima koji se suočavaju s problemima socijalne i ekološke održivosti, a svoje razvojne potencijale koncipiraju sukladno parametrima globalne umreženosti i kompeticije.

Tako su se i gradovi Slavonski Brod i Nova Gradiška uključujući satelitska naselja u neposrednom okružju (dijelovi današnjih JLS), definitivno iskristalizirali kao najvažnija socioekonomski jezgra u kojoj je okupljeno više od 50% stanovnika naše županije, po svom profilu razvoja razvojni centri koji zahtijevaju puno veću planersku odgovornost i pažnju od trenutne te kontinuiranu kontrolu provedbe svojih razvojnih programa.

Ravničarski krajolik, uz kontinuirano prisustvo rijeke Save, ima sjajne potencijale koji se mogu razviti na suvremenim agrikulturnim koncepcijama, no bez kontrole provedbe i jasno artikuliranih „koraka“ posljedica je i neujednačen razvoj koji prati i trend usporavanja porasta broja stanovnika u odnosu na prethodna popisna razdoblja. Zbog toga, kao i zbog demografskih pokazatelja na državnoj razini koji nisu ohrabrujući, potrebno je preispitati Prostornim planom Županije procijenjeno povećanje broja stanovnika u Županiji na kojem se temelje prostorno planska rješenja. Podaci su, statistički gledano, prilično neujednačeni. Tako zbog pojačane imigracije stanovništva u kontaktnom području uz gradove dolazi do širenja naselja, izgradnje poslovnih sadržaja i potrebne prateće javne i komunalne infrastrukture, dok je u udaljenijim područjima Županije istovremeno prisutan trend pražnjenja (emigracije) stanovništva. Stoga će u sljedećem razdoblju trebati pronaći odgovarajuća prostorno- planska rješenja, prije svega na lokalnoj razini, kako se zbog većeg pritiska za navedenom izgradnjom ne bi dogodili neodgovarajući pravci širenja naselja. U tom pogledu biti će na županijskoj razini potrebno definirati ili dopuniti smjernice za utvrđivanje građevinskih područja naselja temeljem prethodno provedene analize kojom bi se profilirala građevinska područja naselja,

ne samo u odnosu na ograničenja, već i u odnosu na potrebe, uslijed uočenih demografskih promjena.

Činjenica jest kako je Brodsko–posavska županija jedna od gospodarski najnerazvijenih županija u Republici Hrvatskoj, s indeksom razvijenosti ispod prosjeka Države i pored brojnih mjera poticanja razvoja gospodarstva koje su obilježile prethodno razdoblje, kao i mjera potpora u poljoprivredi, ruralnom razvoju i šumarstvu, te potpore u turizmu. U prostornim planovima zamjetan je porast planiranih (ne i realiziranih) gospodarskih zona, kao i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije. No, pri tom treba obratiti izuzetnu pažnju kako bi se pažljivim odabirom prostornih rješenja u najvećoj mogućoj mjeri zaštito najkvalitetnije poljoprivredno i šumarsko zemljište od pogrešne namjene.

Bogatstvo prirodnih resursa – kvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta, vodnih resursa, prirodnih i krajobraznih vrijednosti te bogatstvo raznolikost kulturne baštine, također su važne prednosti kod planiranja budućeg razvoja županije. Sve ove vrijednosti, međutim, nameću obvezu posebne odgovornost za njihovu zaštitu pri svakom budućem planiranju.

Zavod za prostorno uređenje Brodsko posavske županije odgovore za spomenute izazove nastoji pronaći kroz prisutnost u procesima stvaranja odgovarajućih dokumenata, kroz stručno djelovanje kako bi se pronašla dobra i svrshishodna rješenja, ali u ambiciji da se urbanistička disciplina i vještina artikulira kao nužan sudionik između privatnih inicijativa i društvenog dobra.

Kao što je navedeno u Državnom Izvješću o stanju u prostoru, od resursa koji će u budućnosti biti u središtu pažnje globalnih procesa sve važniju ulogu imat će i rezerve pitke vode, osobito podzemne. Vode su jedna od najvažnijih prostornih komponenti koja utječe na najviše segmenata korištenja prostora i na tom tragu, temeljem prethodno izrađenih Studija, projektnih rješenja, a potom i Odluka o zaštiti evidentirana su sadašnja i buduća izvorišta pitke vode na području Brodsko – posavske županije i na taj se način štite i čuvaju za sljedeće generacije. Na provedbi mjera zaštite koje su utvrđene ovim Odlukama (ili budućim Odlukama o zaštiti), treba i nadalje intenzivno raditi te o njihovoj provedbi izvjestiti u slijedećem Izvješću.

Sukladno Državnom Izvješću, Hrvatska je usvajanjem Europske konvencije o krajobrazima (*Europen Landscape Convention*), preuzela obvezu skrbi o vlastitim krajobrazima. Slijedom obveza iz tog dokumenata u Hrvatskoj je potrebno razviti sustav zaštite krajobraza koji se temelji na prepoznavanju (identifikaciji), tipologizaciji, vrednovanju, zaštiti i upravljanju krajobrazima. Nadalje, Izvješće navodi da prepoznavanje i zaštita krajobraza nisu sami sebi svrha, već su potrebni kako bi se odredili način upravljanja prostorom i mogućnosti njegova unaprjeđenje u svrhu održivog prostornog i gospodarskog razvoja te poboljšanja kvalitete života. Po uzoru na druge europske zemlje, posebice one s drugom tradicijom i zaštiti krajobraza u smislu njegova korištenja i upravljanja, u Hrvatskoj je potrebno osigurati stručno utemeljen pristup prepoznavanju, vrednovanju i aktivnoj zaštiti krajobraza osnivanjem odgovarajućih institucija s multidisciplinarnim stručnim sastavom (urbanisti, geografi, arhitekti, pejzažni arhitekti, šumari, agronomi, biolozi, povjesničari i dr.).

U skladu s navedenim smjernicama bilo bi uputno osigurati sredstva , kako bi se u narednom razdoblju izradila Krajobrazna studija za Brodsko –posavsku županiju koja bi, po usvajanju, postala vrijedna stručna podloga za programe regionalne ili lokalnih politika.

Na Državnoj razini u izradi su novi dokumenti prostornog razvoja Republike Hrvatske, kao i novi Zakon o prostornom uređenju. Ovi dokumenti u značajnoj će mjeri utjecati na sustav prostornog planiranja,a osobito na razini prikaza prostorno planskih rješenja /“prostorni planovi treće generacije“ i provedbi dokumenta prostornog uređenja u budućem razdoblju. Važna komponenta planiranja u budućnosti biti će razvoj informacijskog sustava na svim razinama, s ciljem povećanja učinkovitosti provođenja i preglednosti (jednoobraznosti) prostorno planske dokumentacije.

Naša županija već godinama provodi aktivnosti na izradi geografskog informacijskog sustava (GIS-a) prostornog uređenja, o čemu je kontinuirano izvješteno pod aktivnostima Zavoda.

U tom smislu može se očekivati i lakša prilagodba na županijskoj razini planiranja. Poteškoće se mogu očekivati na lokalnoj razini planiranja, no o tome, kao i o provedbi novog Zakona u ostalim segmentima , izvijestit će se u sljedećem izvješću.

Kao jedna od važnijih tema u kontekstu integriranog urbanog razvoja nameće i se pitanje urbane obnove (op.a. / iz Državnog uzvješća). Urbana obnova je tema koja nadilazi pojam graditeljskog zahvata i koja je osim uz ekonomski vezana i uz niz društvenih, kulturnih, estetskih, pa i upravljačko – političkih pitanja. Prostore koji obuhvaćaju nerentabilne i ugasle industrijske , prometne, vojne i turističke prostore (tz. *brownfield*) je potrebno privesti novoj namjeni, upravo kroz proces urbane obnove i revitalizacije. Navedene mjere treba provesti i na području Brodsko – posavske županije, prije svega u njezinim urbanim dijelovima, kako bi se u najvećoj mjeri iskoristili i uredili već postojeći urbani prostori, a smanjile daljnje potrebe za širenje građevinskih područja. U svrhu urbane obnove dijelova naselja neophodno je utvrditi i područja zahvaćena bespravnom izgradnjom. Za to je potrebno provesti detaljnu analizu stanja ,a zatim utvrditi obvezu izrade planova sanacije, a kroz postupak izrade prostornih planova uređenja gradova i općina, odnosno urbanističkih planova uređenja, detaljno propisati uvjeti gradnje za navedena područja.

Fizički okoliš neposredno je čitljiv pokazatelj kulturne razine i civilizacijskog trenutka određenog grada, regije i države. Brodsko – posavska županija sa svojim prirodnim i topografskim, a potom i ekonomskim, socijalnom i demografskim raznolikostima čini zahtjevnu planersku temu.

Prostornim planom županije utvrđen je niz odredbi kojima se štiti prostor od neadekvatne prenamjene i kojima se ograničava širenje građevinskog područja na najvrijednije županijske resurse, a to su prije svega, kvalitetno poljoprivredno zemljište, šume, vode i osobito vrijedni dijelovi prirode. Također su utvrđene mjere zaštite i očuvanja prostora, prepoznati osobito vrijedni dijelovi prirode, utvrđene krajobrazne cjeline, provedeno bonitetno vrednovanje tla itd. U razdoblju u kojem se prati provođenje Prostornog plana Županije provedene su brojne analize usklađenosti s njegovim smjernicama i odredbama i možemo potvrditi kako su u tom

razdoblju gradovi i općine pretežno racionalno koristili prostor, da su većinom smanjivali građevinsko područje u odnosu na površinu koju su imali u prostornim planovima „stare generacije“ (Prostornim planovima bivših općina), i da su samo iznimno povećavali površinu građevinskog područja.

U datim okolnostima, svaka sredina traži vlastite strategije urbanog razvoja za čije je osmišljavanje nužno osvremenjivanje planerskih znanja, ali i pronalaženje instrumenata njihove implementacije.

ZAKLJUČAK

Uvažavajući potrebe, mogućnosti i ograničenja dalnjeg određenog razvoja u prostoru Brodsko – posavske županije nužno je naglasiti važnost racionalnog planiranja uz poseban akcent na očuvanje prirodnih resursa kojim obiluje ovaj prostor i koje su njegove komparativne prednosti, te na tim temeljima planirati održivi razvoj Brodsko – posavske županije uobličen u prostornim planovima „treće generacije“, izrada kojih nam predstoji u sljedećem razdoblju.

IV.2. OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENA I DOPUNA POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA NA RAZINI ŽUPANIJE

Izvješćem o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012. god. utvrđena je prioritetna obveza izrade novih dokumenata prostornog razvoja Republike Hrvatske. Kako su Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske doneseni još 1997., odnosno 1999. godine., a izmjene i dopune 2013. god., perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske, promijenjeni kontekst prostornog razvoja i uvjeta korištenja prostora, kao i zakonske obveze uvjetuju izradu novih dokumenata prostornog razvoja Republike Hrvatske., kako zbog novih okolnosti, potreba praćenja procesa i odgovora na pritiske na prostor, tako i zbog potrebnih usklađenja s EU pravilima. Utvrđuje se i obveza donošenja nove zakonske regulative te stručnih kriterija za prostorno i urbanističko planiranje u sljedećem razdoblju.

Slijedom navedenog, ocjena potrebe izrade novih i izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Županije koja se navodi u nastavku, podložna je promjenama koje će proizaći iz usvajanja novih propisa i dokumenata prostornog razvoja na razini Države.

Tablica 87. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije - prostorni plan Brodsko-posavske županije

PROSTORNI PLAN BRODSKO-POSAVSKЕ ŽUPANIJE	
TIP DOKUMENTA	CILJ
NOVI	<p>U skladu s dokumentima prostornog razvoja Republike Hrvatske, te u skladu s novom zakonskom regulativom prostornog uređenja, u sljedećem razdoblju potrebno je započeti s izradom novog Prostornog plana Brodsko-posavske županije. Važeći PP BPŽ donesen je 2001. godine, kroz donošenje četiriju izmjena i dopuna važećeg Prostornog plana rješavana su prioritetna prostorno planska pitanja i zahtjevi, te korigirana prostorno planska rješenja i usklađivana sa zakonskim izmjenama i stanjem u prostoru.</p> <p>Novi Plan treba se temeljiti na najnovijim stručnim spoznajama, novim propisima i mjerama koje će proizaći iz članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, trendovima i procesima u prostoru te na multidisciplinarnom pristupu izradi. Kao strateški dokument regionalnog razvoja trebao bi imati odlučujuću ulogu u usmjeravanju društvenog i gospodarskog razvoja županije, te osigurati daljnje racionalno korištenje prirodnih resursa i zaštitu prostora.</p> <p>Novim Prostornim planom BPŽ pored već navedenih ciljeva iz prošlog razdoblja očuvanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poticati policentrični razvitak Županije, – poticati razvoj gospodarstva i gospodarskih zona, – poticati izgradnju i dogradnju kapitalne infrastrukture, – provoditi okrugnjavanje i povećanje površina poljoprivrednog zemljišta, – program razvoja kontinentalnog turizma, – gospodarenje komunalnim otpadom. <p>Potrebno je ugraditi ciljeve uređivanja prostora:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ukloniti posljedice pravnog nereda i razviti kulturu odnosa u prostoru, – uskladiti javni interes i suprotstavljene interese u prostoru, – primijeniti prostorne standarde u skladu s demografskom politikom, – poticati funkcionalno povezivanje područja (makro-regija) koje nadilazi administrativne granice, – sanirati, sprječiti eventualne rizične čimbenike sadašnjega trenda razvoja, – jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa kao dodanih vrijednosti.
IZMJENA I DOPUNA	Kako se planira izrada novog Prostornog plana županije po donošenju novog dokumenta na razini Republike Hrvatske, a za navedeni dokument je potrebno donijeti čitav niz studija – obvezna Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš, moguće je očekivati još jednu izmjenu i dopunu važećeg prostornog plana u cilju manjih korekcija i prilagodbi u svrhu izgradnje komunalne i ostale strateške infrastrukture od značaja za gospodarski razvoj županije

Sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji za područje Brodsko-posavske županije doneseni su Prostorni plan područja posebnih obilježja u nadležnosti Republike Hrvatske: Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje-propisan Zakonom i Prostorni plan područja posebnih obilježja „Višenamjenskog kanala Dunav-Sava“- propisan Strategijom i Programom prostornog uređenja RH. Slijedom nadležnosti izrade i donošenja, potrebe izmjene i dopune navedenih dokumenata nisu navedene u Izvješću o stanju u prostoru RH od 2008-2012. god.

Tablica 88. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije - prostorni plan područja posebnih obilježja

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA	
NAZIV DOKUMENTA	CILJ
Prostorni plan posebnih obilježja (PPPPO) „Jezero Petnja“	<p>Obveza utvrđena važeći PPŽ BPŽ</p> <p>Cilj: omogućiti zaštitu krajolik »Jezero Petnja« zajedno s posebnim rezervatom šumske vegetacije »Mlada Vodica« i posebnim botaničkim rezervatima »Livade kod Sv. Petke«, »Livade uz akumulacijsko jezero Petnja« i posebnim geološkim rezervatom »Špilja Pljuskara uz jezero Petnja«, a u cilju i zaštite i iskorištavanja u kulturno-turističke namjene, jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa.</p>
Prostorni plan posebnih obilježja (PPPPO) „Rijeka Sava“	<p>Potreba izrade ovakvog dokumenta prostornog uređenja neupitna je, a planski smisao je da se zajednički, na razini susjednih županija i uz potporu Države glede suradnje sa susjednom državom, zaštititi prostor cijelovito uz Savu. Obzirom da je utvrđena određena problematika u korištenju rijeke Save i njezinog priobalnog područja, te je slijedom toga utvrđena potreba za kvalitetnijom zaštitom tog prostora.</p> <p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mogućnosti cijelovitog sagledavanja područja rijeke Save i priobalja, – opredjeljenje o potrebnom prostornom obuhvatu područja za koje bi trebalo dokumentom prostornog uređenja definirati korištenje, uređenje i zaštitu, te određene mjere zaštite.

Tablica 89. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije – ostali dokumenti prostornog uređenja

OSTALI DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA OD ZNAČAJA ZA ŽUPANIJU	
NAZIV DOKUMENTA	CILJ
Urbanistički plan uređenja (UPU) „Gospodarska zona -Klakar“	Cilj: Formiranje veće gospodarske zone s mogućnošću iskorištavanja višestrukih komparativnih prednosti: lokacija i dostupnost intermodalnog prometa, dostupnost energije kao i blizina sjedišta županije grada Slavonskog Broda sa svim svojim prednostima (obrazovana radna snaga)
Urbanistički plan uređenja (UPU) „Pješčana plaža Poloj i Vijuš“	Obveza utvrđena važeći PPŽ BPŽ Cilj: omogućiti zaštitu krajolika „Pješčane plaže Poloj“, a u svrhu zaštite i iskorištavanja u kulturno-turističke namjene, športsko-rekreacijske funkcije, jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa.
Urbanistički plan uređenja (UPU) „Jezero Strmac“	Obveza utvrđena važeći PPŽ BPŽ Cilj: omogućiti zaštitu krajolika „jezera Strmaca“ kao i okoliša bogate šumske vegetacije, a u svrhu zaštite i iskorištavanja u turističke – zdravstvene namjene, športsko-rekreacijske funkcije, jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa
Urbanistički plan uređenja (UPU) „Jezero Ljeskove vode“	Obveza utvrđena važeći PPŽ BPŽ Cilj: omogućiti zaštitu krajolika „jezera Ljeskove vode“ kao i okoliša bogate šumske vegetacije, a u svrhu zaštite i iskorištavanja u turističke namjene, športsko-rekreacijske funkcije

IV.2.1. Potreba izrade studija i stručnih podloga potrebnih za izradu dokumenata prostornog uređenja u nadležnosti Županije

Za potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja u nadležnosti Županije potrebno je, prije svega, izraditi studije i stručne podloge čija je obveza izrade utvrđena IV. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije, osim navedenih studija, može se pretpostaviti da će se uvođenjem nove metodologije prostornog planiranja, a ovisno o zakonskim i podzakonskim propisima, pojaviti potreba za izradom novih posebnih, sektorskih i analitičkih studija i stručnih ili tematskih podloga.

Slijedom potrebe vođenja prostornih podataka u georeferenciranim digitalnim oblicima, a temeljem EU Direktiva (INSPIRE) kao i nacionalnih propisa (Zakon o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka, uspostava Informacijskog sustava prostornog uređenje (ISPU) i sl.), u idućem je razdoblju potrebno izraditi detaljnu analizu postojećeg GIS sustava i ostalih baza podataka o prostoru koje vodi Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, te treba nastaviti s objedinjavanjem i ažuriranjem svih vrsta prostornih podataka koji se odnose na područje županije. To podrazumijeva, osim prikupljanja prostorno planskih

dokumenata i prikupljanje svih vrsta studija, stručnih podloga, projekata, geodetskih podloga i snimaka relevantnih za stanje u prostoru županije.

Tablica 90. – Potreba izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini županije – studije i stručne podloge

STUDIJE, STRUČNE PODLOGE POTREBNE ZA IZRADU DOKUMENTA PROSTORNOG UREĐENJA	
NAZIV DOKUMENTA	CILJ
Bonitetna karta poljoprivrednog zemljišta	Zaštita poljoprivrednog zemljišta P1-osobito vrijedno i P2-vrijednog zemljišta, a sve u skladu s Pravilnikom o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta („Narodne novine“, broj 53/10), utvrditi prema bonitetnim svojstvima tla, klime, reljefa i ostalih prirodnih uvjeta
Krajobrazna osnova Brodsko-posavske županije	Prepoznavanje i zaštita krajobraza nisu sami sebi svrha, već su potrebni da bi se odredili način upravljanja prostorom i mogućnosti njegova unaprijeđenja u svrhu održivog prostornog i gospodarskog razvoja te poboljšanja kvalitete života.
Energetska strategija razvoja obnovljivih izvora energije za područje BPŽ	Kroz dokument analizirati mogućnosti lokacija postrojenja, tip postrojenje, kapacitete i način distribucije
Elaborat zaštite izvorišta regionalnog vodovoda Istočne Slavonije	Za predložena izvorišta voda nisu izrađeni Elaborati zona sanitarne zaštite niti su uskladene Odluke o zaštiti izvorišta slijedom važećeg Pravilnika o uvjetima utvrđivanja zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/2011)
Rudarsko -geološka studija	Na temelju Rudarsko-geoloških studija može se u razvojnim dokumentima planirati potrebe i način opskrbe mineralnim sirovinama, mogućnost korištenja geotermalnih izvora
Studija optimalnosti lokacije zračne luke 2.C kategorije	Za grad Slavonski Brod potrebno je istražiti i definirati najbolju lokaciju zračne luke 2.c. unutar gravitacionog područja
Geološka podloga za kategorizaciju, sanaciju i monitoring područja Janjiševac – Brodsko Vinogorje – Brodski Varoš	Nastavak, izrada završnog dijela I, II i III faze Osnovni cilj istraživanja je izrada detaljne i funkcionalne kategorizacije područja s obzirom na rizičnost, a za potrebe prostornog planiranja i građenja i na osnovi egzaktnih parametara i sukladno pravilima struke. Značajni su i prateći ciljevi među kojima treba istaknuti sanaciju odabranih lokacija, mikroseizmičku rajonizaciju te zahvate vezane na štetne utjecaje površinskih voda i velikih vodnih valova uz mogućnost izgradnje akumulacija. <ul style="list-style-type: none"> – I faza-izradu neophodnih karata za kvalitetnu kategorizaciju područja, – II faza-sanaciju predloženih i odabranih lokaliteta, mikroseizmičku rajonizaciju te zahvate na vodotokovima, – III faza-postsanacijski monitoring Sagledati mogućnost uključivanja sredstava iz legalizacije.

IV.3. PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU

Kao rezultat naprijed provedene analize potreba, mogućnosti i ograničenja dalnjeg održivog razvoja u prostoru Brodsko-posavske županije, proizlazi prijedlog aktivnosti za njegovo unaprjeđenje u budućem razdoblju.

U svrhu ostvarivanja načela održivog razvijanja mora se poticati gospodarski i socijalni razvitak županije uz udovoljavanje potreba današnje generacije, te uvažavanje jednakih mogućnosti za udovoljavanje potreba budućih generacija i sprječavanje prevladavanja interesa pojedinih djelatnosti na račun uravnoteženosti razvoja, biološke raznolikosti, zaštite okoliša i potreba drugih korisnika prostora. Potrebno je očuvati prostornu osobnost i dugoročno zaštiti prostor kao osnovu zajedničke dobrobiti i pretpostavku za lokalnu konkurentnost, na temelju praćenja, analize i ocjene razvoja pojedinih djelatnosti i osjetljivosti prostora, osiguranje kvaliteta životnog i radnog okoliša, ujednačenosti standarda uređenja pojedinih područja, učinkovitost gospodarenja energijom, zemljišta i prirodnih dobara.

Temeljni uvjet održivog razvoja za Brodsko-posavsku županiju je policentrični razvoj, uz zaustavljanje negativnih demografskih tendencija, gospodarsko jačanje i urbanu obnovu sjedišta županije Grada Slavonskog Broda i grada Nove Gradiške (promatrajući šire gravitacijsko područje).

„Brodsko-posavska županija će postati centar industrijskog i uravnoteženog ruralnog razvoja te mjesto rastućeg životnog standarda i visoke kvalitete života. Županija će sustavno štititi okoliš i koristiti prirodne resurse na pravilan i održiv način. Svoj razvoj temeljiti će na suradnji javnog, poslovnog i civilnog sektora.“⁸⁰

Ciljevi za ostvarenje ove vizije su:

1. Jačanje gospodarstva na način koji vodi značajnom i kontinuiranom povećanju zaposlenosti i kvalitete radnih mjesta;
2. Zaštita prirode i okoliša kao temelja održivog razvoja i gospodarskih aktivnosti;
3. Kontinuiran razvoj obrazovnog sustava u skladu s potrebama gospodarstva;
4. Poboljšanje kvalitete života, razvoj društvene infrastrukture i unapređenje položaja socijalno osjetljivih skupina.

Temeljna aktivnost za unaprjeđenje održivog razvoja uz omogućavanje vizije razvoja Brodsko-posavske županije je izrada prostorno planske dokumentacije.

Kvalitetnom izradom prostornih planova na svim razinama, te njihovim dosljednim i pravodobnim provođenjem, osigurat će se osnovni uvjeti za održiv prostorni i gospodarski razvoj. Zadovoljavajuće uređenje prostora i izgradnja u prostoru nisu mogući samo primjenom propisa i formalno-pravnih odrednica za izgradnju nego je od presudne važnosti kakvoća potrebne dokumentacije. Uočen je nedostatak prethodnih studija ili programa na

⁸⁰ Izvor: Županijska razvojna strategija

temelju kojih bi se podigla kvaliteta prostornih planova, odnosno odabrao kvalitetan prostorni scenarij za održivi razvoj uvažavajući pojedine sektorske težnje i aspiracije u istom prostornom okviru. Poseban značaj potrebno je posvetiti provedbenim prostorno-planskim dokumentima. Usmjeravati izradu ovih dokumenata u gradskim sredinama kao preduvjet urbane obnove, zaštićenih povijesnih cjelina, kao i preduvjet za planski razvoj: opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom i javnim sadržajima. Javni zahvati u prostoru su sveprisutni i najvidljiviji te je za kvalitetu sveukupnog izgrađenog prostora od vitalne važnosti osiguranje visokih standarda kvalitete. Za ukupnu sliku izgrađenog prostora arhitektonska vrsnoća je važna bez obzira radi li se o zgradama, javnim prostorima, krajobraznim ili infrastrukturnim zahvatima. U cilju postizanja visoke kvalitete javnih zahvata, u cilju izgradnje, posebice javnih građevina i cjelina od posebnog značaja za identitet prostora i koncepte prostorno-planskih rješenja, potrebna je sustavna i kontinuirana afirmacija arhitektonsko-urbanističkih natječaja kao provjerovalo najbolje metode kojom se osigurava arhitektonska vrsnoća.

Potreba izrade i donošenja prostornih planova kojima bi se stvorili preduvjeti održivog razvoja Brodsko-posavske županije navedeni su u poglavljiju 4.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjena i dopuna postojećih dokumenata prostornoga uređenja na razini Županije.

Kako se ovim Izvješćem ne navode prostorno-planski dokumenti u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava, već će isti biti obrađeni u Izvješćima o stanju u prostoru nadležnih jedinica lokalne samouprave, potrebno je slijedom vertikalne hijerarhije pridržavat se općih smjernica i preporuka ovog Izvješća.

Aktivnosti su prikazane sažeto, prema tematskim skupinama, a opširnija razrada svake teme prikazana je u prethodnim poglavljima ovog Izvješća:

1. Poljoprivredno zemljište – Nužno je i nadalje poticati: racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, povećavanje zemljišnog posjeda i iskorištavanje do sada neobrađenih/zapuštenih poljoprivrednih površina, te težiti smanjenju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe. Kod određivanja trasa infrastrukturnih zahvata u prostoru poljoprivredno tlo zaštiti u najvećoj mogućoj mjeri.

2. Šume – U svrhu očuvanja šuma potrebno je potencirati njihovu zaštitnu ulogu. Bez nužne opravdanosti ne smanjivati šumske površine i ne provoditi prenamjenu šuma ekološke i socijalne funkcije te zaštićenih šuma, u šume druge (gospodarske) namjene. Obnavljati uništene šumske površine pošumljavanjem te održavati postojeće šumske površine putem pravilnog gospodarenja.

3. Vodozaštitna područja – Pri izradi dokumenata prostornog uređenja na svim razinama te prilikom provođenja drugih aktivnosti vezanih uz korištenje i zaštitu prostora, osobitu pozornost treba posvetiti zaštiti vodonosnika, posebno izvorištima i zaštitnim zonama izvorišta te postojećim i planiranim vodozaštitnim područjima, i to kroz mjere i radove na zaštiti voda od zagađenja i utvrđivanjem učinkovitosti zaštite. S ciljem zaštite izvorišta

potrebno je sustave odvodnje, prometnice u vodozaštitnim područjima, naftovode i uređaje u transportnom sustavu, te industrijske pogone, farme – zagađivače, izgraditi opremajući ih uređajima za predtretman otpadnih voda. Zaštita izvorišta vode za piće utvrđena je kao prioritet, posebice izvorišta od značaja za regionalni vodovod.

4. Gospodarske zone – Racionalnim planiranjem osigurati uvjete za formiranje gospodarskih zona, uz dosljedno provođenje uvjeta utvrđenih Prostornim planom Brodsko-posavske županije. Nove proizvodne kapacitete i poslovne sadržaje planirati ponajprije u postojećim proizvodnim i poslovnim zonama, u kojima je izgrađena osnovna prometna i komunalna infrastruktura. Poticati razvoj malog i srednjeg gospodarstva, poduzetništva i obrtništva, posebno u gradovima i općinskim središtimi te manjim lokalnim središtimi, s ciljem unaprjeđenja njihovih razvojnih i urbanih obilježja.

5. Turizam – Potencijal ovog područja sastavljenom je od brojnih elemenata: od kulturnih tragova koje su ostavili brojni narodi od preistorije, preko Rima, Habsburgovaca i novije povijesti, do ostalih prirodnih datosti koju posjeduje Posavina (predio srednje Save s retencijskim površinama jedinstvenim u EU). Jedinstveni mozaik: Grad Slavonski Brod i kompleks Tvrđave, grad Nova Gradiška, manje seoske cjeline još uvek s očuvanom tradicijom, riječna dolina Save, hrastove i druge šume, bogatstvo ptica nudi u smislu razvoja doživljaje bogate ponude za različite ciljne skupine gotovo cijele godine. Kroz prostorno plansku dokumentaciju mora se: sačuvati obilježje prostornog mozaika, osigurati kontinuirani razvoj, štititi i prezentirati prirodne i kulturne vrijednosti. U težište je potrebno staviti mogućnosti i potrebe domaćeg stanovništva. Ponuditi rješenje mogućeg sukoba ciljeva između pojedinih sektora korištenja prostora tipa: promet, energija, zaštita okoliša i turizma itd., s posebnim akcentom na njihova prava glede prioriteta korištenja prostora.

6. Građevinska područja – I nadalje je nužno racionalno planirati građevinska područja, uz tek iznimna proširenja, sukladno odredbama Prostornog plana Brodsko-posavske županije. Ovo se odnosi, kako na građevinska područja naselja, tako i na građevinska područja izdvojene namjene - gospodarske, ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske namjene. Posebnu pažnju posvetiti proširenju građevinskih područja na dijelu zemljišta zahvaćenom erozijom (sve prema mjerama iz planirane geološke studije), ili zemljišta pod drugim vidovima zaštite.

Po postupku legalizacije bespravne gradnje na ovakovom području obvezno pristupiti sanaciji ovih ugroženih područja.

Komunalnim opremanjem neizgrađenih dijelova naselja i ostalim mjerama sprječavati svako nepotrebno širenje naselja i težiti smanjenju na dimenzije primjerene potrebama. Kod planiranja novih, kao i kod uređenja postojećih stambenih naselja planirati društvenu i komunalnu infrastrukturu, uz očuvanje postojećih i planiranje novih zelenih površina inkorporiranih u urbanu strukturu naselja. U ovim zonama ili prostorima javne namjene afirmirati institut javnih arhitektonsko-urbanističkih natječaja.

7. Prirodna i kulturna baština – U sustavu prostornog planiranja treba i nadalje prepoznavati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu u cilju očuvanja prirodne

i graditeljske baštine. Po izradi Krajobrazne studije implementirati mjere zaštite u prostorno plansku dokumentaciju i pratiti njihovo provođenje.

8. Infrastrukturni sustavi – Prednosti geoprometnog položaja županije treba i nadalje razvijati povezivanjem svih dijelova Županije, kao i Županije sa širim prostorom: susjednim županijama kao i susjednom državom. Potrebno aktivno uključivanje Županije u izradu strateških dokumenata kojima se utvrđuju novi infrastrukturni sustavi državnog značaja. Na temeljima potreba županije i lokalnih zajednica, ali i kroz osiguranje stručne utemeljenosti prostorno planskih rješenja, osigurati daljnji razvoj lokalne infrastrukturne mreže u gradovima i općinama. Posebno stimulirati izgradnju obilaznica Slavonskog Broda - Istočne vezne ceste, u kontekstu intermodalnog prometa i razvoja Luke Slavonski Brod i južne obilaznice Nove Gradiške.

9. Obnovljivi izvori energije – Poticati gradove i općine na planiranje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije u svojim prostornim planovima – osobito elektrana i kotlovnica na biomasu i biopljin, geotermalnih elektrana, solarnih elektrana i solarnih toplinskih sustava. Stimulirati izgradnju ovih sustava unutar gospodarskih zona i na temelju energetske studije, sukladno mogućnostima prostora s posebnim akcentom na ograničenja sirovinskih resursa, a sve prema Energetskoj strategiji razvoja obnovljivih izvora energije za područje Brodsko-posavske županije. Stimulirati smanjenje potrošnje energije za grijanje i hlađenje kroz projekte rekonstrukcije i obnove postojećeg gradbenog fonda.

10. Gospodarenje otpadom – Uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, koji se temelji na planiranom Županijskom centru za gospodarenje otpadom (ŽCGO). Planirati sustav razvoja pretovarnih stanica i reciklažnih dvorišta.

Značajnu ulogu u provođenju navedenih aktivnosti imat će Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije. Osim izrade dokumenata prostornog uređenja na svim razinama, Zavod treba i nadalje pratiti provedbu Prostornog plana županije s ciljem učinkovitog korištenja, gospodarenja i zaštite prostora, a po izradi novog prostorno-planskog dokumenta Republike Hrvatske pristupiti izradi novog Prostornog plana županije, sudjelovati u izradi prostornih planova iz nadležnosti jedinica lokalne samouprave kroz savjetodavno-stručnu suradnju i davanje mišljenja o usklađenosti s prostornim planom Županije, voditi dokumentaciju prostora i razvijati Informacijski sustav prostornog uređenja, pratiti planiranje i izgradnju kapitalnih infrastrukturnih objekata od važnosti za Državu i Županiju te valorizirati planirane koridore u cilju zaštite prostora i interesa Županije.

V. IZVORI PODATAKA

1. Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije br. 04/01, 06/05, 11/07, 14/08 - pročišćeni tekst 5/10, 09/12),
2. Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008.-2012.,
3. Državni zavod za statistiku (DZS), Zagreb,
4. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (srpanj, 1997 i izmjene i dopune NN 76/13),
5. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99 , 76/13),
6. Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Brodsko-posavske županije (Sl. vj. BPŽ br. 7/98);
7. Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Brodsko-posavske županije za razdoblje 2002.-2006. god. (Sl. vj. BPŽ br. 12/02);
8. Izmjene i dopune Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Brodsko-posavske županije iz 2004. god. (Sl.vj BPŽ br. 16/04);
9. Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru Brodsko-posavske županije za razdoblje 2006.-2010. god. (Sl. vj. BPŽ br. 17/06);
10. Prostorni plan (Prostorni plan područja posebnih obilježja - PPPPO) Parka prirode Lonjsko polje (NN 37/10),
11. Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11),
12. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja grada (I&D PPUG) Slavonski Brod (Sl.vj. BPŽ 22/2007),
13. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja grada (I&D PPUG) Nova Gradiška (Nacrt prijedloga),
14. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Bebrina (Sl.vj. BPŽ 15/2005),
15. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Brodski Stupnik (Sl.vj. BPŽ 26/2012),
16. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Bukovlje (Sl.vj. BPŽ 13/2008),
17. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Cernik (Sl.gl. Općine Cernik 08/2007),
18. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Davor (Sl.vj. BPŽ 13/2008),
19. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Donji Andrijevci (Sl.vj. BPŽ 04/2010),
20. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Dragalić (Sl.gl. Općine Dragalić 05/2009),
21. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Garčin (Sl.vj. BPŽ 06/2011),
22. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Gornja Vrba (Sl.vj. BPŽ 03/2009),
23. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Gornji Bogičevci (Sl.vj. BPŽ 17/2006)
24. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Gundinci (Sl.vj. BPŽ 25/2005),

25. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Klakar (Sl.vj. BPŽ 14/2010),
26. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Nova Kapela (Sl.vj. BPŽ 16/2006)
27. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Okučani (Sl.vj. BPŽ 03/2009),
28. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Oprisavci (Sl.vj. BPŽ 20/2010),
29. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Oriovac (Sl.vj. BPŽ 20/2009),
30. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Podcrkavlje (Sl.vj. BPŽ 12/2001),
31. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Rešetari (Sl.gl. Općine Rešetari 02/2011),
32. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Sibinj (Sl.vj. BPŽ 17/2007),
33. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Sikirevc (Sl.vj. BPŽ 12/2006),
34. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Slavonski Šamac (Sl.vj. BPŽ 05/2007),
35. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Stara Gradiška (Sl.vj. BPŽ 01/2010),
36. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Staro Petrovo Selo (Sl.gl. Opć. SPS 03/2012),
37. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Velika Kopanica (Sl.vj. BPŽ 19/2010),
38. Prostorni plan uređenja općine (PPUO) Vrbje (Sl.vj. BPŽ 05/2006),
39. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine (I&D PPUO) Vrpolje (Sl.vj. BPŽ 09/2010),
40. Ministarstvo uprave Republike Hrvatske (<http://www.uprava.hr>),
41. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu, listopad 2013. god.,
42. Ministarstvo kulture - registar kulturnih dobara - rujan 2013.,
43. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja (<http://www.mgipu.hr>),
44. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Uprava pomorske i unutarnje plovidbe, brodarstva, luka i pomorskog dobra, Zagreb, veljača 2013. god.,
45. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Zagreb, travanj 2013. god.,
46. Hrvatska odvjetnička komora (<http://www.hok-cba.hr>),
47. Hrvatska javnobilježnička komora (<http://www.hjk.hr>),
48. Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije 2011.-2013.,
49. Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša Brodsko-posavske županije, listopad 2013. god.,
50. Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Brodsko-posavske županije, kolovoz 2013. god.,
51. Upravni odjel za gospodarstvo Brodsko-posavske županije, listopad 2013. god.,
52. Upravni odjel za graditeljstvo Brodsko-posavske županije, listopad 2013. god.,
53. Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12),
54. Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN, broj 94/13),

55. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13),
56. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13),
57. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN, broj 69/99, 151/2003, 157/2003, 87/2009, 88/2010, 61/2011 i 25/2012),
58. Zakon o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja (Narodne novine br. 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13),
59. Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12),
60. Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13),
61. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/2008),
62. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN broj 64/2008, 67/09),
63. Uredba o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (NN 114/2008),
64. Pravilnik o Registru onečišćavanja okoliša (NN, broj 35/2008).,
65. Državni zavod za zaštitu prirode,
66. Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN RH 143/08).,
67. Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN, broj 130/2005),
68. Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine (Narodne novine, broj 85/2007, 126/2010, 31/2011),
69. Plan gospodarenja otpadom Brodsko-posavske županije za razdoblje 2008.-2015. godine („Službeni vjesnik BPŽ“ broj. 15/2008),
70. Hrvatski centar za razminiranje (<http://www.hcr.hr/hr/index.asp>),
71. Nivelacija Plana razvitka vodoopskrbe BPŽ - HIDROPROJEKT-ING 2010,
72. Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING, AGRONOMSKI FAKULTET 2003),
73. Plan razvoja poduzetničkih zona na području Brodsko-posavske županije za razdoblje 2010.-2012. god. (Sl.vj. BPŽ 10/10 i 12/10),
74. „Geološka i inženjersko-geološka istraživanja područja Brodskog Brda“ HGI , Zagreb 2010,
75. Informacija o poslovanju poduzetnika BPŽ u 2011 god. – HGK.,
76. Analiza finansijskih rezultata poslovanja poduzetnika BPŽ u 2012. god. - FINA,
77. Hrvatske ceste d.o.o., veljača 2013. god.,
78. Hrvatske autoceste d.o.o., veljača 2013. god.,
79. Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije, veljača 2013. god.,
80. HŽ Infrastruktura, veljača 2013. god.,
81. Agencija za vodne putove Vukovar, veljača 2013. god.,
82. HAKOM, veljača i rujan 2013. god.,
83. HEP-OPS, Zagreb, veljača 2013. god.,
84. HEP-ODS Elektra Slavonski Brod, veljača 2013. god.,
85. INA d.d., SD Istraživanje i proizvodnja nafte i plina, veljača 2013. god.,
86. JANAF d.d., veljača 2013. god.,
87. PLINACRO d.o.o., veljača 2013. god.,
88. Brod-plin d.o.o., veljača 2013. god.,
89. Plin-projekt d.o.o., veljača 2013. god.,
90. Regionalni vodovod Davor-Nova Gradiška, ožujak 2013. god.,

91. Slavča d.o.o. Nova Gradiška, veljača 2013. god.,
92. Vodovod d.o.o. Slavonski Brod, rujan 2013. god.,
93. Agencija za zaštitu okoliša, veljača 2013. god.,
94. Preliminarna ocjena kvalitete zraka u Slavonskom Brodu za 1.12011-1.92011-DHMZ, rujan 2011. god.,
95. Ocjena kvalitete zraka u Slavonskom Brodu za 2012.- DHMZ, siječanj 2013. god.,
96. „Naputak upravnim tijelima lokalne samouprave za izradu Prostornih planova“ iz 2009. god. – izradio Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije,
97. WEB – GIS aplikacija Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije,
98. Arhiva Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije.